

# 90 rokov pôdohospodárskych vied na Slovensku

1924 - 2014



Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied

Nitra 2014

Kolektív autorov  
90 rokov pôdohopodárskych vied na Slovensku

Zostavovatelia:

prof. Ing. Jozef Bulla, DrSc.  
prof. Ing. Štefan Mihina, PhD.  
Ing. Vojtech Brestenský, CSc.

Autori:

doc. Ing. MVDr. Norbert M. Beňuška, CSc.  
Ing. Vojtech Brestenský, CSc.  
Dr. Ing. Tibor Bucha  
prof. Ing. Jozef Bulla, DrSc.  
Ing. Pavel Flák, DrSc.  
Dr.h.c., prof. mpx h.c., prof. Ing. Vladimír Gozora, PhD.  
doc. MUDr. Igo Kajaba, PhD.  
prof. Ing. Jozef Kobza, CSc.  
prof. MVDr. Gabriel Kováč, DrSc.  
prof. RNDr. Ján Kraic, PhD.  
prof. MVDr. Jaroslav Legáth, CSc.  
prof. MVDr. Imrich Maraček, DrSc.  
prof. Ing. Rudolf Midriak, DrSc.  
prof. Ing. Štefan Mihina, PhD.  
Ing. Ján Moravský  
doc. MVDr. Pavol Nad', PhD.  
prof. Ing. Ladislav Nozdrovický, PhD.  
Dr.h.c. multi. prof. Ing. Ján Plesník, DrSc.  
doc. RNDr. Ján Rafay, PhD.  
doc. RNDr. Štefan Rehák, PhD.  
doc. Ing. Ladislav Staruch, PhD.  
doc. Ing. Ľubica Zaušková, PhD.

Grafická úprava

Ing. Vojtech Brestenský, PhD.

Návrh obálky

Ing. Lukáš Hleba, PhD.

Fotografie

Peter Rafay

Technická spolupráca

Alena Balážová  
Ing. Danica Šimková  
Ing. Róbert Bulla, PhD.

Jazyková úprava

Rukopis neprešiel jazykovou úpravou

Vydavateľ

SAPV Nitra  
ISBN 978-80-89162-61-1

# OBSAH

Prológ – Motto.....	5
Slovo na úvod.....	6
Poslanie SAPV.....	7
Stručná história vedy a výskumu, vzdelania a učeníých spoločností v oblasti pôdohospodárstva na Slovensku.....	8
1. Poľnohospodárske vedeckovýskumné inštitúcie.....	8
2. Lesnícke vedeckovýskumné inštitúcie.....	12
3. Vedeckovýskumná základňa v pôsobnosti Slovenskej poľnohospodárskej akadémie (1969 - 1974).....	15
4. Pôdohospodárske školstvo na Slovensku.....	19
5. Učené spoločnosti v oblasti pôdohospodárstva.....	22
6. História SAPV po roku 1989.....	25
7. Rezortná vedeckovýskumná základňa po roku 1989.....	36
8. Výskum v rezorte MP SR po roku 2004.....	39
9. Slovenské univerzity s pôdohospodársko-potravinárskym zameraním s ohľadom na štruktúru a ich poslanie v oblasti vedy a výskumu – 2004.....	44
9.1. Slovenské univerzity a ich pôsobenie v pôdohospodárskych vedách 2012 – 2014.....	51
10. Galéria predsedov.....	54
11. Komisie predsedníctva SAPV.....	61
11.1. Z histórie a činnosti komisie pre výchovu, vzdelávanie a posudzovanie vedeckej kvalifikácie P SAPV.....	61
11.2. História a činnosť Komisie pre biometriku P SAPV.....	63
11.3. Z histórie a činnosti Komisie pre ekológiu a krajinné inžinierstvo P SAPV.....	69
11.4. História a aktivity Komisie pre edičnú činnosť a odbornú terminológiu P SAPV.....	73
12. Odbory SAPV.....	76
12.1. Z histórie Odboru pôdoznalectva a ochrany pôdy SAPV.....	76
12.2. Odbor rastlinnej výroby.....	81
12.3. Odbor živočíšnej výroby – významná súčasť Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied.....	83
12.4. História Odboru veterinárskeho lekárstva SAPV.....	85
12.5. Retrospektívny pohľad a súčasnosť Odboru potravinárstva a výživy obyvateľstva.....	88
12.6. Z histórie Odboru poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV.....	93
12.7. História Odboru lesníctva SAPV.....	99
12.8. História Odboru vodného hospodárstva SAPV.....	105
12.9. Z činnosti odboru ekonomiky a manažmentu SAPV.....	110
Súhrn.....	115
Summary.....	116
Použité pramene.....	117
PRÍLOHY.....	118



## Prečo potrebuje naše poľnohospodárstvo akadémiu

*Výňatok zo slávnostného prejavu Dr. Milana Hodžu ministra poľnohospodárstva ČSR pri príležitosti založenia Československej akadémie zemědělské (ČAZ) 28. decembra 1924 v Prahe.*

„Poľnohospodárska akadémia nie je umelým útvarom, ale vývojovou potrebou. Tak je to dobre. Vedecké inštitúcie nie je potrebné vytvárať ak nemajú predpoklady vývoja a vedeckej práce. Vedecké inštitúcie sa nerobia, vedecké inštitúcie vznikajú.

Poľnohospodárstvo je organická výroba a preto nie je žiadúce riadiť ho industriálnymi mechanickými zásadami. Podriaďovať dnes, znamená zajtra podceňovať. Preto samostatnosť poľnohospodárskych disciplín nie je pre nás vecou prestíže, ale veľkým záujmom voľnosti bádania vo všetkých smeroch. Je našou snahou vymaniť naše poľnohospodárstvo z prítmnia hesiel a zakotviť ho na bezpečnej pevnine vedy.

Zo štruktúry odborov Akadémie je vidieť, že nechceme byť spoločnosťou, ktorá sa odlučuje od života, ale naopak počítame na súčinnosť s praxou, aby z praxe čerpala veda a z vedy prax. Ak aj táto štruktúra nezodpovedá všetkým starobylým tradíciám, nebude nás to mýliť v snahe zabezpečiť vedeckému bádaniu plnú životaschopnosť. Nepovažujem však v žiadnom smere vnútorné zloženie za nemeniteľné a predovšetkým predpokladám, že vedľa technických vied v rovnakej miere budeme musieť prenikať do všeobecnej národohospodárskej vedy a do sociológie.“

*(Prevzaté z: Věstník, Československé Akademie zemědělské, Ročník I. leden – květen 1925, Číslo 1.-5.)*

## Slovo na úvod

Obvykle výročia sú možnosťou bilancovania života jednotlivca i inštitúcie. Výročie, či dokonca jubileum, má svoje fluidum spojené s bilancovaním minulého, konštatovaním prítomnosti a predstavou budúcnosti. Takým je aj naše 90 ročné jubileum pôdohospodárskych vied na Slovensku v kontexte spoločnej histórie v I. ČSR a následných štátno-politických štruktúrach, ktoré nás sprevádzali. Po desiatich rokoch od vzniku spoločnej, vzácnej a demonštratívnej publikácie „Československá akadémia zemědělská a její nástupnické organizace 1924-2004“, z ktorej čerpáme mnohé podklady a inšpirácie, kolektív autorov pripravil a vypracoval materiál prezentujúci obdobie od 2004 do 2014 v následníckom pôsobení Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied.

Významné a nadinštitúciálne postavenie má učená spoločnosť Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied, ktorá v histórii slovenskej vzdelanosti predstavuje jej dôležitú súčasť.

Hlavné poslanie SAPV je podporovať rozvoj a realizáciu vedeckej, výskumnej a vývojovej činnosti a v spolupráci s vysokými školami, Slovenskou akadémiou vied, výskumnými a vývojovými organizáciami, zriadenými ústrednými orgánmi štátnej správy a inými vedeckovýskumnými inštitúciami vytvárať podmienky pre vzájomnú súčinnosť a koordináciu v oblasti pôdohospodárskeho výskumu, vývoja a výchovy vedeckých pracovníkov.

Pokusy o založenie učenej spoločnosti na Slovensku typu zahraničných akadémií boli už v osemnástom storočí. Prvým bol projekt M. Bela v roku 1775 na vytvorenie Scientias litteraria v Bratislave. V roku 1771 bol Márii Terézii predložený návrh na založenie akadémie vied v Bratislave podľa vzoru berlínskej a petrohradskej akadémie, ani jeden návrh sa však neuskutočnil. Až v roku 1942 Slovenský snem schválil zákon o Slovenskej akadémii vied a umení a v roku 1953 bola vytvorená Slovenská akadémia vied. V januári 1948 bola v prírodovednom odbore SAVU zriadená poľnohospodárska sekcia, pravdepodobne prvý „akademický“ útvar na Slovensku v oblasti poľnohospodárskych vied.

Terajšia Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied (SAPV) je jednou z dvoch nástupníckych organizácií Československej akadémie zemědělskej (ČAZ), ktorá bola založená v roku 1924. ČAZ bola po švédskej a francúzskej akadémii treťou najstaršou svojho druhu v Európe. Prvým predsedom bol Slováč Dr. Milan Hodža, vtedajší minister poľnohospodárstva československej vlády. V roku 1952 ČAZ zanikla a vznikla Československá akadémia zemědělských vied (ČSAZ), ktorej pobočka na Slovensku bola zriadená v roku 1959. Súčasne zanikla poľnohospodárska sekcia SAV. Namiesto sekcií vzniklo 12 kolégií SAV, medzi nimi aj Vedecké kolégium biologických a poľnohospodárskych vied.

V roku 1969 bola ustanovená Slovenská poľnohospodárska akadémia ako riadiace centrum vedeckovýskumnej základne rezortu poľnohospodárstva a výživy.

Po novembri 1989 došlo k prebudovaniu ČSAZ podľa demokratických princípov a určilo sa postavenie Slovenska v nej.

S účinnosťou od 1.1.1991 bola zriadená súčasná Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied ako inštitúcia poverená šírením a realizáciou najlepších myšlienok jej zakladateľov, tvorcov a realizátorov pre budúcnosť.

prof. Ing. Štefan Mihina, PhD.  
predseda SAPV 2013 - 2015

## Poslanie SAPV

Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied (SAPV) je zriadená na základe rozhodnutia ministra poľnohospodárstva a výživy Slovenskej republiky zo dňa 28.12.1990 s účinnosťou od 01.01.1991 na dobu neurčitú.

Hlavným poslaním SAPV je starať sa o sústavný rozvoj a realizáciu vedeckovýskumnej činnosti v oblasti jej pôsobnosti, najmä:

- aktívne sa zúčastňovať na vytváraní koncepcie a stratégie poľnohospodársko-potravinárskych, veterinárnych, lesníckych a vodohospodárskych vied,
- spracovávať koncepcie a posudzovať vedecko-technické programy rozvoja pôdohospodárstva a vidieka,
- vypracovávať prognózy vedecko-technického rozvoja a na ich základe navrhovať koncepcie vedecko-technickej politiky a medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce v oblasti svojej pôsobnosti,
- v spolupráci s vysokými školami a SAV vytvárať podmienky pre vzájomnú súčinnosť v oblasti výskumu, vývoja a výchovy vedeckých pracovníkov,
- poskytovať poradenské služby pre ústredné orgány Slovenskej republiky, vypracovávať vedecké a odborné stanoviská, expertízy, návrhy a posudky,
- vykonávať funkciu vedeckého poradného orgánu vedenia MP RV SR a ďalších odborných orgánov, zastupovať rezortnú výskumnú základňu vo vládných a medzinárodných organizáciách,
- zaujímať stanoviská k zriaďovaniu, začleňovaniu a zrušovaniu výskumných a vývojových pracovísk v pôsobnosti rezortu pôdohospodárstva,
- oceňovať vynikajúce výsledky vedeckovýskumnej a vývojovej činnosti v oblasti svojej pôsobnosti,
- vykonávať ďalšie úlohy, ktorými MP RV SR poverí SAPV a ktoré vyplývajú z postavenia a funkcie jej orgánov.

*(Výňatok zo Štatútu SAPV s účinnosťou od 1.6.2007)*

# Stručná história vedy a výskumu, vzdelania a učeních spoločností v oblasti pôdohospodárstva na Slovensku

## 1. Poľnohospodárske vedeckovýskumné inštitúcie

Zárodky inštitúcií zaoberajúcich sa výskumnou činnosťou na Slovensku boli v organizáciách vykonávajúcich kontrolnú a skúšobnú činnosť.

Medzi prvé organizácie takéhoto zamerania patrí **Uhorská kráľovská chemická výskumná stanica v Bratislave**, založená 1. septembra 1883 v rámci Vyššej reálnej školy v Bratislave. Úlohou stanice bolo kontrolovať poľnohospodárske výrobky a zisťovať ich falšovanie. Robila rozbory vína, pitnej a minerálnej vody, múky, chleba, pečiva, stolného oleja, uhoriek v octe, ľadu z vybraných jazier i ďalších komodít.

Podobnú funkciu s oblastnou pôsobnosťou zameranou na zdravotnú kontrolu potravín, nápojov a potravinových surovín vykonávala **Chemická výskumná stanica v Levoči**, zriadená 1. júla 1883 Ministerstvom poľnohospodárstva, priemyslu a obchodu pri Vyššej uhorskej kráľovskej reálke v Levoči. V podstate rovnaké funkcie plnila aj **Chemická výskumná stanica v Košiciach**, založená tiež v roku 1883 pri Strednej poľnohospodárskej škole v Košiciach.

Odlisnú činnosť vykonávala **Semenárska stanica v Košiciach**, založená 18. februára 1884. Zisťovala čistotu, klíčivosť, pravosť, hektolitrovú hmotnosť kultúrnych rastlín a burín, robila rozbory sena, krmív a pod.

V roku 1907 sa stanica osamostatnila a pôsobila pod názvom **Maďarská kráľovská chemická stanica v Košiciach**. Do tohto obdobia spadá aj návrh župana Abauturianskej župy a mesta Košice uhorskému Ministerstvu poľnohospodárstva (20. mája 1909), aby bol založený výskumný ústav pestovania rastlín s pôsobnosťou v hornom Uhorsku (približne na území terajšieho Slovenska). Návrh sa však nerealizoval.

Ďalší rozvoj organizácií zameraných na kontrolnú a výskumnú činnosť nastal po skončení prvej svetovej vojny v roku 1918. Už 4. decembra 1918 podali Karol Sonntag a František Udržal návrh na reorganizáciu a vybudovanie poľnohospodárskeho výskumníctva na Slovensku. V roku 1919 prevzala štátna správa výskumnú chemickú stanicu v Bratislave, liehovarnícku a semenársku v Košiciach a mliekarenskú vo Zvolene.

Významným opatrením bolo založenie inštitúcie **Štátne výskumné ústavy zemeľské (ŠVÚZ)** v Bratislave v roku 1920. Ústavy vykonávali pokusnícky výskum a kontrolu poľnohospodárskych výrobkov i látok používaných v poľnohospodárstve. Robili aj poradenstvo a popularizáciu poznatkov zo svojej činnosti.

V rámci ŠVÚZ boli zriadené autonómne ústavy:

**Ústav pre chemickú kontrolu**, ktorý pokračoval v činnosti Kráľovskej uhorskej hospodársko-chemickej stanice a robil kontrolu potravín, poľnohospodárskych výrobkov a pomocných látok, riešil tiež vodoprávne otázky a technológie vody (vodu pre kotly a odpadové vody).

**Ústav pre semenársku kontrolu** (1920) robil kontrolu predaja osiva a semien (oceňoval a plomboval originálne osivo obilovín, strukovín a olejníň), rozbory semien na čistotu, klíčivosť, vlhkosť, atď. pre úradnú potrebu i súkromníkov.



**Ústav pre agropedológiu a bioklimatológiu** (1921) mal ako hlavnú náplň činnosti pôdoznalecké mapovanie, prieskum pôdy podnikov, obcí a celých okresov; odoberal tiež vzorky pôdy na mechanické, fyzikálne a chemické rozborly.

**Fytopatologický ústav** (1921) zisťoval príčiny ochorenia a poškodenia kultúrnych rastlín, viedol evidenciu rozšírenia chorôb a škodcov v jednotlivých krajoch a ročných obdobiach, zostavoval štatistiky a informoval verejnosť o výskyte chorôb a škodcov a poskytoval návody opatrení proti nim.

**Vinársky ústav** (1924) pestoval a rozmnožoval čisté kultúry vínnych kvasiniek, robil rozborly hroznových a ovocných vín i pomocných látok používaných pri ich príprave, kontrolu pôvodných výrobkov a obchodných produktov. V oblasti pokusníckej a výskumnej činnosti riešil problematiku okysličovania vín, osviežovania starých vín, robil pokusy s kolometrickým určovaním alkoholu, zisťovaním príčin zákalov vín, sledoval zmeny v zložení vín uložených v sudoch a pod. Ústav mal pokusnú vinicu a pivnicu.

**Ovocinársky ústav** (1924) skúmal vhodné podmienky pre ovocinárstvo a záhradníctvo, skúšal nové kultivary na plodnosť, rentabilitu a odolnosť proti chorobám a škodcom, robil pokusy so zužitkovaním ovocia, usporadúval verejné kurzy spracovania ovocia, odborné prednášky a výstavy.

**Zootechnický ústav** (1925) kontroloval krmivá, študoval otázky výživy hospodárskych zvierat, konzervovanie krmív, vypracovával posudky na krmnú hodnotu obchodných krmív.

**Potravinársky ústav** (1923) robil bakteriologické rozborly potravín a nápojov, chemické rozborly dietetických a kozmetických prípravkov, medicínálnych nápojov a konzervačných prostriedkov; tiež rozborly pitných a minerálnych vôd, súdno-chemické vyšetrenia otráv z potravín a pod. Vydával hygienické posudky v zmysle zákona o úprave verejného zdravotníctva a zákona o falšovaní poľnohospodárskych produktov a potravín.

Oblasť pôsobnosti uvedených ústavov bola na západnom a strednom Slovensku po okresy Poprad, Rožňava a Tornaľa (Šafárikovo).

Podobnú náplň činnosti mali aj Štátne výskumné zemedelské ústavy, založené tiež v roku 1920 v Košiciach, s oblastnou pôsobnosťou pre východné Slovensko. V rámci ústavov bol reorganizáciou Uhorskej kráľovskej výskumnej stanice vytvorený v roku 1920 **Ústav pre chemickú kontrolu** a **Ústav pre semenársku kontrolu**. V roku 1922 bol založený **Ústav pre agropedológiu a bioklimatológiu**, v roku 1923 **Fytopatologický ústav** a **Zemedelsko-priemyselný ústav**, ktorý skúšal nové stroje, robil odbornú kontrolu v liehovarníctve, analýzu hospodárskych plodín, liehu, piva, liehovín a pod.

V roku 1936 zriadilo Ministerstvo zemědělství ČSR **Krmovinársky ústav** pre Slovensko a Podkarpatskú Rus v Košiciach. Náplň činnosti ústavu bola formulovaná ako sústavná výskumná a praktická práca zameraná na riešenie racionálneho pestovania krmovín na lúkach, pastvinách i na poli. Neskôr bol ústav pričlenený k Štátnej vyššej hospodárskej škole v Košiciach.

Na podporu a koordináciu poľnohospodárskeho výskumu vznikol už v roku 1919 **Zväz pre poľnohospodárske a poľnohospodársko-priemyselné výskumníctvo**.

V roku 1927 rozšíril svoju pôsobnosť a názov zmenil na **Zväz výskumných ústavov poľnohospodárskych, lesníckych a poľno-priemyselných**. Zväz mal až 32 odborných

komisií. V agropedologickej komisii bol vypracovaný návod na porovnávajúce pokusy s minerálnymi a animálnymi hnojivami a nová úprava jednotných metód pre chemické skúšanie dusíkatých hnojív. V komisii pre kontrolu hnojív bol spracovaný návrh na vydanie nariadenia (7. júla 1928) o uvádzaní obchodných hnojív do obehu. Ďalej bola zriadená subkomisia pre metodiku chemických rozborov poľnohospodárskych rastlín a hnojív, fytopatologická komisia, subkomisia pre semenársku kontrolu, vinársko-ovocinárska komisia, komisia pre krmivá so subkomisiou pre krmovinárske názvoslovie, mliekarenská komisia, komisia pre poľnohospodársky priemysel a ďalšie.

Významnou udalosťou v histórii poľnohospodárskej vedy a výskumu aj na Slovensku bolo založenie **Československej akadémie zemédělskej (ČAZ)** 28. decembra 1924 v Prahe s celoštátnou pôsobnosťou. Akadémia podporovala a usmerňovala poľnohospodársky výskum i prax, spolupracovala s podobnými inštitúciami v zahraničí, vydávala Věstník ČAZ a Zborník ČAZ, v ktorom boli uverejňované pôvodné vedecké práce aj z problematiky slovenského poľnohospodárstva (B. Macalík, J. Klika, J. Kříženecký i ďalší autori z Čiech) a publikované boli tiež práce autorov pôsobiacich na Slovensku. Dôležité boli dve pracovné schôdze ČAZ na Slovensku (19. marca 1927 v Bratislave a 1. októbra 1927 v Košiciach), na ktorých boli vypracované, na základe situačnej analýzy, programy na zlepšenie situácie v poľnohospodárstve a lesníctve na východnom Slovensku.

V roku 1934 usporiadal ČAZ v Bratislave anketovú poradu o chove oviec na Slovensku, ktorá bola podnetom pre vznik **Ovčiarsko-vinárskeho ústavu** v roku 1935, umiestneného v Štátnej roľníckej škole v Martine.

V rámci Štátneho výskumného ústavu pre živočíšnu výrobu v Prahe bola založená v Liptovskom Hrádku (1934) **Výskumná rybárska a hydrobiologická stanica a Včelársky ústav**.

Členmi ČAZ boli aj viacerí poľnohospodárski odborníci zo Slovenska. Po vzniku Slovenského štátu, ČAZ prestala na Slovenku pôsobiť.

Za Slovenského štátu nenastali podstatné zmeny v organizácii poľnohospodárskeho výskumu. Jednotlivé ústavy pôsobiace v rámci Štátnych výskumných ústavov zemedelských v Bratislave a Košiciach pokračovali ďalej vo svojej činnosti po zmene názvu materských inštitúcií na **Štátne výskumné ústavy poľnohospodárske (ŠVÚP)**.

Výkonnými a pomocnými orgánmi ŠVÚP boli štátne výskumné stanice poľnohospodárske v Nitre, Martine a vo Zvolene.

Po viedenskej arbitráži v novembri 1938 a odstúpení Košíc Maďarsku prešli ŠVÚP z Košíc do Sabinova, od 1. januára 1939 do Spišskej Novej Vsi. Ústavy pracovali v sťažených podmienkach a chýbal im aj pokusný majetok. V roku 1942 bola vybudovaná Štátna výskumná a šľachtiteľská stanica poľnohospodárska v Levočských Lúkach, ktorá poskytovala aj výskumnú bázu pre ústavy ŠVÚP a zároveň aj novostavba pre ŠVÚP. V rámci ŠVÚP v Spišskej Novej Vsi s pôsobnosťou pre stredné a východné Slovensko pôsobili: Agropedologický ústav, Ústav pre chemickú kontrolu (hnojív, krmív, mlieka a mliečnych výrobkov, tukov, olejov, múky a múčnych výrobkov, medu, papriky, octu, droždí a ďalších produktov), Ústav pre semenársku kontrolu, Fytopatologický ústav, Krmovinársky ústav, Ústav pre skúmanie potravín, ŠVÚP ako výkonné a pomocné orgány mali Štátne výskumné stanice poľnohospodárske v Oravskom Podzámku, Brezne, v Levočských Lúkach, Sabinove a súkromnú stanicu cukrovaru v Trebišove.

Povereníctvo SNR pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu premiestnilo 1. júla 1945 ŠVÚP do pôvodného sídla v Košiciach. Zároveň boli do Košíc premiestnené: Ústav pre agropedológiu, Ústav pre chemickú kontrolu, Ústav pre semenársku kontrolu, Krmovinársky ústav, Fytopatologický ústav a Ústav pre skúmanie potravín.

V roku 1945 Povereníctvo tiež vymedzilo teritórium pôsobnosti ŠVÚP v Bratislave a Košiciach. Pôsobnosť Vinárskeho ústavu a Ovocinársko-záhradníckeho ústavu ŠVÚP v Bratislave a Krmovinárskeho ústavu ŠVÚP v Košiciach sa vzťahovala na celé Slovensko.

Významné zmeny v organizácii kontrolných, skúšobníckych a výskumných inštitúcií na Slovensku nastali po roku 1948. Medzníkom bol 1. január 1951, keď bol vytvorený **Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ)** v Prahe s **pobočkami** v Žatci, Brne, **v Bratislave a Košiciach**, na základe reorganizácie Štátnych výskumných ústavov poľnohospodárskych. Dňa 1. novembra 1957 bol zriadený **Slovenský kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave** s pôsobnosťou pre Slovensko, ale už 27. júna 1960 bol organizačne včlenený do ÚKZÚP v Prahe. Až po federálnom usporiadaní Československa 1. januára 1969 vznikol súčasný **Ústředný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave s celoslovenskou pôsobnosťou** s pobočkami vo Zvolene a v Košiciach.

Zároveň koncom štyridsiatych a začiatkom päťdesiatych rokov sa začali vytvárať samostatné **výskumné poľnohospodárske inštitúcie** s hlavnou pracovnou náplňou zameranou na vedeckú a výskumnú činnosť.

Významnou udalosťou v oblasti vzdelávania a výskumu na Slovensku bolo zriadenie **Vysokej školy poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach**.

*(Prevzaté z: Československá akademie zemědělská a její nástupnické organizace 1924 – 2004. ČSAZ, Praha, 2004, 204 s.)*

## 2. Lesnícke vedeckovýskumné inštitúcie

Požiadavky na potrebu organizovaného lesníckeho výskumu sa v uhorskej lesníckej odbornej tlači začali objavovať až v druhej polovici 19. Storočia. Významným podujatím bol kongres majiteľov lúk a lesov vo Viedni v roku 1873 za účasti zástupcu aj **Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici**. Ten dal podnet na uznesenie výročného zasadnutia krajského lesníckeho spolku v roku 1874, ktoré obsahovalo návrh na založenie lesníckeho výskumného ústavu. Až po dokončení novostavby Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici v roku 1892 boli v nej vyčlenené priestory pre **výskumnú lesnícku stanicu**. K realizácii lesníckej výskumnej organizácie došlo až o 5 rokov, keď Uhorské ministerstvo pôdohospodárstva dňa 31.12.1897 schválilo založenie **Ústrednej výskumnej lesníckej stanice** pri akadémii v Banskej Štiavnici a terénne výskumnej stanice pri štyroch horárskych školách, z ktorých len jedna bola na terajšom území Slovenska (pri Horárskej škole v Liptovskom Hrádku).

V rokoch 1898 – 1907 pracovali na ústrednej stanici dvaja odborní pracovníci s prideleným lesníkom. Do roku 1918 stúpol počet pracovníkov na päť výskumníkov a troch pomocných pracovníkov. V uvedenom čase mali terénne stanice dvoch odborných pracovníkov.

V roku 1914 sa v Banskej Štiavnici otvorila nová budova Ústrednej výskumnej stanice lesníckej.

Výskumné stanice sa v období po svojom založení zaoberali hlavne problematikou zakladania lesov, ich obnovou a výchovou, problematikou aklimatizácie cudzokrajných drevín a zalesňovaním nelesných pôd, otázkami ochrany proti rastlinným a živočíšnym škodcom.

V spolupráci s katedrami akadémie sledovali výskyt až 159 drevín.

Výsledky vedeckovýskumnej práce staníc, ako i celkové ročné prehľady o ich činnosti boli zverejnené v časopise Erdészeti kísérletek (Lesnícke pokusníctvo). Časopis vydávala Ústredná výskumná stanica v Banskej Štiavnici v rokoch 1899 – 1918, ročne v štyroch zôšitoch.

Vyvrcholením predvojnovnej činnosti Ústrednej výskumnej stanice bola príprava VII. Svetového lesníckeho kongresu Medzinárodného zväzu výskumných ústavov lesníckych, ktorý sa mal konať v roku 1914 v Banskej Štiavnici. Pre vypuknutie prvej svetovej vojny sa neuskutočnil.

Vetrová kalamita si vynútila od roku 1915 zaradiť do výskumu otázky rekonštrukcie, resp. hospodárskej úpravy vetrom zničených lesov tatranskej oblasti. Do plánu práce sa zaradil aj výskum produkcie hmoty v závislosti od porastového zloženia a úloha vypracovať všeobecné porovnávacie rastové a výnosové tabuľky pre domáce dreviny.

**Výskumná stanica v Liptovskom Hrádku** sústreďovala svoju činnosť na pokusy so sejbou a ošetrovaním sadenic (smrek), na výskum v oblasti výchovných zásahov, problémy ochrany lesov a pokusy s umelým hnojením. Zakladali sa porovnávacie pokusy so sadenicami rôznej proveniencie.

Zvláštnu zmienku si zasluhuje poradenská činnosť výskumných staníc. Vykonávali ju bezplatne.

Prvé pokusné lesnícke objekty sa zakladali už začiatkom 19. Storočia. V roku 1836 bola založená tzv. Feistmantelova záhrada a dve botanické záhrady v Banskej Štiavnici.

Významné pokusné plochy sa založili pre štúdium pestovných zásahov, z prebierkových pokusných plôch bola pre lesné hospodárstvo významná plocha v oblasti Likavky, plocha so smrekovým porastom pri Turčeku a dubovým porastom v Kysihýbli.

Pokusné objekty dopĺňali meteorologické stanice, pokusné studne pre výskum spodných vôd a rozsiahly objekt pre výskum zalesňovania spustnutých a nelesných pôd.

Pri ústrednej stanici rozvíjal činnosť aj semenársky kontrolný ústav.

Po vzniku prvej ČSR sa výskumná činnosť na Slovensku rozvíjala pomaly. Najprv sa obnovila odborná správa Lesníckeho arboréta v Kysihýbli a pokusných plôch (1919).

V roku 1922 sa v Banskej Štiavnici vytvorili **Štátne výskumné ústavy lesnícke**, ktoré začali systematicky pracovať až v roku 1924, a to v **Ústave pre pestovanie lesov a lesnú biológiu** založenom v roku 1923, v **Ústave pre lesnú ťažbu a technológiu dreva** (1924) a na pokusných stanicách v Kysihýbli (1919) a v Liptovskom Hrádku (1926).

Výskum Ústavu pre pestovanie lesov a lesnú biológiu sa orientoval na introdukcii cudzokrajných drevín, hnojenie kultúr a škôlok, ochranu kultúr proti sypavke borovicovej, vplyv mrazu v zime 1928/1929 na poškodenie drevín, ochranu lesa proti zveri, proti pastve, na zakladanie lesných porastov a technológiu pestovania lesa. V roku 1927 ústav vykonával evidenciu pôvodu semien lesných drevín, uskutočňoval prehliadky porastov uznaných na zber semien a kontrolu kvality semena a sadeníc.

Ústav pre lesnú ťažbu a technológiu dreva začal intenzívnejšie pracovať až v roku 1929. Zaoberal sa skúmaním vlastností dreva, ťažbovými mechanizmami a technológiami ťažby dreva.

V roku 1947 sa zriadilo **Riaditeľstvo výskumných ústavov lesníckych v Banskej Štiavnici s ústavom pre lesnú ťažbu** (1947), **Ústavom ochrany lesov** (1947), **Ústavom poľovníctva** (1948), **Ústavom lesníckej pedológie** (1950) a **Semenárskou kontrolnou a pokusnou stanicou** v Kysihýbli (1947). Od roku 1948 sa začalo systematické budovanie ústavu.

V roku 1950 sa všetky výskumné ústavy lesnícke v ČSR zlúčili do Výskumného ústavu pre lesnú výrobu v Prahe (od roku 1954 v Zbraslavi-Strnadoch). Štiavnické pracoviská sa do tejto štruktúry začlenili ako pobočka pražského ústavu, pričom pôvodné ústavy sa zmenili na oddelenia. V roku 1951 sa v Oravskom Podzámku z Technického strediska vytvorila celoštátna organizácia **Výskumný ústav pre mechanizáciu v lesnom hospodárstve**, od roku 1952 **Výskumný ústav mechanizácie lesného priemyslu v Oravskom Podzámku**.

V tom čase teda boli v ČSR dva špecializované ústavy s celoštátnou pôsobnosťou, pričom banskoštiavnický ústav, zriadený v roku 1952 po názvom **Výskumný ústav lesného hospodárstva (VÚLH) v Banskej Štiavnici**, podliehal po metodickej stránke zbraslavsko-strnadskému ústavu. Tematicky patrili do nového ústavu všetky výskumné pracoviská biologického zamerania.

Počas tohto zložitého organizačného vývoja sa lesnícky výskum kapacitne aj tematicky rýchlo rozširoval. V roku 1950 vznikla Výskumná stanica VÚLH v Gabčíkove pre výskum vetrolamov, od roku 1952 aj pre výskum rýchlorastúcich drevín. V roku 1951 bola založená výskumná stanica VÚLH v Jelšave pre výskum zalesňovania spustnutých pôd. V roku 1951 založili výskumnú stanicu VÚLH v Bratislave pre výskum hospodárskej úpravy lesov, ktorá sa však po vzniku Slovenskej akadémie vied (1952)

odčlenila a bola základňou pre vytvorenie Lesníckeho laboratória SAV (1954). V roku 1955 obnovila svoju činnosť výskumná stanica VÚLH v Liptovskom Hrádku.

Vytvárali sa ďalšie lesnícke pracoviská. Pri SAV vzniklo Lesnícke laboratórium v Bratislave (1954). Pri Lesníckom laboratóriu sa založilo detašované pracovisko vo Zvolene (1955), ktoré sa zaoberalo výskumom lesníckotechnických meliorácií. Ďalšie pracoviská Lesníckeho laboratória vznikli v Košiciach – výskum výberného spôsobu hospodárenia, v Nitre – hospodárenie v nízkych lesoch.

V roku 1957 sa upustilo od tematického členenia ústavov a prišlo sa k členeniu národnému. V tomto roku sa Výskumný ústav lesného hospodárstva osamostatnil a bol podriadený Povereníctvu poľnohospodárstva a lesného hospodárstva v Bratislave. K ústavu bolo pričlenené oravskopodzámocké pracovisko.

Ďalšou organizačnou zmenou bolo pričlenenie ústavu k novozriadenej pobočke Československej akadémie pôdohospodárskych vied v Bratislave (1959). K ústavu sa pričlenilo i Lesnícke laboratórium (1959).

V roku 1959 sa ukončilo zlučovanie slovenských výskumných lesníckych pracovísk. Banská Štiavnica sa stala centrom celého lesníckeho výskumu na Slovensku. V Banskej Štiavnici boli umiestnené: oddelenie semenárstva, pestovania lesov, ochrany lesov, poľovníctva. Výskumnému ústavu lesného hospodárstva podliehali ďalej oddelenia pre lesnú ťažbu, približovanie a dopravu, mechanizáciu pestovania lesov a konštrukciu v Oravskom Podzámku, oddelenie hospodárskej úpravy lesov v Bratislave, pracovisko pre lesníckotechnické meliorácie vo Zvolene, Výskumná stanica pre rýchlorastúce dreviny v Gabčíkove a novozriadená Výskumná stanica semenárska v Liptovskom Hrádku. Ústav mal aj študijné oddelenie. Okrem toho existovali niektoré menšie vysunuté pracoviská, ako pracovisko v Košiciach, Strede nad Bodrogom a výskumná základňa Biely Váh.

Po zrušení pobočky Československej akadémie pôdohospodárskych vied (1962) sa pričlenil ústav k Ministerstvu pôdohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva v Prahe.

Koncom päťdesiatych rokov dozrela myšlienka sústrediť lesnícke inštitúcie do Zvolena.

V roku 1972 sa rozhodnutím Ministerstva lesného a vodného hospodárstva SSR utvorila nová organizačná štruktúra a schválila sa nová náplň ústavu. Ústav bol vedecko-výskumným odvetvovým pracoviskom pre úsek lesného hospodárstva. Vykonával zároveň i funkciu odborového informačného strediska pre lesné hospodárstvo a bol gestorom typizačnej a normotvornej činnosti odvetvia lesného hospodárstva vtedajšej Slovenskej socialistickej republiky.

*(Prevzaté z: Československá akadémie zemědělská a její nástupnické organizace 1924 – 2004. ČSAZ, Praha, 2004, 204 s.)*

### **3. Vedeckovýskumná základňa v pôsobnosti Slovenskej poľnohospodárskej akadémie (1969 – 1974)**

#### **Výskumný ústav pôdoznaectva a výživy rastlín, Bratislava**

Základy ústavu boli položené v roku 1960 zriadením Laboratória pôdoznaectva v Bratislave Československou akademiou zemедělskou pre komplexný prieskum pôd Slovenska. V roku 1969 bol z laboratória utvorený Výskumný ústav pôdoznaectva a výživy rastlín v pôsobnosti Slovenskej poľnohospodárskej akadémie.

Ústav mal 4 oddelenia: pôdoznaectva, pôdnej ekológie, pôdnej úrodnosti a výživy rastlín, pobočku v Prešove a v Banskej Bystrici a 6 pokusných báz. Ústav mal 150 zamestnancov (1974).

#### **Výskumný ústav rastlinnej výroby, Piešťany**

Ústav vznikol v roku 1951 a bol lokalizovaný v Borovciach, odkiaľ sa po 8. rokoch presťahoval do Piešťan. Ústav sa členil na sektory: obilnín, s oddelením genetiky a výživy rastlín; poľných krmovín, s oddelením genetiky a šľachtenia, výživy a fyziológie, agrotechniky a ekonomiky; ovocinárstva, s oddelením biológie, agrotechniky a fyziológie; zeleninárstva. Ústav zamestnával 338 pracovníkov (1974).

#### **Výskumný ústav kukurice, Trnava**

Ústav bol zriadený 1. januára 1962 a členil sa na oddelenie genetiky a šľachtenia, biochémie a fyziológie, agrotechniky a výživy kukurice a oddelenie ekonomiky. Na ústave pôsobilo 170 pracovníkov (1974).

#### **Výskumný ústav lúk a pasienkov, Banská Bystrica**

Ústav bol zriadený 1. januára 1962 a lokalizovaný v Poprade. V roku 1965 sa premiestnil do Banskej Bystrice. Členil sa na sektor lúk a pasienkov, s oddelením pratotechniky, biológie, výživy, využitia trávnych porastov a sektor horských a podhorských oblastí, s oddelením syntézy, organizácie a ekonomiky. Ústav zamestnával 259 pracovníkov (1974).

#### **Komplexná poľnohospodárska výskumná stanica, Michalovce**

Stanica bola zriadená 1. júla 1965 a členila sa na oddelenie úrodnosti pôd, agroekológie, ekonomiky a organizácie. Pôsobilo v nej 58 zamestnancov (1974).

#### **Výskumný ústav vinohradnícky a vinársky, Bratislava**

V rámci štátnych výskumných ústavov poľnohospodárskych v Bratislave bol v roku 1924 vytvorený aj Výskumný ústav vinohradnícky a vinársky ako samostatná organizácia. Členil sa na biologické oddelenie zamerané najmä na šľachtenie, ekofyziológiu a agroekológiu viniča, agrotechnické oddelenie a technologické oddelenie zamerané na technológiu spracovania hrozna a kvalitatívne zloženie vín v rôznych oblastiach pestovania hrozna. Ústav mal 204 pracovníkov (1974).

#### **Výskumný ústav závlahového hospodárstva, Bratislava**

Ústav bol etablovaný 1. januára 1959 z Výskumného ústavu vodohospodárskeho v Bratislave a z Výskumného ústavu aklimatizácie rastlín v Hurbanove-Sesíleši. Členil

sa na oddelenie techniky a mechanizácie závlah, závlahovej agrotechniky, vodného režimu a výživy rastlín, ekonomiky a organizácie závlah. Ústav zamestnával 352 pracovníkov (1974).

### **Výskumný ústav živočíšnej výroby, Nitra**

Ústav vznikol uznesením Zboru povereníkov č. 127/1947 pod názvom Výskumný ústav zootechnický a umiestnený bol 1. septembra 1948 na Štátnom majetku v Novom Meste nad Váhom. Výskumné práce sa začali realizovať až po premiestnení ústavu 1. júla 1950 na Štátny majetok vo Vígľaši pod názvom Výskumný ústav živočíšnej výroby, keď na ústav prišli 4 absolventi Vysokej školy zemédskej a lesníckej v Brne, kde ukončili ako štipendisti Povereníctva poľnohospodárstva dvojročný špeciálny študijný pobyt, zameraný na vedeckovýskumnú prácu pod vedením pedagógov tejto školy.

Zo štátneho majetku vo Vígľaši boli vyčlenené tri hospodárstva: Hájniková, Želobudza a Zvolenská Slatina, ako účelové zariadenia ústavu.

V roku 1960 bol ústav premiestnený do Nitry. V roku 1968 sa do ústavu začlenil Výskumný ústav včelársky v Liptovskom Hrádku a v roku 1969 Laboratórium rybárstva a hydrobiológie v Bratislave. (V ďalšom období bol do VÚŽV začlenený aj Výskumný ústav ovčiarsky i Výskumný ústav chovu a šľachtienia hydiny.)

Ústav sa členil na oddelenia: chovu hovädzieho dobytku, chovu ošípaných, výkrmu a mäsovej úžitkovosti zvierat, výživy a kŕmenia zvierat, technológie a ekonomiky chovu zvierat, genetiky a experimentálnej biológie zvierat a detašované pracovisko v Košiciach, zamerané na genetiku a šľachtenie dobytku. Ústav mal 330 zamestnancov a vlastnil účelové hospodárstvo s výmerou 1045 ha poľnohospodárskej pôdy (1974).

### **Výskumný ústav chovu a šľachtienia hydiny, Ivanka pri Dunaji**

Ústav vznikol v roku 1951 pod názvom Výskumný ústav pre chov hydiny. Ústav bol zameraný na tri hlavné smery činnosti: vedeckovýskumnú, šľachtiteľskú a kontrolno-testovaciu. Na ústave sídlila Medzinárodná kontrolno-skúšobná stanica, ktorá testovala úžitkovosť rôznych typov hydiny štátov RVHP a organizovala spoločné využívanie národných genofondov hydiny v tomto hospodárskom spoločenstve štátov. Ústav mal 282 pracovníkov (1974).

### **Výskumný ústav ovčiarsky, Trenčín**

Ústav bol zriadený v roku 1935 v Martine, po roku 1945 prešiel do Spišskej Novej Vsi, v roku 1952 sa začlenil do Výskumného ústavu živočíšnej výroby vo Vígľaši a v roku 1955 sa osamostatnil a premiestnil do Trenčína.

Členil sa na oddelenia: plemenitby, techniku chovu, výživy a organizácie chovu oviec. Pri ústave bolo zriadené pracovisko pre salašníctvo a technológiu výroby ovčieho mlieka, lokalizované v Liptovskom Hrádku. Ústav mal 73 pracovníkov (1974).

### **Výskumný ústav včelársky, Liptovský Hrádok**

Ústav vznikol 7. marca 1929. Základom ústavu bola Štátna včelárska farma v Nižnom Chmelinci v Nízkych Tatrách. Činnosť ústavu bola zameraná na výskum biológie včiel, techniku chovu a spracovávanie podkladov pre legislatívu v oblasti včelárstva. Ústav mal 13 pracovníkov (1974).



## **Laboratórium rybárstva a hydrobiológie, Bratislava**

Laboratórium bolo zriadené v roku 1956 v nadväznosti na výskumné rybárske stanice, z ktorých prvá bola založená v roku 1932 v Liptovskom Hrádku. Hlavným zameraním činnosti laboratória bol výskum zloženia rybieh spoločností Dunaja, jeho planktónu a bentosu, výskum lososovitých rýb v horských oblastiach Slovenska a hydrobiologický a ichtiologický výskum povodí, na ktorých sa plánovalo budovanie vodných diel. Laboratórium malo 27 zamestnancov (1974).

## **Ústav experimentálnej veterinárnej medicíny, Košice**

Ústav bol založený v roku 1970; členil sa na štyri oddelenia: veterinárnej dietiky, chorôb oviec, hygieny potravín a reprodukcie hospodárskych zvierat a štyri laboratória: besnoty, chorôb hydiny, genetiky hospodárskych zvierat a mikroorganizmov a imunológie. Ústav mal v Ivanke pri Dunaji detašované pracovisko zamerané na výskum leukózy hydiny. Ústav mal 41 pracovníkov (1974).

## **Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a výživy, Bratislava**

Výskum ekonomiky poľnohospodárstva má svoje začiatky v pobočke poľnohospodárskeho ústavu účtovnícko-spravodného, ktorá vznikla v roku 1919 v Jure pri Bratislave. V roku 1921 sa pobočka presťahovala do Bratislavy, kde v rôznych organizačných formách pôsobila do roku 1950. Na jej základe 1. januára 1951 bol vytvorený Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a výživy.

Výskumná činnosť ústavu bola zameraná najmä na ekonomické a organizačné problémy poľnohospodárstva, riadenie, plánovanie a financovanie i sociologickú problematiku poľnohospodárskych a potravinárskych podnikov. Spracoval tiež podklady pre výkonové normy, spôsoby odmeňovania a hmotnej zainteresovanosti družstevných roľníkov; zaoberal sa účtovnou evidenciou, financovaním, sledovaním nákladov a tvorbou cien poľnohospodárskych produktov, ako aj nadpodnikovou ekonomikou, otázkami štruktúry a veľkosti poľnohospodárskych podnikov, špecializáciou a koncentráciou výroby. Ústav mal 79 pracovníkov (1974).

## **Výskumný ústav potravinársky, Bratislava**

Ústav vznikol 1. januára 1969 v nadväznosti na Výskumný ústav mraziarenský, vytvorený v roku 1951 z útvarov Ministerstva potravinárskeho priemyslu. V roku 1964 pôsobil pod názvom Výskumný ústav pre konzerváciu potravín a v rokoch 1965 až 1968 ako pobočka Ústredného výskumného ústavu potravinárskeho priemyslu v Prahe.

Ústav sa členil na oddelenia: mikrobiológie a biochémie, fyzikálnej a analytickej chémie, chémie a technológie potravín, nových konzervačných metód, polotovarov, hotových jedál, organizácie stravovania, manipulácie s materiálom, mechanizácie a automatizácie výroby. Ústav mal 82 pracovníkov (1974).

## **Technický a skúšobný ústav pôdohospodársky, Rovinka**

Výskum poľnohospodárskej techniky v Československu a v Slovenskej republike sa datuje od 1. júla 1959 zriadením Výskumnej stanice poľnohospodárskej techniky v Rovinke ako pracoviska ČAPV, v úzkej spolupráci s Výskumným ústavom zemědělské techniky v Prahe, ku ktorému sa pričlenila od 1.1.1962 ako pobočka. Od 1.1.1969 bol vytvorený samostatný útvar podriadený Poľnohospodárskej akadémii v Bratislave. Od 1.7.1974 bol ústav začlenený do jednotky GR STS a OP ako

vedeckovýskumná základňa. V období rokov 1970 – 1980 zamestnával ústav 260 pracovníkov, ktorých štruktúra umožňovala zabezpečenie výchovy vedeckých pracovníkov vo vednom odbore technika a mechanizácia vo vlastnom školiacom stredisku. Hlavné činnosti spočívali vo výskume, vývoji a výrobe strojov a zariadení pre mechanizáciu horských oblastí, sadov, vinohradov, pestovania kukurice a špeciálnych plodín, ako aj techniky v živočíšnej výrobe v chove oviec a hydiny. Ústav ukončil svoju činnosť likvidáciou MP SR v roku 1991. Pre výskum v oblasti techniky a mechanizácie boli opätovne vytvorené podmienky rozšírením činností v Technickom a skúšobnom ústave pôdohospodárskom v Rovinke, ktorý bol založený 1. januára 1969. Konkrétne výskumné úlohy na základe kontraktov s MP SR a SPPK v oblasti techniky a mechanizácie začali v roku 1996 v spolupráci s MF SPU v Nitre.

### **Slovenské poľnohospodárske múzeum, Nitra**

Múzeum bolo založené ako Zemědělské múzeum v roku 1924 v Bratislave. Poľnohospodárske oddelenie tohto múzea existovalo do roku 1954, kedy zaniklo. V roku 1959 vytvorilo Nitrianske krajské múzeum poľnohospodárske oddelenie, na základe ktorého bolo v Nitre zriadené Poľnohospodárske múzeum s celoslovenskou pôsobnosťou. Najprv podliehalo ONV, potom MsNV v Nitre, neskoršie Ústavu vedecko-technických informácií v Prahe ako súčasť Československého zemědělského múzea v Kačine. Od roku 1971 bolo SPM hospodársky pričlenené k Výskumnému ústavu živočíšnej výroby v Nitre a od roku 1974 k Agrokomplexu-Výstavníctvu v Nitre ako autonómny útvar. Múzeum malo 19 pracovníkov (1974).

*(Prevzaté z: Československá akademie zemědělská a její nástupnické organizace 1924 – 2004. ČSAZ, Praha, 2004, 204 s.)*

## 4. Pôdohospodárske školstvo na Slovensku

Prvou vzdelávacou inštitúciou (školou) zameranou aj na pôdohospodárstvo na Slovensku bolo **Ekonomické kolégium** (Collegium scientiarum politoeconomico-camerarium), založené v roku 1763 Máriou Teréziou v Senci. V latinskom a nemeckom jazyku sa vyučovali predmety: účtovníctvo, matematika, poľnohospodárstvo, ekonomika, rysovanie. V praktických cvičeniach sa merali vinohrady, polia, lesy a vyhotovovali pozemkové mapy. V roku 1776 požiar zničil budovy a kolégium zaniklo.

V roku 1770 Mária Terézia zriadila v Banskej Štiavnici **Banskú akadémiu**, na ktorej sa vyučovali aj lesnícke predmety. V roku 1807 bola pri nej zriadená **Katedra lesníctva**. V roku 1846 vznikla **Banícka a lesnícka akadémia**. Štúdium lesníctva trvalo 3 roky s nemeckým vyučovacím jazykom. V roku 1918 bola akadémia presťahovaná do Šoproňa.

Už 4. októbra 1919 však bola otvorená v Banskej Štiavnici **Štátna vyššia lesnícka škola** s maturitou, ktorá pretrváva doteraz pod názvom **Stredná lesnícka škola**.

V roku 1796 vznikla v Liptovskom Hrádku **lesnícka škola** s vyučovacím jazykom nemeckým a v roku 1886 **Horárska škola** s vyučovacím jazykom maďarským.

V školskom roku 1921 – 1922 boli v Liptovskom Hrádku vytvorené nasledovné odborné školy:

dvojočná **Drevársko-píliarska škola**, **Odborná škola hospodárska** a jednoročná **Škola pre lesných hájnikov**.

**Prvá poľnohospodárska škola s vyučovacím jazykom slovenským**, tzv. **Gazdovská škola**, bola založená v Liptovskom Hrádku na podnet slovenských osvietencov v roku 1871 a pôsobila do roku 1886.

Prvou vyššou poľnohospodárskou školou na Slovensku, pôsobiacou v rokoch 1874 až 1906, bol **Maďarský kráľovský hospodársky ústav v Košiciach**. Štúdium bolo trojročné, vyučovací jazyk maďarský. Všeobecné a základné predmety boli: matematika – geometria, fyzika, mechanika, chémia všeobecná a agrochémia, mineralógia, geológia a petrografia, botanika, zoológia, anatómia zvierat a národné hospodárstvo. Odborné predmety: pôdoznanectvo – agronómia, všeobecné a špeciálne pestovanie rastlín, hospodárske stroje a náradie, ošetrovanie lúk, záhradníctvo a vinohradníctvo, všeobecný chov zvierat, chov hovädzieho dobytku, koní, oviec, ošípaných, hydiny, včiel, rýb a hodvábnika, poľnohospodárske účtovníctvo, tovaroznanectvo a organizácia.

Ústav mal charakter vysokoškolského štúdia. Podmienkou prijatia za poslucháča bolo úspešné ukončenie 6. tried gymnázia. Kto tieto podmienky nespĺňal, musel robiť prijímacie skúšky z matematiky, fyziky, chémie, prírodopisu a žiadalo sa dovŕšenie veku 17 rokov.

Pri ústave bol zriadený poľnohospodársko-poradenský zbor, ktorý usporadúval rôzne odborné kurzy pre roľníkov. Ústav mal 272 katastrálnych jutár pozemkov a 200 k. j. lesa, kde poslucháči vykonávali praktickú časť výučby.

V roku 1907 bol ústav pretvorený na **Maďarskú kráľovskú poľnohospodársku akadémiu**, ktorá pôsobila až do roku 1920 (aby mohli poslucháči dokončiť štúdium). Po vzniku Československa bola akadémia premenovaná na **Strednú poľnohospodársku školu** a od roku 1923 na **Štátnu vyššiu hospodársku školu** (ŠVHŠ) v Košiciach so štvorročným štúdiom ukončeným maturitou, oficiálne s vyučovacím jazykom slovenským, ale českí profesori prednášali v českom jazyku. Bola to až do roku 1942

jediná stredná odborná poľnohospodárska škola a zároveň najvyššie poľnohospodárske vzdelanie na Slovensku.

Podmienkou prijatia bolo dosiahnutie veku 15 rokov, absolvovanie 4 tried strednej školy (gymnázia) alebo 4 tried meštianskej školy, príp. absolvovanie dvojročnej roľníckej školy a úspešné vykonanie prijímacích skúšok z vyučovacieho jazyka, počtov a geometrie. Maturitná písomná skúška bola z vyučovacieho jazyka a jedného z hlavných odborných predmetov (pestovanie rastlín, chov zvierat, spravoveda) a ústna skúška najmenej z troch predmetov: vyučovacieho jazyka, pestovania rastlín, chovu zvierat, spravovedy, strojnictva, meliorácií a chemickej technológie.

Pri ŠVHŠ bola zriadená aj jednoročná Hospodárska škola pre synov roľníkov po skončení ľudovej školy.

Po zabraní Košíc do Maďarska v roku 1938 bola ŠVHŠ preložená do Prešova a v roku 1939 do Mastína, kde pôsobila do skončenia vojny v roku 1945. Potom sa vrátila do Košíc. V roku 1948 bola zrušená a vytvorilo sa viac stredných poľnohospodárskych škôl.

V rokoch 1918 – 1919 pôdohospodárske školstvo na Slovensku prezentovali: Štátna vyššia hospodárska škola Košice, Štátna vyššia lesnícka škola Banská Štiavnica, Hospodárska škola (dvojročná) Liptovský Hrádok, Roľnícke školy dvojročné v Rimavskej Sobote, Komárne, Brezne nad Hronom, Orkucany – Sabinov a Široká – Oravský Podzámok, Štátna melioračná škola dvojročná Košice, Vinársko-záhradnícka dvojročná škola Bratislava.

V medzivojnovom období (1918 -1938) bola sieť pôdohospodárskych škôl na Slovensku značne rozšírená, celkom až na 26. Okrem vyššie uvedených to boli: Štátna škola pre lesných hájnikov, Drevársko-piliarska škola a odborná škola v Liptovskom Hrádku. Štátna roľnícka škola v Martine, Štátna jednoročná hospodárska škola v Holíči a v Malinove, Štátna odborná škola hospodárska v Holíči, Michalovciach, Nitre, Novom Meste nad Váhom, v Spišských Vlachoch, Trnave, Zlatých Moravciach, Vyššia hospodárska škola družstevná v Bratislave, Štátna gazdinská škola Hrachovo – Rimavská Sobota, Komárno, Barca – Košice, Skalica, Veličná na Orave a Martin.

Táto štruktúra škôl zotrvala v podstate až do roku 1948. Školy pôsobiace na území, ktoré v roku 1938 zobralo Maďarsko, boli premiestnené na Slovensko, okrem Štátnej gazdinskej školy v Barci a Štátnej jednoročnej hospodárskej školy v Malinove, ktoré boli zrušené.

Prvé vysokoškolské poľnohospodárske a lesnícke vzdelávanie na Slovensku bolo vytvorené vládny nariadením z 20. novembra 1939 ako odbor lesníckeho a poľnohospodárskeho inžinierstva, a potom zo 17. júla 1941 oddelenie pôdohospodárskeho inžinierstva na Slovenskej vysokej škole technickej (SVŠT) v Bratislave. Vysokoškolské štúdium ukončené titulom poľnohospodárskeho inžiniera tak začalo na Slovensku v roku 1942.

Nariadením Slovenskej národnej rady z 25. apríla 1946 bola z odboru lesníckeho a poľnohospodárskeho inžinierstva na SVŠT zriadená **Vysoká škola poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach** a súčasne zákonom SNR **Vysoká škola veterinárna v Košiciach**.

Vládny nariadením z 8. júla 1952 bola z Vysokej školy poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva a Vysokej školy veterinárnej zriadená **Vysoká škola poľnohospodárska v Nitre** s agronomickou, zootechnickou a veterinárnou fakultou. Zákonom SNR z 19. decembra 1968 bola od školského roku 1969/1970 z veterinárnej

fakulty znova zriadená Vysoká škola veterinárna v Košiciach, ktorá bola od roku 1992 premenovaná na Univerzitu veterinárskeho lekárstva a od roku 2010 na Univerzitu veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. V roku 1992 bola aj Vysoká škola poľnohospodárska premenovaná na **Slovenskú poľnohospodársku univerzitu v Nitre** s Agronomickou fakultou, Fakultou ekonomiky a manažmentu, Mechanizačnou fakultou a Fakultou záhradníctva a krajinného inžinierstva.

Súčasnú štruktúru SPU (2014) v Nitre tvoria: Fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov, Fakulta ekonomiky a manažmentu, Technická fakulta, Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva, Fakulta biotechnológie a potravinárstva a Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja.

Od 1. októbra 1952 vznikla z lesníckej fakulty Vysokej školy poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach **Vysoká škola lesnícka a drevárska** vo Zvolene s lesníckou a drevárskou fakultou. Od roku 1992 je premenovaná na **Technickú univerzitu vo Zvolene** s Lesníckou fakultou, Drevárskou fakultou, Fakultou environmentálnej a výrobnjej techniky.

*(Prevzaté z: Československá akademie zemědělská a její nástupnické organizace 1924 – 2004. ČSAZ, Praha, 2004, 204 s.)*

## 5. Učené spoločnosti v oblasti pôdohospodárstva

Pokusy o založenie učenej spoločnosti typu zahraničných akadémií na Slovensku boli už v osemnástom storočí. Prvým bol projekt M. Bela v roku 1735 na vytvorenie Scientias litteraria v Bratislave. V roku 1771 bol Márii Terézii predložený návrh na založenie akadémie vied v Bratislave podľa vzoru berlínskej a petrohradskej akadémie. Ani jeden návrh sa však neuskutočnil.

Prvá učená spoločnosť akademického typu bola až **Slovenská akadémia vied a umení** (SAVU) vytvorená zákonom, ktorý schválil Slovenský snem 2. júla 1942. Dňa 10. novembra 1943 vymenoval prezident Slovenského štátu predsedníctvo akadémie v zložení:

predseda prof. Dr. F. Valentín

podpredseda prof. Dr. a. Spesz a prof. Dr. J. Bakoš

generálny tajomník prof. Dr. E. Novák

predseda duchovného odboru prof. Dr. F. Hrušovský

predseda prírodovedného odboru prof. Dr. E. Filo

predseda umeleckého odboru doc. Dr. F. Šubík (básnik Andrej Žarnov)

Predsedníctvo SAVU na prvom zasadnutí v novembri 1943 schválilo návrh na zriadenie vedeckých ústavov akadémie: Jazykovedný ústav, Literárnovedný ústav, Historický ústav, Zemepisný ústav a Hudobnovedný ústav. Do SAVU neboli začlenené už dovtedy existujúce výskumné inštitúcie: Štátny geologický ústav, Štátne observatórium, Štátny archeologický ústav a Štátny ústav pre slovenskú ľudovú pieseň.

V januári 1948 bola v prírodovednom odbore zriadená **poľnohospodárska sekcia**, pravdepodobne prvý „akademický“ útvar na Slovensku v oblasti poľnohospodárskych vied.

Dňa 4. marca 1952 SAVU zriadila tzv. správny zbor na čele s prof. Ing. J. Gondom, ktorý dostal úlohu vypracovať návrh reorganizácie SAVU na **Slovenskú akadémiu vied**.

V zmysle zákona Slovenskej národnej rady číslo 1/1953 bola vytvorená Slovenská akadémia vied (18. júna 1953). Zbor povereníkov dňa 23. júna 1953 vymenoval prvých 12 akademikov (J. Bakoš, D. Blaškovič, J. Brauner, J. Čabelka, L. Dérer, J. Hronec, J. Hrušovský, D. Ilkovič, O. Pavlík, Š. Schwarz, J. Vašátka a F. Votruba). Zakladajúce valné zhromaždenie SAV 27. júna 1953 schválilo sekcie akadémie:

Sekciu biologicko-lekárskeho vied

Sekciu poľnohospodárskych vied

Sekciu matematickú a prírodných vied

Sekciu technických vied.

Za predsedu poľnohospodárskej sekcie bol menovaný J. Brauner a za členov J. Hejtmánek, J. Hovorka, G. Chomkovič, M. Maloch a E. Špaldoň.

Do sekcie boli začlenené nasledovné vedeckovýskumné pracoviská:

Výskumný ústav rastlinnej výroby

Výskumný ústav živočíšnej výroby

Výskumný ústav chovu hydiny

Výskumný ústav včelársky

Výskumný ústav krmivársky

Výskumný ústav poľnohospodárskej ekonomiky

Výskumný ústav vinohradnícky a vinársky

Ústav lesa  
Helmintologické laboratórium  
Laboratórium ochrany rastlín  
Laboratórium zoohygiény  
Laboratórium fyziológie hospodárskych zvierat  
Laboratórium rybárstva  
Kabinet dejín poľnohospodárskych vied.

Dňom 1. januára 1959 bola zriadená **Pobočka Československej zemедělskej akademie v Bratislave** (PČSZA) a Sekcia poľnohospodárskych vied SAV zanikla. Namiesto sekcií bolo zriadených 12 vedeckých kolégií SAV, medzi nimi aj Vedecké kolégium biologických a poľnohospodárskych vied, ale tie už neriadili vedecké inštitúcie. Pobočka ČSZA prevzala vedeckovýskumné inštitúcie zo Sekcie poľnohospodárskych vied SAV, okrem Helmintologického laboratória, Laboratória ochrany rastlín a Laboratória fyziológie hospodárskych zvierat, ktoré zostali v pôsobnosti SAV a postupne boli z nich vytvorené ústavy.

Zrušením Československej akademie zemедělskej 27.03.1962 (oficiálne išlo o tzv. začlenenie ČSAZ do Československej akademie vied, kde bolo zriadené vedecké kolégium poľnohospodárskych vied), zanikla aj Pobočka Československej akademie zemедělskej v Bratislave a výskumné ústavy prešli pod riadenie Povereníctva Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo. V roku 1967 sa povereníctvo rozdelilo na Povereníctvo SNR pre poľnohospodárstvo a Povereníctvo pre lesné a vodné hospodárstvo, ktoré prevzalo lesnícke a vodohospodárske výskumné inštitúcie do svojej správy. Ešte v uvedenom roku sa premenovalo poľnohospodárske povereníctvo na Povereníctvo poľnohospodárstva a výživy, ktoré však trvalo len do 31. decembra 1968, keď po federatívnom usporiadaní štátu bolo od 1. januára 1969 vytvorené Ministerstvo poľnohospodárstva a výživy.

Dňom 1. januára 1969 bola ustanovená **Slovenská poľnohospodárska akadémia (SPA)**, ako súčasť a riadiace centrum vedeckovýskumnej základne v rezorte poľnohospodárstva a výživy Slovenska pre rozvoj pôdohospodárskych, veterinárnych a potravinárskych vied. Akadémia bola samostatná rozpočtová organizácia, podriadená ministrovi poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky. V otázkach tvorby štátneho plánu rozvoja vedy a techniky a zahraničných stykov koordinovala svoju činnosť s Československou akademiou zemедělskou v Prahe. Štatút SPA, schválený ministrom, jej určoval poslanie a hlavné úlohy: rozvíjať poľnohospodársku a potravinársku vedu a výskum, zabezpečovať spoluprácu všetkých vedeckých pracovísk v nadväzujúcich odvetviach bez ohľadu na ich rezortnú príslušnosť, riadiť jej podriadené výskumné ústavy, zabezpečovať ich rozvoj, organizovať vedecké sympóziá, konferencie a iné podujatia, zabezpečovať úzke spojenie vedy a výskumu s praxou, riadiť výchovu vedeckých pracovníkov v jej pôsobnosti, vydávať vedecké a odborné publikácie, udeľovať ceny SPA za vynikajúce výsledky vo vede a výskume. SPA mala 40 riadnych a 8 čestných členov zvolených na ustanovujúcom valnom zhromaždení vedeckých pracovníkov z vedeckovýskumných inštitúcií a vysokých škôl v oblasti poľnohospodárstva a výživy v Nitre dňa 24. apríla 1969. Zároveň bolo zvolené predsedníctvo SPV v zložení: predseda Ján Plesník, podpredseda Vladimír Krajčovič, vedecký sekretár Eugen Palašthy, členovia: Michal Baran, Štefan Fišera, Anton Grom, Juraj Hraško, Ján Tomovčík, Otto Vrtiak. Riaditeľom SAP bol Pavol Pagáč ako vedúci hospodársko-administratívneho aparátu s prideleným finančným obnosom na

zabezpečovanie činností výskumných ústavov, vrátane zdrojov na investičný rozvoj a valutové prostriedky.

SPA mala 9 odborov členených na odborné komisie: odbor úrodnosti pôdy a meliorácií, rastlinnej výroby, záhradníctva, živočíšnej výroby, veterinárstva, potravinárstva, techniky, ekonomiky, potravinárstva a výživy, poľnohospodárskej techniky a odbor pre poradenstvo a aplikáciu výskumu.

Akadémia riadila 17 výskumných ústavov a pracovísk:

Výskumný ústav závlahového hospodárstva, Bratislava

Výskumný ústav vinohradnícky a vinársky, Bratislava

Výskumný ústav pôdoznanectva a výživy rastlín, Bratislava

Výskumný ústav potravinársky, Bratislava

Výskumný ústav živočíšnej výroby, Nitra

Výskumný ústav chovu a šľachtenia hydiny, Ivanka pri Dunaji

Výskumný ústav kukurice, Trnava

Výskumný ústav rastlinnej výroby, Piešťany

Výskumný ústav ovčiarsky, Trenčín

Výskumný ústav lúk a pasienkov, Banská Bystrica

Komplexná poľnohospodárska výskumná stanica, Michalovce

Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a výživy, Bratislava

Ústav vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo, Nitra

Technický a skúšobný ústav pôdohospodársky, Rovinka

Ústav experimentálnej veterinárnej medicíny, Košice

Laboratórium rybárstva a hydrobiológie, Bratislava

Výskumný ústav včelársky, Liptovský Hrádok

Slovenské poľnohospodárske múzeum, Nitra

Ústav pre vedeckú sústavu hospodárenia, Bratislava.

Ku dňu 30. júna 1974 bola SPA zrušená, rovnako aj ČSAZ a ČAZ a ústavy ňou riadené prešli pod priame riadenie Ministerstva poľnohospodárstva a výživy SSR.

Riadenie pôdohospodárskych výskumných ústavov v ďalšom období prešlo rôznymi organizačnými zmenami, ale len v rámci pôsobnosti rezortného ministerstva. Obnovené akadémie, unitárna Československá akadémia zemédělská (01.10.1974) i federalizovaná v roku 1990 a vytvorené samostatné národné akadémie v roku 1993 (Česká akadémie zemédělských vied a Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied) mali už len charakter učených spoločností bez vedeckovýskumnej základne.

*(Prevzaté z: Československá akadémie zemédělská a její nástupnické organizace 1924 – 2004. ČSAZ, Praha, 2004, 204 s.)*



## 6. História SAPV po roku 1989

Najvýznamnejšou udalosťou ponovembrových udalostí (1989), ktorá určila postavenie SAPV v rámci ČSAZ bolo XXXIV. plenárne zasadanie členov ČSAZ (január 1990). Toto zasadanie vytýčilo rozhodujúci cieľ; prebudovať ČSAZ na základe demokratických princípov, aby sa dosiahlo jej zodpovedné, funkčné postavenie vo vedeckovýskumnej základni. Túto transformáciu zabezpečoval plenárnym zasadáním zvolený 22 členný dočasný riadiaci výbor (DRV), ktorého členmi boli aj 8 zástupcovia SR (C. Juráň, M. Kováč, V. Krajčovič, T. Miština, J. Plesník, A. Príbela, F. Strmiska, V. Uhrín).

DRV pripravil v máji 1990 demokratické voľby, na ktorých bola zvolená nová členská základňa AZV ČSFR, ktorá mala 156 členov (105 z ČR a 51 zo SR). Slovensko vo federálnej akadémii zastupovali: Barto Jaroslav, Baumgartner Ján, Bielek Pavol, Bízik Ján, Blaas Gejza, Boháč Jozef, Cvečko Juraj, Dandár Alexander, Duda Michal, Džatko Michal, Gáborčík Norbert, Gunár Daniel, Habovštiak Jozef, Herian Karol, Hlinka Dušan, Huszár Jozef, Huzulák Jozef, Jajcay Jozef, Jech Ján, Juráň Cyprián, Juráni Bohdan, Kabina Pavol, Kajaba Igo, Konôpka Jozef, Kopec Karel, Kováč Gabriel, Krčmář Stanislav, Lichvár Ivan, Linkeš Vladimír, Magic Dušan, Miština Timotej, Nový Jaroslav, Palo Vladimír, Pivko Juraj, Plesník Ján, Príbela Alexander, Prugár Jaroslav, Prugárová Anna, Remiš Jozef, Repka Jozef, Rosival Ivan, Studeník Bohumil, Šmelko Štefan, Šturdík Ernest, Šutor Július, Užik Martin, Valtýni Július, Višňovský Jozef, Zima Miroslav.

Traja zástupcovia SR (C. Juráň, V. Krajčovič, V. Uhrín) sa na podklade uznesenia XXXIV. plenárneho zasadania ČSAZ podieľali na činnosti Rehabilitačnej komisie ČSAZ, ktorá vrátila, alebo obnovila členstvo 23 bývalým členom, z ktorých boli 6 zo SR (Holobradý Konštantín, Krajčovič Vladimír, Malík Teodor, Strmiska František, Tomovčík Ján, Hutník Félix). Tak sa celkový počet zástupcov SR v AZV ČSFR zvýšil na 57.

Na 1. plenárnom zasadaní AZV ČSFR v auguste 1990 bolo zvolené 22 členné Predsedníctvo AZV ČSFR, v ktorom mala SR 10 zástupcov (A. Dandár, C. Juráň, B. Juráni, I. Kajaba, D. Magic, T. Miština, J. Plesník, J. Remiš, J. Tomovčík, J. Višňovský). T. Miština bol zvolený za prvého viceprezidenta akadémie. Na tomto zasadaní boli opätovne konštituované vedecké orgány – odbory (9) akadémie, v nich pôsobilo spolu 321 členov odborov, z ktorých bolo 121 (37,7 %) zo SR.

Z hľadiska etablovania sa SAPV, malo význam mimoriadne zasadanie DRV. Konalo sa pred I. zasadáním obnovenej AZV ČSFR, ktoré odporučilo zriadiť Akadémiu zemédělských věd ČSFR (s federálne usporiadanými odbornými orgánmi) a národné akadémie – Českou akadémiu zemédělských věd a Slovenskú akadémiu pôdohospodárskych vied ako neoddeliteľnú súčasť AZV ČSFR.

Minister poľnohospodárstva a výživy SR, rešpektujúc vývoj a odporúčenie DRV, svojím rozhodnutím zo dňa 21.12.1990 zriadil s účinnosťou od 1.1.1991 Slovenskú akadémiu pôdohospodárskych vied (SAPV) ako vedeckovýskumnú inštitúciu tvorenú zborom členov SAPV, vytvárajúcich učeníu spoločnosť sústavou vedeckovýskumných pracovísk a riadiacim centrom výskumnej základne rezortu poľnohospodárstva a výživy SR. Súčasťou zriaďovacej listiny bolo aj vydanie dočasného Štatútu SAPV. Z hľadiska zabezpečenia operatívneho chodu SAPV bol Odbor vedy a technického rozvoja MPVŽ SR integrovaný so sekretariátom SAPV.

Na základe rozhodnutia ministra poľnohospodárstva a výživy SR, bolo 7. februára 1991 zvolené ustanovujúce valné zhromaždenie (VZ) Slovenskej akadémie

pôdohospodárskych vied. Zúčastnilo sa na ňom 56 pozvaných delegátov, všetci členovia AZV ČSFR zvolení za SR (Kopec K. sa zo SR odstáhoval) a 46 hostí. Úvodom ustanovujúceho valného zhromaždenia odovzdal minister poľnohospodárstva a výživy SR menovacie dekréty členov SAPV. Tieto odovzdal 56 členom zvoleným na I. zasadaní AZV ČSFR v auguste 1990 za SR, ktorí sa v zmysle dočasného Štatútu SAPV čl. 6 odst. 1 (vydaného MPVŽ SR 28.12.1990) stali zakladajúcou členskou základňou SAPV. Následne bol schválený Volebný poriadok SAPV, ktorý sa stal podkladom pre voľby 11 členného Predsedníctva SAPV, jej predsedu a podpredsedu.

Do prvého Predsedníctva SAPV boli zvolení: A. Dandár, D. Gunár, C. Juráň, B. Juráni, I. Kajaba, V. Krajčovič, D. Magic, T. Miština, J. Plesník, J. Remiš, J. Tomovčík.

Za **predsedu** SAPV bol zvolený T. Miština a za **podpredsedu** D. Magic.

Uznesenie ustanovujúceho valného zhromaždenia zaviazalo Predsedníctvo SAPV, ako aj všetkých členov SAPV – odborov pripraviť program a hlavné smery činnosti SAPV a aktívne spolupracovať (poslať pripomienky) na tvorbe Štatútu SAPV a Organizačného poriadku (Stanov) SAPV. Úlohy boli zabezpečené v priebehu roka 1991 na 6 zasadaniach P SAPV a dvoch valných zhromaždeniach (VZ) členov SAPV.

Schválené boli:

1. Stanovy SAPV a inovovaný Volebný poriadok SAPV
2. Založenie 6 odborných orgánov – odborov SAPV a ich predsedovia
  - Odbor rastlinnej výroby a pedológie – ORVP (predseda V. Krajčovič)
  - Odbor živočíšnej výroby a veterinárskeho lekárstva – OŽVVL (V. Uhrín)
  - Odbor potravinárstva a výživy obyvateľstva – OPVŽO (I. Kajaba)
  - Odbor poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky – OPTVE (J. Tomovčík)
  - Odbor ekonomiky a manažmentu – OEM (F. Hutník)
  - Odbor lesného a vodného hospodárstva OLVH (J. Konôpka)
3. Za nových riadnych členov SAPV boli formou doplňujúcich volieb podľa jednotlivých odborov zvolení:
  - **ORVP:** Klopček Anton, Knotek Stanislav, Molnár Jozef, Rychtárik Július, Šály Rudolf
  - **OŽVVL:** Beňuška Norbert, Bulla Jozef, Cabadaj Rudolf, Maraček Imrich, Salaj Juraj, Sommer Alexander
  - **OPVŽO:** Kováč Milan, Miko Milan, Sniščák Vincent
  - **OPTVE:** Lobotka Jozef, Hubinský Ján, Šesták Jozef
  - **OLVH:** Dvorščák Pavol, Tutka Jozef, Varínsky Juraj
  - **OEM:** Grznár Miroslav, Klinko Ladislav

Za člena SAPV **in memoriam** bol zvolený aj Ing. Dr. techn. **Andrej Karakoz**.

Vplyvom doplňujúcich volieb riadnych členov SAPV sa ich počet k 1.1.1992 zvýšil na 78.

Pri doplňujúcich voľbách bolo zvolených aj 6 čestných členov SAPV: Benetín Ján, Fišera Štefan, Görner Fridrich, Jurčo Vladimír, Páleník Štefan, Špaldon Emil.

Aktivity SAPV boli od 3. valného zhromaždenia členov zabezpečované Predsedníctvom SAPV, ktoré riešilo najmä otázky:

- zriadenie Slovenského centra poľnohospodárskych vied a technológií,
- návrh transformácie SAPV,

- príprava projektu kvalitatívnej prestavby rezortnej VVZ, vrátane poradenstva v rezorte pôdohospodárstva SR,
- posudzovanie návrhov na priznanie vedeckých kvalifikačných stupňov,
- návrh súťaže „Cena SAPV o najlepšiu vedeckú prácu“,
- návrh na zriadenie Agentúry Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied (A–SAPV) pre koordináciu vedeckovýskumnej a vývojovej činnosti v rezorte pôdohospodárstva a s tým súvisiacou novelizáciou Štatútu SAPV.

Významným rozhodnutím Predsedníctva SAPV (P SAPV) z tohto obdobia bolo, v záujme zlepšenia informovanosti členskej základne o činnosti akadémie, vydávať vlastný bulletin pod názvom: „**Informácie SAPV**“.

Medzníkom vo vývoji SAPV bolo aj 11. zasadanie jeho predsedníctva v októbri 1992, kedy (v súčinnosti s návrhom transformácie AZV ČSFR, ktorý bol v súvislosti s reorganizáciou federálnych orgánov štátnej správy predložený vláde ČSFR), Predsedníctvo SAPV odporučilo pretransformovať akadémiu na odvetvovú učennú spoločnosť bez vlastnej výskumnej základne. SAPV sa stala výberovou organizáciou, jej organizačný poriadok vymedzuje, kto a za akých podmienok sa môže stať jej členom, zároveň taxatívne určuje maximálny celkový počet členov (200) SAPV, z toho 120 členov riadnych. Následne vláda ČSFR v novembri 1992 prijala uznesenie o zrušení AZV ČSFR. Delimitáciou jej majetku získala SAPV majetok v hodnote 591 614 Kčs, z toho 465 833 Kčs vo forme základných prostriedkov a 125 781 Kčs vo forme DKP. 4. a 5. valné zhromaždenie členov SAPV sa konalo v roku 1994 a popri riešení organizačno-procedurálnych otázok dôležitých pre ďalší vývoj SAPV boli pripravené voľby predsedníctva, predsedu a podpredsedu SAPV (na 5. VZ končilo funkčné obdobie predsedníctva zvoleného na ustanovujúcom VZ SAPV). Na 5. VZ bolo na funkčné obdobie 1995 – 1997 zvolené P SAPV v zložení: Bielek Pavol, Bizik Ján, Bulla Jozef, Kajaba Igo, Konôpka Jozef, Magic Dušan (**podpredseda**), Maraček Imrich, Miština Timotej (**predseda**), Višňovský Jozef, Vološin Jozef. Zvolených bolo 10 členov predsedníctva, jeho 11. členom sa v zmysle Štatútu Agentúry SAPV a inovovaného Štatútu SAPV stal vedecký sekretár SAPV a riaditeľ Agentúry SAPV Sommer Alexander.

**Agentúru Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied (A – SAPV)** zriadil minister pôdohospodárstva SR ako rozpočtovú organizáciu (s účinnosťou od 1.1.1994), ktorej vzťah k SAPV vyplýva z jej postavenia a predmetu činnosti ako orgánu rezortu pôdohospodárstva pre koordináciu vedeckovýskumnej a vývojovej činnosti v rezorte. Ťažisko vzťahov A–SAPV je najmä vo:

- využívaní odbornej erudície orgánov SAPV pre spracovávanie a posudzovanie strategických smerov, programov a projektov v oblasti pôdohospodárskej vedy a výskumu,
- vedecko-odborných expertízach orgánov SAPV pre orgány štátnej správy,
- vedeckej a odbornej vydavateľskej činnosti,
- vykonávaní koordinačného, organizačného a kontrolného servisu pre SAPV a jej orgány.

Realizácia všetkých aktivít A–SAPV pre SAPV je založená na vzájomne zosúladenom programe činností a zmluvných vzťahoch.

A-SAPV bola rozhodnutím Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 4818/2013-350 zo dňa 26.11.2013 s účinnosťou 31. decembra 2013 zrušená bez likvidácie a zároveň bola s účinnosťou od 1.1.2014 zriadená štátna príspevková

organizácia Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum (ďalej len NPPC) ako právny nástupca organizácie A-SAPV Lužianky.

Riaditelia A-SAPV:

1994-2000 prof. Ing. Alexander Sommer, DrSc.

2000-2012 prof. Ing. Štefan Mihina, PhD.

2013 Ing. Vojtech Brestenský, CSc.

Zamestnanci A-SAPV v rokoch 1994-2013:

Bulla Jozef, prof. Ing. DrSc., Buranská Ida, Dolinská Marie, Frištyk Štefan, Ing. CSc. Granát Jaroslav, Ing. CSc., Gubáňová Terézia, Halčinová Lubica, Kamenský Juraj, Ing., Kolesár Eduard, Ing., Moravský Ján, Ing., Petrikovič Peter, Ing. CSc., Plesník Ján, prof. Ing. DrSc., Stanková Marta, Sudzina Marián, Ing. et Ing., Szijjarto Miroslav, Ing., Šimková Danica, Ing., Štoselová Alžbeta, Žukovič Michal, Ing.

5. valné zhromaždenie schválilo Organizačný poriadok SAPV, ktorý rozšíril počet odborov SAPV zo 7 na 9 a to rozdelením Odboru rastlinnej výroby a pedológie na Odbor rastlinnej výroby a Odbor pôdoznalectva a ochrany pôdy, Odboru živočíšnej výroby a veterinárskeho lekárstva na Odbor živočíšnej výroby a Odbor veterinárskeho lekárstva a Odboru lesníctva a vodného hospodárstva na Odbor lesníctva a Odbor vodného hospodárstva. Ďalej bol na tomto VZ schválený materiál „Základné smery a priority vedy a techniky v pôdohospodárstve SR“ ako podklad pre orgány MP SR, na jeho spracovaní sa podieľali pod koordináciou A-SAPV všetky odbory SAPV.

Predsedníctvo SAPV zvolené na funkčné obdobie 1995–1997 zaviedlo do svojej práce systematičnosť, významným prvkom zasadání valných zhromaždení sa stalo prerokovávanie aktuálnej odbornej témy s úvodným referátom, viacerými koreferátmi a následnou vedeckou rozpravou.

V záujme posilnenia členskej základne, ktorá nedosahovala organizačným poriadkom určený počet členov, bolo potrebné rozšíriť členskú základňu SAPV o mladších členov. Na 6. VZ bolo zvolených 35 riadnych členov SAPV, voľby sa konali podľa jednotlivých odborov SAPV a za riadnych členov boli zvolení:

Odbor:

- pôdoznalectva: Bublinc Eduard,
- rastlinnej výroby: Blahutiak Alojz, Demo Milan, Kolúbek Rudolf, Hričovský Ivan, Húska Dušan, Kováč Karol, Michalík Ivan, Ružička Milan, Vidovič Jozef, Žofajová Alžbeta
- živočíšnej výroby: Flák Pavel, Hetényi Ladislav, Kováč Michal, Šťastný Pavel
- veterinárskeho lekárstva: Dubinský Pavol, Kačmárik Juraj, Mikula Ivan, Sokol Jozef
- potravinárstva a výživy obyvateľstva: Frank Vladimír
- poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky: Petranský Ivan
- lesnícky: Ilavský Ján, Kolenka Ivan, Míriak Rudolf, Novotný Júliu, Petráš Rudolf
- ekonomiky a manažmentu: Ižáková Viera, Kabát Ladislav, Podolák Alojz
- za výrobnú prax: Belanský Miroslav, Bujňák Jozef, Dufala Emil, Filkorn Pavel, Ondriš František, Paciga Ján.

Na tom istom VZ bolo zvolených aj 20 čestných členov SAPV: Boďa Koloman, Bojňanský Vít, Fried Karol, Frištyk Štefan, Granát Jaroslav, Greguš Ctibor, Hovorka Ján, Hraško Juraj, Kovalčík Kornel, Labuda Ján, Laurinčík Jozef, Majerčiak Pavel, Mikuš Martin, Pleva Ján, Sidor Viktor, Slanina Ľudovít, Vrťiak Otto, Vrzgula Leopold,

Weismann Ľudovít, Žuffa Alojz a 3 riadni členovia (Boháč Jozef, Malík Teodor, Repka Jozef) boli preradení do čestných členov.

Po 6. VZ mala SAPV 109 riadnych členov a 29 čestných členov, z ktorých 1 (Žuffa) zomrel, a tak sa ich počet znížil na 28.

Rozširovanie členskej základne pokračovalo aj na 7. VZ SAPV, kedy boli za riadnych členov SAPV zvolení: Boroš Vladimír, Čurlík Ján, Husár Jaroslav, Jambor Pavel, Jamriška Pavel, Kostej Anton, Kúbek Alojz, Kubinec Jozef, Paule Ladislav, Šinková Terézia, Žihlavník Anton, za čestných členov: Elečko Ján, Kopšo František, Pavlík Václav, Szokolay Alexander.

7. VZ zvolilo aj 11 zahraničných členov SAPV:

Gheorghe Biltenau – Rumunsko

Winfried E. H. Blum – Rakúsko

Slavko Borojevič – Juhoslávia

Viktor Dragavcev – Rusko

Samuel Ján Gavora – Kanada

Miroslav M. Grandtner – Kanada

Henryk Jasiorowski – Poľsko

Pavel Jelínek – Česká republika

Adam Matej Kolataj – Poľsko

Josef Matoušek – Česká republika

Diedrich Smidt – SRN.

Po 7. VZ mala SAPV spolu 163 členov, z toho 120 riadnych, 32 čestných a 11 zahraničných.

V rámci funkčného obdobia 1995–1997 sa stav členskej základne SAPV menil ešte v rámci programu 11. VZ členov SAPV, kedy sa konali voľby zahraničných členov:

Tibor Gere – Maďarsko

Ján Kišgeci – Juhoslávia

Jozef Papesh – SRN

Karel Vančura – Česká republika.

Vzhľadom na to, že 11. VZ ukončilo funkčné obdobie Predsedníctva SAPV zvoleného v decembri 1994, konali sa aj voľby nového predsedníctva na funkčné obdobie 1998 – 2000. Za členov Predsedníctva SAPV boli zvolení:

Bulla Jozef (**predseda**), Belanský Miroslav, Bielek Pavol, Herian Karol, Konôpka Jozef, Lobotka Jozef, Maraček Imrich, Šútor Július, Užik Martin, Zima Miroslav (**podpredseda**) a 11. členom predsedníctva bol z titulu funkcie riaditeľ Agentúry SAPV a vedecký sekretár SAPV Sommer Alexander.

Stav členskej základne: po 11. VZ mala SAPV spolu 161 členov, z toho 117 riadnych, 29 čestných a 15 zahraničných. V priebehu od 9. do 11. VZ zomreli 3 riadni (Kováč M., Jurán C., Linkeš V.) a 2 čestní (Frid K., Kovalčík K.) členovia, jeden čestný člen (Repka J.) sa vzdal členstva.

Napriek tomu, že predchádzajúce volebné funkčné obdobie (1995 – 1997) bolo zamerané najmä na stabilizáciu členskej základne, zasadania valných zhromaždení sa pravidelne začali zaoberať aj riešením rôznych odborných problémov v slovenskom pôdohospodárstve, ktoré boli valnému zhromaždeniu predkladané vo forme tém vedeckých rozpráv.

Členovia SAPV sa zaoberali nasledovnými témami:

- Neprodukčné funkcie poľnohospodárstva a ich miesto v agrárnej politike (6. VZ)
- Optimalizácia, organizácie rozsahu funkcií a vedeckovýskumného zamerania činnosti slovenskej výskumnej základne pôsobiacej v oblasti pôdohospodárstva (7. VZ)
- Produkcia potravín a výživa obyvateľstva Slovenska (8. VZ)
- Hydromelióracie v slovenskom pôdohospodárstve (9. VZ)
- Súčasná a perspektívne úlohy veterinárnej medicíny (10. VZ)
- Poslanie a aktuálne úlohy FAO vo svetovom poľnohospodárstve a výžive obyvateľstva (11. VZ)

Predsedníctvo SAPV zvolené na 11. VZ členov SAPV organizovalo a riadilo činnosť SAPV v rokoch 1998 – 2000. V priebehu tohto obdobia sa členská základňa zmenila, počet jej členov sa zvýšil.

Zvolených bolo:

- 17 riadnych členov (Antal Jaroslav, Bomba Alojz, Kubinec Severín, Lipták Ján, Masár Tibor, Mihina Štefan, Nozdrovický Ladislav, Rehák Štefan, Sobocká Jaroslava, Stehlo Pavol, Stred'anský Jozef, Šilhár Stanislav, Pajtáš Milan, Gozora Vladimír, Okenka Imrich, Markovič Richard, Žihľavník Štefan),
- 13 čestných členov (Blažej Anton, Hell Pavel, Hraška Štefan, Lorenčík Ladislav, Kráľovič Ján, Pagáč Pavol, Rónay Eugen, Sťaelec Vladimír, Šanta Michal, Špánik František, Štefančík Ladislav, Švihel Ladislav, Švrček Štefan,
- 6 zahraničných členov (Flachowsky Gerhard – SRN, Glinski Jan – Poľsko, Nestroy Othmar – Rakúsko, Scehovic Jan – Švajčiarsko, Szarek Jan Józef – Poľsko, Várallyay György – Maďarsko,
- voľbou bolo preradených 21 riadnych členov medzi čestných členov (Barto Jaroslav, Bízik Ján, Demo Milan, Duda Michal, Gunár Daniel, Holobradý Konštantín, Kabina Pavol, Klopček Anton, Krajčovič Vladimír, Molnár Jozef, Nový Jaroslav, Palo Vladimír, Plesník Ján, Pribela Alexander, Prugar Jaroslav, Ružička Milan, Strmiska František, Šály Rudolf, Šmelko Štefan, Tomovčík Ján, Uhrín Vladimír),
- zomreli: 1 riadny člen (Kostrej Anton), 4 čestní členovia (Granát Jaroslav, Laurinčík Jozef, Majerčiak Pavol, Sťaelec Vladimír) a 1 zahraničný člen (Borojevič Slavko).

Uvedený vývoj viedol k tomu, že stav členskej základne bol na konci roka 2000, po 17. VZ v porovnaní so začiatkom funkčného obdobia vyšší o 30 členov – spolu 191 členov, z toho bolo 112 riadnych, 59 čestných a 20 zahraničných.

V hodnotenom období zasadalo Predsedníctvo SAPV 22 krát. Náplňou týchto zasadaní bolo zabezpečovanie plnenia úloh vyplývajúcich z uznesení valných zhromaždení členov SAPV. Odborné programy (vedecké rozpravy) valných zhromaždení boli zamerané na témy:

- Ochrana rastlín a rastlinolekárstvo v slovenskom pôdohospodárstve (12. VZ)
- Súčasný stav a perspektívy rozvoja slovenského lesníctva (13. VZ)
- Produkčno-ekologické systémy zabezpečujúce trvalo udržateľný rozvoj pôdohospodárstva v regiónoch Slovenska (14. VZ)
- Ľudské zdroje – hlavný rozvojový faktor pôdohospodárstva (15. VZ)
- Hlavné smery a priority pôdohospodárskej vedy a výskumu pri vstupe do 21. storočia (16. VZ)
- Preventívna veterinárna medicína a verejné zdravie (17. VZ)

Rokovanie 17. valného zhromaždenia členov SAPV uzatvorilo ďalšiu trojročnú kapitolu v histórii SAPV a zvolením nového Predsedníctva SAPV na funkčné obdobie 2001 – 2003 dalo mandát jeho členom aktívne organizovať činnosť SAPV na nasledujúce tri roky. Členmi nového Predsedníctva SAPV na nasledujúce trojročné obdobie sa stali: Antal Jaroslav, Čurlík Ján, Herian Karol, Hetényi Ladislav (**podpredseda**), Ižáková Viera, Kubinec Jozef, Lobotka Jozef, Novotný Július, Nozdrovický Ladislav, Zima Miroslav (**predseda**) a 11. členom Predsedníctva SAPV bol z titulu funkcie vedecký sekretár SAPV a riaditeľ Agentúry SAPV Sommer Alexander.

Členská základňa sa v uvedenom období menila nasledovne: zvolení boli 2 riadni členovia (Kadlečíková Mária, Oravec Ivan), 2 zahraniční členovia (Hron Jan, Kováčik Anton – obaja z Českej republiky), 6 riadnych členov sa vzdalo členstva (Bujňák Jozef, Dvorščák Pavol, Hlinka Dušan, Hubinský Ján, Huzulák Jozef, Sničšák Vincent) a rady SAPV následkom úmrtia opustili 5 čestní členovia (Hovorka Ján, Klopček Anton, Nový Jaroslav, Vrtiak Otto, Uhrín Vladimír).

SAPV mala vplyvom uvedených zmien na konci funkčného obdobia (2001–2003) 184 členov, z toho 108 riadnych, 54 čestných a 22 zahraničných.

Vedecké rozpravy valných zhromaždení boli venované témam:

- Konceptia agrárnej politiky a multifunkčné poľnohospodárstvo (18. VZ)
- Súčasné tendencie tvorby a využívania geneticky modifikovaných organizmov (19. VZ)
- Očakávané globálne zmeny klímy a ich možný dopad na vodný režim, poľné a lesné hospodárstvo SR (20. VZ)
- Súčasný stav a výhľad technického a technologického zabezpečenia pracovných procesov v poľnohospodárstve SR (21. VZ)
- Potravinárstvo, nutričná hodnota potravín, ich zdravotná neškodnosť a hygienická bezpečnosť (22. VZ)
- Pôdohospodárske aktivity a ich vplyv na rozvoj vidieka a životné prostredia (23. VZ).

Zasadáním 23. VZ členov SAPV bolo ukončené funkčné obdobie predsedníctva (2001 – 2003) zvoleného na 17. VZ v decembri 2000. Z toho dôvodu bolo zvolené nové predsedníctvo, ktoré bude riadiť a organizovať aktivity SAPV v období rokov 2004 – 2006. Jeho členmi sa stali: Antal Jaroslav, Blaas Gejza, Hetényi Ladislav, Kováč Gabriel, Kováč Milan, Miština Timotej, Novotný Július (**podpredseda**), Nozdrovický Ladislav, Sobocká Jaroslava, Sommer Alexander (**predseda**) a 11. členom predsedníctva je vedecký sekretár SAPV a riaditeľ Agentúry SAPV Mihina Štefan.

V súlade s plnením uznesení VZ bola uložená úloha P SAPV iniciovať objednanie a vypracovanie spoločnej integrovanej koncepcie rozvoja vidieka, ktorá má charakterizovať ciele a postupy jeho rozvoja v rozdielnych pôdno-ekologických a sociálno-ekonomických regiónoch Slovenska.

Na základe pozvania ČAZV sa v Brne (2.3.2004) konalo pracovné stretnutie delegácie SAPV (A. Sommer, J. Plesník, L. Hetényi) s členmi P ČAZV, ktorého výsledkom bol návrh na vydanie spoločnej publikácie pri príležitosti 80. výročia založenia Československej akadémie zemédskej.

24. VZ (jún, 2004) sa uskutočnilo na Ekologickej fakulte zvolenskej TU so sídlom v Banskej Štiavnici. Vedecká rozprava bola tematicky orientovaná na prípravu a stabilizáciu vedeckých pracovníkov po vstupe do EÚ. Host'ami zasadnutia boli rektori a prorektori slovenských univerzít (R. Cabadaj – UVL Košice, D. Klivanec – UKF

Nitra, M. Brestič – SPU Nitra a M. Babiak – TU Zvolen). Účasť ministra životného prostredia L. Miklosa významne prispela k formovaniu spoločných otázok súvisiacich so vzdelávaním, vedou a pôsobení v tvorbe a ochrane životného prostredia.

Jesenné 25. VZ (december, 2004) bolo orientované na problematiku predpokladaného vplyvu vlhového deficitu na pestovateľské technológie, výživu, ochranu, druhovú a odrodovú skladbu a ekonomiku pestovania plodín. Program rokovania bol doplnený o informácie príčin, dôsledkov a riešení kalamitného poškodenia lesných porastov Slovenska (hlavne Vysokých Tatier) v novembrovej veternej živelnej pohrome. Na základe volieb sa zmenila členská základňa. Za riadnych členov SAPV boli zvolení: Peter Bielik, Ján Brindza, Ján Hríbik, Jozef Kobza, Juraj Koppel, Vladimír Kročko, Jaroslav Kováčik, Jozef Mindáš, Ján Rafay, Mária Ševčíková, Peter Šimko, Ján Tuček; za čestných členov: Dušan Kulík, Štefan Luby, Milan Pajtáš; za zahraničných členov SAPV: Jan Křen, Miroslav Kavka z ČR, Konstantin F. Saevič – Bielorusko, Hans Bergner – SRN, Zdenek Filip - SRN, Tadeusz Szulc – Poľsko. Na základe výsledkov voľby nových členov je stav členskej základne SAPV 202 členov. Z toho je 118 riadnych, 56 čestných a 28 zahraničných.

V rokoch 2005 – 2006 sa SAPV sústredila na zvýšenie odbornej angažovanosti členov SAPV pri plnení strategických plánov naplnenia prijatých záverov využitia vedy a výskumu v prospech slovenského pôdohospodárstva. Boli to otázky a problémy súvisiace so zákonom o vede v NR SR a inštitucionálnom financovaní rezortného výskumu, problematike GMO (Geneticky modifikované organizmy) a ich pôsobenia v potravinovom reťazci, realizácii komplexného ozdravenia výživy obyvateľstva SR, súťaži mladých vedeckých pracovníkov a aktivity spojené s medzinárodnou akceptáciou SAPV v európskom priestore. V RVVZ boli v hodnotenom období zaznamenané významné štrukturálne zmeny, ktoré sa dotkli hlavne štátnych výskumných ústavov hospodáriacich na báze príspevkovej formy. Bola schválená inovácia volebného poriadku SAPV. Členskú základňu k 31.12.2006 tvorilo 194 členov. Opustili nás Koloman Boďa, Ivan Petranský, Pavol Jambor, Miroslav Zima, Fridrich Görner, Alexander Sommer.

29. valné zhromaždenie členov SAPV 6.12.2006 uzatvorilo ďalšiu trojročnú kapitolu v jej činnosti. V programe VZ bola voľba nových členov predsedníctva na funkčné obdobie 2007 – 2009, ktorého členmi sa stali Gejza Blaas, Ján Brindza, Jozef Bulla (**podpredseda**), Ján Húbik, Jozef Konôpka (**predseda**), Gabriel Kováč, Richard Markovič, Jozef Mindáš, Jarmila Sobocká, Peter Šimko. Z titulu funkcie sa stal 11. členom P SAPV vedecký sekretár a riaditeľ Agentúry SAPV Štefan Mihina.

Na 30. VZ bola prerokovaná problematika „Funkcia uhlíka v pôde pri ochrane pôdy a produkcii biomasy“ ako súčasť vedeckej rozpravy s bohatou vecnou rozpravou. Bolo prijaté stanovisko Lesníckeho odboru SAPV k aktivitám nevládných organizácií o situácii v lesnom hospodárstve pri odstraňovaní dôsledkov veterných kalamít. V organizačnej činnosti bol schválený Volebný poriadok a Organizačný poriadok. Aktívne boli rokovania s MP a MŽP, SAV a VŠ. Uskutočnilo sa pravidelné stretnutie s členmi P SAV v Smoleniciach a účasť predsedu SAPV Jozefa Konôpku na zasadnutí Rady ČAZV v Prahe o cieľoch a zameraní Stratégie výskumu v rokoch 2009–2014.

K 31.12.2007 tvorilo členskú základňu SAPV 223 členov, z toho: 114 riadnych, 79 čestných a 30 zahraničných.



Rokovanie 31. VZ členov bolo významné vo vzťahu k zmenám v Organizačnom a Volebnom poriadku, ktoré zaviedli formu emeritného členstva. Emeritnými členmi sa stali všetci riadni členovia SAPV, ktorí v priebehu roka 2007 a predchádzajúcich rokov dosiahli vek 70 rokov. Uvoľnil sa tak počet 34 miest pre zvolenie nových riadnych členov najmä z kategórie mladých kandidátov. V tajných voľbách boli zvolení: Jozef Vilček, Ján Jančovič, Milan Machalec, Marián Brestič, František Kotvas, Milan Bežo, Zdenka Muchová, Ján Kraic, Tibor Roháčik, Emil Líška, Daniel Bíro, Dana Peškovičová, Emil Pilipčinec, Ján Šajbidor, Mária Tekesová, Štefan Schmid, Ján Gaduš, Aurel Sloboda, Milan Zúbrik, Jaroslav Škvarenina, Rastislav Mati, Viliam Macura, Štefan Buday, Anna Belajová, Marián Bažik, Ľuboslav Szabo, Ján Murgaš a Anna Szabová; zo zahraničných: László Hajos (Maďarsko), Vladimír Ivanovich Truchatchev (Rusko). Vedená rozprava bola na tému: „Potenciál poľnohospodárskej biomasy a legislatívne prostredie podpory jej využívania na energetické účely“. Vo VVZ rezortu pôdohospodárstva ku koncu roka 2007 neboli štrukturálne zmeny. Ešte existovalo 12 výskumných inštitúcií (6 príspevkových a 6 hospodárskych).

V roku 2008 bolo pod gestorstvom Agentúry SAPV organizované sympóziu „Prognóza a vízia slovenského poľnohospodárstva, lesníctva a vidieka z hľadiska vývoja spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2013“ v spolupráci s Agrofílmom. 32. VZ členov sa v rozprave orientovalo na tému: „Produkčné, zdravotné a ekologické aspekty chovu zvierat“. Tradične sa pôdohospodárska veda prezentovala na Medzinárodnom poľnohospodárskom veľtrhu Agrokomplex 2008. 33. VZ členov SAPV v rozprave bolo venované stratégii výživy obyvateľstva a bezpečnosti potravín. Vo VZZ rezonuje neplnenie dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 (napr. prestal existovať Výskumný ústav zeleninárstva v Nových Zámkoch; bol k 30.06.2008 zrušený Ústav vedeckotechnických informácií pôdohospodárstvo v Nitre). Na záver roku 2008 rozhodnutím Ministerstva pôdohospodárstva SR 05.12.2008 (týždeň pred VZ) bola s účinnosťou od 31.01.2009 zrušená bez likvidácie Štátna príspevková organizácia a Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu. Bolo prijaté uznesenie o Numerus Clausus v obmedzení počtu čestných a zahraničných členov SAPV spolu na 120 (limitovaný počet riadnych členov).

V roku 2009 sa konali dve VZ (jarné 09.06.2009) a jesenné (08.12.2009). Jarné bolo orientované na stanovenie cieľov a príspevku Štátneho programu využívania ochrany a reprodukcie obnoviteľných zdrojov krajiny. Vo vedeckej rozprave „Dosaň finančnej a hospodárskej krízy na pôdohospodárstvo - možnosti jej riešenia“ boli prednesené viaceré názory na riešenie z hľadiska reality a budúcnosti, v teoretickej i praktickej úrovni. Opustili nás Ľudovít Slanina a Pavel Hell (34. zasadnutie).

Špecifické poslanie malo 35. VZ členov SAPV vo vzťahu k voľbe nových členov predsedníctva a jeho predsedu. Boli zvolení: Jozef Kobza, Ján Kraic, Ján Rafay, Imrich Maraček, Igo Kajaba, Ladislav Nozdrovický (**podpredsa**), Július Novotný, Dušan Húska, Vladimír Gozora, Jozef Konôpka (**predsa**). Tému vedeckej rozpravy „Pôdne zdroje v integrovanom systéme ochrany a využívania pôdy a vody v krajine“ koordinovali J. Sobocká a J. Hríbik. Vedeckým tajomníkom s členstvom v P SAPV z titulu funkcie je riaditeľ Agentúry SAPV Štefan Mihina. Významné bolo Agrofórum ako projekt spojenia vedy a výskumu, koordinovaný predsedom SAPV Jozefom Konôpkom na Agrokomplexe. P SAPV prerokovalo návrh Zákona o SAPV, ktorý by mal byť predložený do NR SR.

Na konci roka 2009 mala SAPV 216 členov (105 riadnych, 9 emeritných, 72 čestných a 30 zahraničných).

Pre nové funkčné obdobie 2010-2012 sa stal novým predsedom komisie biometriky doc. Ing. Juraj Candrák, PhD. a v odboroch sa uskutočnili voľby funkcionárov na obdobie ich pôsobenia. Na jarnom 36. VZ bola téma vedeckej rozpravy „Riziká a prínosy genetickej modifikácie organizmov“. Téma vysoko aktuálna priniesla aj návrhy na východiská riešenia stále predovšetkým eticky kontroverznej problematiky. Bola ocenená úroveň prednesených materiálov a kvalifikované stanoviská v bohatej diskusii.

37. valné zhromaždenie v decembri 2010 malo volebný charakter. Bolo zvolených 25 riadnych členov SAPV (Michal Sviček, Ján Hecl, Tatiana Bojňanská, Iveta Ilavská, Danka Kotorová, Zdenka Gálová, Peter Chrenek, Mária Chreneková, Jaroslav Legáth, Miloslav Ondrašovič, Branislav Peťko, Ladislav Staruch, Vladimír Rataj, Roman Gálik, Martin Moravčík, Tomáš Bucha, Peter Fleischer, Marián Radocha, Ján Šrančan, Róbert Zlocha, Rudolf Bruchánik, Karol Kalúz, Stanislav Buchta, Monika Hudáková, Michal Storoška), 6 zahraničných (Andrzej Filistowicz, Stanislaw Sosnowski – Poľsko; Josef Kozák, Jan Mareček – Česká republika; Sandor Magda – Maďarsko; Janun Merski), 8 čestných členov (Bohdan Juráni, Karol Kováč, Jozef Vidovič, Norbert M. Beňuška, Jozef Konôpka, Rudolf Midriak, Július Šútor, Pavol Stehlo).

Vedecká rozprava bola orientovaná na: „Funkcie multifunkčného pôdohospodárstva pri rozvoji vidieka a riešení regionálnych disparít“ pod gesciou Odboru ekonomiky a manažmentu. Po 37. zasadnutí VZ mala členská základňa SAPV na konci roka 242 členov (120 riadnych, 76 čestných, 10 emeritných a 36 zahraničných). Významným aktom riešenia problémov bolo, rozšíreným Predsedníctvom SAPV, prijatie komuniké o Spoločnej dohode v stratégii rozvoja pôdohospodárstva na Slovensku.

Rok 2011 bol orientovaný na hľadanie východísk pre riešenie veľmi nepriaznivých podmienok pre pôdohospodársku vedu. Tejto problematike bolo venované 38. VZ orientované na „Konceptiu a priority pôdohospodárskej vedy, aplikovaného výskumu a vývoja na Slovensku“. Nasledujúce 39. valné zhromaždenie malo hlavnú tému: „Revitalizácia krajiny a integrovaný manažment povodí ako vedecký problém“.

V hodnotenom období sa stav riadnych členov znížil o 9. Jeden člen zomrel a 8 bolo preradených do kategórie emeritných. Aj v kategórii čestných členov došlo k úbytku o 4, ktorí zomreli. K 31.12.2011 bolo v SAPV 237 členov (111 riadnych, 72 čestných, 18 emeritných a 36 zahraničných).

V roku 2012 na 40. VZ vedecká rozprava „Súčasný stav a perspektívy šľachtienia semenárstva rastlín na Slovensku“ organizovaná ORV významne prispela k poznaniu možností a realít šľachtienia predovšetkým špeciálnych plodín a semien s pridanou hodnotou a novým potravinárskym využitím. Decembrové 41. valné zhromaždenie gestorsky pripravil Odbor veterinárneho lekárstva v spolupráci so živočíšnym a potravinárskym odborom. Vedecká rozprava bola sústredená na „Vytváranie podmienok pre ochranu a kontrolu potravinových druhov zvierat a inováciu veterinárskej informatiky“. Výsledkom je viac konkrétnych návrhov pre riešenie hygieny a bezpečnosti živočíšnych potravín s príspevkom informačných technológií.

V priebehu roka 2012 sa stav členskej základne znova menil v dôsledku úmrtia (2 čestní členovia), vzdania sa (1 člen) a preradenia za emeritných (3 členovia). K 31.12.2012 bolo spolu 234 členov SAPV (107 riadnych, 70 čestných, 21 emeritných a 36 zahraničných). Hlavnou časťou rokovania 41. valného zhromaždenia boli voľby členov

predsedníctva a predsedu SAPV. Boli zvolení: Jozef Kobza, Jozef Bulla, Imrich Maraček, Ladislav Staruch, Ladislav Nozdrovický, Milan Zúbrik, Dušan Húška, Vladimír Gozora, Štefan Mihina (**predseda**), Ján Rafay, Ján Kraic (**podpredseda**). Tým začala nová etapa (2013-2015) činnosti SAPV.

Program 42. VZ 4.6.2013 bol orientovaný na slovenskú pôdohospodársku vedu v kontexte programu Horizont 2020. Gestorom vedeckej rozpravy „Slovenská pôdohospodárska veda a výskum v programovacom období 2014-2020 z pohľadu využitia zdrojov EÚ (Horizont 2020)“ bol predseda SAPV Štefan Mihina. V kvalifikovane pripravenom materiáli boli podrobne analyzované vstupy, potreby a realie úspešnej účasti a využitia zdrojov EÚ. V rámci rozpravy v diskusii vystúpili aj kvalifikovaní externí lektori. Na diskusiu bol predložený nový návrh Organizačného a volebného poriadku.

43. valné zhromaždenie (3.12.2013) malo v programe hlavnú tému: „Klimatická zmena – zmierňujúce a adaptačné opatrenia v sektore pôdohospodárstva“, ktorú gestorsky pripravil a viedol člen P SAPV Jozef Kobza. Hlavný referát pripravený na vysokej odbornej úrovni predniesol prof. M. Lapin. Koreferáty a diskusia bola vecne zameraná na významnú, ale súčasne aj citlivú problematiku, najmä v úlohe a význame vedy v regióne, hlavne vo vzťahu k realizácii veľkých a drobných stavieb pri povodňovej ochrane územia.

Vo voľbách boli zvolení: Jozef Bireš, Štefan Faix, Erika Gömöryová, Jozef Golian, Klaudia Halászová, Miroslav Kovalčík, Alexander Makarevič, Dagmar Matošková, Igor Mráz, Pavol Naď, Richard Pospíšil, Peter Serenčes, Ladislav Šimák, Ján Šimunek, Klára Vavrišínová, Viliam Bárek, Rudolf Hromada, Beata Houšková, Ľuboš Jurík, Ľubica Kopčová, Zdenko Tkáč, Csilla Tóthová v kategórii riadnych členov; zahraniční členovia SAPV: Antonín Kučera (ČR), Róbert Magda (Maďarsko), Hristov Beloev (Bulharsko), Giuseppe Maiorano (Taliansko), Jaroslav olav Horbańczuk, Edward Pierzgałski (Poľsko).

K 31.12.2013, v dôsledku úmrtí, presunov a vzdania sa členstva, mala SAPV 247 členov (109 riadnych, 69 čestných, 27 emeritných a 42 zahraničných).

44. VZ sa uskutočnilo 10.6.2014 za účasti ministra pôdohospodárstva a vidieka SR Ľubomíra Jahnátka, v programe pravidelného jarného zasadnutia bolo odovzdanie dekrétov novozvoleným členom SAPV a jubilantom. Vedecká rozprava, vzhľadom k existujúcej situácii v rezortnej vede a výskume, bola orientovaná na „Stratégiu aplikovaného výskumu v pôdohospodárstve“. Rozpravu viedol jej garant – predseda SAPV Štefan Mihina. Predložený a distribuovaný materiál je podkladovou štúdiou pre Radu vlády SR pre vedu, techniku a inovácie. Do plodnej a kritickej diskusie prispeli názormi a návrhmi minister Jahnátek. Akcentoval orientáciu na prínosy, flexibilitu a podiel aplikovaného výskumu na zvyšovaní pridanej hodnoty poľnohospodárskej produkcie.

Stratégia aplikovaného výskumu v pôdohospodárstve bola prerokovaná a schválená dňa 26.8.2014 na zasadnutí porady vedenia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka a 23.10.2014 na zasadnutí Rady vlády SR pre vedu, techniku a inovácie.

K 31.12.2014, v dôsledku úmrtí (Šturdík, Lichvár, Mikuš, Izáková, Tomovčík, Páleník) a presunov, mala SAPV 246 členov (108 riadnych, 68 čestných, 28 emeritných a 42 zahraničných).

*(Prevzaté a spracované z: Československá akadémia zemědělská a její nástupnické organizace 1924 – 2004. ČSAZ, Praha, 2004, 204 s. a zo správ o činnosti SAPV.)*

## 7. Rezortná vedeckovýskumná základňa po roku 1989

V roku 1990 tvorilo rezortnú vedeckovýskumnú základňu (R VVZ) 21 výskumných ústavov. Po roku 1989 došlo k delimitácii výskumných organizácií hospodárskej sféry od ich materských organizácií, bývalých výrobných jednotiek (VHJ). Išlo o výskumné organizácie, ktoré prešli začiatkom 70. rokov do pôsobnosti hospodárskej sféry (SlovoSivo, Semex, LIKO, PZN, STS a pod.). Hospodárske organizácie R VVZ sa po roku 1989 nachádzali na začiatku ekonomickej transformácie, spojenej so zmenou ich pôvodnej výskumno-vývojovej orientácie na prevažne vývojovo-obchodnú, ktorá mala zabezpečiť ich nezávislosť od zdrojov štátneho rozpočtu okrem plnenia osobitných štátnych objednávok.

Z 21 výskumných ústavov malo organizačno-právnu formu:

### **príspevkových organizácií 11**

- Výskumný ústav pôdnej úrodnosti, Bratislava, od roku 1998 Výskumný ústav pôdoznavectva a ochrany pôdy
- Výskumný ústav závlahového hospodárstva, Bratislava, od roku 1998 Výskumný ústav meliorácií a krajinného inžinierstva
- Výskumný ústav rastlinnej výroby, Piešťany
- Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva, Banská Bystrica
- Výskumný ústav agroekológie, Michalovce
- Výskumný ústav živočíšnej výroby, Nitra
- Ústav experimentálnej veterinárnej medicíny, Košice
- Výskumný ústav potravinársky, Bratislava
- Lesnícky výskumný ústav, Zvolen
- Výskumný ústav vodného hospodárstva, Bratislava
- Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Bratislava

Od 1.1.1993 je k týmto organizáciám zaraďovaný aj:

- Ústav vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo, Nitra

### **hospodárskych organizácií (štátne podniky a akciové spoločnosti) 10**

- Komplexný výskumný ústav vinohradnícky a vinársky, Bratislava
- Výskumný ústav kukurice, Trnava, od roku 1996 ZEAINVENT a. s.
- SELEKT výskumný a šľachtiteľský ústav, Bučany
- Výskumný a šľachtiteľský ústav zemiakarský, a. s., Veľká Lomnica
- Výskumný ústav ovocných a okrasných drevín, Bojnice
- MIPROS výskumný a šľachtiteľský ústav okrasných rastlín, Potvorice
- Výskumný a šľachtiteľský ústav zeleniny a špeciálnych plodín, Nové Zámky, od roku 1997 Výskumný ústav zeleniny, s. r. o.
- LIKOSPOL, a. s., Bratislava, od roku 2002 LIKO, a. s.
- Výskumný ústav mliekarenský, a. s., Žilina
- Výskumný ústav krmivársky, š. p., Ivanka pri Dunaji

Pôvodná vedeckovýskumná základňa zamestnávala (v roku 1990) 3 148 zamestnancov, z ktorých 1 340 malo vysokoškolské vzdelanie. V organizáciách hospodáriacich na báze príspevkovej formy bolo 1 984 zamestnancov, 839 malo vysokoškolské vzdelanie. V hospodárskych organizáciách bolo 1 164 zamestnancov, 501 malo vysokoškolské vzdelanie.

Od roku 1985 poklesol celkový počet pracovníkov R VVZ z úrovne 6 455 na uvedených 3 148, t. j. o 3 307 (o 51,2 %). V rámci toho ubudlo 1 383, t. j. 45,4 % v kategórii výskumných pracovníkov, a 163, t. j. 31,9 % pracovníkov s vedeckou kvalifikáciou.

Na základe výsledkov domáceho a zahraničného auditu R VVZ, vykonaného v rokoch 1996–1997, bol na podnet MP SR spracovaný návrh koncepcie vedeckovýskumnej základne pôdohospodárskeho rezortu SR, ktorý bol schválený poradou vedenia ministerstva v júni 1998. K realizácii uvedenej koncepcie boli prijaté opatrenia. Koncepcia určila rámec odbornej, personálnej základe R VVZ v rozsahu, ktorý mala R VVZ v čase robenia auditov, s tendenciou zvýšiť podiel pracovníkov výskumu s univerzitným vzdelaním a utlmiť, prípadne oddeliť od výskumných aktivít nevýskumné činnosti servisnej a komerčnej povahy. V oblasti vecnej náplne rezortného výskumu sa ukázala potreba hlbšieho vecného prepojenia výskumnej spolupráce ústavov na riešení príbuzných a systémových úloh. Ďalej bolo poukázané na potrebu rozšírenia vedeckovýskumnej činnosti v oblasti potravinárskeho výskumu, najmä problémy skladovania potravinárskych surovín, polotovarov a výrobkov. Pokrytie problematiky výskumu v oblasti mechanizácie a automatizácie si vyžadovalo zriadiť špeciálnu inštitúciu pre výskum poľnohospodárskych strojov a technológií so zapojením Technického skúšobného ústavu Rovinka, SPU Nitra a ďalších výrobných, servisných a obchodných organizácií. Uvedené tendencie ďalšieho rozvoja R VVZ boli v súlade s perspektívnymi potrebami vedeckovýskumnej podpory rozvoja všetkých odvetví rezortu pôdohospodárstva a odrážali zámery štátnej, vednej a technickej politiky SR.

V roku 1999 sa celkový počet rezortných výskumných organizácií nezmenil, k zmene prišlo len v organizačno-právnej forme jednej organizácie, keď Komplexný výskumný ústav vinohradnícky a vinársky, Bratislava bol z rozhodnutia MP SR preradený z hospodárskych organizácií do príspevkových s názvom Výskumný ústav vinohradnícky a vinársky, Bratislava. Vedeckovýskumná a vývojová činnosť R VVZ bola v uvedenom roku charakterizovaná rozsahom a štruktúrou riešených vedecko-technických projektov (VTP) a účelových úloh, ako aj realizáciou výskumných výsledkov. Vzhľadom na to, že predchádzajúci rezortný výskumný program bol prijatý na roky 1995 – 1998, do roku 1999 nespadal termín ukončenia žiadneho VTP. Rok 1999 bol 1. rokom riešenia novoprijatého rezortného výskumného programu na roky 1999–2002.

Vedeckovýskumná, vývojová a realizačná činnosť ústavov R VVZ vychádzala zo zámerov a cieľov agrárnej, lesnickej a vodohospodárskej politiky SR. Prioritou tejto politiky bolo dosiahnuť potravinovú dostatočnosť v základných druhoch potravín, kvalite výživy a podpore zdravia obyvateľstva, pri trvalom zvyšovaní kvality a konkurencieschopnosti poľnohospodárskych a potravinárskych produktov.

V roku 2000 sa počet rezortných výskumných organizácií nezmenil, z 21 organizácií malo 12 príspevkovú a 9 hospodársku formu hospodárenia. Z hospodárskych malo 8 organizačno-právnu formu hospodárenia akciová spoločnosť (a. s.), resp. s. r. o. a 1 štátny podnik (š. p.). Výskumné ústavy riešili 42 VTP, z toho bolo 33 súčasťou schváleného rezortného výskumného programu na roky 1999 – 2002. 9 VTP prechádzalo z rezortného výskumného programu, ktorý bol schválený v roku 1995, ich riešenie bolo ukončené do konca roku 2000.

Počet výskumných organizácií R VVZ sa v roku 2001 nezmenil napriek tomu, že rozhodnutím MP SR od 1.6.2001 bol Výskumný ústav meliorácií a krajinného inžinierstva, Bratislava transformovaný na Odštepňý závod Hydromeliorácie Slovenského vodohospodárskeho podniku (SVP), š. p., Banská Štiavnica. SVP sa stal

právnym nástupcom zrušenej príspevkovej organizácie R VVZ. Ďalej, rozhodnutím valného zhromaždenia Zeainvent, a. s., Trnava prišlo k zrušeniu spoločnosti Zeainvent, a. s., Trnava bez likvidácie dňom 30.6.2001 a jej zlúčeniu so spoločnosťou SEMPOL Holding, a. s., Trnava. Práva a povinnosti a. s. Zeainvent, ktoré boli predmetom uzavretých platných zmlúv, v celom rozsahu prešli na spoločnosť SEMPOL Holding, a. s., Trnava.

Počet výskumných organizácií R VVZ sa v roku 2002 zmenil. Dňom 1.1.2002 bol v súlade s uznesením vlády SR a rozhodnutím Ministerstva pôdohospodárstva SR z novembra 2001 delimitovaný Ústav experimentálnej veterinárnej medicíny, Košice do rezortu školstva pod správu Univerzity veterinárskeho lekárstva, Košice. Na podklade uznesenia vlády SR zrušilo Ministerstvo pôdohospodárstva SR dňom 15. septembra 2002, bez likvidácie, Výskumný ústav krmovinársky, š. p., Ivanka pri Dunaji, ktorý bol Fondom národného majetku SR k tomu istému termínu prevedený na Poľnonákup, a. s., Liptovský Mikuláš. Na základe uvedených zmien sa počet rezortných výskumných organizácií znížil na 19, z toho malo 11 príspevkovú a 8 hospodársku formu hospodárenia.

K zmene počtu výskumných organizácií R VVZ prišlo aj v roku 2003, keď ich počet v porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesol o tri organizácie. Dňom 1. mája bol v súlade s uznesením vlády SR a NR SR (Zákon 139/2003 Z. z.) a po dohode Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva životného prostredia SR, delimitovaný Výskumný ústav vodného hospodárstva, Bratislava z rezortu pôdohospodárstva do rezortu životného prostredia.

Hydromelióracie, odštepny závod Slovenského vodohospodárskeho podniku bol pretransformovaný na Hydromelióracie, štátny podnik, Bratislava. Transformáciou bol uvedený podnik vyňatý z inštitúcií R VVZ a zaradený do priameho riadenia samostatného oddelenia hydromelióracií Sekcie poľnohospodárskej politiky a obchodu MP SR. Vzhľadom na potrebu zachovať (v určitom rozsahu) výskum v oblasti hydromelióracií, ako aj v nadväznosti na tradíciu a výskumné aktivity štátneho podniku pred transformáciou, bolo v štátnom podniku zriadené samostatné pracovisko pre výskum, ktoré úzko spolupracuje s Odborom vedy a výskumu MP SR.

V rámci hospodárskych organizácií sa výskumnou činnosťou po predchádzajúcej privatizácii prestal zaoberať a kontakty s R VVZ prerušil MIPROS, s. r. o., Potvorice, z toho dôvodu bola táto organizácia MP SR vyradená z evidencie rezortných výskumných inštitúcií.

Zmena bola zaznamenaná aj v LikoSpole, a. s., Bratislava, keď na základe Zmluvy o prevzatí dlhu a úprave práv a záväzkov medzi LikoSpol, a. s. LIKO Bratislava, a. s., a Fondom národného majetku SR prešli všetky výskumné aktivity, vrátane všetkých výskumných pracovníkov, do spoločnosti LIKO, a. s., Bratislava.

Z uvedeného vyplýva, že začiatkom roka 2004 mala R VVZ spolu 16 výskumných organizácií a Ústav vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo, z nich malo 9 príspevkovú a 7 hospodársku formu hospodárenia.

*(Prevzaté z: Československá akadémia zemědělská a její nástupnické organizace 1924 – 2004. ČSAZ, Praha, 2004, 204 s.)*

## 8. Výskum v rezorte MP SR po roku 2004

Od roku 2005 začína významný pohyb v organizačnej štruktúre rezortných výskumných organizácií. K 31.12.2004 ministerstvo pôdohospodárstva zrušilo samostatnú právnu subjektivitu príspevkovým organizáciám - Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva (VÚTPaHP) Banská Bystrica a Oblastný výskumný ústav agroekológie (OVÚAe) Michalovce a začlenilo ich dňom 1.1.2005 do nástupníckej organizácie Výskumný ústav rastlinnej výroby, Piešťany. Rezortná VVZ k 31.12.2005 mala spolu 15 výskumných ústavov, vrátane Ústavu vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo. 8 ústavov má štátnu príspevkovú a 7 hospodársku formu financovania.

### Prehľad organizácií v roku 2005

#### Štátne príspevkové organizácie (PO)

Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy (VÚPOP), Bratislava

Výskumný ústav rastlinnej výroby (VÚRV), Piešťany

Výskumný ústav vinohradnícky a vinársky (VÚVV), Bratislava

Výskumný ústav živočíšnej výroby (VÚŽV), Nitra

Výskumný ústav potravinársky (VÚP), Bratislava

Lesnícky výskumný ústav (LVÚ), Zvolen

Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva (VÚEPP), Bratislava

Ústav vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo (ÚVTIP), Nitra

#### Hospodárske organizácie (HO)

Sempol Holding, a. s., Trnava

Selekt – Výskumný a šľachtiteľský ústav, a. s. (S-VŠU), Bučany

Výskumný a šľachtiteľský ústav zemiakarský, a. s. (VŠÚZ), Veľká Lomnica

Výskumný ústav ovocných a okrasných drevín, a. s. (VÚOOD), Bojnice

Výskumný ústav zeleninársky, s. r. o. (VÚZ), Nové Zámky

Liko, a. s. (LIK), Bratislava

Výskumný ústav mliekarenský, a. s. (VÚM), Žilina

Od 31.12.2005 bola zrušená právna subjektivita Výskumného ústavu živočíšnej výroby Nitra, Výskumného ústavu rastlinnej výroby Piešťany, Výskumného ústavu vinohradníckeho a vinárskeho Bratislava a s účinnosťou od 1.1.2006 sa zriadila príspevková organizácia Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu so sídlom v Nitre (SCPV).

Podobne, na základe rozhodnutia MP SR, vzniklo k 1.1.2006 Národné lesnícke centrum (NLC) so sídlom vo Zvolene. NLC vzniklo zlúčením Lesníckeho výskumného ústavu Zvolen, Lesoprojektu Zvolen a Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva. Lesnícky výskumný ústav Zvolen bude ďalej pôsobiť ako samostatná organizačná jednotka v rámci NLC s prioritami vedy a výskumu.

Od 1.1.2006 bola nasledovná organizačná štruktúra:

#### Štátne príspevkové organizácie (PO)

Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy (VÚPOP), Bratislava

Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu (SCPV), Nitra

Výskumný ústav potravinársky (VÚP), Bratislava

Národné lesnícke centrum (NLC), Zvolen

Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva (VÚEPP), Bratislava

Ústav vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo (ÚVTIP), Nitra

## Hospodárske organizácie (HO)

Sempol Holding, a. s. Trnava

Selekt – Výskumný a šľachtiteľský ústav, a. s. (S-VŠU), Bučany

Výskumný a šľachtiteľský ústav zemiakarský, a. s. (VŠÚZ), Veľká Lomnica

Výskumný ústav ovocných a okrasných drevín, a. s. (VÚOOD), Bojnice

Realizácia tzv. transformácie rezortnej VVZ pokračovala. Prestal existovať Výskumný ústav zeleninársky, a. s. v Nových Zámkoch. K 30.6.2008 bol zrušený Ústav vedeckotechnických informácií pre pôdohospodárstvo v Nitre. V tom istom roku (5.12.2008) s účinnosťou od 31.1.2009 bolo rozhodnutím Ministerstva pôdohospodárstva SR bez likvidácie zrušené Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu (SCPV) ako príspevková organizácia. Na základe tohto rozhodnutia od 1.2.2009 sa z bývalého Výskumného ústavu živočíšnej výroby (VÚŽV) ako súčasť SCPV vytvorilo Centrum výskumu živočíšnej výroby (CVŽV). Podobne aj z Výskumného ústavu rastlinnej výroby (VÚRV) vzniklo Centrum výskumu rastlinnej výroby (CVRV).

Minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR rozhodnutím č. 4818/2013-350, vydaného dňa 26.11.2013, zriadil s účinnosťou od 1.1.2014 štátnu príspevkovú organizáciu Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum (NPPC), Hlohovecká 2, 951 41 Lužianky. Do NPPC splynuli všetky výskumné ústavy rezortu MPRV SR poľnohospodárskeho a potravinárskeho zamerania:

- Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy, Bratislava
- Výskumný ústav rastlinnej výroby, Piešťany
- Výskumný ústav živočíšnej výroby, Nitra
- Výskumný ústav agroekológie, Michalovce
- Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva, Banská Bystrica
- Výskumný ústav vinohradnícky a vinársky, Bratislava
- Výskumný ústav potravinársky, Bratislava
- Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Bratislava
- Technický a skúšobný ústav pôdohospodársky, Rovinka.

Generálnym riaditeľom bol menovaný prof. Ing. Štefan Mihina, PhD. a zástupkyňou pre výskum Mgr. Dana Peškovičová, PhD.

NPPC zabezpečuje komplexný výskum a zhromažďovanie poznatkov z oblasti udržateľného využívania a ochrany prírodných, predovšetkým pôdných zdrojov a vody pre pestovanie rastlín a chov zvierat, zabezpečenia kvality, bezpečnosti, inovácií a konkurencieschopnosti potravín i nepotravinárskych výrobkov poľnohospodárskeho pôvodu, produkčného i mimo produkčného vplyvu poľnohospodárstva na životné prostredie a rozvoj vidieka a transfer poznatkov poľnohospodárskeho výskumu užívateľom. V súčasnosti sa NPPC člení na:

**Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy Bratislava** sa zameriava na rozvoj poznania a prenos poznatkov v odbore pôdoznalectva, fyziky pôdy, agrochémie a hygieny pôdy, geochemie, ekológie a geografie. V súčasnosti sa zameriava predovšetkým na tvorbu a zdokonaľovanie informačných a expertných systémov o pôde a jej využití predovšetkým v Spoločnej poľnohospodárskej politike (SAPS, Program rozvoja vidieka) a pri legislatívnej ochrane poľnohospodárskych pôd (Pôdna služba), s prihliadnutím na ochranu ostatných zložiek životného prostredia. Taktiež sa zameriava na permanentné monitorovanie aktuálneho stavu a vývoja vlastností pôd Slovenska a ich



hodnotenie. Zahrnuté sú tu aj spustnuté pôdy, ktoré sa v minulosti poľnohospodársky využívali, ako aj pôdy, ktoré sa využívajú na energetické účely.

**Výskumný ústav rastlinnej výroby Piešťany** skúma faktory podmieňujúce a ovplyvňujúce kvantitu a kvalitu úrod hlavných poľných plodín; udržateľné zlepšovanie a optimalizovanie pestovateľských systémov a technológií v rastlinnej výrobe, vrátane alternatívnych a ekologických foriem. V oblasti geneticko-šľachtiteľského výskumu sa zameriava na analýzu genotypov a fenotypov rastlín, vzťahy medzi nimi a tvorbu nových biologických materiálov. Zabezpečuje a v celej Slovenskej republike koordinuje zhromažďovanie, štúdium, ochranu a využitie genofondu rastlín pre poľnohospodárstvo a výživu. Na VÚRV je vybudovaná Génová banka semenných druhov plodín Slovenskej republiky.

**Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva Banská Bystrica** rieši otázky systémov environmentálne šetrného hospodárstva na pôde podhorských a horských regiónov, s cieľom obmedzovať energetické vstupy a zároveň rozvíjať mimo produkčné aktivity orientované na tvorbu a ochranu životného prostredia a na rozvoj agroturizmu.

**Výskumný ústav agroekológie Michalovce** sa venuje problematike poľnohospodárskeho využívania a zúrodňovania pôd Východoslovenskej nížiny. Výskumne rieši systémy hospodárenia na pôde z hľadiska ekonomického, energetického a ekologického v špecifických pôdnych a vlhových podmienkach v danej oblasti.

**Výskumný ústav vinohradnícky a vinársky Rovinka** so zameraním na molekulárnu biológiu a genetiku viniča ako súčasť udržiavania, zlepšovania a reprodukcie základných genetických zdrojov, vývoj metód na určovanie patogénnych chorôb viniča, inovačné technológie zamerané na environmentálne ciele a racionalizáciu výroby, vývoj a overovanie metód odhaľujúcich nepovolené enologické postupy (falšovanie vína) a autentifikáciu vín.

**Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra** zabezpečuje komplexný výskum v oblasti biológie a chovu hospodárskych zvierat vrátane včiel, zameraný najmä na genetiku, šľachtenie, biotechnológie, reprodukciu, výživu, etológiu, techniku a technológiu, ekonomiku produkčných systémov, kvalitu živočíšnych produktov a výskum biológie voľne žijúcej zveri v agrárnych ekosystémoch a vo farmových chovoch.

**Výskumný ústav potravinársky Bratislava** zabezpečuje komplexný výskum v oblasti potravinárstva a spracovania poľnohospodárskych produktov, zameraný najmä na zvyšovanie bezpečnosti a kvality potravín, na potravinársku chémiu a analytické metódy, mikrobiológiu, technologické procesy a spracovateľské technológie, sanitačné postupy, výskum uplatnenia biotechnológií v poľnohospodárstve a potravinárstve, ako aj overovanie nových technológií a jednotkových operácií pre oblasť rozvoja poľnohospodárskej, potravinárskej a biotechnologickej výroby. Zabezpečuje prevádzku rezortnej zbierky potravinárskych mikroorganizmov, ako aj zabezpečenie zberu dát a výkonu ústrednej požívateľskej banky dát a plnenie funkcie vyhodnocovacieho strediska kontroly a monitorovania cudzorodých látok v potravinovom reťazci.

**Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva Bratislava** vykonáva aplikovaný ekonomický výskum v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore. Jeho hlavnou úlohou je vytvárať vedecké základy národnej poľnohospodárskej politiky, vypracovávať politické analýzy a odporúčania pre verejnú správu. Vykonáva analýzy ekonomického vývoja poľnohospodárstva a potravinárskeho priemyslu, sleduje zmeny ekonomiky poľnohospodárskych výrobkov ako aj situácie na

agropotravinárskom trhu. Skúma sociálno-ekonomické problémy poľnohospodárstva a vidieka.

**Technický a skúšobný ústav pôdohospodársky Rovinka** okrem skúšania a certifikácie poľnohospodárskych, potravinárskych a lesníckych strojov vykonáva výskum strojov, procesov, zariadení a technologických liniek v poľnohospodárstve a potravinárstve.

Ústavy NPPC sa veľmi úspešne etablovali v programovacom období 2007-2013 do Operačného programu Výskum a vývoj (z celkových 24 získaných projektov je 5 projektov centier excelentnosti).

**Infraštruktúra NPPC** pokrýva celú SR, čo dáva predpoklad pre lepšie riešenie regionálnych i nadregionálnych problémov. Spolupráca so slovenskými i zahraničnými partnermi by mala mohla tieto kapacity viac a lepšie využiť.

**Partnermi NPPC** v oblasti poľnohospodárskeho výskumu sú predovšetkým Slovenská poľnohospodárska univerzita Nitra, Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie Košice, ktoré spolu s poľnohospodárskymi a veterinárnymi ústavmi 2. oddelenia Slovenskej akadémie vied vykonávajú základný výskum. Základným výskumom prispievajú aj ďalšie slovenské univerzity s fakultami biologického a environmentálneho zamerania ako sú Univerzita Komenského Bratislava, Univerzita P. J. Šafárika Košice, Prešovská univerzita, Univerzita Cyrila a Metoda Trnava, Žilinská univerzita, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici a Technická univerzita vo Zvolene.

Partnermi NPPC v oblasti potravinárskeho výskumu sú predovšetkým Slovenská technická univerzita Bratislava, Slovenská poľnohospodárska univerzita Nitra, Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie Košice, Univerzita Komenského Bratislava a pracoviská Slovenskej akadémie vied Slovenska príslušného zamerania.

Dôležité bude spoluprácu NPPC s univerzitami, ústavmi SAV a inými relevantnými akademickými partnermi i partnermi z hospodárskej praxe podporiť legislatívnymi opatreniami.

Druhou výskumno-vývojovou a poradenskou organizáciou rezortu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka je **Národné lesnícke centrum (NLC)**, ktoré vzniklo v roku 2006 zlúčením Lesníckeho výskumného ústavu, Lesoprojektu a Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva Slovenskej republiky. NLC komplexne, s celoslovenskou pôsobnosťou zabezpečuje úlohy lesníckeho výskumu, hospodárskej úpravy lesa, zisťovania a monitorovania stavu lesa, lesníckej informatiky, hospodársko-úpravničského plánovania, tematického štátneho mapového diela s obsahom lesného hospodárstva, vzdelávania a poradenstva, práce s verejnosťou a environmentálneho vzdelávania pre potreby lesného hospodárstva.

**Lesnícky výskumný ústav Zvolen** zabezpečuje úlohy lesníckeho výskumu a vývoja vo všetkých oblastiach lesníctva, prírodného a životného prostredia vo väzbe na lesné ekosystémy. Rieši výskumné projekty na základe výziev národných či medzinárodných grantových agentúr a výskumných programov a podľa požiadaviek zriaďovateľa. Priamo sa podieľa na realizácii monitoringu zdravotného stavu lesov, národnej inventarizácie lesov a monitorovaní stavu lesných ekosystémov a ich zložiek. Zabezpečuje činnosť Lesníckej ochranárskej služby a kontroly lesného reprodukčného materiálu. Vykonáva znaleckú, posudkovú, expertíznu, gestorskú, edukačnú, knižničnú, poradenskú a propagačnú činnosť. Napomáha a zabezpečuje realizáciu výsledkov výskumu a využitie aktuálnych vedeckých poznatkov pri obhospodarovaní lesov štátnymi a neštátnymi vlastníkami.

**Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen** je inštitúciou zameranou na rozvoj ľudských zdrojov v oblasti lesníctva, ochrany životného prostredia a rozvoja vidieka. Špecializuje sa na oblasť poradenstva a vzdelávania zamestnancov v odvetví lesného hospodárstva, na prácu s verejnosťou, lesnú pedagogiku, projekty na čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a iné domáce i medzinárodné projekty.

**Ústav lesných zdrojov a informatiky Zvolen** sa špecializuje na oblasť poskytovania komplexných informácií o stave a vývoji lesov v SR a oblasť lesníckej fotogrametrie a tvorby štátneho mapového diela.

**Ústav pre hospodársku úpravu lesov Zvolen** rieši úlohy rozvoja hospodárskej úpravy lesov, tvorbu a aktualizáciu metód a postupov jej vykonávania, tvorí koncepcie a metodické postupy hospodárskej úpravy lesov; posudzuje, kontroluje kvalitu a preberá práce vyhotovovania "Programov starostlivosti o lesy"; zabezpečuje a vykonáva zisťovanie údajov komplexného zisťovania stavu lesa a zabezpečuje proces verejného obstarávania lesných hospodárskych plánov – programov starostlivosti o lesy (PSL).

Partnermi NLC v oblasti lesníckeho výskumu sú predovšetkým Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene a pracoviská Slovenskej akadémie vied Slovenska príslušného zamerania, najmä Ústav ekológie lesa SAV Zvolen, Ústav zoológie SAV Bratislava, Parazitologický ústav SAV Košice a Ústav krajinnej ekológie SAV Bratislava.

*(Spracoval Jozef Bulla z materiálov inštitúcií R VVZ MPRV SR.)*

## **9. Slovenské univerzity s pôdohospodársko-potravinárskym zameraním s ohľadom na štruktúru a ich poslanie v oblasti vedy a výskumu - 2004**

### **Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre**

Vedeckovýskumná činnosť patrí na SPU v Nitre k prioritným a dlhodobou sa rozvíjajúcim aktivitám tvoriacim podstatu univerzitného systému vzdelávania. Je pevným článkom a mechanizmom budovania spoločného európskeho priestoru a je jedným z kritérií charakteru univerzity. Svojou riešiteľskou kapacitou, ale aj potenciálom novo akreditovaných doktorandských študijných programov sa radí k najsilnejším vedeckovýskumným inštitúciám v slovenskom výskumnom priestore, v ktorom má svoje pevné miesto a tradície. Stabilne tvorí súčasť intelektuálneho pozadia v rezorte pôdohospodárstva, ale v posledných rokoch sa zvýrazňuje jej postavenie aj v iných sektoroch. Snahou výskumných tímov je však prioritne pôsobiť v agrosektore, v ktorom má SPU spomedzi 26 vysokých škôl v SR exkluzivitu v príprave odborníkov pre poľnohospodársky a potravinársky rezort, ako aj pre rozvoj a obnovu vidieka.

SPU v Nitre prechádzala v posledných rokoch významnými organizačnými zmenami, ktoré odrážali výzvy spoločenského prostredia. V súčasnosti SPU tvorí 6 fakúlt: Fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov, Fakulta biotechnológie a potravinárstva, Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva, Fakulta ekonomiky a manažmentu, Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja a Mechanizačná fakulta.

Kľúčové smery vedeckovýskumnej činnosti SPU pokrývajú spektrum tém o živej prírode, krajínovotvorných, produkčných funkcií poľnohospodárskych sústav, ekonomickej a sociálnej existencii spoločnosti, materiáloch, technike a technológiách. Výskumné projekty pokrývajú všetky aspekty využitia prírodných zdrojov, riešenia aktuálnych otázok poľnohospodárskej výroby a rozvoja krajiny. Ich zameranie sa premieta predovšetkým do výskumu využitia genetického potenciálu pri zvyšovaní rastlinnej a živočíšnej produkcie, do výskumu ekológie životného prostredia, adaptability prírody a poľnohospodárskych ekosystémov, biodiverzity, do vzťahu ku globálnym environmentálnym problémom, agropotravinárstva, výživy, potravinovej bezpečnosti a vedeckej výživy ľudí. Do popredia vystupuje výskum adaptability druhov na suchu ako najčastejší limitujúci faktor pri pestovaní rastlín nielen v podmienkach SR, ale aj vo svete. Biologické procesy využiteľné v poľnohospodárstve sú skúmané na rôznych úrovniach, od molekulárnej, cez bunkovú až k populáciám. Predmetom záujmu sú genetické technológie, mapovanie a využitie molekulárnych markerov v šľachtení. Výskum ochrany voči chorobám a škodcom smeruje k poznávaniu komplexnosti biotických a abiotických interferenčných vzťahov. Úspešne sa rozvíjajú pracoviská v oblasti informačných a regulačných technológií, ekologického poľnohospodárstva, nových energetických, technických a technologických riešení, poľnohospodárskeho strojárstva a automatizácie. Poľnohospodárstvo v súčasnosti čiastočne mení svoju pôvodnú náplň. Preto je významné a spoločensky nezanedbateľné postavenie tých pracovísk, ktoré študujú nové možnosti a potenciál využitia regiónov po vstupe do EÚ, spoločensko-ekonomické súvislosti a transformačné procesy v spoločnosti pri rozvoji vidieka, pri revitalizácii vidieckeho prostredia, z hľadiska ochrany kultúrneho dedičstva.

V oblasti získavania grantov patrí SPU v rámci SR k vysoko angažovaným univerzitám. Využíva priestor v grantových agentúrach VEGA, KEGA, APVT, VTP, ako aj pri riešení štátnych programov výskumu a vývoja v spolupráci s VÚP v Bratislave, VÚRV

v Piešťanoch a VÚŽV v Nitre, resp. na báze kooperácií s pracoviskami SAV. V súčasnosti pracoviská participujú na 330 domácich projektoch a 31 projektoch medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce. Výskumný priestor je na SPU diverzifikovaný a flexibilný, vykryva relatívne široký priestor v prioritách 5. a 6. RP EÚ. Systémovo orientovaný prístup vytvára priestor pre budúcu intenzívnejšiu internacionalizáciu výskumných aktivít a rozširovanie aktívnej spolupráce so zahraničnými pracoviskami a k tvorbe jednotného európskeho výskumného priestoru.

## **Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre**

Univerzita Konštantína Filozofa (UKF) patrí medzi „tradičné“ vysoké školy na Slovensku. Jej základy boli dané v r. 1959. V súčasnosti má UKF v Nitre 5 fakúlt, na ktorých pracuje celkom 769 zamestnancov a 11 548 študentov vo všetkých druhoch a formách štúdia. Z uvedeného počtu zamestnancov je 485 vysokoškolských učiteľov v členení 49 profesorov, 93 docentov, 219 odborných asistentov a 115 asistentov, 9 lektorov a ďalej 39 výskumných pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním, ktorí sú začlenení v jednotlivých fakultách: Fakulta prírodných vied, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Fakulta stredoeurópskych štúdií, Filozofická fakulta, Pedagogická fakulta.

### Vedecká a výskumná činnosť na UKF a jednotlivých jej fakultách

Vedecká a umelecká činnosť na univerzite je zameraná predovšetkým:

- na riešenie problémov základného výskumu, ktorý sa orientuje na výskum teórie grafov, teórie miery a integrálu, teórie diferencovaných rovníc, na oblasť termofyziky, na oblasť biologických, ekologicko-geografických odborov chápaných v tom najširšom slova zmysle, na výskum komparatívnej lexikológie, sémanticko-lingvistickej a literárno-estetickéj interpretácie odborných a umeleckých textov, na multikultúrnosť národných literatúr, na regionálny výskum v širšom etnologickom, sociolingvistickom, literárnom, hudobnom a historickom kontexte, na výskum národných dejín, pravekej histórie a kultúry ľudstva, na výskum psychologických, sociálnych, filozofických, mravných problémov v kontexte modernej spoločnosti, na teoretické otázky výtvarného, hudobného umenia a na teoretické problémy športu,
- na riešenie problémov aplikovaného výskumu, prevažne zameraného na oblasť teórie vyučovania všeobecno-vzdelávacích predmetov, na školskú prax a s tým spojenú tvorbu učebníc pre základné, stredné a vysoké školy,
- na umeleckú činnosť, ktorá sa realizuje formou regionálnych, celoslovenských medzinárodných výstav, úspešnou účasťou na medzinárodných umeleckých súťažiach zborového spevu a skladateľskej práce, koncertmi doma i v zahraničí.

Zameranie vedeckovýskumnej činnosti jednotlivých fakúlt UKF:

Vedeckovýskumná činnosť **Fakulty prírodných vied** je dlhodobo zameraná na rozvoj jednotlivých študijných odborov a programov, na zabezpečenie úloh odborného rastu pracovníkov a na budovanie katedier z hľadiska materiálne-technického zabezpečenia. Metodické a vecné zameranie projektov a výskumných úloh je smerované na oblasti základného a aplikovaného výskumu, ako aj na oblasť inovácie didaktických metód, foriem a obsahu jednotlivých študijných odborov. Prioritou v oblasti vedeckovýskumnej činnosti fakulty je orientácia na biologické odbory (oblasť biotechnológií živočíchov, rastlín a mikroorganizmov) a ekologicko-geografické odbory (hodnotenie a tvorba životného prostredia). K uvedeným prioritám fakultu predučuje osobitosť Nitrianskeho regiónu a spolupráca so vzdelávacími i vedeckovýskumnými inštitúciami ako sú: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Výskumný ústav živočíšnej výroby

Nitra, Výskumný ústav rastlinnej výroby, Piešťany, Ústav genetiky a biotechnológií rastlín SAV, Nitra, Ústav krajinskej ekológie SAV, Nitra, Štátny plemenársky ústav, Nitra. Fakulta kooperuje s uvedenými inštitúciami na základe bilaterálnych zmlúv o spolupráci v oblasti vedeckovýskumných aktivít v rámci riešenia spoločných projektov a využívania experimentálnych báz pracovísk vedeckovýskumnej základne.

Významné postavenie má i pedagogický výskum aj s ohľadom na tradície FPV, pričom sa využíva skúseností a poznatkov tvorivých osobností fakulty v konkrétnych didaktikách jednotlivých prírodovedných predmetov. V uvedenej výskumnej oblasti je našim zámerom udržať si prioritné postavenie v rámci SR a pokračovať v úspešnom získavaní medzinárodných edukačných projektov.

Pracovníci **Fakulty sociálnych vied** sú zapojení ako spoluriešitelia do dvoch medzinárodných projektov, zameraných na migráciu Rómov v Európe a integráciu kultúry Rómov do školského a mimoškolského vyučovania, spolupracujú na projekte pre Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky „PERSONELL – Projekt PHARE SR“ a v rámci grantových projektov financovaných inými rozpočtovými a mimovládnyimi organizáciami spolupracujú na dvoch projektoch, zameraných na analýzu článkov Ústavy SR týkajúcich sa základných ľudských práv a prosociálne správanie v interakcii s ľuďmi z iného sociokultúrneho prostredia. V rámci projektov VEGA a CGA je riešených sedem úloh zameraných na štýly učenia, aktuálny a očakávaný obraz zdravia u dospievajúcej mládeže, základné aspekty morálky u adolescentov a na možné kultúrne a geografické rozdiely edukačného prostredia vo vnímaní rómskych žiakov.

**Fakulta stredoeurópskych štúdií** sa pri organizovaní svojej vedeckovýskumnej činnosti orientuje:

1. v pedagogickej oblasti najmä na
  - problémy vzdelávacej a výchovnej práce na národnostných školách,
  - využívanie nových poznatkov v jednotlivých vedných odboroch na optimalizáciu študijných programov,
2. vo vedeckej oblasti najmä na
  - bádanie v oblasti kultúrnych tradícií národnostných menšín na Slovensku i v širšom stredoeurópskom priestore,
  - reflektovanie súčasných tvorivých procesov v kultúrnom rozvoji národnostných menšín, skúmanie kontextových súvislostí a osobitostí (aj vo vzťahu k vzdelávacím potrebám) a pod.

Vedeckovýskumné aktivity **Filozofickej fakulty** úzko súvisia s jej ústrednými výchovnými a vzdelávacími cieľmi. Pracovníci fakulty participujú na riešení 45 tímových a individuálnych výskumných projektov (VEGA, CGA, GAM, KEGA), ktoré boli udelené domácimi i zahraničnými grantovými agentúrami. Okrem toho sú zamestnanci fakulty zapojení do riešenia dvoch štátnych úloh výskumu a vývoja. V spoločenskovednej oblasti ide najmä o práce orientujúce sa na dejiny filozofie, o prezentáciu najnovších filozofických a politologických tendencií, stavu súčasnej masmediálnej scény, projektovania významu a funkcií občianskej náuky v dnešnej otvorenej spoločnosti, etnokultúrny výskum regiónov Slovenska a ich mentálny imidž. Fakulta úzko kooperuje s univerzitami a domácimi vedeckými ústavmi (Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, Ústav slovenskej literatúry SAV, Historický ústav SAV, Archeologický ústav SAV, Politologický kabinet SAV, Ústav etnológie a iné), ale i s inými pedagogickými a kultúrno-osvetovými ustanovizňami. Z lingvistikých

a literárnovedných výskumov spomeňme činnosť Strediska pre koordináciu výskumu literatúry pre deti a mládež, sociolingvistický výskum národnostných jazykov a literárnych prameňov, grantové úlohy venované výskumu recepcie a interpretácie umeleckého diela, moderny a postmoderny v umení, výskum v oblasti teórie vyučovania cudzích jazykov a teórie prekladu. Fakulta spolupracuje s mnohými zahraničnými inštitúciami (univerzity, inštitúty a ďalšie vysokoškolské a vedecké pracoviská).

#### *Doktorandské štúdium*

V intenciách vedeckovýskumnej činnosti sa venuje na UKF výrazná pozornosť doktorandskému štúdiu ako hlavnej forme prípravy mladých vedeckých pracovníkov.

S tým súvisí úloha kvalitne pripravovať akreditačné procesy nových študijných programov doktorandského štúdia, trvalo nielen udržiavať, ale aj zvyšovať kvalitu samotného štúdia. V ostatnom období sa na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre uskutočňovala príprava študentov v 20 vedných odboroch doktorandského štúdia.

### **Univerzita veterinárskeho lekárstva v Košiciach**

Univerzita veterinárskeho lekárstva (UVL) v Košiciach bola založená v roku 1949 a je jedinou veterinárskou univerzitou v Slovenskej republike. Poslaním univerzity je vychovávať veterinárnych lekárov a odborníkov pre potreby veterinárskej praxe. Ďalším jej poslaním je riešenie odborných a vedeckých problémov veterinárnej medicíny na úrovni súčasného poznania.

V súčasnosti na UVL študuje 763 študentov denného štúdia v dvoch študijných odboroch: všeobecné veterinárske lekárstvo a hygiena potravín. Reagujúc na potreby praxe univerzita zahájila od školského roku 2004/2005 výučbu bakalárskeho štúdia v študijnom odbore Kynológia, v ktorom študuje 37 študentov denného štúdia a 74 študentov externého štúdia.

Od roku 1991 univerzita rozšírila výučbu aj pre zahraničných samoplatcov v jazyku anglickom. Na univerzite študuje toho času 140 študentov z Anglicka, Cypru, Francúzska, Grécka, Izraela, Nemecka, Nórska, Malty, Škótska a Švajčiarska.

Univerzita je od roku 1997 medzinárodne evalvovaná a spĺňa normy európskeho štandardu, ktoré sú kladené v EÚ na tento typ univerzity.

Vedeckovýskumná činnosť Univerzity veterinárskeho lekárstva v Košiciach je zameraná predovšetkým na oblasť:

- *neinfekčné choroby hospodárskych zvierat* (etiopatogenéza, diagnostika, terapia a prevencia) z pohľadu štúdia faktorov ovplyvňujúcich ich produkčno-reprodukčnú schopnosť, chirurgicko-ortopedické ochorenia, vplyv vonkajšieho životného prostredia na vnútorné a vonkajšie ukazovatele hospodárskych a voľne žijúcich zvierat, rýb a včiel, ako aj vplyv mikrobiotík a acidogénnych látok na výskyt a patogenézu hnačkových ochorení mláďat,
- *infekčné a parazitárne choroby hospodárskych a záujmových zvierat* (etiopatogenéza, diagnostika, terapia a prevencia), pričom hlavná pozornosť je venovaná imunodiagnostike, využitiu molekulárno-genetických metód pre inováciu laboratórnej diagnostiky infekčných chorôb, hlbšiemu štúdiu povahy patogénov a mechanizmu ich účinkov na bunkovej úrovni u niektorých infekčných a nádorových chorôb, štúdiu aktuálnych zoonóz a účinku vybraných antiparazitík,
- *tvorbu a ochranu životného prostredia zvierat a ľudí* so zameraním na štúdium možnosti úpravy a využitia organického odpadu zo živočíšnej výroby a spracovateľských podnikov, interakcie rizikových a esenciálnych prvkov u zvierat

v exponovaných oblastiach, stanovenie stupňa kontaminácie cudzorodými látkami a stupňa genotoxického poškodenia organizmu,

- *hygienu, produkciu a spracovanie zdravotne nezávadných potravín*, ktorá je predovšetkým zameraná na štúdium množstva a vlastností nitrozoamínov, biogénnych aminov a produktov oxidácie lipidov, ako aj postupov a metód znižovania rizikových faktorov nachádzajúcich sa v mlieku a mliečnych výrobkoch vo vzťahu k zdraviu konzumenta. Výskum sa tiež orientuje na hygienu prostredia vo vzťahu k zamedzeniu výroby zdravotne škodlivých potravín živočíšneho pôvodu, výskytu reziduí farmakologicky aktívnych látok v potravinách a surovinách živočíšneho pôvodu a možnosti ich eliminácie z potravinového reťazca, ako aj možnosti ovplyvnenia kvality a zdravotnej nezávadnosti mäsových výrobkov použitím antioxidantov počas výkrmu.

Vedecký výskum je na univerzite zabezpečovaný 194 tvorivými pracovníkmi na 9 katedrách a 4 klinikách. Riešiteľské zázemie je reprezentované 32 profesormi, 43 docentmi a ďalšími 119 učiteľmi a vedeckými pracovníkmi. Jeho finančné krytie je zabezpečované predovšetkým z grantových prostriedkov VEGA, Agentúry na podporu vedy a techniky, Štátnych programov vedy a vývoja, prostriedkov pre aplikovaný výskum, grantov v rámci 5. a 6. RP EÚ a medzinárodných projektov v rámci bilaterálnych dohôd.

### ***Vedecká výchova študentov***

#### *Diplomové (bakalárske) práce*

Diplomová (bakalárska) práca je na úrovni štátnej záverečnej skúšky. Diplomové práce realizujú študenti na jednotlivých katedrách a klinikách univerzity, pracoviskách SAV, resp. na zahraničných veterinárnych univerzitách, ktoré svojim charakterom výskumnej činnosti zodpovedajú obsahovej náplni vysokoškolského vzdelávania na Univerzite veterinárskeho lekárstva v Košiciach.

#### *Študentská vedecká a odborná činnosť*

Na univerzite sa pravidelne organizuje Študentská vedecká a odborná činnosť, na ktorej v sekcii predklinickej, klinickej a histórie veterinárnej medicíny je každoročne prezentovaných v priemere 35 - 40 študentských prác.

#### *Doktorandské štúdium*

V zhode so zákonom o vysokých školách zabezpečuje univerzita študijný program 3. stupňa – doktorandský študijný program v 15 akreditovaných študijných programoch, na ktorých v súčasnosti študuje 45 doktorandov v internej forme.

### **Vydávané periodiká**

Univerzita veterinárskeho lekárstva v Košiciach vydáva vedecký časopis *Folia Veterinaria*, odborný časopis *Slovenský veterinársky časopis* a informačný časopis *Veterinársky spravodajca*.

## **Fakulta chemickej a potravinárskej technológie, Slovenská technická univerzita v Bratislave**

Fakulta chemickej a potravinárskej technológie je jednou zo siedmich fakúlt Slovenskej technickej univerzity. Dejiny fakulty siahajú do roku 1939, keď zákonom č. 188 z 25. júla bolo na tejto univerzite zriadené odvetvie chemického inžinierstva. Špecifický profil fakulty sa vyvíjal postupne, v súlade s potrebami spoločnosti.



Počas svojej existencie fakulta vychovala viac ako 16 700 absolventov, z toho viac ako 3 600 potravinárov, čím významne prispela k zvýšeniu úrovne vzdelania v potravinárskom priemysle, vede a školstve. V rámci Slovenskej republiky má fakulta výnimočné postavenie a vzťah k celému radu potravinárskych odvetví. V súčasnosti na fakulte študuje približne 1 500 študentov, vzdelávaniu ktorých sa venuje kvalifikovaný pedagogický a výskumný zbor. Z celkového počtu 224 učiteľov je 28 profesorov, 98 docentov, 88 odborných asistentov a 10 asistentov. Vyučovaci proces a výskum prebieha na 24 katedrách a fakultných pracoviskách. Fakulta poskytuje akreditované programy bakalárskeho, inžinierskeho a doktorandského štúdia, ako aj kurzy ďalšieho vzdelávania. Na pôde fakulty rozvíjajú svoju pedagogickú a vedeckovýskumnú činnosť tieto potravinársko-biologicky orientované katedry:

#### **Katedra biochémie a mikrobiológie**

Výskumné projekty: Transportné procesy vo vláknitých hubách a ich adaptívne mechanizmy a Charakterizovanie bazálneho transportu  $Ca^{2+}$  v nevzrušivých bunkách, Cytotoxicita novopripravených xenobiôtik a mechanizmus ich pôsobenia.

#### **Katedra biochemickej technológie**

Výskumné projekty: Biotechnologické aspekty produkcie klasických a alternatívnych fermentovaných nápojov, Biotechnologické využitie mikroorganizmov na biodegradáciu perzistentných organických polutantov (POP) za účelom dekontaminácie znečisteného životného prostredia (pôd, vody); vplyv POP ako environmentálnych stresových faktorov na mikrobionálnu bunku, Izolácia, selekcia a využitie mikroorganizmov na produkciu potravinársky a poľnohospodársky využiteľných metabolitov a na dekontamináciu pôdy.

#### **Katedra výživy a hodnotenia potravín**

Výskumné projekty: Chemické, biologické a inžinierske aspekty zefektívňovania biotechnologických procesov využívaním imobilizovaných systémov.

### **Technická univerzita vo Zvolene**

Technická univerzita (TU) vo Zvolene ako vrcholná vedeckovýskumná a vzdelávacia ustanovizeň plní svoje hlavné poslanie v navzájom úzko súvisiacich a celospoločensky veľmi významných oblastiach – v lesníctve, drevárstve, ekológii, environmente a príbuzných odboroch. Je jedinou tohto zamerania v systéme vysokých škôl na Slovensku. Za roky svojej existencie vychovala 12 535 absolventov, z toho 404 absolventov zo zahraničia – z 18 krajín. V uplynulom akademickom roku 2003/2004 študovalo na Technickej univerzite vo Zvolene 4 224 študentov, medzi nimi 20 študentov zo zahraničia.

Na univerzite pracuje 307 vedecko-pedagogických pracovníkov, z toho 48 profesorov, 85 docentov a 174 odborných asistentov.

V súčasnosti má univerzita štyri fakulty:

**Lesnícka fakulta** poskytuje vysokoškolské vzdelanie v inžinierskych študijných odboroch: Lesníctvo, Manažment a financovanie lesných podnikov, Ekológia lesa a Aplikovaná zoológia a poľovníctvo.

**Drevárska fakulta** ponúka štúdiám v inžinierskych študijných odboroch: Drevárske inžinierstvo, Priemyselný dizajn nábytku, Procesy spracovania dreva, Podnikový manažment, Požiarna ochrana a trojročné bakalárske štúdium Dizajn interiéru a poradenstvo.

**Fakulta ekológie a environmentalistiky** pripravuje absolventov v dvoch inžinierskych študijných odboroch: Aplikovaná ekológia a Environmentalistika.

**Fakulta environmentálnej a výrobnjej techniky** ponúka vysokoškolské štúdium v dvoch inžinierskych študijných odboroch: Inžinierstvo strojov a zariadení a Inžinierstvo riadenia priemyslu a trojročné bakalárske štúdium v dvoch študijných odboroch Integrovaný manažment a Výrobná technika.

Veľkú pozornosť venuje TU výchove v treťom stupni vysokoškolského štúdia – doktorandskom štúdiu (PhD). V 17 odboroch doktorandského štúdia v uplynulom akademickom roku študovalo celkovo 428, z toho 99 interných doktorandov.

Rozvoj pedagogickej a vedeckej práce podporujú celouniverzitné pracoviská – Ústav cudzích jazykov, Ústav telesnej výchovy a športu, Centrum ďalšieho vzdelávania, Vývojové dielne a laboratória, Centrum informačných technológií, Vysokoškolský lesnícky podnik, Arborétum Borová hora, Slovenská lesnícka a drevárska knižnica a Študentské domovy a jedáleň Ľ. Štúra.

V oblasti vysokoškolského vzdelávania dochádza v poslednom období k výrazným zmenám, prebieha jeho transformácia, ktorej základom sú nové legislatívne normy reformujúce vysokoškolské vzdelávanie najmä zavedením trojstupňového systému vysokoškolského vzdelávania a Európskeho kreditového systému. Výučba podľa nových študijných programov začne od akademického roku 2005/2006.

Výskumný program Technickej univerzity, ako vrcholnej vedeckej ustanovizne, vychádza zo zámerov vedeckovýskumnej činnosti fakúlt a je zameraný na obhospodarovanie lesov pre ich trvalé viacúčelové využívanie v meniacich sa ekologických podmienkach, na komplexné využívanie drevnej suroviny, na oblasť krajinskej ekológie, environmentalistiky a na ekologické dôsledky výrobných technológií.

V oblasti zahraničných stykov prioritnou úlohou Technickej univerzity vo Zvolene je zabezpečenie účasti na riešení výskumných úloh so zahraničnými partnermi. Doteraz je podpísaných 33 dohôd o priamej spolupráci so 16 štátmi Európy a Ameriky. Technická univerzita je členom významných medzinárodných mimovládnych organizácií: IUFRO, IAWA, SWST, IAWS, PROSILVA, EFI. Pedagogickí a vedeckí pracovníci Technickej univerzity vo Zvolene zastávajú v uvedených medzinárodných organizáciách významné funkcie. Okrem toho sú členmi medzinárodných edičných rád významných medzinárodných vedeckých časopisov. TU má svojich zástupcov v európskych asociáciách, napr. v Európskej asociácii pre biomasu.

Univerzita sa úspešne začlenila do Európskeho vysokoškolského priestoru (EEA) a do Európskeho vedeckovýskumného priestoru (ERA). Participuje v medzinárodných programoch SOCRATES/Erasmus, LEONARDO da Vinci, Mládež, Akcia Rakúsko-Slovensko, DAAD.

Univerzita je gestorom 6. tematickej priority Trvalo udržateľný rozvoj, globálne zmeny a ekosystémy v rámci 6. rámcového programu Európskej únie, pričom má svojho zástupcu v Programovom výbore a v pozícii National Contact Point za SR. Má svojich zástupcov v medzinárodnom programe COST.

*(Spracoval Jozef Bulla z materiálov príslušných slovenských univerzít.)*

## 9.1. Slovenské univerzity a ich pôsobenie v pôdohospodárskych vedách 2012-2014

Spoločnou charakteristikou „vlajkových“ univerzít ako súčasť existencie a rozvoja pôdohospodárskych vied v historickom kontexte ich pôsobenia je ich 60 ročná existencia ako samostatných vedecko-pedagogických inštitúcií ako organickej súčasť Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied. Všetky tri majú svoju podstatu vo Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach. Z jej základu vznikli, kreovali a rozvíjali sa do súčasnej podoby ako Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Technická univerzita vo Zvolene a Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach.

V uvedenej etape sa stali všeobecne akceptovanými inštitúciami vedy a pedagogiky nielen na Slovensku, ale aj v širších medzinárodných súvislostiach. Uskutočnili sa tiež viaceré organizačné zmeny v systéme štúdia. Vznikli nové stupne vzdelávania – bakalársky, inžiniersky (magisterský, doktorský), doktorandský. Vo vede a výskume začal systém využívania grantov prostredníctvom agentúr VEDA, VEGA, APVV a medzinárodných projektov EÚ prípadne dvojstranných medzištátnych.

**Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre** patrí stále k popredným inštitúciami, ktoré významne prispievajú k rozvoju poznania v širokom spektre biologických, technologických a ekonomických vied využiteľného pri ich aplikácii v pedagogike, vede a praxi. Má veľmi široké medzinárodné aktivity. Značka SPU ako „zelené univerzity“ je tvorená projektmi MVTs s partnerskými inštitúciami v Česku, Maďarsku, Poľsku, Bulharsku, Rusku, Francúzsku, Indonézii, Číne, Sýrii, Juhoafrickej republike.

Veda a výskum SPU sú spojené s lepším využitím biologického potenciálu rastlín a zvierat, produkciou zdravotne neškodných potravín, pri rešpektovaní ochrany prírody a životného prostredia, s ohľadom na transformačné procesy v spoločnosti a na rozvoj vidieka. Rieši sa komplex otázok udržania agrobiodiverzity v meniacich sa podmienkach prostredia a potenciálny dopad klimatických zmien v poľnohospodárstve. Niektoré pracoviská získali štatút centier excelentnosti. Ich moderná infraštruktúra je spolufinancovaná zo štrukturálnych fondov EÚ. Významnou inovačnou aktivitou je budovanie Centra aplikovaného výskumu a vývoja AGROBIOTECH v partnerstve SPU, UKF a UBGR SAV v Nitre. Strategickým cieľom je riešenie prioritných tém agrobiológie, biotechnológie, genetických technológií, agropotravinárstva, technológie spracovania poľnohospodárskych produktov, agroekológie a bioenergetiky. Pedagogickí a vedeckí pracovníci SPU v Nitre vytvárajú silnú personálnu kvalifikovanú základňu SAPV. V uvedenom období neboli na SPU realizované významné organizačné zmeny štruktúry v počte fakúlt a ostatných pracovísk. Uskutočnila sa zmena názvu bývalej Mechanizačnej fakulty na Technickú fakultu.

**Technická univerzita vo Zvolene** vykonáva vzdelávaciu, vedeckú, výskumnú, vývojovú, umeleckú a ďalšiu tvorivú činnosť, ktorá nadväzuje na dlhú tradíciu lesníckeho a drevárskeho školstva na našom území. V systéme vysokých škôl na Slovensku je jedinečne zameraná na komplex les-drevo-ekológia-environment s pôsobením v príbuzných aplikačných oblastiach prírodných, technických a ekonomických vied i umenia. Univerzita v súlade s platnou legislatívou SR a EÚ uplatňuje trojstupňový systém vysokoškolského štúdia na 4 fakultách: Lesníckej, Drevárskej, Fakulte ekológie a environmentalistiky a Fakulte environmentálnej a výrobnéj techniky. Veľmi úzko spolupracuje s Národným lesníckym centrom. Je tradične úspešná v získavaní finančných prostriedkov z národných i medzinárodných

zdrojov. Lesnícka fakulta je jednou z najlepších medzi slovenskými inštitúciami hodnotenými nezávislou agentúrou ARRA.

**Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach** je významnou súčasťou nielen slovenského, ale tiež medzinárodného vzdelávacieho a vedeckovýskumného priestoru. Je súčasťou európskych a svetových organizácií veterinárskeho vzdelávania. Začala v roku 1949 ako Vysoká škola veterinárska v Košiciach, v roku 1952 bola zlúčená s Vysokou školou poľnohospodárskou ako Veterinárska fakulta v Košiciach, následne v roku 1968 bola znova zákonom SNR zriadená Vysoká škola veterinárska v Košiciach. V piatom decénií jej existencie po roku 1989 bola transformovaná na Univerzitu veterinárskeho lekárstva (1992) a po zavedení nového študijného programu farmácia od 15.1.2010 nesie názov Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach.

Veda a výskum vo veterinárnej medicíne zaznamenali v tomto období kvalitatívnu reštrukturalizáciu podmienenú vytvorením troch študijných programov: (1) všeobecné veterinárske lekárstvo; (2) hygiena potravín a (3) farmácie. Vedeckovýskumné aktivity a činnosti UVLF boli zamerané na oblasti: neinfekčných ochorení hospodárskych a záujmových zvierat; chirurgicko-ortopedických ochorení; vplyvu vonkajšieho prostredia na zvieratá; infekčných a invazívnych chorôb zvierat; imunodiagnostika infekčných a nádorových chorôb; výskumu zoonóz a antiparazitík; tvorby a ochrany životného prostredia zvierat a ľudí; hygieny produkcie a spracovania zdravotne neškodných potravín; toxikológie, farmácie a farmakológie.

UVLF vybudovala a využíva Centrum excelentnosti pre nákazy zvierat a zoonózy INFEKTZOON s pripojením operačného programu Výskum a vývoj v prioritnej osi 2 spolufinancované z EÚ a ŠR SR. Partnerom je Parazitologický ústav SAV v Košiciach. Má tiež kompetenčné centrum pre biomodulátory a výživové doplnky (PROBIOTECH), ktorého členmi sú ÚFHZ SAV, NeuroBÚ SAV, PÚ SAV, UPJŠ Košice a UVLF Košice.

Univerzita má ako jediná zo slovenských univerzít medzinárodné certifikáty kvality na medzinárodnej úrovni (EÚ-TAIEX, EAEVE, EUA). V rámci hodnotenia slovenskej ARRA je UVLF ako jednofakultná univerzita každoročne vysoko pozitívne hodnotená.

**Slovenská technická univerzita v Bratislave** je v pôdohospodársko – potravinárskych vedách reprezentovaná hlavne Fakultou chemickej a potravinárskej technológie, ktorá hlavne v technológiách potravinárskych, ale tiež ekologicko-environmentálnych je významným gestorom poznania pre oblasť pôdohospodárskych vied. Fakulta chemickej a potravinárskej technológie (FCHPT) má jedinečné a špecifické postavenie medzi ostatnými fakultami na Slovensku. Je jedinou fakultou poskytujúcou technologické vysokoškolské vzdelanie založené na kvalitnom chemicko-inžinierskom a prírodovednom teoretickom základe a vychováva absolventov pre všetky odvetvia chemického a potravinárskeho priemyslu i služieb. Má štandardný typ poskytovania vzdelania na úrovni bakalárskeho, inžinierskeho a doktorandského štúdia. Má vysokú úspešnosť získavania finančných prostriedkov z domácich, ale hlavne zahraničných zdrojov, ktorá vyplýva z profesionality a vedeckej či aplikačnej úrovne projektov. Má široké spektrum zahraničnej spolupráce. Oproti predchádzajúcemu hodnotenému obdobiu boli urobené zásadné organizačné zmeny v súčastiach fakulty. V roku 2006 boli namiesto katedier vytvorené ústavy: (1) Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia s oddeleniami biochémie a mikrobiológie a oddelením výživy a hodnotenia potravín. Ústav integroval bývalú Katedru biochémie a mikrobiológie a Katedru výživy a hodnotenia potravín. (2) Ústav biotechnológie a potravinárstva s oddelením

biochemickej technológie a oddelením potravinárskej technológie. Ich predchodcami boli Katedra biochemickej technológie a Katedra potravinárskej technológie.

Vo vzťahu k SAPV a pôdohospodárskemu výskumu existujú personálne a inštitucionálne vzťahy aj k Strojníckej fakulte, Elektrotechnickej fakulte, Stavebnej fakulte STU v Bratislave.

**Univerzitu Konštantína filozofa** v pôdohospodárskom výskume reprezentuje hlavne Fakulta prírodných vied. Prioritami vedeckovýskumnej činnosti sú oblasti biologických odborov (genetika a biotechnológie rastlín, živočíchov a mikroorganizmov) a ekologicko – geografických (environmentalistika, tvorba a hodnotenie životného prostredia).

Do sústavy činností vedy a výskumu v pôdohospodárstve sa v ostatnom období zaraďuje **Fakulta prírodných vied UCM Trnava** v oblasti biotechnológií, ekochémie, rádiobiológie, genetiky mikroorganizmov a rastlín.

*(Spracoval Jozef Bulla z materiálov príslušných slovenských univerzít.)*

## 10. Galéria predsedov



**Dr.h.c. (multi) prof. Ing. Ján PLESNÍK, DrSc.**, predseda Slovenskej poľnohospodárskej akadémie (SPA) v rokoch 1969-1974.

Narodil sa 23.4.1925 v Krajnom okr. Myjava v národne uvedomelej a odborne vzdelanej roľníckej rodine. Vyštudoval Vysokú školu zemедělskú v Brne, spolu s absolvovaním jednoročného nadstavbového štúdia veterinárskej špecializácie (1950). Do prvého a jediného zamestnania nastúpil na Výskumný ústav živočíšnej výroby vo Víglaši. Tento ústav, ktorého bol spoluzakladateľom, úspešne viedol 32 rokov (1959-1991) a postupne, po presťahovaní do Nitre (1962), formoval a vytvoril modernú, doma a v zahraničí všeobecne uznávanú vedeckú, výskumnú a kultúrnu inštitúciu. Úspešne absolvoval vedeckú

ašpirantúru (CSc.) na VŠZ v Prahe (1957). Doktorskú dizertačnú prácu obhájil v roku 1968 a získal vedeckú hodnosť DrSc. Titul Dr.h.c. bol udelený SGGW Varšava, SPU v Nitre a MZLU v Brne.

V roku 1959 bol zvolený za dopisujúceho člena ČSAZV a v roku 1961 za vedúceho odboru ŽV ČSAZV. Po začlenení ČSAZV do ČSAV (1961) bol zvolený za člena korešpondenta ČSAV a v roku 1964 za člena korešpondenta SAV. V rokoch 1980-1982 bol zvolený za akademika ČSAV a SAV. Je členom Učenej spoločnosti SAV. V roku 1964 bol menovaný profesorom špeciálnej zootechniky na VŠP v Nitre a externým vedúcim katedry chovu hovädzieho dobytku a koní AF VŠP (1965-1969). Pod jeho vedením vyrástla generácia profesorov, docentov, doktorov a kandidátov vied, ktorí potvrdzujú životaschopnosť jeho školy. Je členom zahraničných vedeckých spoločností - Nemeckej akadémie poľnohospodárskych vied (1985), VASCHNIL ZSSR (1967), EAAP (1975-1980), Ruskej akadémie poľnohospodárskych vied (1992), Českej akadémie zemедělských vied (1994). Jeho vedecká činnosť, koncepčné a odborné pôsobenie bolo ocenené mnohými čestnými uznaniami, medailami domácich a zahraničných inštitúcií (Plaketa EAAP) a štátnych vyznamenaní (Pribinov kríž I. triedy) a ďalších významných ocenení. Bohatá vedecká, odborná i spoločensky významná publikačná činnosť bola základom kvalifikovaných koncepcií, realizačných materiálov a prognóz nielen z oblasti živočíšnej výroby, ale v širších súvislostiach, ktoré v čase jeho aktívneho pôsobenia v štruktúrach ČSAZ, SPA, AZV ČSFR, SAPV tvorili principiálne a všeobecne akceptované materiály cieľavedomej agrárnej, vedeckej rezortnej i štátnej pôdohospodárskej politiky. V ostatných rokoch (1991-2013) bola jeho činnosť a aktivity sústredené na plnenie úloh Predsedníctva SAPV a Agentúry SAPV.



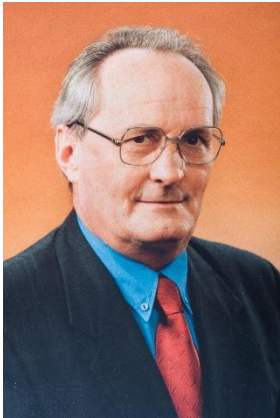
**Ing. Timotej MIŠTINA, CSc.**, predseda Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied v rokoch 1991-1997.

Narodil sa 5.1.1944 v Novákoch, okr. Prievidza. Vyštudoval fytotechnický odbor Agronomickej fakulty Vysoké školy poľnohospodárskej v Nitre (1967). Absolvoval postgraduálne pedagogické štúdium (1969), štúdium biometriky na UJEP v Brne (1975) a vedeckú aspirantúru VŠP v Nitre (1982) vo vednom odbore špeciálna rastlinná výroba. Začal pracovať (1967) na Výskumnom ústave rastlinnej výroby (VÚRV) v Piešťanoch. Orientoval sa na výskum agrotechniky viacročných poľných krmovín a šľachtenie ozimnej pšenice. Na základe získaného vzdelania sa trvale zaoberal metódami plánovania poľných pokusov a ich matematicko-štatistického hodnotenia.

Absolvoval trojmesačnú stáž (1985) v šľachtiteľskom výskumnom ústave SVP vo Wageningen (Holandsko). Od 1.1.1990 do novembra 2005 bol riaditeľom VÚRV v Piešťanoch. Krátky čas 9.11.2005 - 8.2.2006 bol štátnym tajomníkom MP SR a II.-III.2007 znova riaditeľ VÚRV Piešťany. Od 1. júna do 18. decembra 2006 bol výkonným riaditeľom Slovenskej šľachtiteľskej a semenárskej asociácie a od 19. decembra 2006 pôsobí vo funkcii zástupcu primátora mesta Piešťany.

Vo vedeckovýskumnom pôsobení sa sústredil na oblasť technológií pestovania obilnín a využitia pôdoochranných technológií pestovania poľných plodín a ich rozširovania do poľnohospodárskej praxe. Inicialoval a predsedal neziskovej organizácii „Združenie bezorbových technológií Slovak No-till Club“. Združenie sa stalo členom Európskej federácie pôdoochranného pôdohospodárstva – ECAFF (2001) a Európskej agronomickej spoločnosti. Bol koordinátorom, zodpovedným riešiteľom a riešiteľom (1989-2005) širokého spektra výskumných úloh orientovaných na agrobiologickú racionalizáciu pestovania hlavných poľných plodín v SR (1989-1993), efektívne využívanie biologického potenciálu plodín (1995-1999), výskumu pestovateľských technológií pre nové ekonomické podmienky (1999-2002), ekologizáciu a ekonomickú racionalizáciu primárnej rastlinnej produkcie (2003-2005) a radu ďalších.

V spoločensko a akademicko prospešných činnostiach bol Ing. Miština, CSc. členom vedeckých rád výskumných inštitúcií na Slovensku a Čechách, FAPZ SPU v Nitre, redakčnej rady Plant Soil and Environment (ČR), komisie pre obhajoby doktorandských prác (PhD.) na SPU v Nitre a predsedom Rady štátnych prierezových programov VaV orientovaných na ekologizáciu, ekonomickú racionalizáciu primárnej poľnohospodárskej produkcie, kvality života – zdravia, výživy a vzdelávania. Pod jeho vedením bol Výskumný ústav rastlinnej výroby popredným, prierezovým pracoviskom vedy, výskumu a realizácie poznatkov v širokom spektre primárnej a národohospodárskej významnej problematiky v SR i ČR. Bol iniciátorom budovania génovej banky rastlín SR, ktorú uviedol do života na VÚRV 14.11.1996.



**Prof. h.c., prof. Ing. Jozef BULLA, DrSc.**, predseda Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied (SAPV) v rokoch 1998-2000.

Narodil sa 8.12.1944 v Bobrovci, okr. Liptovský Svätý Mikuláš. Vyštudoval zootechnický odbor Agronomickej fakulty Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre (1968). Vedeckú prípravu absolvoval na VÚŽV v Nitre, Ústave experimentálnej biológie a genetiky ČSAV v Prahe a na Katedre genetiky Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave. Kandidátsku dizertačnú prácu vo vednom odbore genetika obhájil na PvF UK v roku 1974 a získal vedeckú hodnosť kandidáta biologických vied (CSc.). Doktorskú dizertačnú prácu na tému „Genetické a epigenetické faktory regulácie fenogenézy pečene vtákov“, úspešne obhájil v roku 1987

a Predsedníctvo SAV mu udelilo vedeckú hodnosť DrSc.

V roku 1984 bol menovaný docentom (MŠMTV SSR) a v roku 1992, na základe úspešnej habilitácie, VR AF VŠP v Nitre mu udelila vedeckopedagogickú hodnosť „docent“ pre odbor Všeobecná zootechnika. Prezident SR Michal Kováč v roku 1993 vymenoval Jozefa Bullu za riadneho vysokoškolského profesora pre odbor Všeobecná zootechnika – genetika. Vo vedeckej a pedagogickej činnosti prešiel všetkými stupňami profesnej kariéry od vedeckého aspiranta po vedúceho vedeckého pracoviska, od asistenta po vysokoškolského profesora.

Vo VÚŽV Nitra vykonával funkcie vedúceho oddelenia genetiky (1980-1986), riaditeľa Ústavu genetiky a reprodukcie hospodárskych zvierat (1987-2000), vedúceho Medzinárodného laboratória živočíšnych biotechnológií RVHP (1986-1990) a na VŠP v Nitre vedúceho Katedry špeciálnej zootechniky AF (1994-1996), dekana Fakulty biotechnológie a potravinárstva SPU v Nitre (2002-2010).

Vedeckovýskumná činnosť je zameraná na genetické, fyziologické a biotechnologické postupy zvyšovania úžitkovosti hospodárskych zvierat, na tvorbu, využívanie a ochranu ich genofondu a na uplatňovanie molekulárno-biologických metód v plemenárskej a šľachtiteľskej praxi. Bol a je koordinátorom, zodpovedným riešiteľom a riešiteľom viacerých domácich a zahraničných projektov a výskumných úloh. Publikoval viac ako 400 vedeckých, odborných a popularizačných prác. Je autorom a spoluautorom prognostických a koncepčných materiálov pre vládne a akademické štruktúry, členom medzinárodných komisií hodnotenia výkonnosti výskumných a vzdelávacích inštitúcií.

V čase pôsobenia vo funkcii predsedu SAPV boli prijaté viaceré dokumenty orientované na rozvoj VVZ rezortu MP SR, aplikačného pôsobenia a rozšírenia zahraničných aktivít. Bol a je členom viacerých zahraničných vedeckých spoločností (Accademia dei Georgofilli, Florencia, Ruská akadémia poľnohospodárskych vied, Moskva, Česká akadémia zemědělská, Praha, American Biographical Institute – Resear Board Raleigh, Genetická spoločnosť J. G. Mendela, Brno, International Society of Animal Genetics a ďalších). Je členom Učenej spoločnosti SAV a Honoris prof. Univerzity prírodných a ekologických vied vo Wroclawi (Poľsko). Vyškoliť 72 diplomantov, 27 bakalárov, 12 vedeckých aspirantov (CSc.) a 13 doktorandov (PhD.). Bol ocenený mnohými vyznamenaniami vedeckých, pedagogických, profesných a vládnych inštitúcií. Okrem iných, je nositeľom Medaily SAPV za rozvoj Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied a Veľkej medaily Samuela Mikovíniho za celoživotné dielo v oblasti vedy a techniky (MŠMVT SR, 2013).





**Doc. Ing. Miroslav ZIMA, CSc.**, predseda Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied (SAPV) v rokoch 2001-2003.

Narodil sa 11. mája 1945 v Bukovci, okr. Myjava. Kraj pod Javorinou a podmienky v rozhl'adenej a národne uvedomelej rodine prispeli k formovaniu jeho charakteru, vzdelaniu a celoživotnej profesionálnej orientácii. Absolvoval s vyznamenaním fytotechnický odbor Agronomickej fakulty VŠP v Nitre (1968), externú vedeckú aspirantúru (1977) a v roku 1984 bol menovaný docentom. V pedagogickej kariére prešiel cestou od asistenta po docenta a v riadiacich funkciách od vedúceho Katedry fyziológie rastlín AF VŠP (1994-1996) po rektora VŠP a jej následníčky Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre (1996-1999). Svoju

životnú púť uzavrel ako vedúci Katedry botaniky a genetiky na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre (od r. 2003). V mladších rokoch pôsobenia na VŠP v Nitre bol pokračovateľom a realizátorom programu jazykového vzdelávania študentov a učiteľov pod patronátom UNESCO a dlhoročným riaditeľom postgraduálnych kurzov.

Vo svojej profesii bol medzinárodne uznávaným odborníkom v oblasti stresu rastlín, produkčných fyziologických procesov. Autor a spoluautor 14 vedeckých prác a odborných štúdií, 45 prednášok na konferenciách a iných vedeckých podujatiach, riešiteľ 12 výskumných projektov, autor učebných textov: *Fyziológia rastlín* (1997, 1999, 2002), *Ekofyziológia produkčného procesu porastu a plodín* (1998) a knižnej publikácie *Jačmeň* (2003), zástupca SR na svetovej konferencii o vysokoškolskom vzdelávaní (1998), hlavný organizátor 5. kongresu Európskej agronomickej spoločnosti, 10 medzinárodných konferencií o Ekofyziológii stresu a viacerých domácich konferencií.

Člen Federácie európskych spoločností rastlinnej fyziológie, Európskej agronomickej spoločnosti (president – elect 1996-1998, prezident 1998-2000, past president 2000-2002), člen amerického biografického inštitútu, člen Rady riaditeľov Aliancie univerzít za demokraciu AUDEM (1996-2002). Zaslúžilý člen Slovenskej botanickej spoločnosti SAV, člen vedeckých rád vysokých škôl v SR a ČR (ČZU v Prahe, UVL v Košiciach, SPU v Nitre, VÚRV v Piešťanoch), člen redakčných rád časopisov Poľnohospodárstvo, Agrochémia, Acta fytotechnica et zootechnica, Egyptian Journal of Agronomy. Člen a nositeľ medaily J. Fándlyho (2005) Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke a veterinárske vedy pri SAV, nositeľ ceny ČSAV za najlepšiu študentskú prácu (1968), Striebornej medaily za rozvoj VŠP (1995), Bronzovej medaily za rozvoj UKF (2005), medaily Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied za rozvoj vedy v oblasti pôdohospodárstva (2005), ceny Iowa State University za rozvoj spolupráce v oblasti vedy a vzdelávania (1998) a i.

Osobnosť Miroslava Zimu bola charakterizovaná altruizmom, náročnosťou na seba, láskou k povolaniu a študentom. Spájal i realizoval poznatky a výsledky v agronomickej praxi. Vychoval 7 kandidátov vied, viedol 65 diplomantov a bol recenzentom viacerých doktorandských a habilitačných prác.

Ako rektor sa zaslúžil o rozvoj a bol vo funkcii v čase, keď VŠP bola premenovaná na Slovenskú poľnohospodársku univerzitu. Obdivuhodná bola jeho kultúrna vyspelosť, záujem o literatúru a poznávanie prírody. Skonal 26.6.2006. Česť jeho svetlej pamiatke.



**Prof. Ing. Alexander SOMMER, DrSc.**, predseda Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied v rokoch 2004-2006.

Narodil sa 12. októbra 1936 v Matejovciach pri Poprade, okr. Poprad. Po absolvovaní Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre (1961) bol prijatý na Výskumný ústav živočíšnej výroby v Nitre, kde sa celý vedecký produkčný život venoval výskumu výživy hospodárskych zvierat. Hodnosť CSc. získal v roku 1965 a DrSc. obhájil v roku 1977 vo vednom odbore všeobecná zootechnika. Vedecko-pedagogická hodnosť docent mu bola udelená v roku 1985 a v roku 1988 bol menovaný za profesora pre oblasť výživy a fyziológie zvierat na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre.

V roku 1968 sa stal vedúcim oddelenia výživy zvierat, ktoré budoval a rozvíjal ako komplexné vedeckovýskumné pracovisko v neskoršom Ústave výživy zvierat VÚŽV v Nitre, ktorý bol kompatibilný s podobnými inštitúciami v Európe). Dlhé roky pôsobil vo vrcholovom manažmente VÚŽV ako vedecký sekretár a štatutárny zástupca riaditeľa pre vedu a výskum. Vedeckú činnosť orientoval hlavne na poznávanie metabolizmu živín v procese proteosyntézy a proteolýzy pri prežúvavcoch, využitím aminokyselín u ošipáných, degradovateľnosti bielkovín a problematike GMO. V bývalej ČSSR zriadil a viedol (1977) prvý medzinárodný vedecký kolektív pre štúdium mikrobiálnej syntézy bielkovín v predžalúdkoch dojníc a využitie <sup>15</sup>N izotopu pre štúdium metabolizmu močoviny a dusíka v hrubom čreve prežúvavcov. Z uvedených oblastí publikoval 228 pôvodných vedeckých prác, ktoré boli citované 143x v SCI a 250 v iných indexovaných bázach. Bol členom redakčných rád vedeckých a zahraničných časopisov.

Výsledky jeho práce boli akceptované aj členstvom v rôznych vedeckých inštitúciách: ČSAZV (1980-1990), SAV a ČSAV (1987-1991) ako člen korešpondent a člen predsedníctva, predseda Vedeckého kolégia SAV pre poľnohospodárske, lesnícke a veterinárske vedy (1988-1995), riadny člen Učenej spoločnosti SAV (2005), člen SAPV od 1991, P SAPV a vedecký sekretár (1994-2002), riaditeľ Agentúry SAPV (1994-2003), zahraničný člen VDLUFA (Zväz nemeckých poľnohospodárskych vedeckých inštitúcií (od 1995), člen EAAP (od 1990), člen Nemeckej spoločnosti fyziológie výživy (od 1998), člen Ukrajinskej akadémie pôdohospodárskych vied (od 1999). Predseda a člen komisie pre obhajobu kandidátskych a doktorských dizertačných prác. Člen Rady vlády SR pre vedu a techniku (2000-2004). Nositeľ vyznamenaní a ocenení: Rady Ľudovíta Štúra I. triedy (2002), Zlatá medaila MP SR (2000), Zlaté medaily SPU Nitra, UVL Košice, Veterinárna univerzita Viedeň, Medaila SAPV (2002), Cena mesta Poprad (1996), Zlatá plaketa SAV za rozvoj biologických vied (1996), Štátna cena KG za vedecké výsledky v oblasti metabolizmu N u prežúvavcov (Praha, 1991) a mnohé ďalšie. Skonal 16.11.2006. Česť jeho svetlej pamiatke.



**Doc. Ing. Jozef KONÓPKA, CSc.**, predseda Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied v rokoch 2007-2012.

Narodil sa 14.3.1940 vo Vígľašskej Hute – Kalinka, okr. Detva v roľníckej rodine. Rodinné prostredie, pekný a súčasne tvrdý život na severnej časti pohoria Javorie formovali nielen charakter, ale aj jeho životnú orientáciu do povolania spojeného s prírodou a hlavne lesom. Študoval na Lesníckej technickej škole v Banskej Štiavnici (1954-1958), Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene – Lesníckej fakulte (1958-1963). Vedeckú hodnosť CSc. úspešne obhájil na základe dizertačnej práce „Riešenie ochrany smrekových porastov proti vetru na Slovensku“ VŠLD vo Zvolene. Habilitoval sa v roku 2001. Je vedúcim vedeckým pracovníkom v Národnom lesníckom centre vo Zvolene.

Absolvoval postgraduálne štúdium jazyka nemeckého na Univerzite 17. novembra v Bratislave (1974), postgraduálne štúdium jazyka španielskeho na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (1978), Inštitút riadenia v Prahe (1986).

Pracoval vo Vojenských lesoch a majetkoch, Pliešovce, n. p. (1963-1968), od 1969 v Lesníckom výskumnom ústave Zvolen, od 1974 vedecký pracovník, 1975-1977 vedúci oddelenia ochrany lesov, 1978-1990 námestník riaditeľa pre výskum, od 1998 vedúci vedecký pracovník, 1992-1998 Ministerstvo pôdohospodárstva SR, generálny riaditeľ Lesníckej sekcie; 2008 generálny riaditeľ Národného lesníckeho centra.

Bol docentom a hosťujúcim profesorom Technickej univerzity vo Zvolene, Fakulty ekológie a environmentalistiky v Banskej Štiavnici, členom vedeckej rady Technickej univerzity Zvolen a jej Lesníckej fakulty, predsedom štátnicovej Komisie pre obhajoby diplomových prác, členom vedeckej rady Ministerstva lesného a vodného hospodárstva SSR. Je predseda redakčnej rady Lesníckeho časopisu – Forestry Journal, Poľovníckeho zborníka – Folia venatoria.

Koordinoval lesnícky výskum v rámci bývalej ČSR a SR. Pod jeho vedením sa vypracovali základné strategické a koncepcné materiály rozvoja lesníctva na Slovensku (Stratégia a koncepcia rozvoja lesníctva na Slovensku, Zásady štátnej lesníckej politiky na Slovensku, Koncepcia lesníckej politiky SR, Rozvojový program pre ekologické obhospodarovanie lesov SR, Realizačný program na odstraňovanie škôd spôsobených antropogénnou činnosťou, Zalesňovanie nelesných pôd a ďalšie). Podieľal sa na vypracúvaní strategických a koncepcných dokumentov lesníctva v európskych podmienkach. Je autorom a spoluautorom viac ako 800 publikácií, z toho 65 monografií a knižných publikácií, 91 pôvodných vedeckých prác.

Je držiteľom vyznamenaní: Zlatá medaila MP SR, Medaila Jozefa Dekréta Matejovie, Zlatá medaila TU Zvolen, Pamätnej plakety SAV, Zlatá medaila LSR, š. p., Banská Bystrica, Akt nadania: Kordelasa lesníka polskiego a ďalšie. Bol predsedom Lesníckej sekcie a člen predsedníctva Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV, podpredsedom výskumu a vývoja v SR (MŠ SR), členom Predsedníctva Agentúry na podporu výskumu a vývoja (MŠ SR).



**Prof. Ing. Štefan MIHINA, PhD.**, predseda slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied od roku 2013.

Narodil sa 11.7.1950 v Bučanoch, okr. Trnava. V profesionálnej orientácii nasledoval svojich predkov. Po skončení štúdia na Mechanizačnej fakulte VŠP v Nitre (1973) krátky čas pôsobil na JRD v Mojmirovciach ako prevádzkový technik. Od roku 1974 do súčasnosti je jeho odborná orientácia a organizačné pôsobenie spojené s Výskumným ústavom živočíšnej výroby (1974) i pedagogickým pôsobením na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre. V roku 1983 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu, habilitoval sa za docenta v odbore Technika a mechanizácia poľnohospodárskej a lesníckej výroby (1993) a v roku 1999 bol prezidentom SR

menovaný profesorom pre vedný odbor „Poľnohospodárska technika“. Jeho vedecká, výskumná a pedagogická orientácia je od začiatku orientovaná na poznanie a tvorbu systémov a technológií chovu hospodárskych zvierat s ohľadom na ich potreby, ekonomiku a požiadavky životného prostredia.

V roku 1998 bol zvolený za riadneho člena SAPV. Desať rokov zastával funkciu vedeckého sekretára a súčasne riaditeľa Agentúry SAPV (2003-2012). V týchto funkciách významne ovplyvňoval a riadil politiku a smerovanie VVZ rezortu. Prešiel rôznymi riadiacimi a vedúcimi funkciami. Od vedúceho laboratória, odboru, riaditeľa Ústavu technológie chovu zvierat a ekológie VÚŽV, zástupcu riaditeľa a štatutárneho zástupcu riaditeľa VÚŽV cez generálneho riaditeľa Slovenského centra poľnohospodárskeho výskumu (SCPV) po súčasnú funkciu generálneho riaditeľa Národného poľnohospodárskeho a potravinárskeho centra. Na Technickej fakulte SPU v Nitre pôsobí ako pedagóg, gestor predmetov, garant študijného odboru a vedúci katedry. Je členom redakčných rád viacerých domácich a zahraničných vedeckých a odborných časopisov.

Je členom Rady Vlády SR pre vedu techniku a inovácie, členom predsedníctva Agentúry pre podporu výskumu a vývoja. Dve funkčné obdobia bol členom Vedeckej rady Slovenskej akadémie vied (SAV) a je členom kolégia pre pôdohospodárske a environmentálne vedy SAV.

Bol delegátom Slovenskej republiky v programovom výbore 7. rámcového programu EÚ a programu EÚ výskumu a inovácií Horizont 2020, členom Stálej komisie pre poľnohospodársky výskum v Bruseli. Je členom Európskej zootechnickej asociácie (EAAP), kde bol členom prezídia a viceprezidentom.

Získal Cenu ministra školstva za celoživotné zásluhy v oblasti vedy a techniky, Zlatú medailu ministra pôdohospodárstva SR, Čestné uznanie Slovenskej akadémie vied za rozvoj biologických vied, Medailu Juraja Fándlyho, Medailu Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied, Striebornú medailu rektora Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, Pamätnú medailu dekana Technickej fakulty SPU v Nitre, Medailu dekana Fakulty biotechnológie a potravinárstva SPU v Nitre a diplom Centra výskumu živočíšnej výroby Nitra. V zahraničí získal ocenenie Distinguished Service Award of European Federation for Animal Sciences.

*(Spracoval Jozef Bulla zo životopisov predsedov SAPV.)*

## 11. Komisie predsedníctva SAPV

### 11.1. Z histórie a činnosti Komisie pre výchovu, vzdelávanie a posudzovanie vedeckej kvalifikácie P SAPV

Komisia pre výchovu, vzdelávanie a posudzovanie vedeckej kvalifikácie P SAPV (KVVPVK) bola zriadená na podporu odborného rastu mladých vedeckých pracovníkov a hodnotenie profesionálnej spôsobilosti vedeckovýskumných pracovníkov v oblasti pôsobenia Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied. Jej prvým predsedom sa stal prof. MVDr. Juraj Pivko, DrSc. Členmi komisie boli Ján Bízík, Jozef Konôpka, Milan Kováč, Imrich Maraček, Timotej Miština, Milan Pajtáš, Ivan Petranský, Ján Rafay a Jozef Višňovský. Hlavnou úlohou komisie po jej zriadení bolo hodnotiť návrhy na priznanie vedeckovýskumných kvalifikačných stupňov pracovníkov výskumných ústavov pôdohospodárskej vedeckovýskumnej základne. Komisia sa pravidelne schádzala na jarom a jesennom zasadnutí a na základe stanovených kritérií posudzovala a odporúčala návrhy na ďalšie prejednanie v Komisii pre posudzovanie vedeckej kvalifikácie zamestnancov SAV. Od zriadenia KVVPVK do roku 2014 bolo takto schválených 65 návrhov na priznanie VKS IIa a 15 návrhov na priznanie VKS I.

Vo funkčnom období 2013 – 2015 pracuje KVVPVK v zložení:

Ján Rafay	- predseda
Tomáš Šimúth	- tajomník
Jozef Kobza	- člen
Milan Zúbrik	- člen
Peter Siekel	- člen
Imrich Maraček	- člen
Ladislav Nozdrovický	- člen
Ján Kraic	- člen

Od roku 2004 sa činnosť Komisie rozšírila o koordinovanie Súťaže mladých vedeckých pracovníkov SAPV. Komisia spracovala štatút a návrh textu vyhlásenia prvého ročníka v roku 2004. Súťaž mladých vedeckých pracovníkov vznikla ako forma podpory a propagácie publikačnej aktivity mladých vedeckých pracovníkov v oblasti pôdohospodárstva. Pre začínajúcich vedeckých pracovníkov sa vytvorila možnosť prezentovať svoje publikačné aktivity pred širšou odbornou verejnosťou a uchádzať sa o ocenenia za vedeckovýskumnú činnosť. V priebehu súťaže bol zaznamenaný zvyšujúci sa záujem mladých vedcov o túto formu uznania ich profesionálneho smerovania. Do súťaže boli postupne zapájané všetky odbory SAPV, ktoré posielali vybrané práce Komisii pre výchovu, vzdelávanie a posudzovanie vedeckej kvalifikácie SAPV. Popri kvantitatívnom náraste prihlásených prác sa zaznamenal aj rast kvality príspevkov. Zvýšil sa podiel článkov publikovaných v karentovaných časopisoch a bolo zaznamenané aj priebežné zvyšovanie impakt faktora časopisov, v ktorých boli práce uverejňované. Vo väčšine ocenených prác ich autori publikovali originálne výsledky, ktoré mali buď bezprostredný aplikačný význam, alebo doplnili doterajšie vedeckovýskumné poznatky v oblasti pôdozvedectva, vodohospodárstva, poľnohospodárskej techniky, lesníctva, ekológie hospodársky využívanej krajiny, pestovania hospodársky významných rastlín, chovu zvierat, veterinárskeho lekárstva, potravinárstva, výživy obyvateľstva a ekonomiky pôdohospodárstva. Súťaž mladých vedeckých pracovníkov sa stala významným príspevkom k celkovej popularizácii vedeckovýskumnej práce v oblasti pôdohospodárskych vied.

## Ocenení autori v doterajších ročnících sůt'áže

1. ročník – 2004 přihlášených 30 prác z 5 odborov SAPV  
RNDr. Juraj Balkovič, PhD.  
Ing. Roman Labuda, PhD.  
Ing. Peter Chrenok, PhD.  
Ing. Ludmila Dovičovičová  
Ing. Vladimír Šebeň, PhD.  
Ing. Katarína Kucseráková
2. ročník – 2005 přihlášených 26 prác zo 4 odborov SAPV  
Ing. Nora Szombathová, PhD.  
Mgr. Jozef Gubiš  
Ing. Marcela Capcarová, PhD.  
RNDr. Radoslav Omelka, PhD.  
MVDr. Peter Popelka, PhD.
3. ročník – 2006 přihlášených 28 prác z 5 odborov SAPV  
RNDr. Daniela Lenčáková, PhD.  
Ing. Kamil Hudec, PhD.  
MVDr. Monika Simonová, PhD.  
Ing. Andrej Kunca, PhD.  
Ing. Barbara Brežná  
Mgr. Zuzana Rentková
4. ročník – 2007 přihlášených 32 prác z 5 odborov SAPV  
MVDr. Dušan Fabián, PhD.  
Ing. Jozef Čurlej  
Ing. Mária Burdová  
Ing. Janka Sudzinová, PhD.  
MVDr. Csilla Tóthová  
Ing. Jiřina Kročková – Zemanová, PhD.
5. ročník – 2008 přihlášených 36 prác z 5 odborov SAPV  
RNDr. Katarína Oravcová, PhD.  
Ing. Vladimír Šimanský, PhD.  
Ing. Peter Polák, PhD.  
MVDr. Dana Čerňanská, PhD.  
Ing. Kristína Kukurová, PhD.  
Ing. Shubhadeep Roychoudhury
6. ročník – 2009 přihlášených 38 prác z 5 odborov SAPV  
Ing. Kristína Kukurová, PhD.  
Ing. Eva Petrovová, PhD.  
RNDr. Katarína Mikulová, PhD.  
Ing. Jana Minarovičová, PhD.  
MVDr. Daniela Antolová, PhD.  
Ing. Matúš Rajský, PhD.  
Mgr. Ivan Šimkovic, PhD.
7. ročník – 2010 přihlášených 39 prác z 8 odborov SAPV  
Ing. Martin Polovka, PD.

- MVDr. Ivan Mikula Jr.  
 Ing. Marcela Capcarová, PhD.  
 Ing. Andrea Mišalová – Kaňúchová, PhD.  
 RNDr. Tomáš Orfanus, PhD.  
 Ing. Miroslav Macák, PhD.
8. ročník – 2011 prihlásených 24 prác z 5 odborov SAPV  
 MVDr. Tomáš Laho  
 doc. Ing. Adriana Kolesárová, PhD.  
 Ing. Jozef Gubiš, PhD.  
 Ing. Monika Kardošová  
 Ing. Radoslav židek, PhD.  
 Ing. Miroslav Macák, PhD.
9. ročník – 2012 prihlásených 30 prác zo 7 odborov  
 Mgr. Patrik Mlynarčík  
 Ing. Daniel Kurjak, PhD.  
 Ing. Marek Živčák, PhD.  
 Ing. Jaromír Vašíček  
 MVDr. Vladimír Petrovič, PhD.  
 Mgr. Marek Kolenčík, PhD.  
 Ing. Jozef Čurlej, PhD.  
 Ing. Tomáš Šima
10. ročník - 2013 - prihlásených 31 prác zo 7 odborov  
 Mgr. Ľubica Uváčková, PhD.  
 RNDr. Lucia Blaňarová  
 Ing. Matej Brestenský, PhD.  
 Ing. Michal Bošela, PhD.  
 Ing. Tomáš Šima  
 Mgr. Marek Kolenčík, PhD.  
 Ing. Katarína Stachová, PhD.

*(Spracoval Ján Rafay z materiálov KVVVPVK P SAPV.)*

## **11.2. História a činnosť Komisie pre biometriku P SAPV**

### **Historický pohľad na rozvoj biometrických metód v Česko-Slovensku**

Z hľadiska rozvoja štatistických metód, ktoré mali aktívny dopad na rozvoj biometriky v Česko-Slovensku je potrebné spomenúť práce J. Janka: Základy štatistickej indukcie (1937), Jak vytváří statistika obrazy světa a života (1948), Štatistické tabulky (1958), Teorie pravděpodobnostního výběru s aplikacemi na výběrové šetření (1960), J. Janko, J. Novák a A. Robek – Základy štatistiky (1950). Ďalej to boli práce V. Myslivec – Štatistické metódy zeméďelského a lesníckeho výzkumníctví (1957), Z. Roth, M. Josífko, V. Malý a V. Trčka – Štatistické metódy v experimentální medicíně (1962). Pre rozvoj genetiky populácií a využitie štatistických metód v biológii boli významným prínosom práce A. Karakoza – Theoretické základy plemenné analýsy (1947), Základy plemenitby hospodárskych zvierat (1962) a O zootechnickom výskumníctve (1968). Najmä spolupráca A. Karakoza s akademikom J. Novákom, profesorom matematiky na Prírodovedeckej fakulte Univerzity J. E. Purkyně (UJEP/Masarykovej univerzity) v Brne, neskorším členom a riaditeľom Matematického ústavu v Prahe, nesmierne prospela využitiu biometrických metód v Česko-Slovensku. Významným priekopníkom

využívania biometrických metód najmä v poľnom pokusníctve, bol zakladateľ Komisie pro biometriku a pokusníctví pri Komisii predsedníctva ČAZ (1967) pre technickú a metodickú modernizáciu prof. RTDr. Ing. Jan Rod, DrSc. so svojou prvotinou – Základy početního zpracování polních pokusů (1952) a ďalšími prácami ako sú Rod a Vágnerová (1958) či Rod a Vondráček (1973). V tomto smere je tiež potrebné spomenúť prácu Hrubý a Konvička (1954). Veľmi silný vplyv na rozvoj biometrických metód v poľnohospodárstve mal kolektív pracovníkov Matematického ústavu ČSAV v Prahe, a to najmä akademik J. Novák, Dr. O. Fischer – Analýsa rozptylu (1956), prom. mat. J. Vondráček, ako aj ďalší českí a slovenskí matematici zaoberajúci sa problematikou teórie pravdepodobnosti a matematickej štatistiky v Čechách, na Morave a na Slovensku. Veľký význam pre rozvoj biometriky v našich krajinách malo postgraduálne štúdium z biometriky na Prírodovedeckej fakulte UJEP (Masarykova univerzita) v Brne v sedemdesiatych rokoch minulého storočia.

### **Komisia biometriky**

Národné komisie biometriky ČAZV a SAPV majú svoj pôvod prvotne v Komisii biometriky ČSAZ, ktorá ako sme vyššie uviedli bola založená v šesťdesiatych rokoch minulého storočia (1967) ako Komisia pre biometriku a pokusníctvo pri Komisii predsedníctva ČAZ pre technickú a metodickú modernizáciu. Komisia pre biometriku predsedníctva SAPV (KB P SAPV) mala svoje ustanovujúce zasadanie 30. júna 1993. Iniciátormi vzniku KB P SAPV boli Ing. P. Flák, DrSc. podpredseda Komisie biometriky ČSAZV, doc. Ing. J. Husár, CSc., Ing. T. Miština, CSc. a doc. Ing. J. Nový, CSc. Komisia biometriky ORV ČAZV bola ustanovená 2. februára 1994. Národné komisie v rámci svojej činnosti úzko spolupracujú, o čom svedčia najmä organizované letné školy biometriky, ktoré sa uskutočňujú striedavo v ČR a SR každé dva roky, a ktorých sa zúčastňovali a zúčastňujú špičkoví biometrickí odborníci, zvlášť biometrici Poľskej biometrickej spoločnosti (PTB), odborníci z Ruska, Škótska, Rakúska, prípadne hostia PTB z Portugalska.

Komisia pre biometriku P SAPV podľa organizačného a rokovacieho poriadku rozvíja svoju činnosť v odboroch biomatematiky, biometriky, ekonometriky, výpočtovej techniky a ďalších príbuzných odboroch efektívne aplikovaných a iniciovaných v pôdohospodárskom výskume. Hlavným poslaním komisie je:

- rozvíjanie tvorivej vedeckovýskumnej činnosti v uvedených odboroch, metodologické usmerňovanie aplikácie existujúcich a tvorba nových biomatematických a biometrických metód a programového zabezpečenia v pôdohospodárskom výskume na úrovni súčasných svetových poznatkov,
- organizácia vedeckých zasadnutí, prednášok, konzultácií a školení pre vedeckovýskumných, pedagogických, vedecko-technických pracovníkov, ako aj študentov univerzít, doktorandov a pracovníkov pôdohospodárskej praxe,
- rozširovanie nových vedeckovýskumných poznatkov z uvedených vedných odborov edičnou činnosťou v rámci Slovenskej republiky a v zahraničí,
- aktívna spolupráca so zahraničnými inštitúciami a vedeckými spoločnosťami rôznych úrovní (národných a zahraničných), zaoberajúcimi sa problematikou uvedených vedných odborov,
- posudzovanie aplikácii moderných biomatematických metód vo vede, výskume a praxi, vypracovanie návrhov a riešení ich cieľavedomého využívania v pôdohospodárstve,



- získavanie grantov pre riešenie aktuálnych otázok pôdohospodárskeho výskumu a praxe modernými biomatematickými metódami.

Komisie biometriky sú teda vo svojej podstate charakteristické viacodborovým zameraním, teda združujú vedeckých, vedeckovýskumných a pedagogických pracovníkov rôznych vedných odborov od matematiky, matematickej štatistiky, cez aplikovaných biometrikov tak poľného pokusníctva a šľachtenia rastlín, ako aj lesníctva, ekológie a životného prostredia, pracovníkov výskumu v živočíšnej výrobe a plemenitby hospodárskych zvierat a samozrejme tiež pracovníkov oblastí ekonomiky pôdohospodárstva, ekonometrie, programátorov a špecialistov vo výpočtovej technike ako aj ostatných odborov, v ktorých sa matematické a biometrické metódy aktívne využívajú.

Z úloh a poslania KB P SAPV vyplýva aj spolupráca komisie s profesionálnymi vedeckými spoločnosťami, ako sú Jednota slovenských matematikov a fyzikov, Slovenská štatistická a demografická spoločnosť a spoločnosťami biologického zamerania, akými je Slovenská spoločnosť pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy SAV. Pod záštitou tejto spoločnosti starší slovenskí členovia Komisie biometriky ČSAZ (vtedy Komisie matematických metód a výpočtovej techniky) v rokoch 1972 – 1976 zorganizovali biometrické semináre pre celé Slovensko a v rokoch 1986 – 1988 prednášky z biometrických metód pre vedeckých aspirantov, vedeckovýskumných pracovníkov z rezortných ústavov MPaV SSR, ako aj vysokých škôl (Husár a Miština, 1980; Grofik a Flak, 1990). Členovia komisie organizovali radu školení, akými boli prednášky a praktické cvičenia z programovania v jazykoch Basic a Fortran IV (Husár, 1975) v spolupráci s Podnikom racionalizácie riadenia a výpočtovej techniky pri MPaV SSR. Okrem toho členovia KB P SAPV spolupracovali s Biologickou spoločnosťou SAV, Bioklimatologickou spoločnosťou, Spoločnosťou G. Mendela a s Katedrou matematiky FEM SPU Nitra (Flak, 1999), napr. tiež kurzom Biometrické metódy v biológii na SCPV Nitra (Flak, 2008). Je potrebné tiež uviesť organizovanie seminára Biometrika a nové informačné technológie v pôdohospodárstve, SPU Nitra (Candrák, 2011), prezentáciu predmetov biometrického a štatistického charakteru na FAPZ SPU Nitra (Candrák, 2011), či činnosť v rámci excelentného centra agrobiodiverzity v poľnohospodárstve FAPZ SPU (2012). Členovia komisie sa podieľali taktiež na akciách ICAR a Interbull (Paríž, 2010), XXIV. Genetické dni 2010 (Brno, ČR), EAAP a Interbull (2011). Je len samozrejmé, že členovia KB P SAPV sprístupňujú biomatematické a biometrické metódy vo vedeckých ako aj popularizačných príspevkoch v rôznych odborných časopisoch, príslušných podľa vedných odborov SAPV.

### **Letné školy biometriky**

Vzhľadom na dlhoročnú spoluprácu národných komisií biometriky ČAZV a SAPV a v posledných rokoch najmä spolupracou s PTB k najdôležitejším aktivitám komisií patrí organizovanie letných škôl biometriky, z ktorých boli vydané zborníky referátov.

Letné školy biometriky mali pôvodne školiace zameranie, hoci už vtedy išlo v prevažnej väčšine škôl o systém prednášok/referátov jednak čisto biometrického, ale najmä prakticky aplikačného zamerania. Počiatok letných škôl sa datuje rokom 1970, pričom prvotne boli organizované Katedrou biológie a genetiky PF UPJŠ v Košiciach (prof. RNDr. R. Hončariv, CSc.) a majú teda svoj základ na Slovensku. Prvých päť škôl bolo v rokoch 1970, 1973, 1976, 1979 a 1981. Ďalšie školy boli zamerané na teóriu a prax experimentálnej práce v biológii (VI. LŠB 1984, Račkova dolina), využitie matematických metód, biometriky a výpočtovej techniky v poľnohospodárstve – teória

a výsledky výskumu (VII. LŠB 1986, Zemplínska Šírava), expeditívnym metódam biometrickej analýzy a možnostiam výpočtovej techniky (VIII. LŠB 1988, Poľný Kesov). Od roku 1990 sa letné školy organizovali v spolupráci s Komisiou biometriky ČAZV tak, že organizácia a programové zameranie škôl boli zosúladené na riešenie spoločných problémov využitia biometrických metód v pôdohospodárstve v ČR a SR s poukazom na špecifické problémy pôsobenia komisií. Tak v roku 1990 letná škola bola zameraná na biometrickú analýzu a výpočtovú techniku v genetike šľachtenia a plemenárskej práci (IX. LŠB 1990, Lednice na Morave), ďalej na modelovanie biologických systémov (X. LŠB 1992, Račkova dolina), lineárne modely v poľnohospodárskom výskume a výrobe (XI. LŠB 1994 Lednice na Morave), biometrické metódy v pôdohospodárskom výskume (XII. LŠB 1966, Račkova dolina), biometrické metódy a modely v súčasnej vede a výskume (XIII. LŠB, Cikháj). Od roku 2000 letné školy boli organizované pod spoločnou témou Biometrické metódy a modely v pôdohospodárskej vede, výskume a výuke (XIV. LŠB 2000, Račkova dolina, XV. LŠB 2002, Lednice na Morave, XVI. LŠB 2004, Račkova dolina, XVII. LŠB 2006, Lednice na Morave, XVIII. LŠB 2008, Račkova dolina a XIX. LŠB 2010, Lednice na Morave). Editori zborníkov LŠB boli od roku 2000 Ing. P. Fľak, DrSc. a Ing. J. Hartmann, CSc., a kol.

Zameranie jednotlivých letných škôl od roku 1984 do roku 2000 bolo podrobnejšie prediskutované v príspevku XIV. LŠB 2000 v Račkovej doline (Fľak, 2000). V stručnosti môžeme uviesť, že príspevky boli cielené na modelovanie biologických systémov, synergické modelovanie v biológii, kritické systémové myslenie či na modely biologickej ekológie. V rastlinnej výrobe išlo o poľné pokusníctvo, genetiku a šľachtenie plodín. Ďalej to boli analýzy ekosystémov, agroekológie a prostredia. V oblasti ekonomiky, produkčných procesov, optimalizácie a simulácie to boli príspevky užiteľné v poľných pokusoch, ekológii, zamerané na ekonometricko-matematické metódy. Špecifickými boli prednášky z výpočtovej techniky, najmä z personálnych počítačov, softvérového vybavenia, ako aj k programom genetických zdrojov, databázam, informačným systémom, technologickým procesom, umelej inteligencii, ap. V oblasti živočíšnej výroby to boli príspevky zaoberajúce sa rastom organizmov a živočíchov, výživy a kŕmeniu HZ, genetike, fenogenetike a plemenitbe zvierat. Ďalej to boli prednášky z ekológie a životného prostredia, biometrické metódy aplikované v RV a ŽV, produkčné modely, modelovanie biologických procesov, počítače a umelá inteligencia (softvér) či optimalizácia väzieb rastlinnej a živočíšnej výroby.

Veľmi dôležitými boli prednášky z matematicko-štatistických metód (diagnostické metódy matematickej štatistiky, useknutý a cenzurovaný výber, funkcie príslušnosti, testy odľahlých pozorovaní/outlierov, vyvážené modely analýz rozptylu, testy aditivity, problémy dimenzie mnohorozmerných metód), samotných biometrických metód (pokusné usporiadanie, biometrické metódy v poľnohospodárstve), biomatematických metód (rovnovážne stavy oscilácie, populačná dynamika) a výpočtovej techniky (softvér a IBM PC, Statgraphics, SAS, SPSS, Unistat). Špecifické problémy diskutovali prednášky zo systémovej a operačnej analýzy a lineárneho programovania. Významnými príspevkami boli prednášky z výučby biometrických metód na poľnohospodárskych univerzitách a prírodovedeckých fakultách univerzít v ČR a SR.

Letné školy biometriky v rokoch 2000 až 2010 boli zamerané na jubileá prof. RTDr. Ing. J. Roda, DrSc. a prof. Ing. Š. Šmelku, DrSc., retrospektívu a budúcnosť biometriky vo vede a výskume a v lesníckej vede, prehľad letných škôl biometriky, minulosť a budúcnosť a na úlohu Mendelea v rozvoji biometrického výskumu. Z teoretických

štatistických príspevkov je potrebné spomenúť príspevok prof. RNDr. A. Pázmana, DrSc. na úvahy o úlohe bayesovskej štatistiky v poznávaní a rozhodovaní, ďalej štatistickú analýzu plánovania experimentov, regresné problémy (logistika, časové rady) a spojité funkcie v systéme fuzzy rozhodovania. Významné boli príspevky o lineárnych modeloch (regresia a vážená MNS, zmiešané a zovšeobecnené lineárne modely, alfa design). Z mnohorozmerných štatistických metód išlo o parametrickú a neparametrickú diskriminačnú analýzu, faktorovú a zhlukovú analýzu, profilové analýzy a analýzy tvaru, metódu hlavných komponentov a podparametrizované modely. Ďalej to boli ROC (Receiver Operating Characteristic Curve) krivky a ich využitie pri klasifikácii.

Z genetiky populácií to boli teoretické príspevky odhadu genetických parametrov, regresné problémy a mnohorozmerné štatistické metódy v genetike populácií.

Z hľadiska metód užitých v RV to boli najmä biometrické metódy a modely usporiadania a hodnotenia pokusov (história poľného pokusníctva, testy poľných pokusov, metóda split-plot, Youdenov štvorec, neúplné bloky, alpha design, indexy kompetencie, medzidielcová konkurencia v poľných pokusoch, priestorové analýzy v odrodových pokusoch). Ďalej to boli metódy a modely genetiky a šľachtenia rastlín (experimenty typu line-tester, dialelné analýzy, analýzy GCA a heteróza, hodnotenie sérií odrodových pokusov, expertný systém Gaia, aplikácie diskriminačnej, faktorovej a zhlukovej analýzy, stabilita odrôd, kalibrácia a zmiešaná regresia, porovnanie hodnotenia údajov v šľachtení a testovaní odrôd rastlín, molekulárno-genetické markery a hodnotenie genetických zdrojov rastlín).

Z biometrických metód užitých v ŽV je potrebné spomenúť lineárne modely v genetike a šľachtení zvierat, biometriku a biomatematiku v udržateľnej ŽV, spoľahlivosť odhadu náhodných efektov, výber vhodných modelov odhadu genetických parametrov, využitie metód toku génov. Ďalej sú to metódy odhadu genetickej/plemennej hodnoty, PH (výber vhodného modelu PH, Gibbs sampling, stochastická simulácia vplyvu referenčných plemenníkov a odhad PH, modelovanie efektov prostredia, Test Day model, odhad interakcie genotyp x prostredie, inbriding, laktačné krivky dojnic a oviec, metódy hodnotenia plodnosti HD, odhad PH u koní, neurónové siete a fuzzy c- zhlukovanie). Ďalej to boli analýzy prežitia (králiky), senzorická analýza potravín a metódy hodnotenia obsahu aminokyselín v kŕmnej zmesi.

Z teoreticko-aplikačných metód rastových analýz je potrebné spomenúť viacrozmerný prístup hodnotenia rastu pomocou Potthof-Roy-ovho modelu.

Z humánných analýz to boli práce hodnotiace vzorky dychu pri detekcii rakoviny pľúc, analýzu génov priebehu sepsie, glaukómové ochorenie, mortalita, incidencia a prevalencia pacientov s nádorovými ochoreniami. Z kvalitatívnych metód práca zaoberajúca sa atribútom farby pri hodnotení biologického materiálu.

Z ekologických problémov boli zaujímavé príspevky modelov/modelovania ekosystémov v rámci rozvoja regiónu, biomasy frakcií v ekológii, odhady parametrov ekologického modelu, zovšeobecný aquatický model ekosystému a analýzy zrážkových úhrnov.

Významné boli biometrické metódy a modelovanie v lesníckej ekológii, geoštatistické metódy o lesnom prostredí, rastové stimulatory a informačné systémy v lesnom manažmente, využitie geograficky vázenej regresie v lesníckych modeloch a štatistické hodnotenie rastových funkcií používaných v lesníctve. Z mnohorozmerných analýz to bolo použitie zhlukovej analýzy a z hľadiska prognózovania model SIBYLA rastu lesa.

Príspevky z ekonomiky a ekonometrie sa venovali produkčným modelom a procesom, ekonomickému hodnoteniu pri využití štatistických balíkov programov, napr. SASu, analýz sezónneho kolísania ukazovateľov, realizácie produkcie v tržnom prostredí, hodnoteniu štruktúry výdavkov a skupín domácností, úrovni ich priemerných príjmov, ap. Z mnohorozmerných štatistických metód boli prezentované lineárna a kvadratická diskriminácia v časových radoch cenových indexov, fuzzy zhuková analýza klasifikácie produkčných kmeňov, klasifikačné a regresné stromy. Zaujímavé boli príspevky zo štatistiky, matematických metód a matematických modelov v diele svetových ekonómov a v spoločenských vedách.

Z použitia personálnych počítačov a softvéru je potrebné spomenúť príspevky: knižnicu programov TSAM analýzy časových radov, balík programov Statistica 6, analýzy údajov pomocou VARIOGRAMU v SASE, softvéru SAS Enterprise Guide a Mathematica. Využitie PC pri spracovaní biometrických údajov z analýz v ŽV.

Z hľadiska výučby biomatematiky a biometrie na univerzitách boli prínosom príspevky: matematika ako komunikačný prostriedok, matematika – biometrika – genetika populácií – biotechnológie, poznámky k výučbe biomatematiky a biometrie na univerzitách, štúdium a využívanie biometrických metód a štatistiky pri použití softvéru Statistica na ČZU a ITS Praha.

Prehľad príspevkov z letných škôl môže do určitej miery zodpovedať otázku názvu letných škôl: sú to školy alebo konferencie? Z množstva príspevkov možno dedukovať, že sú to školy, ktoré propagujú využívanie moderných biometrických a biomatematických metód za použitia PC a softvéru, pri riešení aktuálnych vedeckovýskumných problémov pôdohospodárstva ČR a SR. Podstatnou pre rozvoj pôdohospodárskej vedy a výskumu je výučba biometrických a biomatematických metód členmi Komise biometrie ČZV a Komise pre biometriku predsedníctva SAPV a kolegov matematických štatistikov na rôznych školeniach na vedeckovýskumných pracoviskách a univerzitách ČR a SR.

Činnosť komise biometrie poukazuje na potrebu zintenzívnenia spolupráce biometrikov pri riešení aktuálnych vedeckovýskumných projektov s odborníkmi rôznych odborov vedy a výskumu, ako aj na potrebu skvalitnenia výučby biometrických metód na univerzitách. Je potrebné sa zamerať na rozvoj špecifik týchto metód pre úspešné riešenie úloh vedy a výskumu v našich krajinách nielen v rámci EÚ, ale tiež mimo nej a teda spolupracovať s poprednými vedeckovýskumnými inštitúciami a univerzitami pri získavaní hodnotenia našich inštitúcií ako excelentných centier.

### **Členská základňa KB P SAPV**

Vo funkčnom období 2007 až 2009/2013 boli riadnymi členmi komise:

RNDr. Zoltán Balogh, CSc., doc. Ing. Ľubica Bártová, CSc., Ing. Juraj Candrák, PhD.<sup>IBS</sup>., doc. Ing. Marek Fabrika, PhD., Ing. Pavel Flák, DrSc.<sup>IBS</sup>, prof. Ing. Ladislav Hetényi, PhD., doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., PaedDr. RNDr. Stanislav Katina, PhD., prof. RNDr. Tibor Kmeť, CSc., MVDr. Pavel Naď, PhD., Ing. Marta Oravcová, PhD.<sup>IBS</sup>, doc. RNDr. Dana Országhová, CSc., Mgr. Dana Peškovičová, PhD.<sup>IBS</sup>, Ing. Zuzana Poláková, PhD., doc. RNDr. Eva Rublíková, PhD., Ing. Róbert Sedak, prof. Ing. Ľubomír Scheer, CSc., doc. RNDr. Beáta Stehlíková, CSc.<sup>IBS</sup>, doc. RNDr. Anna Tirpáková, CSc., PaedDr. Michal Uhrinčať, Ing. Martin Užík, DrSc., doc. RNDr. Marta Vrabelová, CSc., prof. RNDr. Gejza Wimmer, DrSc., doc. RNDr. Viktor Witkovský, CSc.<sup>IBS</sup>, RNDr. Mária

Žáková, CSc., doc. RNDr. Ivan Žežula, CSc.<sup>IBS</sup>, Ing. Alžbeta Žofajová, PhD., (27 členov).

Čestní členovia: doc. Ing. Ján Brindza, CSc., Ing. František Debré, PhD., prof. Ing. Mgr. Jaroslav Husár, CSc., Ing. Timotej Miština, CSc., (4 členovia).

Uvoľnení členovia na vlastnú žiadosť: prof. Ing. Ladislav Paule, CSc., RNDr. Miroslav Švec, CSc., Ing. Jozef Vidovič, CSc. (3 členovia).

Predseda komisie: Ing. P. Fľak, DrSc., predseda, doc. RNDr. V. Witkovský, CSc., podpredsa a doc. Ing. J. Candrák, PhD., tajomník.

Predseda komisie od roku 2010: doc. Ing. J. Candrák, PhD.

Riadni členovia SAPV: MVDr. Pavel Naď, PhD., Mgr. Dana Peškovičová, PhD., Ing. Alžbeta Žofajová, PhD.

Čestní členovia SAPV: prof. Ing. Mgr. Jaroslav Husár, CSc., Ing. Martin Užík, DrSc.

Emeritní členovia SAPV: Ing. Pavel Fľak, DrSc., Ing. Timotej Miština, CSc.

Siedmi členovia KB P SAPV boli členmi International Biometric Society (IBS) formou členstva cez Poľsku grupu IBS. Ing. Pavel Fľak, DrSc. je členom Poľskiego Towarzystwa Biometrycznego (PTB).

(Spracoval Pavel Fľak z materálov KB P SAPV.)

### **11.3. Z histórie a činnosti Komisie pre ekológiu a krajinné inžinierstvo P SAPV**

Korene histórie vzniku komisie siahajú až k začiatkom Československej akadémie zemедělských věd, ktorá mala 84 komisií, pokrývajúcich tematicky v priereze celú jej činnosť. Jednou z nich bola aj Komisia pre ochranu krajiny ČSSR, ktorú možno pokladať za priamu predchodkyňu terajšej Komisie P SAPV pre ekológiu a krajinné inžinierstvo. Bola súčasťou Odboru životného prostredia (jeho predseda bol člen korešpondent ČSAV a SAV prof. Ing. Dušan Zachar, DrSc.) a počiatku ju v sedemdesiatych rokoch 20. storočia viedol doc. Ing. Alexander Huba, CSc., neskôr (až do jej zániku v rámci ČSAZV) Ing. Rudolf Midriak, DrSc.

Táto komisia, podobne ako aj iné komisie a odbory ČSAZ, prerokovávali závažné problémy ochrany a tvorby krajiny ČSSR a pripravili (i publikovali) počas svojho pôsobenia niekoľko významných štúdií, ktorých výsledky boli odovzdané riadiacej sfére a využité aj v pôdohospodárskej praxi.

Po obnovení činnosti a pretransformovaní sa do terajšej podoby Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied bola na podnet prof. RNDr. Milana Ružičku, DrSc. (Ústav krajinskej ekológie SAV) Predsedenstvom SAPV až v roku 1998 zriadená terajšia *Komisia Predsedenictva SAPV pre ekológiu a krajinné inžinierstvo*, ktorú viedli v jednotlivých funkčných obdobiach títo pracovníci:

1998 – 2000	predseda prof. M. Ružička, (Ústav krajinskej ekológie SAV Bratislava, Fakulta prírodných vied Univerzity Konštantína Filozofa Nitra)
2001 – 2003	predseda prof. M. Ružička
2004 – 2006	predseda prof. M. Ružička
2007 – 2009	predseda prof. R. Midriak (Ústav výskumu krajiny a regiónov UMB Banská Bystrica) tajomníčka doc. Ľ. Zaušková (Fakulta prírodných vied UMB Banská Bystrica)
2010 – 2012	predseda prof. R. Midriak

### **Zameranie komisie**

Zameranie a činnosť komisie má prierezový charakter, ktorý je založený na spolupráci s predsedníctvom a s viacerými odborními SAPV v tých oblastiach, ktoré sa týkajú problémov ekológie a krajiny. Spočiatku bolo náplňou Komisie najmä vysvetľovanie princípov, resp. teoretických i praktických základov ekológie krajiny a krajinného plánovania na báze LANDEP-u (krajinnookologického plánu), ako aj problémov životného prostredia.

Medzi ťažiskové body aj súčasného zamerania patria spomedzi širokej palety problémov ekológie najmä krajinnookologické problémy – identifikácia a špecifikácia problémov, ako aj ich riešenia v krajine SR z komplexného krajinnookologického hľadiska – rovnako problémy využívania, ako aj ochrana krajiny a jej zložiek (agroekosystémy, lesné ekosystémy, sčasti aj urbánne ekosystémy vo vidieckej krajine), vrátane problémov krajinného inžinierstva (meliorácie, revitalizácia krajiny a pod.).

Jednou zo základných pracovných báz komisie sa stal Inštitút výskumu krajiny a regiónov (IVKR) ako súčasť Fakulty prírodných vied a Centra vedy a výskumu na UMB v Banskej Bystrici. IVKR zabezpečuje rozvíjanie poznatkov o krajine (hypotézy, paradigmy, teórie, procesy, vzťahy a pod. – základný i aplikovaný výskum) a napĺňanie databáz najmä v oblasti ekologicko-environmentálnych a geografických vied (krajinná ekológia, aplikovaná ekológia, environmentalistika, teda vedy o krajine a životnom prostredí, pôdohospodárske vedy – poľnohospodárstvo, lesníctvo, vodné hospodárstvo a i.), sčasti aj v oblasti ekonomiky (cestovný ruch a rozvoj vidieka). Činnosť komisie je prepojená s IVKR najmä pri výbere tém, návrhoch grantových a iných projektov, oponovaní ich metodík, výsledkov riešenia, výstupov pre pôdohospodársku prax, atď.

Charakter komisie má atribúty poradného orgánu SAPV pri riešení nadrezortných problémov súvisiacich s krajinou Slovenska (poľnohospodárskou, lesnou, vodnými plochami, urbanizovanými vidieckymi priestormi), čo sa odráža aj pri spoluorganizovaní vedeckých rozpráv, valných zhromaždení SAPV najmä odborními: pôdoznanectva a ochrany pôdy, lesníctva, rastlinnej výroby, vodného hospodárstva.

### **Spolupráca komisie s univerzitami, vedeckovýskumnými a odbornými inštitúciami zo Slovenska**

Aktivity komisie prebiehali vždy na báze odbornej spolupráce s viacerými inštitúciami, resp. nadväzovali na ich činnosť. Išlo najmä o spoluprácu s Fakultou ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, s Fakultou prírodných vied Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, s Fakultou prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, s Fakultou záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, s Fakultou humanitných a prírodných vied prešovskej univerzity v Prešove; spomedzi vedeckovýskumných inštitúcií to bol Ústav krajinné ekológie SAV v Bratislave (a jeho pobočka v Nitre), Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy v Bratislave (a jeho regionálne pracovisko v Banskej Bystrici), Lesnícky výskumný ústav Národného lesníckeho centra vo Zvolene, Inštitút výskumu krajiny a regiónov Centra vedy a výskumu UMB v Banskej Bystrici, Geografický ústav SAV v Bratislave; z iných pracovísk, združení, resp. inštitúcií. Komisia spolupracovala s MVO Ľudia a voda, so Slovenským výborom Programu MaB

UNESCO a so Správami slovenských biosférických rezervácií (najmä S CHKO – BR Poľana, S NP – BR Slovenský kras a S NP Poloniny – BR Východné Karpaty).

Popri týchto pracoviskách rozvíjali členovia Komisie svoju profesnú spoluprácu s viacerými zahraničnými inštitúciami (z Českej republiky, Maďarskej republiky, Poľska, Ukrajiny, Talianska, Nemecka, Švajčiarska, Portugalska, Švédska, Brazílie a i.), zaoberajúcimi sa výskumom ekológie a krajiny zo širšieho hľadiska. Jej výsledky a poznatky prenášali aj do práce Komisie na Slovensku (napr. spolupráca na prieskume manažmentu a kategorizácii prírodných a chránených území Medzibodrožia – projekt INTERREG s vedeckými pracovníkmi Univerzity v Miškolci (Maďarská republika) na rozšírení pôd, rozboroch potenciálov a návrhoch spôsobu využívania a manažovania nížinnej krajiny vo Východoslovenskej nížine).

### **Z činnosti Komisie**

#### ***Zorganizované konferencie, semináre, sympóziá***

Medzi akciami organizovanými Komisiou P SAPV pre ekológiu a krajinné inžinierstvo možno predovšetkým uviesť každý druhý rok usporadúvané „Slovenské národné konferencie (so zahraničnou účasťou) o biosférických rezerváciách Slovenska“ (BR Slovenský kras, Poľana, Tatry a Východné Karpaty, ktoré sú modelovými územiami biosféry v miernom klimatickom pásme na uplatňovanie udržateľného vývoja krajiny), z ktorých vydávame recenzované zborníky o výsledkoch výskumu, monitoringu a manažmentu ochrany prírody a krajiny (doteraz 9 konferencií a zborníkov z rokov 1997, 1999, 2000, 2002, 2004, 2007, 2008, 2010, 2012), na ktorých významne participujú členovia komisie.

Ďalej komisia v ostatnom období usporiadala niekoľko ďalších seminárov, sympózií a konferencií, z ktorých sú taktiež vydané zborníky referátov a materiálov, ako napr.:

- sympóziium na tému „Súčasný stav a najbližší vývoj pôdneho fondu Slovenskej republiky“ (1.6.2007 v Turčianskych Tepliciach)
- vedecký seminár „Environmentálne aspekty analýzy a hodnotenia krajiny: Identifikácia indikátorov (a indexov) na báze prieskumov krajiny a údajov DPZ“ (19.11.2008 v Bratislave)
- vedecká konferencia „Problémy ochrany a využívania krajiny – teórie, metódy a aplikácie“ (máj 2009 v Nitre)
- vedecký seminár „Pustnutie krajiny – ochrana pôdy – krajinná ekológia“ (9.9.2009 v Banskej Bystrici)
- vedecký seminár „Environmentálne indexy a indikátory, analýzy a hodnotenia krajiny 2009 (terénny prieskum, modelovanie a diaľkový prieskum zeme ako alternatívne zdroja údajov)“ (5.11.2009 v Bratislave)
- vedecká konferencia „Krajinná ekológia a ochrana prírodného dedičstva v socioekonomických premenách“ (27.4.2010 v Banskej Bystrici)
- vedecký seminár „Environmentálne indexy a indikátory ako nástroje analýzy a hodnotenia stavov a procesov v krajine“ (14.11.2012 v Bratislave)
- vedecká konferencia „Krajina – ekológia, využívanie a ochrana (súčasnosť a trendy vo výskume a monitoringu krajiny)“ (29.5.2013 v Banskej Bystrici)
- vedecký seminár „Environmentálne indexy, agroenvironmentálne opatrenia a ekosystémové služby v krajine“ (27.11.2013 v Bratislave).

### ***Spracovanie koncepcných materiálov***

Členovia komisie sa podieľali rozličnou mierou aj na vypracovávaní, resp. posudzovaní koncepcných, strategických a iných materiálov zväčša pre centrálné orgány SR. Medzi tieto materiály patria napr.:

- kritériá pre identifikáciu rizikových oblastí kontaminácie poľnohospodárskych pôd a metodické postupy ich hodnotenia
- publikácia „Voda pre ozdravenie klímy – nová vodná paradigma“
- posúdenie návrhu Združenia miest a obcí Slovenska o protipovodňovej prevencii a pôdoochranných opatreniach v krajine Slovenska
- vypracovanie substanoviska k dokumentu Prijatie nariadenia týkajúceho sa opatrení, ktoré má komisia vykonávať v období 2008 – 2013 technikami diaľkového pozorovania implementovanými v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky
- príprava rámcovej dohody medzi MŽP SR a MP SR – vymedzenie oblastí spolupráce zmluvných strán pri zabezpečovaní realizácie kontrol „krížového plnenia“ podľa všeobecne záväzných predpisov Európskeho spoločenstva
- výmena digitálnych vrstiev medzi ŠOP SR a VÚPOP k podopatreniu – Agroenvironmentálne platby Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 – Ochrana biotopov poloprírodných a prírodných trávnych porastov
- rozpracovanie jednotlivých štandardov GAEC pre rok 2008, ktoré súvisia s pôdou
- spracovanie projektu Integrovaná protipovodňová ochrana pre región Vysoké Tatry
- spolupráca na spracovaní koncepcie „Výkladového zámeru rozvoja poľnohospodárstva, lesníctva a obnovy vidieka na rok 2008 – 2015 (2025)“
- riešenie aktuálnych otázok vedy, výskumu, vzdelávania v agrosektore a obhospodarovanie krajiny s dôrazom na ochranu a racionálne využívanie prírodných zdrojov
- účasť na spracovaní koncepcie činnosti Centra pre výskum obnoviteľných zdrojov energie pri Fakulte európskych štúdií a regionálneho rozvoja SPU v Nitre
- odporúčania v rámci Smolenickej výzvy IV, týkajúce sa uplatnenia multifunkčného poľnohospodárstva
- vypracovanie dvoch alternatívnych projektov: „Aplikácia krajinnookologického a kultúrnohistorického potenciálu územia Svetového prírodného dedičstva Karpát do integrovaného manažmentu a trvalo udržateľného rozvoja regiónu“ a „Krajinnookologická optimalizácia pretrvávajúceho rozvoja regiónu Svetového prírodného dedičstva Karpát“
- posúdenie a doplnenie účasti v pripravovanom grantovom projekte Štátnej ochrany prírody Banská Bystrica na roky 2010 – 2012 „Budovanie ekologického kontinua biotopov v Karpatoch“
- pripomienkovanie téz nového zákona o ochrane prírody a krajiny
- publikácia „Komplexné zhodnotenie aktuálneho stavu senzitivného územia Žiarskej kotliny s dopadom na riešenie pôdoochranných opatrení“
- publikácia „Komplexné zhodnotenie aktuálneho stavu senzitivného územia Horná Nitra s dopadom na riešenie pôdoochranných opatrení“



- materiál Opatrenia a návrhy k spusteným pôdam a pustnutiu krajiny Slovenska pre Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy Bratislava v rámci „Návrhov opatrení rozvoja poľnohospodárstva, potravinárstva a rozvoja vidieka od roku 2014 – Návrhy na stabilizáciu pôdných zdrojov
- materiál Opatrenia a návrhy k spusteným pôdam a pustnutiu krajiny Slovenska pre ministra MPRV SR L. Jahnátka
- návrhy opatrení z výskumu projektu APVV „Spustené pôdy a pustnutie krajiny Slovenska“ (a ich zaslanie rezortným orgánom: MPRV SR, MŽP SR, NLC Zvolen, VÚPOP Bratislava, ÚGKK Bratislava, P SAPV Nitra, Splnomocnencovi vlády SR pre územnú samosprávu, integrovaný manažment povodí a krajiny, APVV, ŠOP SR, SAŽP)
- výsledky konferencie „Obnova krajiny a aktuálne príležitosti pre vidiek a mestá“ (17.10.2013 – Levoča) určené Centru pre rozvoj verejnej správy, Nadácii na podporu občianskych aktivít a Ľudia a voda, o. z.
- príprava metodík monitoringu lesných biotopov, návrh výberu a rozmiestnenia trvalých monitorovacích lokalít pre monitoring stavu lesných biotopov; príprava realizácie monitoringu – terénne zaškolenie hodnotiteľov
- posúdenie stavu manažmentu slovenskej časti Svetového dedičstva Bukové pralesy Karpát – vyhlásené v roku 2007 (pre Ministerstvo životného prostredia SR)
- odporúčania na zlepšenie opatrení integrovaného manažmentu krajiny a prírodných hodnôt (lesy, mokrade, veľké šelmy) a možnostiach regionálneho rozvoja v rámci projektu BioREGIO Carpathians
- publikácia „Komplexné zhodnotenie aktuálneho stavu senzitívneho územia Ružomberok a okolie s dopadom na riešenie pôdoochranných opatrení“
- informatívna publikácia k 20. výročiu realizácie monitoringu pôd na Slovensku.

### **Členovia komisie**

Členovia komisie spracovali stovky publikácií na rôzne témy z oblasti ochrana krajiny a vôd z hľadiska poľnohospodárstva a lesníctva.

Komisia mala od roku 2007 týchto 10 členov: prof. Ing. Rudolf Midriak, DrSc. – predseda, člen SAPV, doc. Ing. Ľubica Zaušková, PhD. – tajomníčka, prof. Ing. Milan Demo PhD., člen SAPV (†), prof. Ing. Ján Supuka, DrSc., člen SAPV, prof. Ing. Jozef Kobza, CSc., člen SAPV, prof. RNDr. Tatiana Hrnčiarová, CSc. (do roku 2011), prof. Ing. Ivan Vološčuk, DrSc., Ing. Michal Kravčík, CSc., Ing. Michal Sviček, CSc., člen SAPV, Ing. Tomáš Lepeška, PhD.

Neskôr k nim pribudli RNDr. Michal Džatko, CSc. (člen SAPV) a Ing. Vladimír Šebeň, PhD.

*(Spracovali Rudolf Midriak a Ľubica Zaušková z materiálov KEKI P SAPV.)*

## **11.4. História a aktivity Komisie pre edičnú činnosť a odbornú terminológiu P SAPV**

V súlade so založením SAPV ako právneho subjektu a formulovaním cieľov a organizačného poriadku zriadilo Predsedníctvo SAPV Komisiu pre edičnú činnosť a odbornú terminológiu. Jej primárnymi aktivitami malo byť informovanie členov SAPV a verejnosti o zámeroch a činnosti Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied.

Predsedníctvo SAPV na návrh predsedu Timoteja Miština 10.2.1995 rozhodlo, že komisia bude vydávať Informácie SAPV ako občasník – dokument využiteľných správ, informácií a skutočností využiteľných pre potreby členov SAPV, odborov a verejnosti v poznaní a presadzovaní zámerov a cieľov vedeckovýskumnej základne v prospech rozvoja odvetvia a spoločnosti.

Prvým vedúcim redaktorom Informácií bol prof. Jozef Bulla, výkonnou redaktorkou Mgr. Daniela Wolfová, grafik Štefan Moro a tlač zabezpečovalo Edičné stredisko Výskumného ústavu pôdnej úrodnosti v Bratislave.

Od čísla 3 sa mení aj logo časopisu, ktoré navrhol v súlade s legislatívou akademik Plesník. Strieda klasický štvorlístok s dnešnou markerovou značkou SAPV. Od čísla 4 - 5/96 sa výkonným redaktorom stáva Ing. Ján Moravský odborný pracovník Agentúry SAPV. Od 10. čísla Informácií sa vedúcim redaktorom stáva Ján Huba (1998). Predsedom redakčnej rady (1995-1997) bol Ing. Timotej Miština, CSc., od 1998-2004 prof. Jozef Bulla a od 2004 do zániku Informácií SAPV v roku 2013 doc. MVDr. Ing. Norbert M. Beňuška, CSc. Trvalou súčasťou aktivít, ktorá napriek finančným ťažkostiam zostala, je vydávanie Zborníka z vedeckej rozpravy každého valného zhromaždenia SAPV. Významnou súčasťou Informácií SAPV boli Úvodníky každého čísla, ktoré hlavne z pera N. M. Beňušku aktuálne a kriticky hodnotili nielen vedecké, ale aj spoločensko-politické problémy chlebového rezortu.

Komisia si najmä v minulom desaťročí uvedomovala prudký rozvoj v biologických vedných disciplínach, ktorý bol sprevádzaný revolučným a nekoordinovaným vpádom nových termínov a slovných spojení. Tento proces globalizácie v terminológii sa deje na Slovensku bez cieľavedomého a pravidelného hodnotenia vhodnosti používania a zavádzania nových, resp. novelizovaných odborných pojmov, názvov a slovných spojení. Lubovoľné preberanie, necitlivé otrocké preklady a nekritické vnášanie často nepotrebných cudzorodých prvkov do domácej terminológie môže spôsobiť, že si časom prestaneme v odbornej reči rozumieť. Na základe tohto konštatovania a po dôraznom apele prof. Alexandra Sommera sme v komisii prijali výzvu na prípravu terminologických slovníkov podľa jednotlivých odborov, pričom sme pripustili prípravu slovníkov i podľa významných parciálnych problematík.

Na základe tejto iniciatívy vznikli publikácie: Poruchy zdravia z nesprávnej výživy (krátky terminologický slovník), 45 strán, autor Norbert Beňuška, vydali Biofaktory s. r. o. Bratislava v r. 2004. Druhým bol Hydinársky terminologický slovník, 66 strán, autori J. Baumgartner, J. Benková, vydalo Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu Nitra v r. 2006. Posledným v poradí bol terminologický náučný slovník Výživa a kŕmenie zvierat, 150 strán, autori M. Pajtáš, D. Bíro, E. Horniaková, N. Beňuška, M. Šimko, M. Juráček, vydala Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre v r. 2009. Týmto vydávanie slovníkov pre nedostatok financií ako aj osobného zánietenia skončilo. Pre úplnosť uvediem, že pod gesciou prof. J. Sokola bol pripravovaný Veterinársky slovník a tiež pod gesciou doc. Reháka Vodohospodársky slovník. Napriek tomu, že v r. 1995 bol v Českej republike vydaný dvojdielny viacjazyčný lesnícky terminologický slovník i so slovenskými ekvivalentmi, bol prijatý plán vydania aktualizovaného stručného lesníckeho slovníka pod garanciou doc. J. Konôpku. Podobne vo fáze prípravy bol podľa vyjadrenia prof. I. Hričovského i slovník z oblasti záhradníctva a ovocinárstva. Som presvedčený, že v prípade vyjasnenia vydavateľstva a financií by bolo možné tieto publikácie dopracovať a vydať. Povinnosťou Ministerstva pôdohospodárstva SR a maximálnym záujmom slovenských

univerzít s pôdohospodárskym zameraním ako aj vedeckovýskumnej základne by mal byť vznik platnej terminologickej bázy od existujúcich skúsených odborníkov.

Záverom ešte uvediem, že naša komisia nemala fixné zloženie, ale pracovala v zložení ad hoc, podľa aktuálnej problematiky a potrieb. Končím citátom Jana Wericha (1964): „Leč právě naše století, které beze slova „věda“ ani zívnout neumí, mě přesvědčilo, že z ničeho se nedá a nemá dělat věda. Ani z vědy. Neb věci buď jsou, nebo nejsou. A věda může než pátrat po tom, čo už je.“ A můj dodatok, škoda že na to bez „písma“ rýchlo zabudneme.

*(Spracoval Norbert M. Beňuška z materiálův KEOT P SAPV.)*

## **12. Odbory SAPV**

### **12.1. Z histórie Odboru pôdoznalectva a ochrany pôdy SAPV**

Základy histórie odboru siahajú ešte do bývalej federálnej ČSAZ, kde bol Odbor pre zveľaďovanie a ochranu pôdneho fondu (OZOPF). Na čele tohto odboru bol prof. Ing. Juraj Hraško, DrSc. ako člen akadémie a prof. RNDr. Pavol Bielek, DrSc. bol tajomníkom (ako dopisujúci člen akadémie). Po rozpade ČSFR bol majetok akadémie delimitovaný a o slovenskú časť majetku sa postaral prof. Ing. Ján Plesník, DrSc. s tým, že na jeho základe sa postupne založí Slovenská akadémia poľnohospodárskych vied (SAPV). To sa napokon aj uskutočnilo. Jej založenie presadil vo vláde vtedajší minister pôdohospodárstva RNDr. Michal Džatko, CSc. Podarilo sa to na základe dekrétu, ktorý podpísal RNDr. Michal Džatko, CSc., pričom administratívne mu bol vtedy nápomocný Ing. Cyprián Juráň, CSc., vtedajší jeho námestník.

Odbor pôdoznalectva a ochrany pôdy tak rozbehol svoje aktivity v zmenených spoločensko-ekonomických podmienkach po roku 1990 oddelimitovaním pôvodne z Odboru rastlinnej výroby.

#### **Personálna štruktúra Odboru pôdoznalectva a ochrany pôdy SAPV za obdobie:**

##### **1995 – 1997**

1. prof. RNDr. Pavol Bielek, DrSc. predseda
2. RNDr. Štefan Rehák, CSc. podpredseda
3. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc. tajomníčka

##### **1998 – 2002**

1. doc. RNDr. Ján Čurlík, CSc. predseda
2. RNDr. Štefan Rehák, CSc. podpredseda
3. prof. Ing. Eduard Bublinc, CSc. podpredseda
4. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc. tajomníčka

##### **2002 – 2003**

1. doc. RNDr. Ján Čurlík, CSc. predseda
2. RNDr. Štefan Rehák, CSc. podpredseda
3. prof. Ing. Eduard Bublinc, CSc. podpredseda
4. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc. tajomníčka

##### **2004 – 2006**

1. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc. predsedníčka
2. doc. Ing. Juraj Gregor, CSc., podpredseda
3. RNDr. Blanka Ilavská tajomníčka

##### **2007 – 2009**

1. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc. predsedníčka
2. doc. Ing. Juraj Gregor, CSc., podpredseda
3. Ing. Michal Sviček, CSc. tajomník

##### **2010 – 2012**

1. prof. Ing. Jozef Kobza, CSc. predseda
2. doc. Ing. Juraj Gregor, CSc. podpredseda
3. Ing. Katarína Orságová, PhD. tajomníčka

## 2013 – 2015

1. prof. Ing. Jozef Kobza, CSc. predseda
2. doc. Ing. Erika Gömöryová, CSc. podpredsedníčka
3. RNDr. Jarmila Makovníková, CSc. tajomníčka

### Bývalí a súčasní členovia P SAPV:

prof. RNDr. Pavol Bielek, DrSc., doc. RNDr. Ján Čurlík, DrSc., doc. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc., prof. Ing. Jozef Kobza, CSc.

### Sekcie OPOP SAPV od r. 1996

1. Komisia pre koncepciu klasifikácie – prof. Ing. Juraj Hraško, DrSc.
2. Komisia pre hodnotenie pôdnych horizontov – doc. Ing. Bohdan Juráni, CSc.
3. Komisia pre klasifikáciu pôdotvorných substrátov – doc. RNDr. Ján Čurlík, CSc.
4. Komisia pre hodnotenie pôdnych analýz – doc. Ing. Anton Zaujec, CSc.
5. Komisia pre klasifikáciu pôdnej textúry – doc. Ing. Zoltán Bedrna, DrSc.
6. Komisia pre klasifikáciu pôd – Ing. Vladimír Linkeš, CSc.
7. Komisia pre komparáciu so svet. klasifikačnými systémami – RNDr. Bohumil Šurina

### Sekcie OPOP SAPV od r. 2002

1. Sekcia pre klasifikáciu pôd (prof. Ing. Bohdan Juráni, CSc.)
2. Sekcia pre urbánne a antropogénne pôdy (doc. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc.)
3. Sekcia pre pôdoznaleckú terminológiu (doc. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc.)

### Ceny SAPV Súťaže mladých vedeckých pracovníkov:

- RNDr. Juraj Balkovič, PhD. – 2004 v I. ročníku
- Ing. Nora Szombathová, PhD. – 2005 v II. ročníku
- Ing. Vladimír Šimanský, PhD. – 2008 v V. ročníku
- Mgr. Ivan Šimkovic, PhD. – 2009 v VI. ročníku
- RNDr. Tomáš Orfanus, PhD. – 2010 v VII. ročníku
- Mgr. Marek Kolenčík, PhD. – 2012 v IX. ročníku

### Dôležité zasadnutia OPOP SAPV

- Spoločné zasadnutie Odboru pôdoznanectva a ochrany pôdy, Odboru vodného hospodárstva a Odboru lesníctva SAPV vo Výskumnom ústave pôdnej úrodnosti Bratislava k problematike „*Úprava vodného režimu a zásady využívania leso-poľnohospodárskej krajiny*“ dňa 3.12.1996.
- Spoločné zasadnutie Odboru rastlinnej výroby a Odboru pôdoznanectva a ochrany pôdy SAPV k téme „*Realizáciou poznatkov vedy a výskumu k trvalo udržateľnému poľnohospodárstvu*“ konané dňa 5.10.2005 v Michalovciach.
- Spoločné zasadnutie Societas pedologica slovacica a Odboru pôdoznanectva a ochrany pôdy SAPV dňa 29.6.2005 vo VÚPOP Bratislava s hlavným cieľom zosúladiť spoločné aktivity oboch subjektov.
- V roku 2007 bola uskutočnená pôdoznalecká exkurzia pre 30 nemeckých pôdoznalcov na trase Bratislava – Gabčíkovo – Nitra – Banská Bystrica – TANAP – Krompachy – Slovenský raj – Slovenský kras. Túto exkurziu gestoroval a viedol člen odboru a SAPV prof. Ing. Jozef Kobza, CSc.

- 30. VZ SAPV konané dňa 5.6.2007 v Nitre – gestor vedeckej rozpravy na tému: *Funkcia uhlíka v pôde pri ochrane pôdy a produkcii biomasy* (vedeckú rozpravu viedla RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc., predsedníčka odboru).
- Odborný seminár s diskusiou k súčasnej situácii v ochrane pôdy a pozemkov a k možnostiam riešenia s Odborom pedológie ČAZV v spolupráci s Výskumným ústavom meliorácií a ochrany pôdy dňa 6.11.2007 v Prahe.
- 35. VZ SAPV: Odbor pôdoznanectva ochrany pôdy v spolupráci s Odborom vodného hospodárstva a Komisiou ekológie a krajinného inžinierstva SAPV dňa 8.12.2009 v Nitre. *„Integrovaný manažment pôdy a vody v poľnohospodársky využívanej krajine“*, (vedeckú rozpravu viedli RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc., predsedníčka odboru a Ing. Ján Hríbik, CSc.).
- 43. VZ SAPV: Odbor pôdoznanectva ochrany pôdy v spolupráci s Odborom vodného hospodárstva SAPV dňa 3.12.2013 v Nitre *„Klimatická zmena – zmiernujúce a adaptačné opatrenia v sektore pôdohospodárstva“* vedeckú rozpravu viedol prof. Ing. Jozef Kobza, CSc., predseda odboru).

### **Súčasný zámer a priority OPOP SAPV pri ďalšom rozvoji aplikovaného výskumu pôd**

- identifikácia kritických území postihnutých znečistením, eróziou, zhutnením a úbytkom pôdnej organickej hmoty
- pasportizácia vlastností všetkých parciel na území SR na základe súčasne existujúcich údajov a získavanie nových údajových fondov následným detailným výskumom a prieskumom
- vývoj metód ozdravenia poškodených pôd ako základného východiska pre vypracovanie a následné plnenie programu ozdravenia pôd v SR
- vytvorenie príslušných informačných, expertných a prezentačných zdrojov pre rozhodovanie v uvedených otázkach
- aktualizácia environmentálnych limitov.

#### **1. Význam a hodnotenie funkcií pôdy a jej degradácie vo väzbe na rozvoj spoločnosti**

- tvorba komplexných prístupov a metód pre hodnotenie produkčných a mimoprodukčných funkcií pôdy a ich prínosov (komoditných a nekomoditných) pre spoločnosť
- vývoj metód oceňovania mimoprodukčných funkcií pôdy vo vzťahu k oceňovaniu pôdy a prírodných zdrojov v poľnohospodárskej krajine
- hodnotenie parametrov pôdy a ich zmien vo väzbe na vývoj kvality pôdy s využitím metód moderného pôdneho prieskumu a metód diaľkového prieskumu Zeme
- identifikácia a hodnotenie poľnohospodársky deficitných území SR s ohľadom na potenciál ich využívania.

#### **2. Kapacita pôdy a krajiny vo väzbe na produkciu potravín, na výrobu bioenergie, recykláciu odpadov a ekonomický rozvoj regiónov SR**

- vývoj a harmonizácia metód detekcie pedosféry pre tvorbu informácií ohľadom udržateľného využívania
- vývoj nových metód a prístupov pre hodnotenie vlastností pôdy vo vzťahu k efektívnemu pestovaniu plodín a využitiu pôdy v krajine
- tvorba zásad a algoritmov pre poľnohospodárske a nepoľnohospodárske využitie pôdy.

3. ***Kapacita pôdy a krajiny pri zmierňovaní globálnych a regionálnych environmentálnych fenoménov (napr. sucha, záplavy, znečisťovanie vodných zdrojov)***
  - zisťovanie a hodnotenie biofyzikálnych veličín potrebných pre pochopenie časového a priestorového vývoja ekosystémov ovplyvnených globálnymi zmenami
  - analýza a hodnotenie potenciálov využitia pôdy v krajine s ohľadom na súčasný stav a predpokladané zmeny jej kvality
  - tvorba metód a algoritmov pre hodnotenie kapacít pôdy vo vzťahu k retencii vody a uhlíka v pôde
  - optimalizácia využitia pôdy v krajine pre zlepšenie retenčnej kapacity pôdy a zlepšenie kvality vodných zdrojov.
4. ***Tvorba informácií a informačných systémov na podporu rozhodovania ohľadom udržateľného využívania pôdy a krajiny***
  - pasportizácia vlastnosti pôdy na úrovni referenčných parciel registra pôdy, ako podklad pre realizáciu spoločenských aktivít súvisiacich s pôdou (napr. zmena spôsobu využívania pôdy, predaj pôdy, emisné kvóty)
  - tvorba optimalizačných programov multifunkčného využívania pôdy pre udržanie podmienok rozvoja poľnohospodárstva, rozvoja regiónov a tvorbu priaznivých podmienok života ľudí
  - tvorba informačných nástrojov pre všestranný funkčný rozvoj využívania pôdy a jej cieľenú ochranu.

#### **Priority tvorby poznatkov o pôde SR na obdobie rokov 2013 – 2015**

- podobne ako v ostatných krajinách EÚ, permanentný monitoring, sledovanie a hodnotenie vývoja vlastností pôd v súvislosti s degradačnými procesmi v pôdach, návrh regulačných opatrení pre správnu ochranu a využívanie pôd
- degradačné a deštruktívne javy na pôde a vedecky odôvodnené imperatívy v ochrane pôdy, vypracovanie primárnych indikátorov degradácie pôdy (erózia, kompakcia, acidifikácia, salinizácia a sodifikácia, obsah a kvalita pôdnej organickej hmoty, kontaminácia pôd)
- komoditná a nekomoditná multifunkcionalita pôdneho pokryvu, inovácie a priority jeho využívania
- pôda ako súčasť riešenia globálnych problémov sveta (napr. vysychanie pôd v súvislosti s globálnou klimatickou zmenou)
- detekcia, informatizácia a prezentácia stavu a vývoja vlastností pôd pre potreby štátnej správy, občanov a celej spoločnosti
- teoretické základy na podporu a odôvodnenie pôdnej politiky a legislatívy aj v kontexte s EÚ
- tvorba informácií pre efektívnu ochranu a využívanie pôdy a krajiny vo väzbe na rozvoj odvetvia poľnohospodárstva, regionálny rozvoj a tvorbu priaznivých podmienok kvality života ľudí.

#### **Medzinárodné záväzky a nevyhnutnosť ich ďalšieho plnenia**

*Vyplývajú z nášho členstva v EÚ za účelom:*

- zvýšiť kvalitu a prístupnosť informácií potrebných pre navrhovanie a uplatňovanie pôdnej a environmentálnej politiky v Európe
- podporiť rozvoj informačných služieb a aplikácií v rámci krajín EÚ
- podieľať sa na spoločných výstupoch EÚ s cieľom odpovedať na aktuálne a dôležité globálne nepriaznivé dopady a ich zmierňovanie v Európe

- podieľať sa na príprave technických dokumentov v rámci Tematickej stratégie pôd pre podporu Pôdnej direktívy.

Jedná sa hlavne o problém klimatickej zmeny a zmierňovanie jej dopadov. Taktiež dôležitou súčasťou je posúdenie a strategický vývoj údajov v súlade s INSPIRE – služby pre európske pôdne údaje (GS Soil), stratégia manažmentu urbánnych pôd (Urban SMS) a pod.

Na základe uvedeného zámeru, ako aj konkrétnych aktivít v oblasti ďalšieho výskumu pôdy možno tieto v rámci rezortu MPRV SR označiť za originálne a medzinárodné záväzné s priamym dopadom pre poľnohospodársku prax a bez vykonávania zbytočných duplicit.

### **Aktuálna členská základňa OPOP SAPV v roku 2013:**

Odbor pôdoznanectva a ochrany pôdy SAPV má 56 členov – Antal Jaroslav, prof. Ing. DrSc. (SPU Nitra), Balkovič Juraj, RNDr. PhD., Barančíková Gabriela, RNDr. CSc. (VÚPOP Bratislava), Bedrna Zoltán, doc. Ing. DrSc., Bebej Juraj, doc. RNDr. CSc. (TU Zvolen), Bielek Pavol, prof. RNDr. DrSc., Bublinc Eduard, prof. Ing. CSc., Čurlík Ján, doc. RNDr. DrSc., Dlapa Pavel, doc. RNDr. PhD. (UK Bratislava), Džatko Michal RNDr. CSc., Fulajtár Emil, Ing. CSc., Fulajtár Emil, RNDr. PhD. (VÚPOP Bratislava), Gömöryová Erika, doc. Ing. CSc., (TU Zvolen), Gregor Juraj, doc. Ing. CSc. (TU Zvolen), Halás Ján, Ing. PhD. (VÚPOP Bratislava), Hanes Jozef, prof. Ing. CSc., Hraško Juraj, prof. Ing. DrSc., akademik SAV, Holobradý Konštantín, prof. Ing. CSc., Houšková Beata, RNDr. CSc. (VÚPOP Bratislava), Hutár Vladimír, Mgr., PhD. (VÚPOP Bratislava), Chlpík Juraj, doc. Ing. PhD. (SPU Nitra, Katedra pedológie a geológie), Ilavská Blanka, RNDr., PhD. (VÚPOP Bratislava), Juráni Bohdan, prof. Ing. CSc., (PFUK Bratislava), Kobza Jozef, prof. Ing. CSc. (VÚPOP Bratislava), Kromka Miroslav, RNDr. CSc., Kukla Ján, Ing. CSc. (UEL SAV Zvolen), Makovníková Jarmila, RNDr. CSc. (VÚPOP Bratislava), Mati Rastislav, Ing. CSc. (CVRVP Nitra), Midriak Rudolf, prof. Ing. DrSc. (UMB B. Bystrica) Orságová Katarína, Ing., PhD. (UMB B. Bystrica), Pálka Boris, RNDr., PhD. (VÚPOP Bratislava), Pavlenda Pavel, Ing. PhD. (NLC – LVU Zvolen), Pichler Viliam, prof. Dr. Ing. PhD. (TU Zvolen), Poláková Norika, doc. Ing., PhD. (SPU Nitra), Rehák Štefan, doc. RNDr. CSc., Saksa Martin, RNDr., PhD. (VÚPOP Bratislava), Skalský Rastislav, Mgr. PhD. (VÚPOP Bratislava), Sobocká Jaroslava, doc. RNDr. CSc. (VÚPOP Bratislava), Stredanský Jozef, prof. Ing. DrSc. (SPU Nitra), Styk Ján, Ing., PhD. (VÚPOP Bratislava), Sviček Michal, Ing. CSc. (VÚPOP Bratislava), Šály Rudolf, prof. Ing. DrSc., Šefčík Peter, RNDr. PhD. (ŠGÚDŠ Bratislava), Šimanský Vladimír, doc. Ing. PhD., (SPU Nitra) Šimkovic Ivan, Mgr. PhD., Širáň Miloš, Ing., PhD. (VÚPOP Bratislava), Šurina Bohumil, RNDr., Šútor Július, RNDr. DrSc., Tobiášová Erika, doc., Ing., PhD. (SPU Nitra), Tužinský Ladislav, prof. Ing. CSc., Vilček Jozef, prof. Ing. PhD. (VÚPOP Bratislava), Blum Winfried, prof. Dr. (Rakúsko), Várallyay György, prof. Dr. (Maďarsko), Nestroy Othmar, prof. Ing. Dr. (Rakúsko), Filip Zdeněk, prof. Dr. DrSc. (Česká republika), Kozák Josef, prof. Ing. DrSc. Dr.h.c. (Česká republika).

Ženy tvoria 16,07 % členskej základne odboru. V roku 2013 bolo prijatých 8 nových členov odboru, z toho 2 ženy.

Odbor má 5 čestných členov: Džatko Michal, RNDr. CSc., Hraško Juraj, prof. Ing. DrSc. akademik SAV, Holobradý Konštantín, prof. Ing. CSc., Šály Rudolf, prof. Ing. DrSc., Juráni Bohdan, prof. Ing. CSc. Z dôvodu úmrtia v roku 2013 bolo ukončené čestné členstvo prof. Ing. Milana Demu, CSc.



Emeritný člen je 1 – Čurlík Ján, doc. RNDr. DrSc.

Zahraničných členov je 5 – Blum Winfried, E. H. prof. Dr. (Rakúsko), Várallyay György, prof. Dr. (Maďarsko), Nestroy Othmar, prof. Ing. Dr. (Rakúsko), Filip Zdeněk, prof. Dr. DrSc. (Česká republika), Kozák Josef, prof. Ing. DrSc. Dr.h.c. (Česká republika).

Riadnymi členmi (14) SAPV sú:

Antal Jaroslav, prof. Ing. DrSc., Bielek Pavol, prof. RNDr. DrSc., Bublinec Eduard, prof. Ing. CSc., Kobza Jozef, prof. Ing. CSc., Midriak Rudolf, prof. Ing. DrSc., Reháč Štefan, doc. RNDr. CSc., Sobocká Jaroslava, doc. RNDr. CSc., Stred'anský Jozef, prof. Ing. DrSc., Sviček Michal, Ing. CSc., Šútor Július, RNDr. DrSc., Tužinský Ladislav, prof. Ing. CSc., Vilček Jozef, prof. Ing. PhD., Gömöryová Erika, doc. Ing. CSc., Houšková Beata, RNDr. CSc.

*(Spracoval Jozef Kobza z materiálov OPOP SAPV.)*

## 12.2. Odbor rastlinnej výroby

Odbor rastlinnej výroby sa v novovzniknutej Slovenskej akadémii pôdohospodárskych vied (k 1.1.1991) sformoval prechodom členov tohto odboru z ČSZV. Počtom členov patrí odvtedy tento odbor medzi najväčšie v rámci SAPV.

V období 1998-2006 bol predsedom odboru Ing. Timotej Miština, CSc., v období 2007-2009 doc. Ing. Ján Brindza, CSc., od roku 2010 doc. RNDr. Ján Kraic, PhD.

Ing. Timotej Miština, CSc., okrem funkcie predsedu odboru, zastával počas prvých dvoch funkčných období (1991-1997) aj funkciu predsedu SAPV.

K 16. máju 2014 mal odbor spolu 94 členov, z nich viac ako tretina (34) bola aj členmi SAPV, z toho:

- 18 členovia boli riadnymi členmi SAPV,
- 16 členovia boli čestnými členmi SAPV.

Členskú základňu odboru tvoria pracovníci vedeckí, výskumní, vývojoví, pedagogickí, pracovníci z poľnohospodárskeho skúšobníctva, poradenstva, ale aj z poľnohospodárskej praxe. Zastupujú výskumné, vzdelávacie a kontrolné inštitúcie, poľnohospodárske družstvá a podnikateľské subjekty v poľnohospodárstve a potravinárstve, konkrétne:

- Výskumné ústavy NPPC – Výskumný ústav rastlinnej výroby Piešťany, Ústav agroekológie Michalovce, Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva Banská Bystrica, Výskumný ústav vinohradnícky a vinársky Bratislava,
- Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky Bratislava,
- Slovenskú poľnohospodársku univerzitu v Nitre,
- Slovenskú technickú univerzitu v Bratislave,
- Ústavy SAV (Ústav krajinnej ekológie, Ústav genetiky a biotechnológií rastlín),
- Poľnohospodárske družstvá (Kluknava, Dolný Oháj, Vrbové),
- Podnikateľské subjekty (Mlyn Vitaflóra Kollárovo, Agrofíniš FK s. r. o. Galanta, Liko Spol a.s. Bratislava, Poľnohospodárska inžinierska a poradenská služba Žilina, Adivit spol. s r. o. Nitra).
- Ďalšiu, veľmi významnú a aktívnu skupinu členov odboru tvoria bývalí vedeckí, výskumní a vývojoví pracovníci a pracovníci poľnohospodárskej praxe, ktorí sú už mimo aktívnej činnosti (dôchodcovia).

V rámci odboru pôsobili sekcie:

- Sekcia agrochémie, výživy rastlín a pôdnej chémie,
- Sekcia genetiky, šľachtenia a semenárstva,
- Sekcia krmovínárstva,
- Sekcia poľných plodín,
- Sekcia produkčnej fyziológie a biochémie rastlín,
- Sekcia rastlinolekárska,
- Sekcia záhradníctva,
- Sekcia kvality rastlinných produktov.

Odbor pripravoval a garantoval viaceré vedecké rozpravy v rámci valných zhromaždení SAPV. Ich nosnou témou boli aktuálne aj budúce problémy rastlinnej výroby Slovenska a po roku 2000 to boli témy:

- *Predpokladaný vplyv sucha na pestovanie poľných plodín* (v roku 2004) – súvislosti s klimatickými zmenami ovplyvňujúcimi rastlinnú produkciu na Slovensku v budúcich desaťročiach.
- *Riziká a prínosy genetickej modifikácie organizmov* (2010) – význam, využitie, perspektívy a riziká pestovania geneticke modifikovaných rastlín pre slovenské poľnohospodárstvo.
- *Koncepcia a priority pôdohospodárskej vedy, aplikovaného výskumu a vývoja na Slovensku* (2011) – pozícia slovenskej pôdohospodárskej vedy a výskumu, zameranie na najbližšie roky a desaťročia.

Odbor spoluorganizoval vedecké aj odborné podujatia, napríklad: vedecké konferencie *Pestovateľské technológie a ich význam pre prax, Nové poznatky z genetiky a šľachtenia rastlín, dni poľa Geneticky modifikované rastliny testované v poľných podmienkach* a ďalšie. Členovia odboru sa zúčastnili prípravy mnohých koncepčných a národných, strategických dokumentov týkajúcich sa najmä poľnohospodárskej vedy a výskumu, ale aj konkrétnym témam rastlinnej výroby (napr. systémy pestovania rastlín, typy pestovaných rastlín, zmeny podmienok pestovania rastlín, produkcie obnoviteľných zdrojov energie na ornej pôde, pestovania vybraných plodín na Slovensku a ďalších). Medzi takéto dokumenty patrili napríklad: *Akčný plán využívania biomasy na roky 2008-2013, Koncepcia rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2013-2020, Koncepcia šľachtenia rastlín a semenárstva v poľnohospodárstve na Slovensku, Nový model financovania vedy a techniky v Slovenskej republike, Nový model vedy a výskumu v rezorte Ministerstva pôdohospodárstva SR, Prognóza vývoja slovenského poľnohospodárstva, lesníctva a vidieka v časovom horizonte 2025, Poznatkami k prosperite – Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky (RIS3 SK), Stratégie výskumu a vývoj v Slovenskej republike do roku 2020* a ďalšie.

Činnosti individuálnych členov odboru, ako aj odboru ako celku, sú naviazané na materské pracoviská členov odboru, v rámci ktorých vykonávajú aj ďalšie činnosti súvisiace s odborom, vrátane vypracovávanie a riešenia projektov, národnej a medzinárodnej spolupráce.

Odbor rastlinnej výroby SAPV, ako orgán vykonávajúci samotnú vedeckovýskumnú činnosť SAPV, resp. jeho členovia v rámci inštitúcií, v ktorých pracujú, sa podieľal na definovaní priorít pre výskum a vývoj v oblasti poľnohospodárstva, zvlášť rastlinnej výroby. Z dlhodobého pohľadu odbor považuje za priority vedy, výskumu, vývoja a inovácií pre rastlinnú výrobu, ale aj oblasti a odvetvia súvisiace (najmä spracovateľský priemysel, životné prostredie, energetika) nasledovné oblasti:

- dlhodobou, udržateľným spôsobom a efektívne využívať prírodné zdroje pre rastlinnú výrobu (rastliny, pôdu, vodu), zároveň ich chrániť a obnovovať,
- presadzovať racionálne postupy pestovania rastlín v agroekologických podmienkach Slovenska,
- znižovať negatívne vplyvy rastlinnej výroby na životné prostredie,
- prispôbovať rastlinnú výrobu (po biologickej a technologickej stránke) na meniace sa prírodné, ekonomické, sociálne a iné podmienky, v ktorých rastlinná výroba a poľnohospodárstvo fungujú,
- zvyšovať kvalitu a hodnotu rastlinnej produkcie pre výrobu potravín a krmív, efektívnejšie ju zhodnocovať v domácich podmienkach,
- podieľať sa na zabezpečení energetickej bezpečnosti štátu.

Odbor rastlinnej výroby SAPV pôsobil, pôsobí a aj v budúcnosti bude môcť pôsobiť len v prípade zachovania a racionálneho fungovania vedeckovýskumných inštitúcií, ktorých náplňou je výskum, vývoj a inovácie pre poľnohospodárstvo, v ktorých členovia odboru pôsobia. Iba takýto model má potenciál zachovať nielen existenciu odboru, ale aj progres rastlinnej výroby na Slovensku.

*(Spracoval Ján Kraic z materiálov ORV SAPV.)*

### **12.3. Odbor živočíšnej výroby – významná súčasť Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied**

Existencia terajšieho Odboru živočíšnej výroby SAPV má svoje počiatky v hospodárskom (poľnohospodárskom) odbore ČAZ, ktorý bol súčasťou akadémie hneď po jej vzniku (1924). Početnosťou svojich členov patril medzi najväčšie útvary a odborne pokrýval aj problematiku živočíšnej výroby. V publikáciách akadémie (Věstník ČAZ a Sborník ČAZ) boli systematicky uverejňované pôvodné vedecké práce významných i začínajúcich predstaviteľov pôdohospodárskej vedy v Československu. Po vzniku Slovenského štátu v roku 1939 prestala ČAZ na Slovensku pôsobiť. V období rokov 1939-1945 funkciu akadémie s prihliadnutím na problematiku chovu zvierat čiastočne plnila Slovenská učená spoločnosť zriadená ešte pred rozdelením ČSR (1938) a neskôr Slovenská akadémia vied a umení so svojim prirodovedným odborom (predsedom bol internista Emanuel Filo).

V októbri 1945 sa obnovuje činnosť celoštátne pôsobiacej ČAZ. Po politických a následne ekonomických spoločenských zmenách v roku 1948 zaniká aj ČAZ (1952) a na jej základoch sa založila Československá akadémia poľnohospodárskych vied (ČSAPV). V rámci organizačnej štruktúry bol zriadený aj Odbor živočíšnej výroby s deviatimi komisiami pre biológiu hospodárskych zvierat, výživu a kŕmenie ako aj chov HD, ošípaných, hydiny, koní, oviec a rýb.

V rámci zámeru na priame riadenie poľnohospodárskej vedy rezortom poľnohospodárstva, ČSAPV v roku 1962 zaniká a jej funkciu neskôr preberá Ústredie poľnohospodárskeho a potravinárskeho výskumu s 35 podriadenými výskumnými ústavmi, medzi ktoré boli zaradené aj ústavy zamerané na chov zvierat na Slovensku (VÚŽV Nitra, VÚO Trenčín, VÚCHŠH Ivanka pri Dunaji, VÚVč Liptovský Hrádok).

V dôsledku federálneho usporiadania štátu vznikla v roku 1969 Slovenská poľnohospodárska akadémia (SPA), v ktorej pôsobil aj Odbor živočíšnej výroby.

Po vzniku Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied v roku 1991 prešiel do jej organizačnej štruktúry Odbor živočíšnej výroby a veterinárskeho lekárstva. Za nových členov odboru boli zvolení N. Beňuška, J. Bulla, R. Cabada, J. Maraček, J. Salaj

a A. Sommer. Neskôr, v roku 1994 sa vytvorili na jeho základe dva samostatné odbory: Odbor veterinárskeho lekárstva a Odbor živočíšnej výroby (OŽV). V tomto roku mal OŽV 38 členov, z čoho bolo 21 členov SAPV. Členská základňa odboru pozostávala zo zástupcov rezortnej vedeckovýskumnej základne, poľnohospodárskej univerzity, poľnohospodárskej praxe a iných inštitúcií. Na funkčné obdobie 1995-1997 boli za odbor živočíšnej výroby zvolení nasledovní členovia: P. Flák, L. Hetényi, M. Kováč a P. Šťastný.

V odbore sa postupne vytvorili 3 sekcie:

Sekcia genetiky, šľachtenia a chovu HZ (predseda A. Kúbek)

Sekcia organizácie chovu a poradenstva (Š. Mihina)

Sekcia špeciálnych odvetví živočíšnej výroby (J. Rafay)

Odborná činnosť v sekciách bola zameraná na problematiku zootechnického výskumu v študijných programoch aspirantského (doktorandského) štúdia. Členovia sekcií pôsobili vo vedeckovýskumných a vzdelávacích inštitúciách, pri organizovaní vedeckých podujatí a vyvíjali svoju činnosť aj pri organizovaní celoslovenskej siete poradenstva a databázy poradcov. Zúčastňovali sa tiež na príprave a pripomienkovaní odborných, legislatívnych podkladov pre orgány štátnej správy.

Členovia OŽV sa podieľali aj na príprave a priebehu odborných programov v rámci valných zhromaždení SAPV. Zabezpečovali odborné prednášky na nasledovných vedeckých rozpravách:

26. valné zhromaždenie (VZ), 2005: Biologické, veterinárne a ekonomické podmienky chovu zvierat z hľadiska zdravej výživy obyvateľstva

32. VZ, 2008: Produkčné, zdravotné a ekologické aspekty chovu zvierat

36. VZ, 2010: Riziká a prínosy geneticky modifikovaných organizmov

38. VZ, 2011: Koncepcia a priority pôdohospodárskej vedy, aplikovaného výskumu a vývoja na Slovensku.

Prehľad funkcionárov odboru živočíšnej výroby SAPV

Funkčné obdobie	predseda	podpredseda	tajomník
1991-1993	Vladimír Uhrín		
1993-1995	Vladimír Uhrín		
1996-1998	Jozef Bulla	Ladislav Hetényi	
1998-2000	Ladislav Hetényi	Milan Pajtáš	Peter Demo
2001-2003	Milan Pajtáš	Štefan Mihina	Ján Rafay
2004-2006	Jozef Bulla	Ján Rafay	Jaroslav Kováčik
2007-2009	Ján Rafay	Jaroslav Kováčik	Mária Chrenková
2010-2012	Ján Rafay	Jaroslav Kováčik	Mária Chrenková
2013-2015	Jozef Bulla	Ján Rafay	Mária Chrenková

V roku 2014 bola personálna štruktúra OŽV nasledovná (členovia SAPV):

- |                                       |                    |
|---------------------------------------|--------------------|
| 1. Baumgartner Ján, Ing. DrSc.        | emeritný člen SAPV |
| 2. Benková Janka, Ing. CSc.           | čestný člen SAPV   |
| 3. Beňuška N. M. doc. MVDr. Ing. CSc. | čestný člen SAPV   |
| 4. Bíro Daniel, prof. Ing. CSc.       | člen SAPV          |
| 5. Bulla Jozef, prof. Ing. DrSc.      | člen SAPV          |
| 6. Flák Pavel, Ing. DrSc.             | emeritný člen SAPV |
| 7. Frištyk Štefan, Ing. CSc.          | čestný člen SAPV   |
| 8. Gunár Daniel, doc. Ing. CSc.       | čestný člen SAPV   |

- |                                       |                    |
|---------------------------------------|--------------------|
| 9. Hetényi Ladislav, prof. Ing. PhD.  | člen SAPV          |
| 10. Chrenek Peter, prof. Ing. DrSc.   | člen SAPV          |
| 11. Chrenková Mária, Ing. CSc.        | člen SAPV          |
| 12. Kováčik Jaroslav, prof. Ing. PhD. | člen SAPV          |
| 13. Kúbek Alojz, prof. Ing. CSc.      | emeritný člen SAPV |
| 14. Makarievič Alexander, Ing. DrSc.  | riadny člen SAPV   |
| 15. Mikuš Martin, Ing. CSc.           | čestný člen SAPV   |
| 16. Paciga Ján, Ing.                  | člen SAPV          |
| 17. Páleník Štefan, Ing. CSc.         | čestný člen SAPV   |
| 18. Peškovičová Dana, Mgr. PhD.       | člen SAPV          |
| 19. Pivko Juraj, prof. MVDr. DrSc.    | emeritný člen SAPV |
| 20. Plesník Ján, prof. Ing. DrSc.     | čestný člen SAPV   |
| 21. Rafay Ján, doc. RNDr. CSc.        | člen SAPV          |
| 22. Šťastný Pavel, prof. MVDr. CSc.   | emeritný člen SAPV |
| 23. Vavrišinová Klára, doc. Ing. PhD. | člen SAPV          |

Súčasný stav členskej základne OŽV okrem členov SAPV:

Ing. Vojtech Brestenský, CSc., doc. Ing. Juraj Candrák, CSc., prof. Ing. Ondrej Debrecéni, CSc, Ing Peter Demo, PhD., Ing Vladimír Foltys, CSc. Ing Ján Huba, PhD., prof. Ing. Ondrej Kadlečík, CSc., Ing. Ján Kopernický, CSc., prof. MVDr. Peter Massanyi, DrSc., Ing Lubomír Ondruška, PhD., RNDr. Vladimír Parkányi, CSc., Ing Peter Polák, PhD., prof. RNDr. Alexander Sirotkin, DrSc., doc. Ing. Jaroslav Slamečka PhD., prof Ing. Peter Strapák, PhD., prof Ing. Vladimír Tančín, DrSc., Ing Dušan Vašíček, PhD.

(*Spracoval Ján Rafay z materiálov OŽV SAPV.*)

## 12.4. História Odboru veterinárskeho lekárstva SAPV

Hlavná orientácia vedeckovýskumných inštitúcií a školstva v oblasti veterinárneho lekárstva na Slovensku, bola a je zameraná na zdravie zvierat a produkciu zdravotne nezávadných, bezpečných potravín živočíšneho pôvodu a tým aj zabezpečenie zdravia ľudskej populácie. Jedná sa o vývoj nových metód a postupov s ich praktickou aplikáciou do širokej poľnohospodárskej a veterinárnej praxe, o diagnostiku, terapiu a prevenciu chorôb, zvlášť potravových zvierat.

Východiskom a podkladom pre spracovanie prehľadu tejto činnosti boli údaje, z brožúrky „Československá akadémia zemědělská a její nástupnické organizace 1924 – 2004“, „Správy o činnosti SAPV a vedeckovýskumnej základne rezortu pôdohospodárstva SR“ a vydávané „Zborníky SAPV“ najmä z prebiehajúcich valných zhromaždení členov SAPV. Aktivity v oblasti slovenského veterinárneho lekárstva siahajú do obdobia založenia „Československej sekcie poľnohospodárskych vied“, ktorej predsedom bol akademik J. Brauner a ako člen pôsobil akademik J. Hovorka.

V roku 1969 bola ustanovená Slovenská pôdohospodárska akadémia, kde vo zvolenom predsedníctve pôsobili ako členovia zástupcovia Vysokej školy veterinárskej prof. M. Baran, akademik J. O. Vrtiak a prof. J. Elečko. V máji 1990 bola zvolená nová členská základňa AZV ČSFR, kde v rámci členskej základne vo federálnej akadémii bolo Slovensko zastúpené aj veterinárnymi lekármi – MVDr. D. Hlinka, prof. MVDr. G. Kováč, DrSc., prof. MVDr. D. Magic, PhD., prof. MVDr. J. Pivko, CSc. a prof. MVDr. I. Rosival, PhD. Neskôr s účinnosťou od 1.1.1991 bola zriadená Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied. V jej prvom predsedníctve, vo funkčnom období 1995–1997, ako podpredseda pôsobil prof. MVDr. D. Magic, PhD. Prelomovým, v histórii odboru,

bol rok 1994. Na 5. valnom zhromaždení SAPV bol schválený samostatný Odbor veterinárskeho lekárstva (dovtedy od zriadenia SAPV v roku 1991, aktivitu vykazoval spoločný Odbor živočíšnej výroby a veterinárskeho lekárstva) a na 6. valnom zhromaždení SAPV boli za riadnych členov akadémie zvolení: prof. MVDr. P. Dubinský, DrSc., prof. MVDr. J. Kačmárík, CSc., prof. MVDr. G. Kováč, DrSc., prof. MVDr. I. Maraček, DrSc., prof. MVDr. I. Mikula, DrSc., prof. MVDr. J. Sokol a za čestných členov: akademik K. Boďa, prof. MVDr. K. Fried, CSc., akademik J. Hovorka, prof. MVDr. J. Pleva, DrSc., akademik J. O. Vrtiak a prof. MVDr. L. Vrzgula, DrSc. Na 7. VZ členov SAPV sa uskutočnilo rozšírenie členskej základne SAPV, z radov našich kolegov, o riadneho člena doc. MVDr. J. Kubinca, CSc., a čestného člena prof. MVDr. J. Elečka, CSc. V novom zvolenom predsedníctve SAPV, na 9. VZ členov SAPV, na funkčné obdobie 1998 – 2000 nás reprezentoval prof. MVDr. I. Maraček, DrSc. V rámci volieb riadnych členov SAPV bol zvolený z OVL SAPV MVDr. A. Bomba, PhD. a za čestného člena prof. MVDr. Š. Švrček, CSc. 12. VZ členov SAPV zvolilo nové predsedníctvo na rok 2001–2003, v ktorom sa členom stal doc. MVDr. J. Kubinec, CSc. V tomto období naše rady opustili akademik J. Hovorka a akademik J. O. Vrtiak. 13. VZ členov SAPV zvolilo nové predsedníctvo, na funkčné obdobie 2004–2006, kde jeho členom sa stal prof. MVDr. G. Kováč, DrSc., ktorý v tejto funkcii zotrval aj v rokoch 2007-2009. Od roku 2010 je členom predsedníctva prof. MVDr. I. Maraček, DrSc., prof. G. Kováč a prof. Maraček sa za posledné obdobie striedali vo funkciách predsedu OVL SAPV a člena P SAPV.

Aj posledné roky aktivít OVL SAPV až do súčasnosti sú orientované na oblasti zdravia a chorobnosti zvierat a verejného zdravia, v úzkej súčinnosti s UVLF v Košiciach, ŠVPS SR, Komorou VL SR, ÚFHZ SAV v Košiciach, PÚ SAV v Košiciach a ďalšími spolupracujúcimi inštitúciami, ktoré sa venujú vývoju, inováciám, zavádzaniu výsledkov výskumu a nových vedeckých poznatkov do praxe poradenskou činnosťou.

Keď sa obzrieme, treba spomenúť nasledovné: V roku 1997 sa konali dve valné zhromaždenia SAPV, z ktorých 10-te bolo v časti vedecká rozprava venovaná Postaveniu a úlohám veterinárnej medicíny na Slovensku. Bol prezentovaný hlavný referát a 5 koreferátov zameraných na postavenie a úlohy hygieny chovu hospodárskych zvierat, vplyvu chovu na životné prostredie, produkciu kvalitných a zdravotne nezávadných potravín, produkčné reprodukčné i infekčné ochorenia a systémovú prevenciu porúch zdravia zvierat.

V roku 2000 na 17. valnom zhromaždení SAPV bola Odborom veterinárskeho lekárstva gestorovaná vedecká rozprava na tému „Veterinárna prevencia a verejné zdravie“. V koreferátoch odznela problematika ochrany územia, prevencie chorôb zvierat, ochrany verejného zdravia a poslania štátneho veterinárneho dozoru v naplňaní týchto zámerov. Systémovému prístupu k prevencii porúch zdravia, rozvoju informačných systémov a systémov modelovania v ekonomike zdravia zvierat, boli venované ostatné dva koreferáty.

Na 26. valnom zhromaždení SAPV bola vedecká rozprava venovaná téme „Biologické veterinárne a ekonomické podmienky chovu zvierat z hľadiska zdravej výživy obyvateľstva“. Vedecká rozprava bola organizovaná v dvoch hlavných tematických oblastiach:

- Vývoj chorobnosti hospodárskych zvierat
- Kľúčové postavenie veterinárskej medicíny, orgánov veterinárnej a potravinovej správy a veterinárneho lekára pri produkcii bezpečných a kvalitných potravín.

Valné zhromaždenie SAPV (32.) v roku 2008 sa zaoberalo problematikou „Produkčné, zdravotné a ekologické aspekty chovu zvierat“, kde bolo prezentovaných 5 príspevkov za Odbor veterinárskeho lekárstva, s tematikou – zdravie zvierat, parazitózy, ekológia.

V rámci vedeckej rozpravy, na 38. valnom zhromaždení SAPV, na tému „Konceptia a priority pôdohospodárskej vedy, aplikovaného výskumu a vývoja na Slovensku“, bol prezentovaný príspevok: „Záver a ciele Odboru veterinárskeho lekárstva SAPV v koncepcii a prioritách pôdohospodárskej vedy, aplikovaného výskumu a vývoja na Slovensku“.

Odbor veterinárskeho lekárstva SAPV garantoval vedeckú rozpravu na 41. valnom zhromaždení členov Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied, v decembri 2012 v Nitre, na tému: „Vytváranie podmienok pre ochranu a kontrolu zdravia potravinových druhov zvierat, inovácia veterinárnej informatiky“. V rámci vedeckej rozpravy boli odprezentované príspevky: „Vedecká a výskumná činnosť Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach z pohľadu tvorby podmienok pre ochranu a kontrolu zdravia potravinových druhov zvierat“, „Realizačné výstupy základného výskumu vo veterinárnej medicíne pre aplikáciu a inováciu ochrany a kontroly zdravia zvierat a ich produktov“, „Biomedicínska informatika a inovácia veterinárnej informatiky“, „Zmeny v rozšírení epizootologicky významných druhov kliešťov na Slovensku vplyvom klimatických zmien“, „Vplyv éterického oleja *Thymus vulgaris* na transepiteliálnu rezistenciu duodéna a antioxidačný status kurčiat“, „Dezinfekcia ako významné preventívne a represívne opatrenie pri infekčných ochoreniach“ a „Bezpečnosť a kvalita potravín a ochrana spotrebiteľa“.

Aktuálna členská základňa OVL SAPV a jej štruktúra v roku 2013:

Odbor veterinárneho lekárstva SAPV má 52 členov – 31 z UVLF v Košiciach - prof. MVDr. O. Burdová, PhD., doc. RNDr. E. Holoda, PhD., MVDr. R. Hromada, PhD., prof. MVDr. G. Kováč, DrSc., prof. MVDr. M. Kozák, PhD., MVDr. J. Kysel'ová, PhD., prof. MVDr. V. Ledecký, PhD., prof. MVDr. J. Legáth, PhD., prof. MVDr. D. Máté, PhD., prof. MVDr. J. Mojžišová, PhD., MVDr. L. Molnár, PhD., prof. MVDr. P. Mudroň, PhD., doc. MVDr. P. Naď, PhD., prof. MVDr. J. Nagy, PhD., doc. MVDr. O. Nagy, PhD., MVDr. J. Novotný, PhD., doc. MVDr. F. Novotný, PhD., prof. MVDr. M. Ondrašovič, PhD., doc. MVDr. A. Ondrejková, PhD., MVDr. V. Petrovič, PhD., prof. MVDr. E. Pilipčinec, PhD., prof. MVDr. J. Pisl, PhD., prof. MVDr. P. Reichel, PhD., MVDr. N. Sasáková, PhD., MVDr. H. Seidel, PhD., doc. MVDr. J. Toporčák, PhD., MVDr. C. Tóthová, PhD., doc. MVDr. L. Tkáčiková, PhD., prof. MVDr. P. Turek, PhD., prof. MVDr. V. Vajda, PhD., doc. MVDr. M. Vasil', PhD.; 2 z ÚFHZ SAV v Košiciach – doc. MVDr. Š. Faix, PhD., doc. MVDr. J. Koppel, DrSc., 2 z PÚ SAV v Košiciach – doc. MVDr. B. Peťko, DrSc., RNDr. I. Papájová, PhD., 2 zo ŠVPS – prof. MVDr. J. Bireš, DrSc., prof. MVDr. J. Sokol, DrSc., 1 z TU Zvolen – doc. MVDr. D. Rajský, PhD.; 1 z KVL SR v Bratislave – MVDr. L. Stodola; 1 z UPJŠ Košice – MVDr. A. Bomba, DrSc., 4 čestných členov - prof. MVDr. J. Elečko, CSc., prof. MVDr. J. Pleva, DrSc., prof. MVDr. Š. Švrček, PhD., prof. MVDr. I. Rosival, PhD. a 8 emeritných členov – prof. MVDr. R. Cabadaj, PhD., prof. MVDr. P. dubinský, DrSc., prof. MVDr. J. Kačmárik, PhD., doc. MVDr. J. Kubinec, PhD., prof. MVDr. D. Magic, PhD., prof. MVDr. I. Maraček, DrSc., prof. MVDr. I. Míkula, DrSc., Bioveta Sk, spol. s r. o. v Nitre – MVDr. J. Salaj, PhD.

V Odbore veterinárskeho lekárstva pracuje 20 členov, ktorí sú zároveň riadnymi, emeritnými alebo čestnými členmi SAPV v Nitre.

Riadnymi členmi SAPV sú – MVDr. A. Bomba, DrSc., doc. MVDr. J. Koppel, DrSc., prof. MVDr. G. Kováč, DrSc., prof. MVDr. J. Legáth, CSc., prof. MVDr. M. Ondrašovič, CSc., doc. MVDr. B. Peťko, DrSc., prof. MVDr. E. Pilipčinec, PhD. a prof. MVDr. J. Sokol, DrSc.

Čestnými členmi SAPV sú – prof. MVDr. J. Elečko, CSc., prof. MVDr. J. Pleva, DrSc., prof. MVDr. Š. Švrček, PhD. a prof. MVDr. I. Rosíval, PhD.

Emeritnými členmi SAPV sú – prof. MVDr. R. Cabadaj, PhD., prof. MVDr. P. Dubinský, DrSc., prof. MVDr. J. Kačmárík, PhD., doc. MVDr. J. Kubinec, PhD., prof. MVDr. D. Magic, PhD., prof. MVDr. I. Maraček, DrSc., prof. MVDr. I. Mikula, DrSc. a MVDr. J. Salaj, PhD.

V roku 2013 boli za členov OVL SAPV zvolení štyria noví členovia. Z dôvodu úmrtia bolo v roku 2013 ukončené členstvo prof. MVDr. L. Vrzgulu, DrSc.

Predsedníctvo odboru: prof. Gabriel Kováč, DrSc., - predseda, prof. MVDr. Jaroslav Legáth, CSc., - podpredseda, doc. MVDr. Pavel Nad', PhD. – tajomník a predsedovia jednotlivých sekcií.

Odborná činnosť Odboru veterinárskeho lekárstva SAPV je organizovaná v štyroch sekciách:

- Sekcia pre klinickú diagnostiku, terapiu a prevenciu (predseda: prof. Kačmárík)
- Sekcia pre laboratórnu diagnostiku a špecifickú prevenciu (predseda: prof. Mikula)
- Sekcia pre tvorbu a ochranu životného prostredia (predseda: prof. Ondrašovič)
- Sekcia pre hygienu potravín (predseda: prof. Turek).

*(Spracovali Gabriel Kováč, Imrich Maraček, Jaroslav Legáth a Pavel Nad' z materiálov OVL SAPV.)*

## **12.5. Retrospektívny pohľad a súčasnosť Odboru potravinárstva a výživy obyvateľstva SAPV**

Odbor potravinárstva a výživy obyvateľstva (OPVŽO) je súčasťou učenej spoločnosti SAPV, ktorá združuje vedeckých pracovníkov z rezortnej výskumnej základne, centrálnych inštitúcií, pedagogických pracovníkov vysokých škôl a tiež odborných pracovníkov z praxe.

SAPV pôsobí v kontinuite „Československé Akadémie Zemědělské“ od 5. decembra 1924 a má tým za sebou, napriek viacerým nepriaznivým politicko-organizačným opatreniam, vo forme zrušení a reorganizácií etc., vďaka schopnosti revitalizácie, obdobie naplnené bohatou činnosťou.

Pri prezentovaní existencie a činnosti OPVŽO, skrátime jeho históriu na prvú polovicu 70-tych rokov minulého storočia, kedy v ČSAZ, v Odbore výživy a jeho Ústrednej komisii pre racionálnu výživu pôsobili niektorí súčasní členovia Odboru: A. Příběla, J. Plesník, I. Kajaba, A. Szokolay i zosnulý F. Strmiska.

Riešili sa vtedy viaceré okruhy 2. etapy programu racionalizácie výživy obyvateľstva a prevencie tzv. civilizačných chorôb, z ktorých viaceré princípy nestrali dodnes na podstatnosti.

Po roku 1989, koncom júna 1990 bola zvolená nová členská základňa obnovej ČSAZ s účasťou členov odboru: J. Plesník, I. Kajaba a zosnulí F. Strmiska a A. Dandár, ktorá do konca roka vypracovala štatúty pre vznik začiatkom roka 1991 federálnej AZV ČSFR a dvoch národných akadémií ČAZV a SAPV.



Na základe uznesenia vlády bola AZV ČSFR zrušená ku dňu 31.12.1992, predchádzalo tomu v polovici decembra spoločné zasadnutie zástupcov Akadémií ČAZV a SAPV s účasťou J. Plesníka, I. Kajabu, A. Dandara, kde sa uzatvorila dohoda o budúcej spolupráci oboch národných Akadémií.

Od 1. januára 1993 ide o založenie a aktivity súčasného OPVŽO SAPV.

Náplň jeho činnosti spočíva v multidisciplinárnych oblastiach vedy o poľnohospodárstve – výrobe surovín, ako základu pre výživu obyvateľstva, o potravinách a zdravotne – medicínskych aspektoch výživy ľudí, vrátane diétológie.

Formálne ide o rozdelenie OPVŽO na časť poľnohospodársko-potravinársku a časť zdravotnícku so zdôraznením preventívnej úlohy výživy.

Obsahovo však ide o nadčasovo koncipované a predsedníctvom SAPV plne akceptované a podporované uplatnenie, čo najužšej poľnohospodársko-potravinársko-medicínskej spolupráce vo vedeckej, výskumnej a praktickej sfére výživy.

Je to jedna z prioritných možností vytvorenia zdrojov pre správnu výživu a jej realizáciu u nášho obyvateľstva.

Z potravinárskej vedy sú v odbore prejednávané poznatky o určujúcich fyzikálno-chemických, nutričných, organoleptických, benefitných mikrobiologických vlastnostiach potravín, ako aj použitie enzymatických a biotechnologických postupov pri ich výrobe.

V tejto oblasti sa hľadajú tiež riešenia viacerých s tým súvisiacich otázok.

Značná pozornosť sa venuje novému smeru výroby zdraviu prospešných („funkčných“) potravín s obsahom viacerých prírodných látok: flavonoidov, beta-glukánov, pektínu, luteínu, zeaxantínu, resveratrolu, kurkuminu a mnohých ďalších s významným preventívnym účinkom. Riešia sa tiež otázky modelovania nových nízko-energetických výrobkov, napr. potravín tzv. light-typu ako aj otázky minimalizácie rizika cudzorodých látok v celom potravinovom reťazci.

Pri ich výrobe dochádza k uplatneniu moderných techník a technológií, aplikácií štartovacích a probiotických kultúr, enzýmovej syntézy a riadených fermentačných procesov.

Pokiaľ ide o riešenie zdravotných otázok, jednoznačne tu dominuje problematika rozšírenosti tzv. civilizačných chorôb, prostredníctvom čo najširšieho uplatnenia preventívnej funkcie správnej výživy u všetkých skupín populácie.

Žiada sa tiež uviesť uplatňovanie blízkej medziodborovej spolupráce v rámci SAPV, najmä s Odbormi veterinárnej medicíny, živočíšnej a rastlinnej výroby a s ďalšími, hlavne však i s intelektuálnou bázou vysokých škôl, FCHPT STU, SPU – FAPZ a jej Katedrou výživy ľudí, FBP SPU a i rezortnými inštitúciami CVŽV Nitra, VÚP Bratislava, VÚM Žilina.

Zo zdravotníckych zariadení sú to: Ústav hygieny lekárskej fakulty UK, pôvodný Výskumný ústav výživy, neskôr ÚPKM a ostatne SZU Bratislava, viaceré klinické pracoviská, ako aj ústav experimentálnej endokrinológie SAV.

Realizačné úsilie je sprostredkované úzkou spolupracou so SISVž, Združením celiatikov, Potravinárskou sekciou SSPPVL pri SAV.

Poslaním odboru je šírenie vedeckých poznatkov o výžive, propagácia a realizácia zásad správnej výživy v praxi a úsilie o ozdravovanie podmienok výživy ľudí. Ďalej sú to podávané podnety pre potravinársky priemysel a pre výrobcov potravín, zamerané na zvyšovanie kvality potravinárskych produktov, nutričné zloženie, uplatňovanie

moderných chemicko-technologických postupov a inovačných procesov v oblasti výroby potravín.

Dôležité nástroje činnosti odboru predstavujú vedecké, odborné, popularizačné a výchovné prednášky, kurzy, kolokviá, sympóziá a konferencie. Významnými nástrojmi činnosti sú produkty jej vydavateľskej a nakladateľskej činnosti, medzi ktoré patril predovšetkým časopis „Výživa a zdravie“ a ročne vydávaný súbor vybraných prác v Zborníku s názvom: „Čítanie o správnej výžive“, zborníky z verejných podujatí, knižné tituly s ďalšie.

V predchádzajúcich rokoch sa Odbor venoval spolupráci na vývoji novej legislatívy, najmä na vývoji potravinového kódexu SR. V tejto súvislosti sa usporiadalo niekoľko konferencií k téme „Výživa – potraviny – legislatíva“, ktoré sa konali v Detve (štyri ročníky v dvojiročných intervaloch). Zo všetkých týchto konferencií boli vydané aj príslušné zborníky.

Členská základňa a jej štruktúra

Čestní členovia:

- |                                        |                                                     |
|----------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| 1. prof. Ing. Alexander Príbel, DrSc.  | FChPT, STU, Bratislava                              |
| 2. doc. Ing. Alexander Szokolay, DrSc. | dôchodca, Bratislava                                |
| 3. doc. MUDR. Igo Kajaba, PhD.         | predseda CarnoMed, zdravotnícke centrum, Bratislava |
| 4. Ing. Karol Herian, PhD.             | dôchodca, Žilina                                    |

Riadni členovia:

- |                                     |                                                     |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| 1. Ing. Ladislav Staruch, PhD.      | I. podpredseda, člen P-SAPV, FChPT, STU, Bratislava |
| 2. doc. Ing. Milan Kováč, PhD.      | II. podpredseda MPRV SR, Bratislava                 |
| 3. prof. Ing. Ján Šajbidor, DrSc.   | FChPT, STU, Bratislava                              |
| 4. prof. Ing. Štefan Schmidt, PhD.  | FChPT, STU, Bratislava                              |
| 5. prof. Ing. Peter Šimko, DrSc.    | FChPT, STU Bratislava                               |
| 6. doc. Ing. Ernest Šturdík, PhD.   | FChPT, STU, Bratislava                              |
| 7. doc. Ing. Stanislav Šilhár, CSc. | VÚP, Bratislava                                     |
| 8. prof. Ing. Jozef Golian, Dr.     | SPU Nitra                                           |
| 9. Ing. Igor Mráz, PhD.             | Slov. legál. metrológia                             |

Nečlenovia SAPV:

- |                                 |                                   |
|---------------------------------|-----------------------------------|
| 1. Mgr. Lenka Duchoňová, PhD.   | Fak. prírodných vied, UCM, Trnava |
| 2. Ing. Alexander Maďarič, PhD. | SZU (zosnulý 2013)                |
| 3. Ing. Ján Uhnák, CSc.         | dôchodca, Bratislava              |
| 4. Ing. Jozef Jajcay, CSc.      | dôchodca, Bratislava              |
| 5. Ing. Lucia Mikušová, PhD.    | Stuvital, STU, Bratislava         |

Celkový počet členov odboru:

17

Z toho:

členov SAPV:

11

nečlenov SAPV:

4

členov z univerzít:

8

členovia z RVZ:

1

z praxe a i. inštitúcií:

4 (z toho 1 MPRV SR)

dôchodcovia:

4

Tajomníčka odboru – p. Irena Salkayová

Účasť členov OPVŽO v predsedníctve SAPV:

1. obdobie (1993 – 1995) – I. Kajaba
2. obdobie (1996 – 1998) – I. Kajaba
3. obdobie (1998 – 2000) – K. Herian
4. obdobie (2001 – 2013) – K. Herian
5. obdobie (2004 – 2006) – M. Kováč
6. obdobie (2007 – 2009) – P. Šimko
7. obdobie (2010 – 2012) – I. Kajaba
8. obdobie (2013 – 2015) – L. Staruch

Aktivity OPVŽO a jeho členov na vedeckých rozpravách na VZ členov a iných podujatiach SAPV

1. OPVŽO bol garantom vedeckej rozpravy na 10. roč. AF v roku 1995 - bol z nej vydaný zborník č. 6: Problematika výživy a produkcie potravín v Slovenskej republike, zostavovateľ zborníka I. Kajaba, ktorý so spoluautorkou M. Mrázovou predniesol aj hlavný referát na tému: Výživa obyvateľstva na Slovensku.  
Koreferáty predniesli členovia OPVŽO M. Kováč, K. Herian, J. Sokol s E. Čepanovou.
2. Na 16. roč. AF v r. 1998 bola vedecká rozprava zameraná na tému: Potravinová bezpečnosť a zdravá výživa obyvateľstva, bol vydaný zborník č. 19, garantom bol A. Sommer. Referátmi sa zúčastnili nasledovní členovia OPVŽO:  
Kajaba, Habán, Bzdúch: Aktuálne problémy výživy a ich zabezpečenie u obyvateľstva technicky vyspelej spoločnosti.  
M. Kováč, P. Šimko: Potravinársky výskum na prahu 21. storočia,  
K. Herian: Mlieko a mliečne výrobky – významný zdroj potravín,  
J. Ondrejka, F. Gerner: Systém prístupu ku kontrole hygienickej kvality potravín,  
J. Daniška: Klinické aspekty výživy ľudí,  
S. Šilhár: Intenzifikačné faktory rozvoja potravinárstva v SR,  
P. Šimko, M. Kováč: Trendy vývoja výroby potravinárskych produktov,  
J. Golian: Hygienické a zdravotné riziká výskytu mikotoxínov v potravinách.
3. Na 17. VZ SAPV v dec. 1999 organizoval vedeckú rozpravu OVL (Maraček) na tému Preventívna veterinárna medicína a verejné zdravie, vydaný bol zborník č. 23, z OPVŽO bola 1 prednáška:  
Kajaba, Dandár, Strmiska, Krátky na tému: Súčasný a perspektívne trendy ochrany a rozvíjania zdravia obyvateľstva – prevencia výživou.
4. Na 17. roč. AF v r. 2000 organizovala vedeckú rozpravu A – SAPV (A. Sommer) na tému: Pôdohospodárstvo a kvalita života obyvateľstva, vydaný bol zborník č. 25.  
Členovia OPVŽO sa prezentovali prednáškami:  
Kajaba, Ginter, Bzdúch, Behúlová: Perspektívne trendy zmien výživy a ich zabezpečovania pre obyvateľstvo vyspelých krajín,  
Daniška, Holobradý: Potravinový reťazec a zdravie človeka,  
Šimko, M., Kováč: Funkčné potraviny a možnosti využitia ich vlastností v systémovom prístupe k ovplyvňovaniu zdravotného stavu obyvateľstva,  
Šilhár, Kováč: Trendy vo výrobe potravín na začiatku nového tisícročia,  
Kováč, Šimko: Úlohy potravinárskeho výskumu pri zabezpečovaní rozhodujúcich faktorov výživy obyvateľstva.

5. Na 22. VZ SAPV - jún 2003 bola vedecká rozprava na tému: Potravinárstvo, nutričná hodnota potravín, ich zdravotná neškodnosť a hygienická bezpečnosť, vydaný bol zborník č. 33 garantom bol OPVŽO, zostavovateľ zborníka K. Herian.

Hlavný referát

M. Kováč: Aktuálne úlohy potravinárskeho výskumu pri zabezpečovaní potrieb potravinárskeho priemyslu SR.

Koreferáty:

Kajaba, Strmiska, Gorner, Krkošková: Medicínske požiadavky na výroby moderného potravinárskeho priemyslu,

Šimko: Funkčné potraviny súčasny stav a trendy,

Herian: Mliekarenský priemysel pred vstupom do EÚ,

Golian, Sokol: Hygienické a kvalitatívne aspekty výroby potravín s predĺženou trvanlivosťou a Bezpečnosť potravín a správanie sa spotrebiteľov.

6. Na 21. roč. AF - r. 2003 vedeckú rozprava na tému Ľuďom chlieb a mier organizovala A – SAPV (Plesník), vydaný bol zborník č. 34.

Za OPVŽO vystúpili:

Šimko, Kováč: Kvalita a bezpečnosť potravín,

Golian, Sokol: Zdravotné riziká antibiotík a inhibítorov v potravinách,

Golian, Sokol predniesli ďalšie 3 prednášky.

7. Na 26. VZ SAPV, jún 2005 bola vedecká rozprava na tému: Biologické, veterinárne a ekonomické podmienky chovu zvierat z hľadiska zdravej výživy obyvateľstva, garantom bol OVL (Maraček). Vydaný bol zborník č. 45. OPVŽO mal 1 prednášku Šilhár: Hygienické príručky pre malé a stredné podniky – unifikovaný systém potravinovej bezpečnosti.

8. Na 27. VZ SAPV, dec. 2005 bola vedecká rozprava na tému: Realizácia komplexného programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR – využitie nutričných poznatkov v primárnej a sekundárnej prevencii neinfekčných chorôb.

Garantom bol OPVŽO, vydaný bol zborník č. 49 zostavovateľ zborníka I. Kajaba.

Hlavný referát:

Kajaba, Šajbidor, Šturdík: Vývoj výživovej a zdravotnej situácie obyvateľstva – nové podnety pre potravinovú a výživovú politiku SR,

Daniška: Výživa a prevencia civilizačných ochorení,

Šilhár: Potenciál SR pre produkciu funkčných zložiek potravín,

Herian: Realizácia školského programu mliečnej výživy,

Golian: Riziká kompylobaktérióz a verejné zdravie,

Golian: Bezpečnosť produktov rybolovu vo vzťahu k zdraviu človeka,

Golian: spoluautor ďalších 2 prednášok.

9. Konferencia k jubileu prof. A. Sommera, vydaný bol zborník č. 50. Za OPVŽO vystúpil I. Kajaba s prednáškou Výživa, potraviny, zdravie, na konferencii v januári 2007 s pietnou spomienkou na zosnulého prof. Ing. Alexandra Sommera, DrSc., predsedu SAPV.

10. Na 33. VZ SAPV, dec. 2008 bola vedecká rozprava na tému: Kľúčové problémy výživy slovenského obyvateľstva a bezpečnosť potravín. Vydaný bol zborník č. 63. Garantom rozpravy bol OPVŽO, zostavovatelia zborníka Kajaba, Šimko.

Hlavný referát:

Kajaba: Stratégia výživy obyvateľstva a bezpečnosť potravín,  
Šajbidor: Význam lipidov vo výžive,  
Šilhár: Význam prírodných aditívnych látok v technológii potravín,  
Šimko: Využitie vlastností plastových obalových materiálov na zvyšovanie bezpečnosti potravín a ochrany zdravia spotrebiteľov,  
Daniška: Aktuálne otázky výživy a prípravy odborníkov vo výžive.

Dlhodobé aktívne účasti členov odboru sú na nasledovných vedeckých konferenciách:

- Zoborský deň, o osteoporóze, ... Nitra.
- Životné podmienky a zdravie... s medzinárodnou účasťou ... Vysoké Tatry.
- Cudzorodé látky v požívatinách ... s medzinárodnou účasťou ... Vysoké Tatry.
- Celiakia a potraviny, ... s medzinárodnou účasťou ... Bratislava.
- Slovenské obezitologické dni ... s medzinárodnou účasťou... (Nimnica, Vyhne, Dudince).

Zahraničná účasť:

Celoštátna konferencia výživy ČR

- Výživa a zdraví  
v Tepliciach v Čechách. Porad. Čes. lék. společnost J. E. Purkyňe, Praha,  
(aktívna účasť referátom I. Kajaba, súčasne vedecký garant konferencie  
a organizátor účasti pracovníkov zo SR).

*(Spracovali Igo Kajaba, Ladislav Staruch z materiálov OPVO SAPV.)*

## **12.6. Z histórie Odboru poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV**

Odbor poľnohospodárskej techniky výstavby a energetiky SAPV bol schválený a vznikol spolu s ďalšími piatimi odbornými orgánmi – odbormi SAPV v roku 1991 v súvislosti s konštituovaním Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied. Na jeho čelo bol menovaný predseda odboru prof. Ing. Ján Tomovčík, CSc. Základ členskej základne Odboru poľnohospodárskej techniky výstavby a energetiky tvorili pôvodní členovia federálnej Akadémie zemědělských věd, ktorí mali určitý vzťah k poľnohospodárskej technike – prof. Ing. Ján Jech, CSc. a Ing. Bohumil Studeník, CSc. Ďalšími členmi odboru sa ďalej stali zástupcovia vtedajšej Mechanizačnej fakulty Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Významnú úlohu zohrali vtedajší pracovníci Ministerstva poľnohospodárstva Slovenskej republiky (Ing. Ján Kuchár, Ing. Juraj Hamaš, Ing. Bohumil Adamec, Ing. Ján Štepanovič a Ing. Tibor Masár, CSc.), ako aj Technického a skúšobného ústavu pôdohospodárskeho v Rovinke (Ing. Richard Markovič, CSc.) a zástupcovia poľnohospodárskej praxe (Ing. Pavol Gunár, CSc.).

Personálna štruktúra vedenia Odboru poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV za obdobie:

1991 – 1994

1. prof. Ing. Ján Tomovčík, CSc. – predseda
2. prof. Ing. Ján Jech, CSc. – podpredseda

1995 – 1997

1. prof. Ing. Ján Jech, CSc. – predseda
2. prof. Ing. Ivan Petranský, DrSc. – podpredseda
3. doc. Ing. Jozef Ďud'ák, PhD. – tajomník

1998 – 2000

1. prof. Ing. Ján Jech, CSc. - predseda
2. prof. Ing. Ivan Petranský, DrSc. – podpredseda
3. doc. Ing. Jozef Ďuďák, PhD. – tajomník

2001 – 2003

1. prof. Ing. Ján Jech, CSc. – predseda
2. Ing. Richard Markovič, CSc. – podpredseda
3. doc. Ing. Jozef Ďuďák, PhD. – tajomník

2004 – 2006

1. prof. Ing. Ladislav Nozdrovický, PhD. – predseda
2. Ing. Richard Markovič, CSc. – podpredseda
3. doc. Ing. Jozef Ďuďák, PhD. – tajomník

2007 – 2009

1. prof. Ing. Ladislav Nozdrovický, PhD. – predseda
2. Ing. Richard Markovič, CSc. – podpredseda
3. doc. Ing. Jozef Ďuďák, PhD. – tajomník

2010 – 2012

1. prof. Ing. Ladislav Nozdrovický, PhD. – predseda
2. prof. Ing. Ján Gaduš, PhD. – podpredseda
3. doc. Ing. Jozef Ďuďák, PhD. – tajomník

2013 – 2015

1. prof. Ing. Ladislav Nozdrovický, PhD. – predseda
2. prof. Ing. Ján Gaduš, PhD. – podpredseda
3. doc. Ing. Jozef Ďuďák, PhD. – tajomník

Riaditeľ Agentúry SAPV:

prof. Ing. Štefan Mihina, PhD.

Predseda SAPV:

prof. Ing. Štefan Mihina, PhD.

Bývalí a súčasní členovia Predsedníctva SAPV:

prof. Ing. Ján Tomovčík, CSc., Dr.h.c. Jozef Lobotka, DrSc., Ing. Richard Markovič, CSc., prof. Ing. Štefan Mihina, PhD., prof. Ing. Ladislav Nozdrovický, PhD.

Ceny SAPV Súťaže mladých vedeckých pracovníkov:

- Ing. Miroslav Macák, PhD. – 2010 v VII. ročníku SMVP
- Ing. Miroslav Macák, PhD. – 2011 v VIII. ročníku SMVP
- Ing. Tomáš Šima – 2012 v IX. ročníku SMVP

### **Práca Odboru poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV**

Odbor poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV v uplynulom období spracoval nasledovné koncepčné materiály, na základe požiadaviek Predsedníctva SAPV, vedenia Ministerstva poľnohospodárstva SR a ďalších organizácií:

- Stanovisko Odboru poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV k dokumentu „Tézy, problémové okruhy týkajúce sa optimálnej organizácie a činnosti slovenskej poľnohospodárskej výskumnej základne. 1995. Autor dokumentu: Dr.h.c. prof. Ing. Ján Jech, PhD., predseda odboru.

- Trendy rozvoja techniky a obchodu s poľnohospodárskou technikou na Slovensku. 1996. Autori dokumentu: Dr.h.c. prof. Ing. Ján Jech, PhD., predseda odboru a Ing. J. Hamaš, člen odboru.
- Súčasný stav v oblasti výskumu poľnohospodárskej mechanizácie. 1996. Autor dokumentu: Dr.h.c. prof. Ing. Ján Jech, PhD., predseda odboru.
- Program rozvoja technických služieb v poľnohospodárstve Slovenska. 1997. Autori dokumentu: Dr.h.c. prof. Ing. Ján Jech, PhD., predseda odboru, Ing. J. Hamaš, člen odboru, prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD., člen odboru.
- Konceptia výskumnovývojovej základne odboru poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky. 1998. Autori dokumentu: Dr.h.c. prof. Ing. Ján Jech, PhD., predseda odboru, Ing. J. Hamaš, člen odboru, prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD., člen odboru, Ing. F. Zacharda, CSc., člen odboru.

Odbor poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV sa aktívne podieľal na organizačnom a obsahovom zabezpečení vedeckej rozpravy na jesennom valnom zhromaždení SAPV v roku 2002. Téma vedeckej rozpravy bola nasledovná: „Súčasný stav a výhľad technického a technologického zabezpečenia pracovných procesov v poľnohospodárstve SR“. Hlavný referát predniesol Dr.h.c. prof. Ing. Ján Jech, PhD., predseda Odboru poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV. Vo svojom referáte sa zamerlal na nasledovné aspekty:

- Aktuálne problémy vybavenosti poľnohospodárstva strojovou technikou,
- Vývoj a výroba poľnohospodárskej techniky na Slovensku,
- Analýza nástrojov podporujúcich rozvoj technickej základne poľnohospodárstva,
- Význam skúšobníctva a uznávania zhody technických výrobkov pre efektívne fungovanie výrobných systémov v poľnohospodárstve,
- Výchova a vzdelávanie pracovníkov pôsobiacich vo sfére využívania techniky ako súčasť manažmentu technického rozvoja,
- Využívanie služieb pri zabezpečovaní technologických postupov v rastlinnej výrobe.

Za významné podujatie organizované Odborom poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV možno považovať vedecký seminár konaný na Katedre strojov a výrobných systémov TF SPU v Nitre dňa 12.04.2005 na tému „Vývojové trendy v pozberovej úprave zrnín“. Vedecký seminár gestoroval Dr.h.c. prof. Ing. J. Jech, PhD. a v jeho priebehu boli prednesené nasledovné príspevky:

- Doc. Ing. M. Angelovič, PhD., Ing. B. Židek, PhD.: Vývojové trendy v technike a technológii pozberovej úpravy zrnín.
- Ing. F. Brukker, CSc., Ing. R.Kichi, PhD., Dr.h.c. prof. Ing. J. Jech, PhD.: Analýza súčasného stavu v pozberovej úprave zrnín na Slovensku.
- Doc. Ing. H. Frančáková, CSc., doc. Ing. J. Frančák, CSc.: Vplyv techniky v procese pozberovej úpravy na vonkajšiu a vnútornú kvalitu ošetrovaných zrnín.
- Dr.h.c. prof. Ing. J. Jech, PhD.: Technika na čistenie zrnín ako rozhodujúci faktor vonkajšej kvality pozberovo ošetrovaných zrnín.
- Prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD., Ing. P. Mihal', CSc.: Špecifikácia parametrov systému skladovania zrnín.
- Ing. Š. Pepich, PhD.: Využitie netradičných zdrojov energie v sušení zrnín.
- Doc. Ing. I. Vitázek, PhD.: Sušenie – nové technológie v sušení zrnín.

Príspevky prezentované na uvedenom vedeckom seminári boli vydané v zborníku SAPV č. 54 s názvom „Vývojové trendy v pozberovej úprave zrnín (čistenie, triedenie, sušenie, skladovanie)“, Nitra, 2006, 44 strán, ISBN 80-89162-25-8.

V roku 2006 na 28. valnom zhromaždení členov Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied, konanom 6. júna 2006 v Nitre, Odbor poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV organizačne a obsahovo zabezpečil vedeckú rozpravu na tému „Rozpracovanie systému presného hospodárenia na pôde v podmienkach Slovenskej republiky“. Úvodný hlavný referát na tému „Význam, možnosti a predpoklady uplatnenia presného poľnohospodárstva v súčasných podmienkach“ predniesol predseda OPTVE prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD., spolu s prof. Ing. Miroslavom Kavkom, DrSc. (Technická fakulta České zemědělské univerzity v Prahe). Ich referát bol zameraný na:

- štruktúru a obsah presného poľnohospodárstva,
- technické a informačné zabezpečenie funkcií systému presného poľnohospodárstva,
- určenie významu a úlohy informačných technológií pri realizácii presného poľnohospodárstva,
- pripravenosť ľudského činiteľa na prácu v systéme presného poľnohospodárstva.

S koreferátmi vo vedeckej rozprave vystúpili:

- Ing. P. Halaj, PhD. (TF SPU v Nitre): Variabilné hnojenie v systéme presného poľnohospodárstva vo vzťahu k správnej farmárskej praxi.
- Prof. Ing. V. Rataj, PhD., Ing. J. Havránková/Galambošová, PhD. (TF SPU v Nitre): Využitie diaľkového prieskumu Zeme pri variabilnom hnojení porastov poľných plodín dusíkom.
- Ing. R. Bujnovský, CSc. (VÚPOP Bratislava): Podmienky uplatnenia systému presného poľnohospodárstva v podmienkach SR.
- Ing. R. Markovič, CSc., Ing. V. Taraba (TSÚP Rovinka): Praktická aplikácia prvkov presného poľnohospodárstva.
- Prof. Ing. Š. Mihina, PhD. (Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu, Nitra): Uplatnenie precízneho poľnohospodárstva v živočíšnej výrobe.

Príspevky prezentované na 28. valnom zhromaždení členov SAPV boli vydané v zborníku SAPV č. 51 s názvom „Rozpracovanie systému presného hospodárenia na pôde v podmienkach Slovenskej republiky“, Nitra, 2006, 82 strán, ISBN 80-89162-22-3.

Členovia Odboru poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV sa aktívne angažujú pri prenose nových poznatkov o modernej poľnohospodárskej technike do praxe formou organizovania odborných seminárov:

- Odborný seminár na tému „Aktuálne problémy využívania techniky v slovenskom poľnohospodárstve“ – Sprievodná akcia celoslovenskej výstavy poľnohospodárskej techniky AGROSALÓN 2009, NITRA, 27. 29. októbra 2009.
- Odborný seminár na tému „Transfér inovatívnych technológií – základný predpoklad celoslovenskej výstavy poľnohospodárskej techniky AGROSALÓN 2011, NITRA, 30. – 31. marca 2011.
- Odborný seminár na tému „Inovatívne technológie a ich implementácia do poľnohospodárskej prvovýroby“ – Sprievodná akcia celoslovenskej výstavy poľnohospodárskej techniky AGROSALÓN 2011, NITRA, 20. – 21. marca 2013.

Odborným garantom týchto seminárov bol predseda odboru prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD.



## **Zasadania Odboru poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV**

Vedenie odboru organizuje pravidelne zasadania, na ktorých členovia prerokovávajú aktuálne problémy súvisiace so zameraním odboru formou vedeckej rozpravy. Tematika prejednávaná v uplynulých rokoch:

rok 2005:

- Vývojové trendy v pozberovej úprave zrnín. 12. apríla 2005. Úvodný referát predniesol Dr.h.c. prof. Ing. J. Jech, PhD.

rok 2006:

- Technické a technologické aspekty využívania biomasy na energetické účely, 11. apríla 2006. Úvodný referát predniesol Ing. R. Markovič, CSc. Referáty boli zamerané na aktuálne aspekty výroby energie z biomasy, zdroje biomasy a jej energetický potenciál; legislatívny rámec a bariéry vo využívaní biomasy na energetické využitie; technologické linky vo využívaní poľnohospodárskej biomasy; ekonomické dopady využívania biomasy na energetické účely; skúsenosti s pestovaním vrby košíkarskej (*Salix viminalis* L.) na energetické účely.
- Biopalivá – význam, výroba, využívanie, legislatívna podpora, ekonomické a environmentálne dopady ich používania. 3. októbra 2006. Úvodný referát predniesol prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD.

rok 2007:

- Ľudské zdroje v systéme mechanizácie poľnohospodárskej výroby – analýza súčasného stavu a očakávaný vývoj v budúcnosti, 12. júna 2007. Úvodný referát predniesol prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD.
- Predpoklady využívania biomasy na energetické účely. Úvodný referát predniesol prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD. 25. októbra 2007. Referáty boli zamerané na potenciál poľnohospodárskej a lesnickej biomasy; ekonomické a legislatívne predpoklady rozvoja bioenergetiky; technické predpoklady rozvoja regionálnej bioenergetiky; Technologické postupy spracovania poľnohospodárskej biomasy; technické a technologické aspekty výroby bioplynu a jeho využitia.

rok 2008:

- Hlavné smery a priority vedy a výskumu v oblasti pôsobnosti odboru poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky, 11. septembra 2008. Úvodný referát predniesol prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD. Zameranie vedeckej rozpravy súviselo s prejednávaním aktuálneho materiálu Prognóza vývoja slovenského poľnohospodárstva – Hlavné smery a priority pôdohospodárskych vied.

rok 2009:

- 40. výročie založenia Mechanizačnej fakulty SPU, 23. septembra 2009. Úvodný referát predniesol Dr.h.c. prof. Ing. V. Kročko, CSc., dekan Technickej fakulty SPU v Nitre, člen OPTVE SAPV.
- Požiadavky na riadenie systému poľnohospodárskej techniky v súčasných podmienkach slovenského poľnohospodárstva, s cieľom prekonávať existujúce problémy rezortu. Úvodný referát predniesol prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD.

rok 2010:

- Aktuálne problémy rozvoja bioenergetiky na Slovensku, 15. apríla 2010. Úvodný referát predniesol prof. Ing. J. Gaduš, PhD., a Ing. Š. Pepich, PhD.
- Úloha techniky v multifunkčnom poľnohospodárstve a pri rozvoji vidieka, 26. októbra 2010. Úvodný referát predniesol prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD.

rok 2011:

- Návrh koncepcie a priorít aplikovaného výskumu v oblasti poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky, 24. marca 2011. Úvodný referát predniesol prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD. Z návrhov vyplývajúcich z diskusie bol spracovaný koncepčný materiál pre Predsedníctvo SAPV.
- Poľnohospodárska technika a jej vplyv na formovanie krajiny a ovplyvňovanie kolobehu vody v krajine, 13. októbra 2011. Úvodný referát predniesol prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD. Uvedená téma súvisela s témou vedeckej rozpravy pripravovanej pre Valné zhromaždenie SAPV s témou vedeckej rozpravy „Revitalizácia krajiny so zreteľom na realizáciu vládneho programu protipovodňových opatrení“.

rok 2012:

- Požiadavky súčasnej situácie v rezorte poľnohospodárstva na profil, vedomosti a zručnosti pracovníkov riadiacich poľnohospodársku techniku, 5. júna 2012. Úvodný referát predniesol prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD. Uvedená téma vyplývala z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky, ktorá vo svojom programe stanovuje dosiahnutie vyššej sebestačnosti vo výrobe potravín, ako aj zabezpečenie vyššej intenzity poľnohospodárskej výroby.
- Prerokovanie koncepčného materiálu „Kľúčové problémy pôdohospodárstva“, ktorý bol koncentrovaným spracovaním širokej škály problémov a poznatkov, ktoré identifikovali vybrané sekcie a expertná skupina MPRV SR, rezortné výskumné inštitúcie, SAPV Nitra, FEM SPU Nitra a SPPK Bratislava. Uvedená téma nadväzuje na dokument Koncepcia rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2014 – 2020, 12. septembra 2012. Úvodný referát predniesol prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD., predseda odboru.

rok 2013:

- Zameranie vedeckovýskumnej činnosti na Technickej fakulte SPU v Nitre a prehľad dosiahnutých výsledkov. Úvodný referát predniesol doc. Ing. Štefan Pogran, PhD. prodekan Technickej fakulty SPU a člen odboru, 14. mája 2013. Z diskusie vyplynuli námety a odporúčenia pre ďalšie smerovanie vedeckovýskumnej činnosti na Technickej fakulte SPU v Nitre s ohľadom na potreby rezortu pôdohospodárstva.
- Trendy v inováciách poľnohospodárskych strojov a technológií a ich dopad na ľudský faktor, 29. októbra 2013. Úvodný referát predniesol prof. Ing. L. Nozdrovický, PhD., predseda odboru. Zaradenie uvedenej tematiky vyplývalo zo skutočnosti, že v sektore poľnohospodárskej techniky možno pozorovať veľmi intenzívnu akceleráciu technického rozvoja a inovácií. Je to výsledok uplatňovania moderných prvkov na báze elektroniky, automatizácie a informačných technológií. V diskusií bolo konštatované, že technický rozvoj a inovácie v oblasti poľnohospodárskej techniky a technológií možno považovať za zdroje impulzov pre inovovanie obsahu študijných programov a študijných predmetov, ako aj zamerania vedeckovýskumnej činnosti a orientácie predkladaných projektov.

### **Aktuálna členská základňa Odboru poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV**

Odbor poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV má 39 členov:

doc. Ing. Pavol Findura, PhD. (TF SPU), doc. Ing. Jozef Ďudák, CSc. (TF SPU), prof. Ing. Ján Gaduš, PhD., (FEŠRR SPU), doc. Ing. Roman Gálik, PhD. (TF SPU), doc. Ing. Ľubomír Gonda, CSc., Ing. Pavol Gunár, CSc., Ing. Juraj Hamaš, prof. Ing. Jozef

Hrubec, CSc. (TF SPU), prof. Ing. Dušan Hrubý, PhD. (TF SPU), Dr.h.c. prof. Ing. Ján Jech, CSc., prof. Ing. Štefan Kováč, PhD., Dr.h.c. Vladimír Kročko, CSc. (TF SPU), Ing. Marián Kukučka (redakcia Moderná mechanizácia v poľnohospodárstve), Ing. František Lavčák, CSc. (TSUP Rovinka), Ing. Jana Lendelová, PhD. (TF SPU), Dr.h.c. prof. Ing. Jozef Lobotka, DrSc., Ing. Richard Markovič, CSc., Ing. Tibor Masár, PhD., Ing. Jozef Mészáros (PD Progres Selice), Ing. Peter Mihal', CSc. (Agroservis s. r. o. Komárno), prof. Ing. Štefan Mihina, PhD. (TF SPU), Ing. Ľubomír Miko (Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR), prof. Ing. Ladislav Nozdrovický, PhD. (TF SPU), Ing. Ivan Oravec (PD Devio Nové Sady), Ing. Štefan Pepich, PhD. (TSUP Rovinka), doc. Ing. Štefan Pograd, PhD. (TF SPU), Ing. Jozef Pružinský (VPP SPU), prof. Ing. Vladimír Rataj, PhD. (TF SPU), Ing. Peter Rusňák (TSUP Rovinka), prof. Ing. Aurel Sloboda, PhD., Ing. Jozef Svetlanský (Poľnohospodár Nové Zámky a. s.), prof. Ing. Jozef Šesták, CSc., Ing. Jaroslav Šottník, PhD., prof. Ing. Zdenko Tkáč, PhD. (TF SPU), prof. Ing. Ján Tomovčík, CSc., doc. Ing. Ivan Vitázek, PhD. (TF SPU), Ing. František Zacharda, CSc., (Agrobioenergia s. r. o.), prof. Ing. Anton Žikla, CSc., Ing. Branislav Židek, PhD. (Agrodružstvo Rišňovce).

**Riadnymi členmi (10) SAPV sú:**

prof. Ing. Ján Gaduš, PhD., doc. Ing. Roman Gálik, PhD., Dr.h.c. Vladimír Kročko, CSc., Ing. Richard Markovič, CSc., Ing. Tibor Masár, PhD., prof. Ing. Štefan Mihina, PhD., prof. Ing. Ladislav Nozdrovický, PhD., Ing. Ivan Oravec, prof. Ing. Vladimír Rataj, PhD., prof. Ing. Zdenko Tkáč, PhD.

**Odbor má 2 čestných členov SAPV:**

prof. Ing. Jozef Šesták, CSc., prof. Ing. Ján Tomovčík, CSc.

**Odbor má 2 emeritných členov SAPV:**

Dr.h.c. prof. Ing. Ján Jech, CSc., Dr.h.c. prof. Ing. Jozef Lobotka, DrSc.

**Zahraniční členovia SAPV navrhnutí Odborom poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky SAPV:**

- prof. Ing. Miroslav Kavka, DrSc., vedúci katedry, Technická fakulta ČZU v Prahe, Česká republika.
- Prof. Dr. hab. Inž. Stanislav Sosnowski, Vysoká škola inžiniersko-ekonomická so sídlom v Rzeszowe, Poľsko.
- Dr.h.c. prof. Ing. Hristov I. Beloev, DrSc., rektor, Univerzita Angela Kenčeva, Ruse, Bulharsko.

*(Spracoval Ladislav Nozdrovický z materiálov OPTVE SAPV.)*

## **12.7. História Odboru lesníctva SAPV**

Základy Odboru Lesníctva (OL SAPV) sa viažu na Československú akadémiu zemédělskú (ČSAZ), ktorá svoju činnosť ukončila v roku 1989. V roku 1990 bola vytvorená Akadémia zemédělských vied ČSFR (AZV ČSFR), v ktorej z 51 slovenských členov boli aj zástupcovia dnešného OL SAPV – doc. Ing. Jozef Konôpka, CSc., doc. Ing. Jozef Remiš, CSc., prof. Ing. Štefan Šmelko, DrSc. a prof. Ing. Július Valtýni, DrSc. Doc. Remiš sa stal jedným z 22 členov predsedníctva AZV ČSFR a po zriadení SAPV v roku 1991 sa stal členom jej prvého predsedníctva.

Ustanovujúca schôdza Odboru lesného a vodného hospodárstva SAPV (OLVH SAPV) sa konala 30.7.1991. K 11 slovenským zástupcom v bývalej AZV ČSFR pribudli po zvolení na 3. valnom zhromaždení SAPV 4 noví členovia – doc. Ing. Pavol Dvorščák,

CSc., Ing. Jozef Tutka, CSc. a Ing. Juraj Varínsky, CSc. Predsedom odboru sa stal doc. Ing. Jozef Konôpka, CSc. V rámci odboru pracovali 4 lesnícke komisie: biologická, ochrany lesov a poľovníctva, ekonomiky a riadenia lesného hospodárstva, lesnej techniky. Popri členoch SAPV pracovalo v komisiách do 50 popredných vedeckých pracovníkov, pedagógov, odborných a riadiacich pracovníkov významných lesníckych inštitúcií Slovenska. V rámci odboru LVH sa takto tvorili, prerokovali a pripomienkovali napr.: Programové vyhlásenie vlády – časť lesné hospodárstvo, Štátna lesnícka politika, Stratégia a koncepcia lesníctva, Koncepcia privatizácie, Zásady štátnej vednej politiky a reštrukturalizácia VVZ, Návrh nového lesného zákona a návrhy noviel zákona o lesoch a zákona o poľovníctve, Správa o stave rezortu pôdohospodárstva a ďalšie.

V roku 1993 mal odbor LVH SR 15 členov – 8 riadnych členov SAPV – Ing. Jozef Konôpka, CSc., doc. Ing. Jozef Remiš, CSc., prof. Ing. Rudolf Šály, DrSc., prof. Ing. Štefan Šmelko, DrSc., prof. Ing. Július Valtýni, DrSc., Ing. Jozef Tutka, CSc., Ing. Juraj Varínsky, CSc. a Ing. Pavol Dvorščák, CSc. a 7 ďalších členov odboru: prof. Dr. Ing. Ján Halaj, DrSc., doc. Ing. Pavol Hell, CSc., doc. Ing. Ján Ilavský, CSc., prof. Ing. Ivan Kolenka, DrSc., Ing. Július Novotný, CSc., Ing. Rudolf Petráš, CSc. a Ing. Anton Žihlavník, CSc. V rámci odboru pracovali štyri komisie:

- Komisia biologická – 14 členov – predseda Ing. Rudolf Petráš, CSc.
- Komisia ochrany lesov a poľovníctva – 15 členov – predseda Ing. Július Novotný, CSc.
  - Subkomisia pre poľovníctvo – 8 členov – predseda doc. Ing. Pavol Hell, CSc.
- Komisia ekonomiky a riadenia LH – 11 členov – predseda prof. Ing. Ivan Kolenka, DrSc.
- Komisia lesnej techniky – 12 členov – predseda doc. Ing. Ján Ilavský, CSc.

Na 5. valnom zhromaždení (VZ) SAPV v roku 1994 bol do predsedníctva SAPV na obdobie 1995–1997 zvolený doc. Ing. Jozef Konôpka, CSc. OLVH sa stal gestorom odborného seminára, organizovaného v rámci filmového festivalu AGROFILM 94.

Na 6. VZ v roku 1995 bol zriadený Odbor lesníctva (OL) a boli zvolení noví riadni členovia: doc. Ing. Ján Ilavský, CSc., prof. Ing. Rudolf Midriak, DrSc., prof. Ing. Július Novotný, CSc. a doc. Ing. Rudolf Petráš, CSc., prof. Ing. Ivan Kolenka, CSc., prof. Ing. Eduard Bublinc, CSc., Ing. František Ondriš, CSc. a - ako čestný člen – Ing. Ctibor Greguš, DrSc. Novými členmi OL boli zvolení: Ing. Gizela Nociarová, CSc., Ing. Ladislav Popovič, CSc., Ing. Karol Prašovský, CSc., Ing. Roman Svitok, CSc., doc. Ing. Ladislav Tužinský, CSc., doc. Ing. Anton Žihlavník, CSc. Celkove mal OL SAPV 23 členov, z toho 16 členov SAPV.

Na zasadaní Odboru lesníctva SAPV dňa 23.7.1996 sa ako odborná časť uskutočnil odborný seminár na tému „Ekologické obhospodarovanie lesov“, ktorého gestorom bola Sekcia biologická. Na seminári sa predniesli tieto referáty:

- prof. Ing. L. Paule, CSc.: Ekologické obhospodarovanie lesov z aspektu genetiky a šľachtenia
- prof. Ing. L. Štefančík, DrSc.: Ekologické obhospodarovanie lesov z aspektu pestovania lesov
- Ing. K. Prašovský, CSc.: Ekologické obhospodarovanie lesov z aspektu hospodárskej úpravy lesov
- prof. Ing. E. Rónay, DrSc.: Ekologické obhospodarovanie lesov z aspektu lesnej techniky
- Ing. F. Ondriš, CSc.: Ekologické obhospodarovanie lesov z aspektu ekonomiky

- doc. Ing. Július Novotný, CSc.: Ekologické obhospodarovanie lesov z aspektu ochrany lesov.

Odborná časť zasadnutia bola prístupná verejnosti, spropagovaná na lesníckych inštitúciách sídliačich vo Zvolene (LVÚ, TU, Lesoprojekt, Ústav ekológie lesa SAV). V diskusii vystúpili 2 členovia odboru a 1 hosť. Zborník referátov vyšiel v rámci edície SAPV, ako číslo 8.

7. VZ zvolilo za riadnych členov SAPV prof. Ing. Ladislava Pauleho, PhD. a prof. Ing. Antona Žihlavníka, CSc. V roku 1996 mal OL SAPV 27 členov, z toho 17 členov SAPV a jedného zahraničného člena - prof. Grandtnera z Kanady, ktorí pracovali v štyroch sekciách. Na svojich zasadnutiach jednotlivé sekcie potvrdili svojich pôvodných predsedov, resp. zvolili nového predsedu (po prof. Kolenkovi prevzal vedenie ekonomickej sekcie Ing. Ďurkovič, CSc.) a doplnili členstvo v sekciách. V sekcii ochrany lesa vznikli dve samostatne pracujúce komisie, komisia ochrany lesa, ktorú vedie doc. Novotný a komisia poľovníctva, pod vedením doc. Ing. Pavla Hella, CSc. Sekcia ochrany lesa sa o. i. podieľala na organizovaní celoslovenského seminára „Aktuálne problémy ochrany lesa“, ktorý sa uskutočnil v apríli 1996 v Banskej Štiavnici s účasťou viac ako 180 popredných odborníkov z lesníckej praxe, školstva a výskumu a IUFRO Meeting – spoločné zasadnutie pracovných skupín IUFRO „Populačná dynamika hmyzu a biologický boj s hmyzom“ v auguste 1996 v Banskej Štiavnici, s účasťou viac ako 80 odborníkov z 19 štátov z celého sveta. Mimoriadnu pozornosť sekcie ochrany lesa si vyžiadala vetrová kalamita v oblasti Horehronia, pričom členovia OL pracovali v komisii expertov, menovanej ministrom pôdohospodárstva na riešenie problémov pri likvidácii veľkoplošnej lesnej kalamity. Kolektív odborníkov sekcie pripravil osnovu publikácie „Zdravotný stav lesov Slovenska – súčasný stav a možné trendy vývoja“. OL vypracoval stanovisko k tézam problémových okruhov modelu rezortnej VVZ a k modelu optimálnej organizácie, štruktúry, rozsahu, funkcie a zamerania vedeckovýskumnej základne v lesníctve, ktoré nadväzovalo na program 7. VZ. V odbornom programe 9. plenárneho zasadnutia členov SAPV (5.12.1996) v Nitre pripravil a predniesol prof. Ing. Július Valtýni, DrSc. príspevok „Vývoj a súčasné problémy lesníckych meliorácií“. Na 11. VZ SAPV 6.12.1996 boli odovzdané ocenenia – diplomy SAPV – významným vedeckým pracovníkom. Za odbor lesníctva boli ocenení prof. Ing. Július Valtýni, DrSc. a doc. Ing. Anton Žihlavník, CSc.

Na 10. VZ SAPV 22.5.1997 sa odovzdali ocenenia SAPV pri príležitosti životných jubileí členov. Z odboru lesníctva bolo na ocenenie navrhovaných 6 odborníkov: prof. Š. Korpel, prof. R. Šály, prof. E. Bublinc, doc. J. Remiš, doc. M. Hladík a prof. L. Paule.

Na 11. VZ bol doc. J. Konôpka opätovne zvolený za člena predsedníctva SAPV na obdobie rokov 1998 – 2000. Odbor lesníctva sa aktívne zapojil o. i. do rozpravy na jarnom 12. VZ v roku 1998 na tému „Ochrana rastlín a rastlinné liečivo“, kde s koreferátom na tému „Ochrana lesov – dôležitá úloha štátnej lesníckej politiky“ vystúpil doc. Ing. Jozef Konôpka, CSc. Odbor lesníctva sa významnou mierou podieľal na príprave 12. VZ (jeseň 1998), zameraného po odbornej stránke na 100. výročie organizovaného lesníckeho výskumu na Slovensku, kde prezentoval dva nosné referáty: „Stratégia a koncepcia rozvoja lesníctva SR“ (doc. Ing. Jozef Konôpka, CSc., Ing. Alexander Čarný) a „História, súčasnosť a perspektívy rozvoja lesníckej vedy a výskumu na Slovensku“ (doc. Ing. Ján Ilavský, CSc.). K nim odznelo 8 koreferátov členov odboru a 4 príspevky v diskusii. Oba referáty a všetky koreferáty boli vydané v samostatnom Zborníku SAPV č. 16 „Súčasný stav a perspektívy rozvoja slovenského

lesníctva“. 13. valné zhromaždenie sa uskutočnilo v Banskej Štiavnici, jeho súčasťou bola tiež exkurzia v Arboréte Kysyhýbel a banskoštiavnických tajchoch. V tom roku P SAPV udelilo diplomy za rozvoj vedy členom OL SAPV: prof. Dr. Ing. Eugenovi Rónayovi, DrSc., prof. Ing. Štefanovi Šmelkovi, DrSc., prof. Ing. Ladislavovi Štefančíkovi, DrSc., Ing. Jozefovi Tutkovi, CSc. a Ing. Jurajovi Varínskemu, CSc. Za realizáciu výsledkov výskumu v lesníckej praxi bol ocenený nečlen SAPV – Ing. Jozef Slivka z Východoslovenských lesov, š. p. Košice. OL SAPV mal v roku 1998 21 odborníkov, z toho 17 členov SAPV a 1 zahraničný člen.

V roku 2000 sa konalo plenárne zasadanie OL SAPV, na ktorom sa prerokoval „Návrh hlavných smerov a priorít vedy a výskumu v lesníctve SR“. V odbore pôsobilo 39 členov, z toho 24 členov SAPV. Členovia odboru pracovali v 3 sekciách, ktoré mali spolu 80 členov. Na 17. VZ v decembri 2000 bol do predsedníctva SAPV na obdobie 2001 – 2003 zvolený prof. Ing. Július Novotný, CSc., člen OL SAPV, ktorý bol následne na 22. VZ v roku 2003 zvolený za podpredsedu SAPV na obdobie 2004 – 2006.

OL SAPV mal v roku 2003 40 členov, z toho 24 členov SAPV. Odbor mal 7 odborných sekcií, v ktorých sa do činnosti zapojilo ďalších 42 odborníkov z lesníckej vedy a praxe. Hlavná činnosť sa zamerala na rozpracovanie úloh vyplývajúcich z hlavných smerov a priorít pôdohospodárskej vedy a výskumu, ktoré schválilo vedenie Ministerstva pôdohospodárstva v roku 2001. Táto činnosť sa zavŕšila vypracovaním knižnej publikácie „Hlavné smery a priority lesníckej vedy a výskumu na Slovensku pri vstupe do 21. storočia“.

Nosnými témami vedeckých rozpráv plén OL SAPV v roku 2004 boli: Návrh stanoviska OL SAPV k niektorým aktuálnym problémom poľovníctva na Slovensku – vypracovala Sekcia trvalo udržateľného manažmentu zveri a trvalo udržateľného obhospodarovania lesov (Priority lesníckej vedy a výskumu), ku ktorej boli prednesené príspevky: Ekologické problémy lesného hospodárstva a ich riešenie a Zachovanie a reprodukcia genofondu lesov, ich druhovej a ekosystémovej rôznorodosti.

V roku 2005 sa OL SAPV významnou mierou podieľal na príprave Národného lesníckeho programu. Predsedníctvo SAPV v tom roku udelilo doc. Ing. Jánovi Ilavskému, CSc. diplom SAPV za rozvoj vedy v oblasti lesníctva.

V roku 2006 mal OL SAPV 44 členov, z toho 23 členov SAPV. V siedmich sekciách pracovalo ďalších 66 odborníkov. Vo vedeckých rozpravách rokovaní odboru sa prerokovali problematiky: Vývoj a súčasný stav lesného hospodárstva na Slovensku, Koncepcia pôdohospodárstva na roky 2007–2013 Lesné hospodárstvo, návrh Doktríny lesného hospodárstva Slovenskej republiky, Akčný program EÚ v oblasti lesného hospodárstva, Stav príprav 7. rámcového programu EÚ. Závery z rokovaní sa postúpili príslušným komisiám. Návrh slovenskej lesníckej doktríny sa postúpil P SAPV, ktoré ho schválilo v auguste 2006.

29. VZ v roku 2007, ktoré o. i. zvolilo za predsedu SAPV doc. Ing. Jozefa Konôpku, CSc., malo vedeckú rozpravu na tému „Multifunkčné postavenie a udržateľnosť rozvoja poľnohospodárstva a lesníctva“, ktorú pripravili člen P SAPV doc. Ing. Gejza Blaas, CSc. a predseda OL SAPV doc. Ing. J. Konôpka, CSc. S koreferátom na tému „Klasifikácia funkcií lesov a ich využitie v krajine“ vystúpili členovia OL doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD. a prof. Ing. Vladimír Čaboun, CSc. Doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD. spolu s doc. RNDr. Bernardom Šiškom, PhD. vystúpili na 30. VZ SAPV s koreferátom vo vedeckej rozprave na tému „Funkcia uhlíka v pôde pri ochrane pôdy a produkcii biomasy“. Na 31. VZ SAPV vystúpili s koreferátmi prof. Ing. Július

Novotný, CSc. a Ing. Milan Oravec, CSc. „Súčasný stav a návrh opatrení na energetické využitie drevnej biomasy na Slovensku“ a doc. RNDr. Ing. Jozef Mind'áš, CSc. a Ing. Ján Farkaš „Stav a perspektívy výroby palivovej dendromasy v podniku LESY SR, š. p. Banská Bystrica“. OL SAPV sa významnou mierou podieľal na organizovaní sympózia s medzinárodnou účasťou „Lesy – národné bohatstvo a zdroj ekosuroviny“, konanom v rámci 24. ročníka medzinárodného filmového festivalu AGROFILM 2007, členovia odboru o. i. vystúpili s príspevkom „Príčiny hynutia smrekových porastov na Slovensku“ (Ing. Andrej Kunca, PhD., Ing. Juraj Varínsky, CSc., Ing. Milan Zúbrik, PhD. a Ing. Roman Leontovský, PhD.).

V roku 2007 bolo zvolené predsedníctvo OL SAPV na obdobie 2007 – 2009, ďalší členovia odboru (24) a menovaní členovia sekcií. Vo vedeckých rozpravách sa prerokoval návrh Vízie rozvoja funkcií lesov na Slovensku, problematika zdravotného stavu lesov a vplyvu negatívnej kampane nevládných organizácií a médií na stav slovenských lesov a problematika energetického využitia dendromasy, ktorá sa pripravila ako podkladový materiál pre vedeckú rozpravu na VZ SAPV. Predsedníctvo SAPV udelilo medailu za rozvoj vedy v oblasti lesníckych meliorácií prof. Ing. Rudolfovi Šálymu, DrSc.

V roku 2008 sa uskutočnilo zasadanie pléna OL SAPV v rámci „Týždňa vedy a techniky na Slovensku“, na ktorom sa prerokoval koncept materiálu „Hlavné smery a priority vedy a výskumu v lesníctve“ pripravený prof. Ing. Júliom Novotným, CSc. Pozornosť sa venovala aktuálnej situácii v zdravotnom stave smrečín na Slovensku, pripravovaným a realizovaným opatreniam na zvládnutie podkôrnikovej kalamity. Za rozvoj vedy v oblasti lesníctva bol ocenený medailou SAPV člen odboru Ing. Ctíbor Greguš, DrSc. a Národné lesnícke centrum pri príležitosti 110. výročia lesníckeho výskumu na Slovensku a 30. výročia celožitovného vzdelávania v lesnom hospodárstve.

V programe zasadnutia Odboru lesníctva SAPV, ktoré sa uskutočnilo 28.5.2009 bola vedecká rozprava na tému „Svetová a ekonomická kríza a jej dopady na lesné hospodárstvo – hľadanie východísk“. V záveroch zo zasadnutia bol predseda odboru Ing. Juraj Varínsky, CSc., zmocnený členmi vystúpiť na 34. valnom zhromaždení členov SAPV s diskusným príspevkom „Kríza v lesnom hospodárstve – dopady a riešenia“. Na 34. valnom zhromaždení členov SAPV bol v programe vedeckej rozpravy odprezentovaný referát doc. J. Konôpku a Ing. M. Moravčika „Problémy krízy v lesnom hospodárstve na Slovensku“; v diskusii ho doplnil Ing. Varínsky informáciou o materiáli, ktorý spracoval NLC, o seminári, ktorý sa k tejto téme uskutočnil vo Zvolene a názorom na krízu vo financovaní pôdohospodárskeho a špeciálne lesníckeho výskumu v súčasnosti.

V roku 2009 mal OL SAPV 44 členov, z toho 23 členov SAPV, v šiestich sekciách pracovalo celkom 99 odborníkov. Na zasadaniach odboru sa prerokovali témy: Svetová finančná a ekonomická kríza a jej dopady na lesné hospodárstvo – hľadanie východísk, Nový model financovania vedy a výskumu v rezorte pôdohospodárstva a Koncepcia štátneho programu využívania, ochrany a reprodukcie obnoviteľných zdrojov Slovenska.

Na zasadaniach OL SAPV v roku 2010 sa zhodnotila činnosť odboru vo funkčnom období rokov 2007–2009, pripravila a vykonala sa voľba predsedu, podpredsedu OL SAPV a ďalších členov odboru na nasledujúce funkčné obdobie a P SAPV, navrhli sa kandidáti na riadnych a čestných členov SAPV. OL SAPV mal v roku 2010 47 členov, z toho 23 členov SAPV, v šiestich sekciách pracovalo spolu 123 odborníkov.

K októbru 2011 mal Odbor lesníctva SAPV 47 členov, z toho bolo 30 členov SAPV; v šiestich sekciách pracovalo 123 odborníkov. Na dvoch plénach odboru boli nosnými témami: Návrh téz dokumentu „Konceptia a priority pôdohospodárskeho aplikovaného výskumu na Slovensku“ a tézy referátu do vedeckej rozpravy VZ SAPV na tému „Revitalizácia krajiny a integrovaný manažment povodí ako vedecký problém“.

Ku koncu roka 2012 mal OL SAPV 47 členov. Z toho bolo 30 členov SAPV a 17 ďalších členov odboru. V rámci OL SAPV pracovalo 6 sekcií, v ktorých bolo 123 odborníkov – popredných pracovníkov lesníckej praxe a osobností lesníckej vedy. Uskutočnili sa dve plenárne zasadnutia odboru, nosnou témou jarného zasadnutia bol návrh téz do vedeckej rozpravy na 40. VZ SAPV na tému „Súčasný stav a perspektívy šľachtenia rastlín a semenárstva na Slovensku“. Tézy pripravil kolektív autorov pod vedením prof. Ing. Ladislava Pauleho, PhD.

Témami jesenného zasadnutia boli: voľba kandidátov do volieb Predsedníctva SAPV na nasledujúce funkčné obdobie; Konceptia rozvoja pôdohospodárstva SR na rok y 2014 – 2020 a návrh tém na vedecké rozpravy valných zhromaždení SAPV pre obdobie 2013 až 2015.

Januárové zasadanie OL SAPV v roku 2013 zhodnotilo činnosť odboru vo funkčnom období 2010 – 2012, vykonala sa voľba predsedu, podpredsedu a ďalších členov odboru na nasledujúce obdobie. Májové zasadanie odboru sa uskutočnilo za účasti predsedu SAPV prof. Š. Mihinu. Rokovalo sa k témam vedeckej rozpravy na 42. VZ – Rámcový program pre výskum a inovácie EÚ (2014 – 2020), Horizont 2020 a podporné štruktúry rámcových programov na Slovensku – Spoločné výskumné centrá EÚ a Dunajská stratégia. Na jesennom zasadnutí OL SAPV sa prerokovala problematika Programu rozvoja vidieka na roky 2014-2020 – Transfer vedomostí, Navrhované opatrenia PRV 2014–2020 a možnosti PRV prostredníctvom Európskeho inovačného partnerstva (EIP) pre produktivitu a udržateľnosť poľnohospodárstva a Operačných skupín EIP. V tajných voľbách bol zvolený Ing. M. Kovalčík, CSc., za kandidáta na členstvo v SAPV. S ďalšími informáciami zo života odboru lesníctva je možné sa oboznámiť na webovej stránke odboru <http://olsapv.nlcsk.sk/>

### **Aktuálna členská základňa OL SAPV**

Odbor lesníctva SAPV má 59 členov - **28 z NLC Zvolen** – Ing. J. Bavlšík, dr. Ing. T. Bucha, Ing. J. Ďurkovič, CSc., doc. RNDr. T. Hlásny, PhD., Ing. J. Jankovič, CSc., Ing. M. Kamenský, CSc., Ing. P. Kaštier, PhD., doc. Ing. J. Konôpka, CSc., doc. Dr. Ing. B. Konôpka, Ing. M. Kovalčík, PhD., Ing. L. Kulla, PhD., Ing. A. Kunca, PhD., Ing. J. Lipták, CSc., Ing. M. Moravčík, CSc., prof. Ing. J. Novotný, CSc., Ing. M. Oravec, CSc., doc. Ing. R. Petráš, CSc., doc. Ing. J. Remiš, CSc., Ing. M. Radocha, CSc., Ing. M. Sarvaš, PhD., Ing. Z. Sarvašová, PhD., Ing. V. Šebeň, PhD., prof. Ing. Š. Šmelko, DrSc., doc. Ing. I. Štefánčík, CSc., Ing. J. Tutka, CSc., Ing. J. Varínsky, CSc., Ing. J. Vladovíč, PhD. a Ing. M. Zúbrik, PhD., **14 z Technickej univerzity vo Zvolene** – doc. Ing. M. Fabrika, CSc., prof. Ing. I. Kolenka, DrSc., doc. Ing. V. Kunca, PhD., prof. Ing. R. Midriak, DrSc., prof. Ing. L. Paule, PhD., prof. dr. Ing. V. Pichler, prof. Dr. Ing. Eugen Rónay, DrSc., prof. Ing. M. Saniga, DrSc., doc. Dr. Ing. J. Šálka, prof. Ing. R. Šály, DrSc., prof. Ing. J. Škvarenina, PhD., prof. Ing. J. Tuček, CSc., prof. Ing. J. Valtýni, DrSc., prof. Ing. A. Žihlavník, CSc. a prof. Ing. Š. Žihlavník, CSc., **7 zo š. p. LESY SR** – Ing. R. Bruchánik, PhD., Ing. J. Farkaš, Ing. F. Ondriš, CSc., Ing. M. Ondruš, Ing. F. Štulajter, CSc., Ing. J. Švančara, Ing. L. Varga, CSc., **4 z ÚEL SAV Zvolen** – prof. Ing. E. Bublincec, CSc., Ing. C. Greguš, DrSc., RNDr. J. Kulfán, CSc. a Ing. P. Zach, CSc., **1 z UmB Banská Bystrica** – prof. Ing. R. Midriak, DrSc., **1 z MŽP SR** – doc. Ing. J.



Ilavský, CSc., **1 z SHMÚ Banská Bystrica** – doc. Ing. RNDr. J. Mind'áš, PhD., **1 z Výskumnej stanice TANAP** – Ing. P. Fleischer, PhD., **1 z Obvodného lesného úradu Banská Bystrica** – Ing. R. Zlocha.

V Odbore lesníctva pracuje 31 členov, ktorí sú riadnymi, emeritnými alebo čestnými členmi SAPV.

**Riadnymi členmi SAPV sú:** Ing. R. Bruchánik, PhD., dr. Ing. T. Bucha, Ing. P. Fleischer, PhD., doc. Ing. J. Ilavský, CSc., doc. Ing. RNDr. J. Mind'áš, PhD., Ing. M. Moravčík, CSc., prof. Ing. J. Novotný, CSc., Ing. F. Ondriš, CSc., prof. Ing. L. Paule, PhD., doc. Ing. R. Petráš, CSc., Ing. M. Radocha, CSc., prof. Ing. J. Škvarenina, PhD., Ing. J. Švančara, prof. Ing. J. Tuček, CSc., Ing. J. Varinsky, CSc., Ing. R. Zlocha, Ing. M. Zúbrik, PhD. a prof. Ing. A. Žihlavník, CSc.

**Čestnými členmi SAPV sú:** prof. Ing. E. Bublinec, CSc., Ing. C. Greguš, DrSc., doc. Ing. J. Konôpka, CSc., prof. Ing. R. Midriak, DrSc., doc. Ing. J. Remiš, CSc., prof. Dr. Ing. Eugen Rónay, DrSc., prof. Ing. R. Šály, DrSc., prof. Ing. Š. Šmelko, DrSc. a prof. Ing. J. Valtýni, DrSc.

**Emeritnými členmi SAPV sú:** prof. Ing. I. Kolenka, DrSc., Ing. J. Lipták, CSc. a prof. Ing. Š. Žihlavník, CSc.

V pôsobnosti OL SAPV bol v roku 2013 jeden riadny člen SAPV preradený medzi emeritných členov, bol zvolený jeden riadny člen SAPV; za ďalších členov OL SAPV bolo zvolených 27 odborníkov z lesníckej vedy a praxe.

**Predsedníctvo odboru:** dr. Ing. T. Bucha – predseda, prof. Ing. J. Škvarenina, PhD. – podpredseda, Ing. M. Radocha, CSc. – tajomník.

Odborná činnosť Odboru lesníctva SAPV je organizovaná v šiestich sekciách, v ktorých okrem členov OL SAPV pracujú ďalší poprední odborníci z lesníckeho výskumu, lesníckeho školstva, štátnej správy lesného hospodárstva a organizácii štátnych a neštátnych lesov:

- **Sekcia biodiverzity a ekológie lesných ekosystémov** (30 členov, predseda: prof. Ing. J. Škvarenina, PhD.)
- **Sekcia trvalo udržateľného obhospodarovania lesov** (24 členov, predseda: Ing. M. Moravčík, CSc.).
- **Sekcia integrovanej ochrany lesov** (19 členov, predseda: Ing. M. Zúbrik, PhD.)
- **Sekcia lesníckej politiky a ekonomiky** (17 členov, predseda: Ing. M. Kovalčík, PhD.)
- **Sekcia trvale udržateľného manažmentu zveri** (11 členov, predseda: Ing. P. Kaštier, PhD.)
- **Sekcia lesnej techniky a technológií** (16 členov, predseda: Ing. M. Radocha, CSc.)

*(Spracoval Tomáš Bucha z materiálov OL SAPV.)*

## **12.8. História Odboru vodného hospodárstva SAPV**

### **História vodného hospodárstva na Slovensku**

Na Slovensku boli v stredoveku dve ťažiská vodohospodárskych opatrení: jednak to bola ochrana Žitného ostrova proti záplavám z Dunaja, jednak sa budovali zariadenia vyplývajúce z potrieb baníctva. Ochranné hrádze pozdĺž Dunaja sú veľmi starého pôvodu. Už kráľ Žigmund Luxemburský vydal nariadenie o nútených prácach na ich stavbe a údržbe.

Baníctvo potrebovalo vodu na pohon čerpadiel a rumpálov, lebo pri ručnom čerpaní sa zamestnala väčšia časť baníkov. Nahradzovala sa preto ľudská práca zvieracím pohonom (gepele poháňané koňmi) a vodným kolesom, neskôr sa voda odvádzala dlhými štôľňami („dedičné štôľe“).

Najstarší vodovod na Slovensku malo mesto Kremnica (**vodovod z Gróbné**, nazývaný aj Zvolenodolinský). Bol postavený v roku 1323, teda ešte skôr ako sa tu začali raziť prvé uhorské groše. Pozoruhodným je však najmä **Turčekovský vodovod**, s prívlastkom stredoveký vodohospodársky zázrak. Bol vybudovaný na konci 15. storočia, aby zabezpečil v okolí Kremnice dostatok vody pre banskú činnosť a spracovanie rúd. Neveľké vodné dielo svojou originalitou a technickým riešením prekonallo stáročia. Jeho časť je funkčná dodnes a po zániku banskej činnosti slúži ako zdroj pitnej vody a na energetické účely. V roku 1921 bolo tak možné v banských priestoroch, v hĺbke 245 m, umiestniť podzemnú vodnú elektrárňu – ako prvý spôsob realizácie v Európe.

V banskoštiavnickom regióne sa buduje dômyselný systém „tajchov“, nádrží ako zdroj pohonnej vody. Táto vodohospodárska sústava bola odrazom technickej osvietenosti a odvahy vtedajších priehradárskych majstrov a bola na svoju dobu unikátna. Patrí k najvýznamnejším technickým pamiatkam sveta, preto bola v roku 1993 spolu s mestom Banská Štiavnica zapísaná na Listinu svetového dedičstva UNESCO. Vybudovala sa sústava 60 tajchov (najznámejšie: Rozgrund, Veľká Kolpašská, Dolná Vindšachtská, Veľká Vindšachtská, Malá a Veľká Richňavská, Otergrund, Dolnohodrušská, Belianska, Počúvadlo), ktoré zadržovali dažďovú vodu pre banské účely, ale aj pre zásobovanie pitnou vodou. Základom bolo vzájomné prepojenie vodných nádrží jarkami a štôľňami a zachytávanie zrážkových vôd na okolitých svahoch s ich gravitačným privádzaním do nádrží. Z tohto hľadiska ide o najdokonalejší banský vodohospodársky systém prvej polovice 18. storočia vo svete, („zlatý vek slovenského priehradného staviteľstva“), ale najstarší písomný záznam pochádza dokonca z roku 1510, kedy bola postavená neďaleko Banskej Štiavnice prvá priehrada – Veľká Vodárenská.

V dvadsiatych rokoch 18. storočia Jozef Karol Hell skonštruoval rozličné čerpacie stroje, okrem iného atmosférický parný stroj v pohronskej Novej Bani a o niekoľko rokov v Banskej Štiavnici.

Vzhľadom na odlišný charakter krajiny a riek nevznikla na Slovensku taká rybníkárska a mlynárska tradícia ako v českých krajinách. Zaostala aj zdravotná technika. K prvým vodovodným stavbám tu patrí vodovod na Oravskom zámku, ktorý dali postaviť Thurzovci v 17. storočí a vodovod na Krásnej Hôrke z 18. storočia.

To už je doba, kedy búrlivý rozvoj výrobných síl vedie k zmenám, ktoré sú tomuto rozvoju priaznivejšie. Rastúca potreba energie vedie k novým konštrukciám hatí (pohyblivé hate), k vynálezu vodnej turbíny, k stavbe vodnej turbíny, k stavbe mohutných priehrad a veľkých nádrží. Koncentrácia priemyslu a rast miest si žiada prostredníctvom úpravy tokov zabezpečiť ochranu proti povodňiam a lepšie využiť lacnú vodnú dopravu zmodernizovaním plavby. Ďalšími požiadavkami boli, pomocou výstavby zdravotne technických zariadení a ochrany čistoty vôd, zamedziť epidemickým ochoreniam. Zvýšená potreba lacných potravín z dôvodu udržania pracovnej sily s minimálnymi nákladmi, viedla k intenzifikácii v poľnohospodárstve vrátane hydromelioračných zariadení.

V 19. storočí sa na území Slovenska budovali nádrže na splavovanie dreva – klauzúry. V tom čase sa začali tiež vytvárať vodné družstvá, ktoré zabezpečovali ochranu

obyvateľstva a jeho majetku pred povodňami. Z toho obdobia pochádza aj úprava Dunaja na tzv. strednú vodu, čo umožnilo sústrediť jeho prietok do koryta, a tak vytvoriť na vtedajšie časy pomerne spofahlivú plavebnú dráhu.

Medzi historicky najmladšie vodné stavby patria prvé energetické vodné stavby zo začiatku 20. storočia na strednom a východnom Slovensku. Medzi najvýznamnejšie patrí sústava vodných stavieb Motyčky – Dolný Jelenec – Staré Hory z rokov 1923 – 1925.

V súvislosti s akútnymi požiadavkami na protipovodňovú ochranu vznikli vodné diela Orava (1953), Vihorlat (1965) alebo Liptovská Mara (1969).

Významným medzníkom vo vývoji vodného hospodárstva na Slovensku bola polovica šesťdesiatych rokov 20. storočia, keď vznikli regionálne vodohospodárske podniky povodí a tiež vodární a kanalizácií. Najmä na základe poznatkov z katastrofálnej povodne na Dunaji v roku 1965 bola správa vodných tokov usporiadaná podľa hydrologických povodí. Približne v rovnakom období bolo zriadených päť podnikov vodární a kanalizácií s pôsobnosťou podľa vtedajšieho administratívneho členenia.

### **Orientácia Odboru vodného hospodárstva**

Odbor vodného hospodárstva združuje odborníkov z rôznych oblastí vodného hospodárstva. Združuje pracovníkov vodohospodárskych organizácií, vysokých škôl, výskumných ústavov a poskytuje im platformu pre rozvoj a informácie v oblasti vodného hospodárstva.

Členovia odboru spolupracujú na príprave a zabezpečovaní vedeckých konferencií a odborných podujatí, ktoré sú zamerané na propagáciu vodného hospodárstva a riešenie jeho aktuálnych problémov. Zúčastňujú sa na riešení medzinárodných projektov a podieľajú sa na príprave strategických dokumentov, ktoré slúžia ako podporný nástroj pre rozhodovací proces vo vede a vodnom hospodárstve na najvyšších úrovniach.

### **História odboru**

Odbor bol založený v roku 1998.

Predsedníctvo odboru

*1998 – 2000*

predseda	Július Šútor (do septembra 2000) Jaroslav Antal (od októbra 2000)
podpredseda	Štefan Rehák Rastislav Mati (do septembra 2000) Andrej Šoltész (od októbra 2000)
tajomník	Ján Hríbik

*2001 - 2003*

Predseda	Jaroslav Antal
podpredseda	Štefan Rehák Andrej Šoltész
tajomník	Ján Hríbik

*2004 - 2006*

predseda	Jaroslav Antal
podpredseda	Július Valtyni Pavol Bielek
tajomník	Ján Hríbik

2007 - 2015

predseda            Štefan Rehák  
podpredseda        Dušan Húška  
tajomník            Peter Stradiot

### Ostatné aktivity

V roku 2008:

- Členovia odboru sa zúčastnili na riešení projektu v rámci programu Interreg III A „Vypracovanie spoločnej koncepcie krajinného a vodného hospodárstva, posúdenie možnosti jej realizácie a projektovanie jednotlivých prvkov koncepcie v Medzibodroží“.
- Členovia sa zúčastnili na pracovnom seminári o implementácii Rámcovej smernice o vode v Slovenskej republike a príprave programu opatrení, ktorý usporiadalo MŽP SR dňa 21.10.2008.
- Členovia odboru riešili projekt TR 06 IB EN 01 Capacity building support to the water sector in Turkey.
- Členovia odboru sa zúčastnili na posterovom dni s medzinárodnou účasťou na Ústave hydroológie SAV dňa 13.11.2008.
- Členovia odboru sa podieľali na organizácii 40. konferencie vodohospodárov v priemysle v dňoch 24.-26.11.2008.

V roku 2010:

- Odbor usporiadal odbornú prednášku profesora Viliama Macuru, CSc.: Hodnotenie kvality prostredia vodných tokov. Uskutočnila sa 12.2.2010, zúčastnilo sa 15 členov.
- Členovia odboru sa podieľali na príprave medzinárodnej konferencie **Povodne 2010: príčiny, priebeh a skúsenosti**, ktorá sa uskutočnila 3.-5. novembra 2010 v konferenčných priestoroch hotela Baník, Štrbské pleso, Slovensko.

V roku 2011:

- Predseda odboru doc. RNDr. Rehák, PhD. vypracoval článok „Koncepcia a priority pôdohospodárskeho aplikovaného výskumu na Slovensku v oblasti vodného hospodárstva“ pre zborník z Valného zhromaždenia.
- Predseda odboru doc. RNDr. Rehák, PhD. prezentoval materiál „Návrh priorit pôdohospodárskeho aplikovaného výskumu na Slovensku v oblasti vodného hospodárstva“ dňa 25.4.2011.
- Členovia odboru sa zúčastnili konferencie s medzinárodnou účasťou **Manažment povodí a povodňových rizík**, v termíne 6.-8. decembra 2011 v účelovom zariadení kancelárie NR SR v Častej-Papierničke pri príležitosti 60 rokov VUÚVH.  
V rámci vyššie uvedenej konferencie odbor usporiadal 2 sprievodné akcie:
  - diskusia k riešeniu povodní v podhorských oblastiach
  - rozprava ku koncepcii protipovodňovej ochrany a integrovanému manažmentu povodí na Slovensku.
- RNDr. Júliusovi Šútorovi, DrSc. za jeho dlhodobé aktívne pôsobenie v oblasti hydroológie pôdy, významný vedecký prínos k rozvoju vednej disciplíny hydroológie a príkladnú starostlivosť o výchovu mladej vedeckej generácie bola udelená medaila SAPV.

V roku 2012:

- Členovia odboru sa podieľali na príprave osláv Svetového dňa vody:

- Dňa 22.3. sa konala 17. celoslovenská konferencia „Dostatok vody a potravín“ v Banskej Bystrici. Na konferencii sa zúčastnili okrem iných ministri životného prostredia, pôdohospodárstva a zdravotníctva, generálny riaditeľ SVP, š.p., Banská Štiavnica, predseda výkonnej rady Združenia zamestnávateľov vo vodnom hospodárstve na Slovensku, predseda správnej rady Asociácie vodárenských spoločností, zástupca regionálneho úradu FAO pre Európu a Strednú Áziu, predseda SK IWA. Odborná časť konferencie sa týkala pitnej vody a potravín z hľadiska prevencie chorôb, vody ako rozhodujúcej zložky potravín, zabezpečovania dodávky vody a zabezpečovania kvality a dostatku vody v potravinovom reťazci.
- Dňa 23.3.2012 sa uskutočnil seminár „Voda a potravinová bezpečnosť“ na VÚVH Bratislava. Na seminári sa zúčastnili odborníci z Výskumného ústavu ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Výskumného ústavu rastlinnej výroby, Hydromelióracií, Agrárnej komory Slovenska, Štátneho veterinárneho a potravinového ústavu, Ústavu verejného zdravotníctva SR a Výskumného ústavu pôdoznanectva a ochrany pôdy.

V roku 2013:

- Členovia odboru sa aktívne zúčastňovali na riešení projektu LIFE08 INF/SK/000243 Posilnenie povedomia verejnosti o význame vody pre život, jej ochrany a udržateľného využívania v súlade s Rámcovou smernicou o vode.
- Členovia Odboru pripravili prednášku prof. Šoltésza, PhD.: „Princípy protipovodňovej ochrany podhorských oblastí na príklade Malokarpatskej oblasti“ pre vysokoškolských študentov Odboru vodného hospodárstva na STU Bratislava. Prednáška bola zaradená na program odboru dňa 17.10.2013.
- Členovia Odboru sa aktívne zúčastnili na príprave a na odbornom programe vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou „Bezpečnosť dodávky pitnej vody – výzva pre Dunajský región“, v novembri 2013.
- Členovia Odboru sa aktívne zúčastnili na príprave a na odbornom programe vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou „Manažment povodí a povodňových rizík 2013“, ktorá sa konala v Bratislave v termíne 11.-13.12.2013.

#### **Akcie venované odboru na valných zhromaždeniach**

- Pôda a hydromelióracie v procese transformácie slovenského pôdohospodárstva. Odborný program 9. valného zhromaždenia členov SAPV, Nitra, 5.12.196
- Ako ďalej v rastlinnej výrobe na základe teórie a praxe. Pracovné zasadanie Odboru rastlinnej výroby SAPV z príležitosti životného jubilea akademika Emila Špaldoňa, Nitra, 1998.
- Pôdohospodárstvo 21. storočia. Sympóziu s medzinárodnou účasťou konané v rámci 17. ročníka medzinárodného filmového festivalu Agrofilm 2000, Nitra, 4.-5.10.2000.
- Predpokladaný vplyv sucha na pestovanie poľných plodín. Vedecká rozprava 25. valného zhromaždenia členov SAPV, Nitra, 30.11.2004
- Voda pre život – voda živel. Sympóziu s medzinárodnou účasťou konané v rámci 23. ročníka medzinárodného filmového festivalu Agrofilm 2006, Nitra, 4.10.2006.
- Prognóza vývoja slovenského pôdohospodárstva – hlavné smery a priority pôdohospodárskych vied. Sympóziu s medzinárodnou účasťou konané v rámci 25. ročníka medzinárodného filmového festivalu Agrofilm 2008, Nitra, 1.10.2008.
- Integrovaný manažment pôdy a vody v poľnohospodársky využívanej krajine. Vedecká rozprava 35. valného zhromaždenia členov SAPV, Nitra, 8.12.2009.

- Konceptia a priority pôdohospodárskej vedy, aplikovaného výskumu a vývoja na Slovensku. Vedecká rozprava 38. valného zhromaždenia členov SAPV, Nitra, 24.5.2011.
- Revitalizácia krajiny a integrovaný manažment povodí ako vedecký problém. Vedecká rozprava 39. valného zhromaždenia členov SAPV, Nitra, 6.12.2011.

### **Aktuálna členská základňa**

Odbor má v súčasnosti 39 členov: Ing. Dušan Abaffy, PhD., Ing. Ján Alena, prof. Ing. Jaroslav Antal, DrSc., Ing. Martin Bačík, PhD., doc. Ing. Vioiam Bárek, PhD., prof. RNDr. Pavol Bielek, DrSc., Ing. Štefan Borušovič, Ing. Juraj Brtko, CSc., doc. Ing. Milan Čistý, PhD., doc. RNDr. Miriam Fendeková, PhD., Ing. Jakub Fuska, PhD., RNDr. Jana Gajdová, Ing. Milan Gomboš, PhD., Ing. Klaudia Halászová, PhD., Ing. Peter Halaj, PhD., doc. Ing. Kamila Hlavčová, PhD., Ing. Július Hétharši, PhD., Ing. Helena Horníková, PhD., prof. Ing. Dušan Húska, PhD., doc. Ing. Dušan Igaz, PhD., doc. Ing. Luboš Jurík, PhD., Ing. Tatiana Kaletová, PhD., Ing. Lubica Kopčová, PhD., RNDr. Bohumil Kovalčík, PhD., Mgr. Michal Kupec, Ing. Miroslav Lukáč, PhD., prof. Ing. Viliam Macura, PhD, RNDr. Oľga Majerčáková, CSc., Ing. Rastislav Mati, PhD., Ing. Jana Póorová, PhD., doc. RNDr. Štefan Rehák, PhD., Ing. Peter Stradiot, prof. Ing. Ján Szolgay, PhD., prof. Ing. Andrej Šoltész, PhD., RNDr. Július Šútor, DrSc., RNDr. Andrea Vranovská, Ing. Viliam Višacký, PhD., Ing. Ján Záreczky, PhD., RNDr. Ivan Zuzula, PhD.

Z nich sú 4 riadni členovia SAPV (Antal, Macura, Mati, Rehák), 1 čestný člen (Húska), 1 emeritný člen (Šútor). V súčasnosti odbor navrhol 4 kandidátov za riadnych členov SAPV (Bárek, Halászová, Jurík, Kopčová).

Z univerzít je 17 členov (prof. Ing. Jaroslav Antal, DrSc., doc. Ing. Viliam Bárek, PhD., doc. Ing. Milan Čistý, PhD., doc. RNDr. Miriam Fendeková, PhD., Ing. Jakub Fuska, PhD., Ing. Klaudia Halászová, PhD., Ing. Peter Halaj, PhD., doc. Ing. Kamila Hlavčová, PhD, Ing. Helena Horníková, PhD., prof. Ing. Dušan Húska, PhD., doc. Ing. Dušan Igaz, PhD., doc. Ing. Luboš Jurík, PhD., Ing. Tatiana Kaletová, PhD., Mgr. Michal Kupec, prof. Ing. Viliam Macura, PhD., prof. Ing. Ján Szolgay, PhD., prof. Ing. Andrej Šoltész, PhD.

Zo SAV je 1 člen (Gomboš).

Z výskumných ústavov je 9 členov ( Ing. Dušan Abaffy, PhD., RNDr. Jana Gajdová, Ing. Lubica Kopčová, PhD., RNDr. Bohumil Kovalčík, PhD., Ing. Miroslav Lukáč, PhD., doc. RNDr. Štefan Rehák, PhD., Ing. Peter Stradiot, RNDr. Andrea Vranovská, PhD., Ing. Viliam Višacký, PhD.).

Z iných organizácií je 12 členov (Ing. Ján Alena, Ing. Martin Bačík, PhD., prof. RNDr. Pavol Bielek, DrSc., Ing. Štefan Borušovič, Ing. Juraj Brtko, CSc., Ing. Július Hétharši, PhD., RNDr. Oľga Majerčáková, CSc., Ing. Rastislav Mati, PhD., Ing. Jana Póorová, PhD., RNDr. Július Šútor, DrSc., Ing. Ján Záreczky, PhD., RNDr. Ivan Zuzula, PhD.).

*(Spracoval Štefan Rehák z materiálov OVH SAPV.)*

## **12.9. Z činnosti odboru ekonomiky a manažmentu SAPV**

Základy odboru ekonomiky a manažmentu sa formovali v Československej akadémii zemédskej (ČSAZ), ktorá svoju činnosť ukončila v roku 1989. Prvotné regrutovanie členov do následných vedeckých spoločností totiž prebiehalo práve z bývalých odborov ČSAZ, medzi ktorými svoje nezastupiteľné miesto zaujímali aj slovenskí nositelia vedy a výskumu.

Odbor ekonomiky a riadenia ČSAZ pod vedením JUDr. Boráka mal svoj výrazný podiel na kreovaní slovenskej skupiny členov akadémie, medzi ktorými nechýbali také zvučné osobnosti agrárneho ekonomického výskumu akými boli prof. Fišera, prof. Hutník, prof. Špirka, prof. Hrmo, prof. Višňovský, JUDr. Ing. Palašty a ďalší.

Prínosom k budovaniu základov agrárneho ekonomického výskumu bolo v roku 1982 zriadenie aj Sekcie mladých vedeckých pracovníkov pri ČSAZ a ÚV SZM, ktorá združovala takmer 700 mladých výskumníkov do 35 rokov. V rámci odboru ekonomiky a riadenia ČSAZ to bola skupina 172 mladých vedeckých pracovníkov, z ktorých bolo 82 z VŠP v Nitre, VŠE v Bratislave a VÚEPP v Bratislave.

Z uvedenej skupiny sa postupne tvorilo aj jadro Odboru ekonomiky a manažmentu v rámci vytvorenej Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied v roku 1991.

Zakladajúcimi členmi odboru v uvedenom období boli prof. Fišera, prof. Hutník, doc. Klinko, doc. Barta, doc. Hetteš, prof. Višňovský, prof. Podolák, doc. Kabát, prof. Grznár, doc. Ižáková, doc. Blaas, doc. Cvečko a ďalší.

Hlavným zameraním činnosti odboru bolo riešenie problémov agrárnej politiky a špecifické otázky odvetvových a prierezočných ekonomík. Ťažisko práce bolo sústredené na postupný prechod na trhovú ekonomiku a na príčiny ekonomickej diferenciacie hospodárskych subjektov v agropotravinárskej výrobe a na transformačné procesy v podnikovo-hospodárskej základni agrosektoru.

V období rokov 1991 – 2000 bola predsedníčkou odboru doc. Ing. Viera Ižáková, ktorá značné úsilie venovala rozvoju odboru a ekonomického výskumu v pôdohospodárstve. Členskú základňu odboru v tomto období posilnili doc. Belajová, doc. Pataky, doc. Gozora, doc. Kučera, doc. Kuzma, doc. Bandlerová, doc. Murgaš, doc. Fáziková, doc. Bielik, doc. Mižičková, doc. Hacherová, doc. Koščo, Ing. Sirotský, Ing. Ševčíková, Ing. Gubová, doc. Szabo, Ing. Buday, Ing. Božik, PhDr. Buchta a doc. Huszár.

V pôsobnosti odboru tak vykonávalo činnosť niekoľko vysokých škôl a pracovníkov vedeckovýskumnej základne. Boli to VŠP v Nitre, VŠE v Bratislave a VÚEPP v Bratislave.

Významným prínosom odboru bolo hodnotenie príčin ekonomickej stagnácie agropotravinárskych podnikov a podpora malého a stredného podnikania v sektoroch poľnohospodárstva a potravinárstva. V tejto súvislosti boli Výskumným ústavom ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave a Fakultou ekonomiky a manažmentu VŠP v Nitre každoročne predkladané dve informatívne správy o rozvoji malého a stredného podnikania na Slovensku. Predložené správy za roky 1994 – 1999 poskytovali Ministerstvu pôdohospodárstva SR a vláde SR informácie o stave rozvoja malého a stredného podnikania na Slovensku. Garantmi uvedeného prieskumu boli Ing. Blaas a doc. Gozora.

V rokoch 1994 – 1999 činnosť odboru pokračovala v podpore ekonomického výskumu v pôdohospodárstve. Nosnou časťou výskumu bolo riešenie faktorov ekonomickej efektívnosti agropotravinárskej výroby a rozvoj malého a stredného podnikania. V rámci tohto problému Baugartnerová – Gozora v roku 1996 po prvý raz definovali veľkostné skupiny malých a stredných podnikov a to zo zamestnaneckého a výkonového hľadiska. Súčasne sa identifikovali silné a slabé stránky podnikania na pôde podľa veľkostných skupín podnikov.

Na základe spoločenskej objednávky Ministra pôdohospodárstva SR Pavla Koncoša bola pod vedením Ing. Blaasa vypracovaná Analýza a koncepcia rozvoja pôdohospodárstva do roku 2015. Do tejto činnosti boli zapojené takmer všetky odbory SAPV.

Začala sa rozvíjať medzinárodná spolupráca odboru s vedeckými spoločnosťami a univerzitami. Úspešne sa rozvinula spolupráca s BGATU v Minsku, s Medzinárodnou akadémiou organizačných a riadiacich vied v Bielorusku, s UŠI Gödöllő, s ČZU v Prahe, Akadémiou roľníckou v Krakove, s Centrom Edukácie ekológie WŠI v Krosne a ďalšími pracoviskami. Za riadnych členov SAPV boli v tajnom hlasovaní zvolení prof. Gozora, prof. Okrenka, doc. Stehlo a za členku odboru bola prijatá Ing. Hudáková.

V roku 2010 došlo k zmenám vo vedení odboru ekonomiky a manažmentu. Predsedom sa stal prof. Gozora, ktorý túto funkciu vykonáva nepretržite až doteraz. Základnými dokumentmi sa stali vypracované Priority a hlavné úlohy odboru do roku 2015, Zámery a priority agrárneho ekonomického výskumu do roku 2013 a do roku 2020.

Ťažiskovým zameraním činnosti odboru bola Analýza doterajšieho stavu a rozvoja poľnohospodárstva do roku 2015. Spoločenská objednávka bola zadaná SAPV ministrom pôdohospodárstva SR p. Miroslavom Jureňom. Koordináciou univerzitných a výskumných pracovísk, pri analyzovaní a predikovaní vývoja poľnohospodárskej výroby, bol poverený VÚEPP v Bratislave.

Prioritnou úlohou po vstupe SR do Európskej únie bolo hodnotenie účinkov vstupu Slovenska do Európskych štruktúr na rozvoj poľnohospodárstva a potravinárskej výroby. Analyzovala sa potravinová, energetická a environmentálna bezpečnosť slovenského vidieka. Osobitná pozornosť s venovala multifunkčnému postaveniu Slovenského pôdohospodárstva po vstupe do Európskej únie.

Vznikom svetovej finančnej a hospodárskej krízy sa odbor zameril na riešenie nerovnovážnych stavov a krízových situácií v pôdohospodárstve, na faktory ekonomickej diferenciacie poľnohospodárskych podnikov a regionálne disparity v ekonomickom a sociálnom prostredí slovenského vidieka. Ďalšie smerovanie agrárneho ekonomického výskumu odbor orientoval ako súčasť koncepcie rozvoja vedy a výskumu v pôdohospodárstve do roku 2020. Špecifickým problémom odboru boli kritické infraštruktúry podnikov a samosprávnych územných celkov.

Všetky uvedené problémy boli predmetom vedeckých rozpráv na 3 valných zhromaždeniach SAPV a na zasadnutiach odboru ekonomiky a manažmentu v Bratislave (2003, 2005, 2007), v Rači (2000) a v Nesvadoch (2008, 2010, 2011, 2012, 2013), v Podkylave (2009) a Juri pri Bratislave (2001). Pozitívnym prínosom boli tiež početné vystúpenia emeritného ministra a europoslancu Ing. Baca na medzinárodných vedeckých konferenciách zameraných na riešenie problémov pôdohospodárstva po vstupe Slovenska do Európskej únie.

Po roku 2000 sa v rámci odboru uskutočnilo množstvo zmien. Za členov odboru boli prijatí noví členovia doc. Šajbidorová, doc. Ubrežiová, doc. Hambalková, Ing. Storoška, Ing. Matošková, Ing. Božik, Ing. Gálik, Ing. Chrastinová, Ing. Pauhofová, doc. Šubertová, doc. Papcunová, Ing. Balážová, Ing. Beresecká, doc. Kučera (ČR), RNDr. Križová, doc. Magda (MR), doc. Serenčeš, Ing. Koncoš, prof. Šimák, Ing. Šimunek, Ing. Geciková, Ing. Moravčík, Ing. Svetlanský a Ing. Černák. Za riadnych členov akadémie boli prijatí 10 členovia odboru. V rámci odboru bolo prijatých 9 zahraničných členov SAPV.

Činnosť odboru nadobudla kvalitatívne nový charakter, na čom mali nemalú zásluhu aj vysoké školy a pracoviská rezortnej vedeckovýskumnej základne v zložení:

- Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
- Ekonomická univerzita v Bratislave
- Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave



- Prognostický ústav SAV v Bratislave
- Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave.

Popri uvedených pracoviskách sa do činnosti odboru zapojili ďalšie pracoviská, ktorých účasť na práci odboru je podporená memorandami o vedeckovýskumnej spolupráci a členstvom významných odborníkov v odbore ekonomiky a manažmentu SAPV. Sú to nasledovné pracoviská:

- Inštitút manažérskej ekonómie, o. s. Litoměřice,
- Vysoká škola Karola Róberta v Gyöngyösi,
- Fakulta špeciálneho inžinierstva ŽU v Žiline,
- Agrorent, a. s. Nesvady,
- Poľnohospodárske podielnícke družstvo, a. s. Volkovce,
- Poľnohospodár, a. s. Nové Zámky
- a ďalšie pracoviská, ktoré vykonávajú činnosť v rámci vedeckovýskumných konzorcií a klastrov.

V ostatnom období odbor ekonomiky a manažmentu výrazne rozvinul medzinárodnú vedeckú spoluprácu. Bol koordinujúcim pracoviskom projektu medzinárodnej vedeckej spolupráce zameranom na „Monitorovanie účinkov vstupu krajín V-4 do Európskej únie na podnikanie a regionálny rozvoj“. Súčasťou uvedeného projektu boli medzinárodné vedecké konferencie v Rzeszowe (2008, 2009) v Litoměřiciach (2010), v Gyöngyösi (2010, 2012) a v Kosine (Poľsko, 2011). Z medzinárodných vedeckých konferencií sa realizovali zborníky vedeckých prác a vedecké monografie.

Odbor ekonomiky a manažmentu SAPV garantoval výrobu 4 monotematických čísiel časopisu Ekonomika poľnohospodárstva (2007, 2008, 2009 a 2011), vydal 2 zborníky SAPV a 3 vedecké monografie z riešeného projektu hlavnej výskumnej úlohy pod názvom „Regionálne disparity v malom a strednom podnikaní“, ktoré vyšli v roku 2010, 2011 a 2013. Na riešení uvedeného projektu sa podieľalo 22 riešiteľov z VŠEMvs v Bratislave, SPU v Nitre, VÚEPP v Bratislave, IME o. s. v Litoměřiciach a z podnikovo-hospodárskej základne. Koordinátorom riešiteľských konzorcií bol prof. Gozora, vedeckou tajomníčkou bola prof. h.c. doc. Ing. Monika Hudáková, PhD.

Špecifickou formou transferu najnovších poznatkov do manažérskej praxe boli účelovo ciele výstupy vo vedeckých rozpravách Odboru ekonomiky a manažmentu SAPV v Nesvadoch a na medzinárodných vedeckých konferenciách v Bratislave, Žiline, v Stalowe Woli a Ostrave.

Na základe podpísaného memoranda o spolupráci a vzájomnej pomoci bol 15. septembra 2011 zriadený Inštitút manažérskej ekonómie v Litoměřiciach s pôsobnosťou v krajinách V-4. Prezidentom inštitútu sa stal prof. Gozora a členmi prezídia sú prof. h.c. doc. Ing. Hudáková, doc. Kučera, Ing. Babiš, doc. Rosochatecká a doc. Severová. V septembri 2013 v Litoměřiciach ukončilo másterské štúdium 9 absolventov z Českej a Slovenskej republiky, ktorí boli slávnostne promovani na Master of Business Administration (MBA). Ďalších 12 frekventantov vstúpilo do druhého ročníka másterského štúdia. V roku 2015 inštitút predpokladá rozšíriť výučbu aj na detašovaných pracoviskách na Slovensku, v Poľsku a v Maďarsku.

Prof. Gozora a prof. Šimák boli garantmi aktivít Národného programu vzdelávania riadiacich a výkonných pracovníkov Integrovaného záchranného systému na Slovensku. Hlavným usporiadateľom bolo Ministerstvo vnútra SR. Vzdelávacie mobility sa uskutočnili v roku 2014 vo vybraných školiaciach pracoviskách. Popri uvedenej úlohe odbor plnil ďalšie úlohy v rámci spolupráce s Ministerstvom pôdohospodárstva

a rozvoja vidieka SR, Ministerstvom hospodárstva SR, Agrárnou stranou vidieka a Slovenským zväzom agropodnikateľov a rodinných fariem.

Odbor ekonomiky a manažmentu SAPV dlhodobo spolupracuje s BGATU Minsk, ČZU Praha, MU Brno, JU v Českých Budějoviach, VŠI-E Rzeszow, Almamer - wyzsa szkola Warszawa, WSE Stalowa Wola, NAU Kyjev, USI Gödöllő, VŠKR Gyöngyös, DU Debrecen, IME Litoměřice. Predmetom spolupráce sú vedeckovýskumné aktivity, vzdelávacie mobility a účasť členov vo vedeckých a redakčných radách.

Odbor ekonomiky a manažmentu SAPV má od 3.12.2013 nasledovnú štruktúru členskej základne:

Predseda odboru: Dr.h.c. prof. mpx. h.c. prof. Ing. Vladimír Gozora, PhD., MBA

Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave

Podpredseda: Ing. Dagmar Matošková, PhD.

Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave

Vedecký tajomník: prof. h.c. doc. Ing. Monika Hudáková, PhD.

Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave

Riadni členovia SAPV: prof. Bielik, doc. Božík, doc. Buday, PhDr. Buchta, prof. Gozora, prof. Grznár, prof. Hudáková, prof. Kadlečíková, Ing. Matošková, doc. Murgaš, prof. Nagyová, prof. Okenka, Ing. Storoška, prof. Szabo, doc. Serenčeš, Ing. Šimunek, prof. Šimák, Ing. Ševčíková (18)

Emeritní členovia SAPV: (0)

Čestní členovia SAPV: doc. Barto, Ing. Baco, doc. Blaas, doc. Cvečko, prof. Huszár, prof. Kabát, doc. Ižáková, prof. Podolák, doc. Stehlo, prof. Višňovský (10)

Zahraniční členovia SAPV: prof. Hron (ČR), prof. Sajevič (BY), prof. Sosnowski (Poľsko), prof. Merski (Poľsko), prof. Truchačev (RFR), prof. Š. Magda (MR), prof. Hajoš (MR), doc. A. Kučera (ČR), doc. R. Magda (MR) (9)

Členovia odboru: členmi odboru sú všetci riadni členovia SAPV, emeritní, čestní a zahraniční členovia SAPV.

Ďalšími členmi odboru sú: Ing. Balážová, Ing. Beresecká, Ing. Gálik, doc. Kučera, prof. Hudák, Ing. Černák, prof. Šimo, doc. Šajbidorová, prof. Ubrežiová, p. Oremus, Ing. Moravčík, Ing. Svetlanský, Mgr. Uhrinčaťová, Ing. Haspra, Ing. Chrastinová, Ing. Koncoš, RNDr. Krížová, doc. Pauhofová, doc. Šubertová, Ing. Geciková.

Činnosť ukončili títo riadni členovia SAPV: prof. Fišera, prof. Hutník, doc. Klinko a doc. Heteš z dôvodu úmrtia, doc. Belajová ukončila činnosť na vlastnú žiadosť (5).

Najbližšou úlohou odboru bude hľadať možnosti horizontálnej a vertikálnej integrácie výrobných a spracovateľských podnikov, podnikov služieb a obchodných reťazcov. Pozornosť sústreďí na sieťovanie podnikov s rovnakým predmetom činnosti, na kreovanie strategických aliancií, vedecko-výrobných a výrobo-odbytových združení, vedeckovýskumných klastrov. Osobitnú pozornosť sústreďí na riešenie regionálnych disparít v malom a strednom podnikaní v ekonomickom a sociálnom prostredí vo vybraných oblastiach Slovenskej republiky. V rámci poznávacej a publikačnej činnosti bude garantovať zostavenie agroekonomického slovníka.

*(Spracoval Vladimír Gozora z materiálov OEM SAPV.)*

## Súhrn

Publikácia venovaná 90. výročiu existencie pôdohospodárskych vied, osobností a inštitúcií spojených s ich pôsobením je skromným príspevkom k poznaniu vzťahov, súvislostí a reálií v kontexte spoločenských, sociálnych i historických zmien.

Významné je historické prepojenie pôdohospodárskeho výskumu na Slovensku s existenciou Československej Akadémie zemédeľské v roku 1924, ktorej predseda bol Dr. Milan Hodža vtedajší minister pôdohospodárstva Československej republiky. Jeho myšlienky prednesené 28. decembra 1924 sú aktuálne aj dnes.

V geneze (*proces vzniku*) rokov pôsobenia a existencie učených spoločností na pôde Rakúsko-Uhorska, 1. Československej republiky a následných štátno-politických štruktúr si pôdohospodárska vedecko-výskumná základňa a spolupôsobiace vedecké, pedagogické a aplikačné inštitúcie zachovali stavovskú príslušnosť.

V publikácii – pamätnici, je hodnotená história a reality existencie vedeckovýskumnej základne rezortu pôdohospodárstva s detailnejšou charakteristikou činnosti inštitúcií po rozdelení Československej republiky. Základná orientácia je na Slovenskú akadémiu pôdohospodárskych vied a jej štruktúry. Sú dokumentované relevantné časti obsahu zasadnutí Predsedníctva, Valných zhromaždení, členov SAPV. Od VI. Valného zhromaždenia v roku 1995 (december) sa na zasadnutiach uskutočňovala vedecká rozprava na aktuálnu tému. To je tradícia do dnešných dní.

Významnou časťou aktivít SAPV sú činnosti komisií a odborov, ktoré predstavujú základ odbornej i všeobecne prospešnej činnosti našej akadémie.

Súčasťou spisu je galéria jej predsedov, ako organickej súčasť tvorby, riadenia a realizácie vedeckotechnickej politiky rezortnej pôdohospodárskej výskumnej základne v národnom hospodárstve SR. To je aj cieľom materiálu v prílohe pod názvom „Stratégia aplikovaného výskumu v pôdohospodárstve“.

Princípom vzniku publikácie je snaha autorského kolektívu o pochopenie historických súvislostí a existencie Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied.

## Summary

The publication devoted to 90<sup>th</sup> anniversary of existence of agricultural sciences, personalities and institutions connected with their activities, is a modest contribution to the understanding of relations, connections and background in the context of social as well as historical changes.

In 1924 an important historical connection have been established between the agricultural research in Slovakia and the existing Czechoslovak Academy of Agriculture, the chairman of which was Dr Milan Hodža, the minister of agriculture of the Czechoslovak Republic at that time. His ideas presented on 28<sup>th</sup> December 1924 are current even today.

In the genesis, activities and existence of learned societies in the area of Austro-Hungarian monarchy, 1<sup>st</sup> Czechoslovak Republic and subsequent state-political structures, kept the agricultural scientific-research basis and cooperating scientific, pedagogical and application institutions their professional membership.

In the publication – memorial volume – the history and realities of the existence of scientific-research basis of the section of agriculture with a more detailed characteristic of the institutions' activities after the division of the Czechoslovak Republic is evaluated. It is basically oriented to the Slovak Academy of Agricultural Sciences (SAAS) and its structures. Relevant parts of the Board meetings and General Assemblies of SAAS members are documented. Since the VI General Assembly in December 1995 scientific debates on topic theme during these meetings were carried out. This tradition lasts till nowadays.

Important component of the SAAS work are activities of commissions and departments, which represent the basis of special and generally useful activity of our Academy.

A gallery of its chairmen, as an organic part of the creation, management and realization of the science and technical policy of the departmental agricultural research basis in the national economy of the Slovak Republic, creates a part of this publication. This is also the objective of the material in attachment under the title “Strategy of applied research in agriculture”.

The main idea behind the origin of this publication is the - effort of the authors' team to enable better understanding of historical context and existence of the Slovak Academy of Agricultural Sciences).

### **Použité pramene**

Archív Slovenskej akadémie vied

Archív Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied

RNDr. Michal Fotta, Vývoj škôl pôdohospodárskeho vzdelávania na Slovensku, vydavateľ: Slovenské poľnohospodárske múzeum, Nitra (2000)

Igor Grebáč a kol., Sto rokov semenárskej kontroly a poľnohospodárskeho skúšobníctva na Slovensku (1983). Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, Bratislava

Československá akadémia zemědělská a její nástupnické organizace 1924 – 2004. ČSAZ, Praha, 2004, 204 s.

Správy o činnosti SAPV a vedeckovýskumnej základne rezortu pôdohospodárstva SR za roky 1996–2013

Správy o činnosti A-SAPV za roky 2001-2013

Zápisy z rokovaní Predsedníctva SAPV

Zápisy zo zasadnutí valných zhromaždení členov SAPV

Agenda z činnosti Komisií P SAPV

Agenda z činnosti Odborov SAPV

Zborníky SAPV

Informácie SAPV

Koncepčné materiály z oblasti pôdohospodárstva spracovávané SAPV

## **PRÍLOHY**

# VĚSTNÍK

ČESKOSLOVENSKÁ ZEMĚDĚLSKÁ  
AKADEMIE Č. A. Z. V PRAZE  
Čís. 7 7 2 3 7 7

Československé Akademie Zemědělské

## Založení Československé Akademie Zemědělské.

### Proč potřebuje naše zemědělství Akademie?

Slavnostní řeč ministra zemědělství Dra M. Hodži při založení Zemědělské akademie dne 28. prosince 1924 v Praze.

V okamžiku, kdy ustavuje se Československá Akademie Zemědělská, budiž náš prvý dík a blahopřání profesorům Erbenovi a Stoklasovi, již vždy byli věrnými tlumočníky naší zemědělské vědy v úsilí o vrcholnou instituci. Snahy, jež právě také oni důsledně představovali, nesly se stejným směrem a stejným tempem se všeobecným pokrokem naší zemědělské výroby, a proto Zemědělská Akademie není útvarem umělým, nýbrž prostě vývojovou nutností. Tak je to dobře. Vědeckých institucí nelze ustavovati, nemají-li vývojových předpokladů a vědecké předpráce, vědecké instituce se nedělají, vědecké instituce vznikají.

Z tohoto evolučního vzniku naší akademie vyplývá odpověď na výtky, proč nespokojí se zemědělství oněmi sekcemi, jež se mu dosud věnovaly a věnují v rámci universálních vědeckých společností, zejména sekce v Masarykově Akademii Práce, jež tak, jako i my přeje si trvalého kontaktu vědy s praxí. Odpověď tato je snadná: Nemůžeme být částí, protože jsme celek. V tom právě jeví se povážlivý omyl, že se mnohdy šablonovitě, bez kritiky, přenáší k nám pojmání západoevropské, podle něhož by zemědělství bylo pouze jedním z podřízených odvětví povšechné výroby, industrie. My nechceme a nemůžeme pohlížeti na prvovýrobu jako na pouhého dodavatele potravin a surovin. Zemědělství je výrobou organickou a proto nelze je řídit zásadami industrialismu, jež spočívá na mechanismu. Právě kultura národů slovanských je živým

důkazem, že nám je zemědělství v míře ještě hlubší, než západu industrialism, zdrojem nejen limotných statků, ale také plodných etických hodnot, jež byly, jsou a budou mohutným součinitelem naší národní kultury. Mechanické a násilné vsunování zemědělské výroby do cizích rámců působí na ní tísnivě a ničivě. Před 15 lety, když industrialism Spojených států severoamerických byl již dospěl závratné výše, hrozící hospodářské a zásobovací nebezpečí upozornilo americké sociology na zbláčenost amerického venkova. James Hill přivolal Americe důtklivou výstrahu: Nechci zmenšovati zásluh naší vyspělé industrie — řekl — ale musím říci, že jsme svůj obchod a své továrny pěstovali na úkor našeho zemědělství, jež je prvním zdrojem veškeré výroby a veškerého blahobytu... Jak prorocká byla Jamesova slova, cítili jsme všichni loňského roku, když 48% amerického obyvatelstva, jež pracuje na půdě, zmítalo se v zemědělské krizi, jakou může zdolatí právě jen velká, silná Amerika. Již celý západ propracovává se k uznávání zemědělství jako samobytného výrobního celku. Podřizovati dnes, znamená: zítra podceňovati. Proto samostatnost zemědělských disciplin nám není věci prestýže, nýbrž velkým zájmem volnosti badání ve všech směrech. Jeť naší snahou, vymaniti naše zemědělství z přítí hsel a zakotviti je na bezpečné pevnině vědy.

Neuznáváme ani oně výtky, že je nebezpečí ve tříštění našich badatelských sil, protože jsme národem malým. Právě proto, že jsme národem malým, je nutno vystupňovati vědecké energie k nejvyšší možné výkonnosti ve prospěch toho zemědělství, jež ne jenom nám, ale všem kolem nás, jež celému Slovanstvu, je elementem života a pokroku. Pravím: všem kolem nás a celému Slovanstvu. Je naší touhou, aby Českoslo-

venská Akademie Zemědělská stala se skromnou, ale vždy ochotnou a věrnou pracovníci pro sblížení zásad a cílů, jež naplňují státní a národní myšlenky ve střední a jihovýchodní Evropě. Jsme přesvědčeni, že zemědělská věda a zemědělská etika, prýstící ze slovanské duše a slovanské tradice, může být nejúspěšnějším činitelem slovanského a mezinárodního dorozumění. Bude jedním z našich nejbližších úkolů posloužit našim intelektuálním stykům se slovanskou a neslovanskou cizinou.

Podle své organisace, jak ji dnes zakladatelé navrhuji, věnuje se Akademii prozatím oněm odvětvím zemědělské vědy, v nichž českoslovenští badatelé mají již za sebou pozoruhodné výsledky práce. S chlubou si připomínáme, že máme v některých oborech vědce, jejichž dílo si získalo uznání po celém světě. Ze struktury odborů Akademie dále viděti, že nechceme být společností, jež se odlučuje od života, nýbrž naopak počítáme na součinnost s praxí, aby z praxe čerpala věda a z vědy čerpala praxe. Neodpovídá-li tato struktura všem starobylým tradicím, nebude nás to mýlit ve snaze, abychom našemu vědeckému badání zajistili všechnu možnou životnost. Nepokládám však v žádném směru vnitřní složení našeho ústavu za nezměnitelné a především mám za to, že vedle věd technických ve stejné míře budeme museti pronikat do všeobecné vědy národohospodářské a do sociologie.

Do teorií liberalismu a do celého velikého, ale zirnulého díla národohospodářských klasiků provedla průlom již národohospodářská škola historická. Podmínky výroby byly tak různé a proměnlivé, že sami výrobci podléhali tolika vlivům kulturním a politickým a organisace výroby a výrobců jevily tak pestrout individualnost, že mechanické nazírání musilo brzy ustoupiti organickému pojmu národního hospodářství. V novém ovzduší přesunula se státní politika v Německu na pole státního socialismu a v Anglii charakterisují vývoj dvě knížky a jejich pouhé názvy. Ještě v letech 70. vydal Toynbee svou »Průmyslovou revoluci« a v letech 80. přišel Sidney Webb — ministr v kabinetě Mac Donaldově — se svou »Průmyslovou demokracií«. Do hospodářského vývoje obou států Německa i Anglie a ovšem také Francie vsunul se onen socialistický vliv, jenž v té době označován byl výpovědí, že »průmysloví dělníci změnili národní hospodářství«. O správnosti této

výpovědi nelze pochybovati. Dalo-li však národnímu hospodářství v poslední čtvrtině minulého století nový směr hnutí dělnické, může být někdo, kdo by pochyboval o tom, že nadešla doba, v níž na další vývoj národního hospodářství nezůstane bez hlubokých účinků hnutí zemědělské?

Jde nám o to, abychom toto živelní hnutí, jež otfásko překvapenou Amerikou, jež stává se tak velkým činitelem u nás a kolem nás, a konečně postupně takřka v celé Evropě a ne jen v jejích severských státech, jde, pravím o to, abychom toto hnutí vědecky mohli determinovati, abychom zajistili jeho původ, jeho obsah, abychom všemi metodami badání sociologického a psychologického naznačili mu místo ve vývoji národů a lidstva.

Abych úlohu naši v tomto směru konkretisoval, uvedu několika hrubými rysy, jakým směrem ubíralo se badání venkovské sociologie v Americe. Jak jsem již podotkl, upoutal na sebe americký venkov pozornost politiků a sociologů hrozným poklesem své výkonnosti před 20 a 15 lety. Již tehdy ozývaly se hlasy na poplach, že při stálém vzrůstu obyvatelstva mohla by být Amerika jednoho dne odkázána na dodávku zemědělství kanadského a jihoamerického. Pak překvapoval prudký tah venkovského obyvatelstva do měst. Kulturní a výrobní zaostalost venkova působila ještě protikladem vedle vyspělé techniky amerických měst. Snaž pod těmito dojmy formuloval Bailey úkol sociologie a výchovy v tom smyslu, že je zapotřebí zpracovati venkov tak, aby se stal schopným přijmouti americké ideály. Takovéto vytčené cíle svědčí ovšem o nemalých rozpacích prvých pokusů, a již o několik let nato mluví prof. Vogt, že zemědělská sociologie je naukou o silách a podmínkách venkovského života jako základny pro konstruktivní akci k vývoji a udržení vědecky tvořivé kultury na venkově. Samozřejmě, neslibovala si sociologie v těchto počátcích nic od spekulace, nýbrž omezila se na sbírání empirických poznatků. Vogt se neklamal, když pro tuto aplikovanou sociologii doufal v hojnou žeň. Uvádím jeho slova: »Vskutku je to úsudkem některých vedoucích našich sociologů, že následujících několik 10-letí vytvoří některé z nejbohatších příspěvků k sociální teorii badáním zemědělského zjevu v zemědělském sociálním životě.« — Ještě roku 1919 vyjádřila se jedna z amerických zemědělských společností o úkolech venkovské sociologie značně určitěji (American farm



management association). V její resoluci třídí se sociologie se svými úkoly do 4 kategorií. V první řadě mají se zkoumati podmínky zemědělského pokroku a vzrůstu produkce živočišné a rostlinné, pokud s nimi souvisí hospodářská a mravní situace venkova. Dále zdůrazňuje se hledisko obchodní: řízení zemědělských podniků, pak vzájemný vztah půdy a práci a kapitálu, problém rentability. Třetí kategorie má se zabývatí hospodářskou politikou, zejména dopravou, trhem a obchodem vůbec, pak daněmi, úvěrovou organizací a všemi akty správy a zákonodárství, jež zvedají nebo tíží zemědělskou výrobu. Velmi všeobecně je formulována čtvrtá třída sociologických úkolů:

Jak mohou na zemědělce a na jeho osobní povahu působit jeho hospodářské a sociální prostředky, jak mohou zemědělci co nejlépe pracovat v různých formách součinnosti ke svému obecnému dobru a tím co nejlépe udržet trvalé instituce, jež mají sloužiti k stálému zlepšování obecného a společenského života? Jak co nejlépe organizovati osobní a společenské prostředky venkovského lidu za účelem, aby co nejvydatněji vyspěl k národnímu blahu?

Po takových počátcích rozvětvila se americká venkovská sociologie během posledních let na nedohledné řady prvků, z nichž skládá se povšechná sociální situace amerického venkovského lidu.

Systém a metoda poskytnou i nám vzácné množství pokynů a směrníc. V samé věci již pouhým srovnáním přesvědčíme se velmi rychle, že u nás bude mítí agrární sociologie širší prostranství a nepoměrně větší hojnost materiálů ke svým postřehům. Nesrovnatelně hloub naše zemědělství je zakořeněno se všemi svými sociálními a mravními vlivy do naší historie a do našich tradic.

Hlavně u Slovanů vytvořila jednak tato kontinuita, jednak izolace od cizích vlivů cenné složky vlastní moudrosti a svého umění. Slovanské výtvarnictví, slovanská píseň a beletrie je živým dokumentem, že naše selství již se stalo součinitelem, mnohdy převládajícím součinitelem naší národní kultury. Zde leží na vědu úkol, složky tyto správně oceňovati a hodnotiti ve prospěch civilizace národní a všelidské.

Ani Amerika, ani západní Evropa neseťkaly se doposud s přímými vlivy agrarismu na zákonodárství, na státní správu a místní autonomii. Zjev tento je zvláštností naší,

zvláštností národů poměrně méně industrializovaných a komercializovaných a v agrarismu poměrně tak značně vyspělých a emancipovaných, jako jsou národy slovanské a ovšem také jejich sousedé. U Slovanů bylo problémem po celá staletí, nabýti tří státoporných prvků: organizační setrvačnosti, iniciativy a konstruktivní vůle. Poválečné dějiny Polska, Československa a Bulharska svědčí, že vlastnosti tyto v nejpatrnější míře přinesly svým novým státům třídy zemědělské. Jak už dávno dosud v umění a veškeré kultuře, tak nyní v samostatných našich státech také ve státní politice, stává se agrární myšlení pevným součinitelem, jehož povahu a směry je nutno přesně určovati.

V Československu řeší se za rozhodující součinnosti agrarismu otázka, již liberalism i socialism přesunuly na falešné koleje, otázka zásahu státní zákonodárné a výkonné moci do soukromého hospodářství. Liberální individualisté říkají státu, že má se omezovat na obhájení osobní a majetkové bezpečnosti a na uplatnění právních norem, hospodářský život však že má ponechávat volné soutěži hospodářských sil, to jest, že má býti státem ryze politickým. Sociální proudy přicházejí s požadavkem právě opačným. Vyhražují si, aby ve jménu sociální volnosti stát vystřihl se politických opatření, zato však aby místo volné soutěže hájil proti silným jedincům jednotky slabé, jichž je většina, tudíž aby byl státem ryze hospodářsko-sociálním.

Agrarism již překlenul spor individualismu s kolektivem ve výrobě a obchodě tím, že našel životnou formu venkova v družstevnictví. Zajiště ne bez spolurozhodujících vlivů agrarismu řeší se otázka státní intervence ve smyslu hospodářsky slabších, aniž by bylo rušeno individuum jako nepostradatelná vzpruha k hospodářskému podnikání. Tak musil svět poválečný sčítovati ještě s jedním extrémem předválečných národohospodářských teorií. Mínil ono heslo, že ve věcech výroby a cenové politiky rozhodujícím vlivem má působiti zájem spotřebitele, je muž zájem výroby má se podřizovati. Válka, jež mnoho podobných přestřelek teorie uvedla ad absurdum, ukázala, že ono heslo, ač na okamžik spotřebitelům lákavé, ve svých posledních důsledcích obrací se přímo proti konsumu, ježto tísní výrobu a její výkonnost a vystavuje domácí zásobování všem nebezpečím zahraniční anebo vůbec nekontrolovatelné spekulace. Via facti uplatňuje se po

fiasku liberalismu a socialismu zásada rovnováhy hospodářských a sociálních sil, rovnováhy výrobních a spotřebitelských činitelů.

Dotkl jsem se jen nejpatrnějších zjevů, s celou nedozírnou řadou příbuzných nám upoutají na sebe veškeru péči a práci agrární sociologie. Slované se v zemědělsko-přírodovědecké praxi nejrázněji emancipovali, poskytují sociologickému badání nejhromadnější materiál a proto přicházejí na řadu, aby i ve věcech zemědělské vědy a sociologie řekli své slovo.

Slibuji si od Československé Akademie zemědělské sklizeň hojnou, protože již její složení je manifestací, že československé zemědělství organicky se jednotí se svým světem intelektuálním a navzájem, že naše inteligence s nadšením lne k zemědělské praxi a že vzniká nám součinnost, jež je podmínkou úspěchu, ale také zároveň jeho zárukou.

# Š T A T Ú T

## Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied

---

### ČLÁNOK 1

#### Základné ustanovenia

Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied (ďalej len SAPV) je zriadená na základe rozhodnutia ministra poľnohospodárstva a výživy SR zo dňa 28.12.1990 s účinnosťou od 01.01.1991 na dobu neurčitú.

SAPV je učenou spoločnosťou, ktorú tvoria jej členovia vedeckí a odborní pracovníci v oblasti poľnohospodárstva, výživy obyvateľstva, potravinárstva, veterinárskej medicíny, lesníctva, vodného hospodárstva, tvorby a ochrany poľnohospodárskej a lesníckej krajiny a rozvoja vidieka.

Orgánmi SAPV sú: Valné zhromaždenie členov, predsedníctvo a odborné útvary SAPV a jej predsedníctva.

Činnosť SAPV sa riadi štatútom schváleným ministrom pôdohospodárstva a organizačným poriadkom schváleným Valným zhromaždením členov SAPV. Činnosť SAPV a jej orgánov je zabezpečovaná Agentúrou SAPV na základe zmluvy.

SAPV v oblasti svojej pôsobnosti spolupracuje s vysokými školami, Slovenskou akadémiou vied a s ostatnými vedeckovýskumnými ustanovitzňami v SR. Ďalej spolupracuje so zahraničnými vedeckovýskumnými inštitúciami a v rozsahu svojej pôsobnosti reprezentuje poľnohospodársku, potravinársku, veterinársku, lesnícku a vodohospodársku vedu vo vzťahu k zahraničiu.

K SAPV sa môžu pridružiť vedecké spoločnosti.

### ČLÁNOK 2

#### Poslanie a hlavné úlohy SAPV

Hlavným poslaním SAPV je starať sa o sústavný rozvoj a realizáciu vedeckovýskumnej činnosti v oblasti jej pôsobnosti, najmä:

- a) aktívne sa zúčastňovať na vytváraní koncepcie a stratégie poľnohospodársko-potravinárskych, veterinárskych, lesníckych a vodohospodárskych vied,

- b) spracovávať podklady pre vedecko-technické koncepcie a posudzovať programy rozvoja pôdohospodárstva,
- c) iniciovať vypracovávanie prognóz vedecko-technického rozvoja a na ich podklade navrhovať koncepcie vedecko-technickej politiky a medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce v oblasti svojej pôsobnosti,
- d) v spolupráci s vysokými školami a SAV vytvárať podmienky pre vzájomnú súčinnosť v oblasti výskumu, vývoja a výchovy vedeckých pracovníkov,
- e) poskytovať pre ústredné orgány Slovenskej republiky poradenské služby, vypracovávať vedecké a odborné stanoviská, expertízy, návrhy a posudky,
- f) vykonávať funkciu vedeckého poradného orgánu vedenia MP SR a zastupovať rezortnú výskumnú základňu vo vládných a medzinárodných organizáciách,
- g) oceňovať vynikajúce výsledky vedeckovýskumnej a vývojovej činnosti v oblasti svojej pôsobnosti,
- h) zverejňovať výsledky vedeckovýskumnej činnosti a starať sa o ich popularizáciu cestou vedeckých a odborných podujatí,
- i) vykonávať ďalšie úlohy, ktorými MP SR poverí SAPV a ktoré vyplývajú z postavenia a funkcie jej orgánov.

### ČLÁNOK 3

#### Členstvo

SAPV má štyri formy členstva:

- riadny člen SAPV
- čestný člen SAPV
- zahraničný člen SAPV
- emeritný člen

Forma riadneho, čestného a zahraničného členstva sa nadobúda tajnou voľbou, ktorú vykonáva valné zhromaždenie členov SAPV a ktorú potvrdzuje minister pôdohospodárstva SR menovacím dekrétom.

Zdôvodnený návrh na voľbu riadneho, čestného a zahraničného člena môže podať každý člen SAPV, vedecké orgány a predsedníctvo SAPV. Predsedníctvo SAPV môže pre získavanie návrhov na voľbu členov SAPV využiť aj verejnú výzvu.

Valnému zhromaždeniu členov SAPV predkladá kandidátku na voľbu nových členov predsedníctvo SAPV.

Za riadneho člena môžu byť navrhovaní pracovníci vedy, výskumu, školstva, vývoja, výrobnéj praxe a ďalší poprední odborníci pôsobiaci v oblasti rozvoja pôdohospodárstva na Slovensku.

Za zahraničného člena môžu byť navrhnutí významní vedeckí pracovníci z iných krajín, najmä ak sa zaslúžili o vedecko-technickú spoluprácu a rozvoj pôdohospodárskeho výskumu.

Čestným členom sa môže stať zaslúžilý riadny člen SAPV po skončení riadneho členstva a výnimočne ďalší ľudia, ktorí sa významne zaslúžili o rozvoj vedy, alebo pôdohospodárskej vedeckovýskumnej základne a praxe na Slovensku.

Emeritným členom sa stáva riadny člen po dovŕšení veku 70 rokov alebo aj skôr, ak o to požiadal predsedníctvo SAPV.

Počet riadnych členov SAPV sa obmedzuje na 120. Kvóty ďalších členov môže určiť organizačný poriadok SAPV a môžu byť upravované Valným zhromaždením členov SAPV.

Riadni členovia sú povinní aktívne pôsobiť v príslušných orgánoch SAPV.

Členstvo v SAPV zaniká:

- úmrtím,
- zrušením členstva na vlastnú žiadosť a uznesením valného zhromaždenia, ak bol člen právoplatným rozsudkom súdu odsúdený za trestný čin, ktorý je v rozpore s čťou vedeckého pracovníka, alebo ak sústavne a bez náležitých dôvodov neplní povinnosti člena,
- riadne členstvo po dovŕšení veku 70 rokov, zvolením za čestného člena, alebo požiadaním o emeritné členstvo.

Za členstvo v SAPV nevzniká nárok na odmenu.

## ČLÁNOK 4

### Orgány SAPV

#### **1. Valné zhromaždenie členov SAPV**

Najvyšším orgánom SAPV je Valné zhromaždenie členov SAPV. Do jeho pôsobnosti patrí najmä:

- a) voliť a odvolávať predsedníctvo SAPV a jeho predsedu,
- b) prerokovávať závažné vedecké, odborné aj iné významné otázky v oblasti pôdohospodárstva a zaujímať k nim stanovisko,
- c) voliť členov a rozhodovať o zbavení členstva v SAPV,
- d) v rámci ustanovení Štatútu SAPV
  - rozhodovať o zásadných otázkach organizácie a činnosti SAPV,
  - schvaľovať a meniť organizačný a volebný poriadok SAPV.

#### **2. Predsedníctvo SAPV**

V období medzi zasadaniami valného zhromaždenia plní úlohy SAPV predsedníctvo SAPV.

Predsedníctvo SAPV tvorí predseda, podpredseda, vedecký sekretár a členovia.

Predseda SAPV potvrdzuje minister pôdohospodárstva SR. Z titulu funkcie je predseda prizývaný na poradu vedenia ministerstva k prerokovávaniu častí programu spadajúcich do pôsobnosti SAPV.

Funkčné obdobie volených členov predsedníctva je trojročné a môže byť predĺžené v tej istej funkcii najviac o jedno funkčné obdobie.

### **3. Vedecké orgány SAPV**

Vedecko-odbornú činnosť SAPV vykonávajú jej vedecké orgány - odbory, ustanovené spravidla podľa vedných oblastí, ďalej komisie a pracovné skupiny predsedníctva SAPV vytvárané pre konkrétnu činnosť a úlohy.

Odbory schvaľuje Valné zhromaždenie členov SAPV. Predseda odboru volia členovia odboru a menuje predseda SAPV.

Komisie a pracovné skupiny predsedníctva vytvára predsedníctvo SAPV, ich predsedu a členov menuje predseda SAPV.

Odbory môžu vytvárať sekcie po schválení v Predsedníctve SAPV. Členov sekcií, vrátane predsedov, menuje predseda odboru.

Odbory a sekcie tvoria členovia SAPV a ďalší vedeckí a odborní pracovníci schválení príslušným odborom.

## **ČLÁNOK 5**

### **Vonkajšie vzťahy SAPV**

#### **1. Vzťah SAPV k Ministerstvu pôdohospodárstva SR**

Vzťah SAPV k ministerstvu vyplýva z poslania, právomoci a zodpovednosti, ktorú jej zveril minister pôdohospodárstva SR.

Zložením svojej členskej základne, a tým aj vedecko-odbornou účasťou na činnosti má SAPV medzirezortný charakter. Svojou pôsobnosťou je SAPV zameraná na rezort pôdohospodárstva.

#### **2. Vzťah SAPV k Agentúre SAPV**

Vzťah SAPV k Agentúre vyplýva zo štatútov týchto organizácií.

Agentúra SAPV organizačne, technicky, odborne a administratívne zabezpečuje činnosť SAPV a jej orgánov.

SAPV a jej orgány spolupracujú a zúčastňujú sa na činnosti Agentúry SAPV na základe vzájomne zosúladeného programu ich činnosti a na zmluvných vzťahoch.

Pre spoluprácu a vzťahy jej orgánov s ostatnými inštitúciami a organizáciami, pokiaľ sa neuskutočňuje na základe uzavretých dohôd, platia všeobecné zásady dobrovoľnosti, rovnoprávnosti a vzájomnej výhodnosti.

## **ČLÁNOK 6**

### **Záverečné ustanovenia**

Vnútorne vzťahy, práva a povinnosti členov, orgánov a funkcionárov SAPV obsahuje v rámci ustanovení štatútu SAPV organizačný poriadok SAPV, ktorý schvaľuje Valné zhromaždenie členov SAPV.

Tento štatút nadobúda účinnosť dňom 1. júna 2007 a stráca platnosť doterajší štatút SAPV.

Miroslav Jureňa

minister pôdohospodárstva SR

# ORGANIZAČNÝ PORIADOK SLOVENSKEJ AKADÉMIE PÔDOHOSPODÁRSKÝCH VIED

---

Podľa článku 4, štatútu Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied (SAPV), vydaného ministrom pôdohospodárstva Slovenskej republiky dňa 1. júna 2007 a na základe uznesenia valného zhromaždenia členov SAPV zo dňa 5. júna 2007, vydávam tento organizačný poriadok SAPV.

## Časť prvá

### Členovia Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied

#### § 1

#### Členstvo v SAPV

1. SAPV má štyri formy členstva:
  - riadny člen SAPV,
  - čestný člen SAPV,
  - zahraničný člen SAPV,
  - emeritný člen.
2. Riadnymi členmi SAPV sa môžu stať poprední predstavitelia vedy, výskumu, vývoja a praxe pôsobiaci na Slovensku v oblasti poľnohospodárstva, pôdoznalectva a ochrany pôdy, výživy ľudí, potravinárstva, veterinárnej medicíny, lesníctva, vodného hospodárstva, tvorby a ochrany lesnej a poľnohospodárskej krajiny a rozvoja vidieka (ďalej len v oblasti pôsobnosti akadémie). Riadny člen SAPV musí byť členom aspoň v jednom odbore SAPV.
3. Čestnými členmi SAPV sa môžu stať mimoriadne zaslúžilí členovia SAPV po skončení riadneho členstva a výnimočne ďalšie významné osoby, ktoré sa zaslúžili o rozvoj pôdohospodárskej vedy a výskumu alebo pôdohospodárskej praxe.
4. Zahraničnými členmi sa môžu stať významní vedeckí pracovníci, najmä ak sa zaslúžili o medzinárodnú vedecko-technickú spoluprácu a rozvoj pôdohospodárstva v SR.
5. Emeritnými členmi sa stávajú riadni členovia po dovŕšení veku 70 rokov, alebo aj skôr, ak o to požiadajú predsedníctvo SAPV.
6. Členstvo v akadémii je čestné a časovo neobmedzené, menia sa len jeho formy v zmysle štatútu, t. zn. ukončenie riadneho členstva po dovŕšení veku 70 rokov.
7. Celkový počet riadnych členov SAPV je limitovaný na 120. Počty čestných a zahraničných členov spolu nemôže prekročiť počet riadnych členov, t. zn. 120 členov.

#### § 2

#### Návrhy a voľba členov Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied

Návrhy na nových riadnych, čestných a zahraničných členov SAPV, spracované stanoveným spôsobom, môže podávať predsedníctvo, vedecké orgány i jednotliví členovia SAPV. Predsedníctvo SAPV môže pre získavanie návrhov na voľbu členov SAPV využiť aj verejnú výzvu. Kandidátku na voľbu nových členov predkladá valnému zhromaždeniu členov SAPV predsedníctvo SAPV.



Voľba nových členov sa uskutočňuje podľa volebného poriadku schváleného valným zhromaždením členov SAPV.

### § 3

#### Vznik a zánik členstva

1. Riadne, čestné a zahraničné členstvo v SAPV vzniká na základe voľby, uskutočnenej tajným hlasovaním na valnom zhromaždení členov SAPV (§ 6).
2. Voľbu riadneho, čestného a zahraničného člena potvrdzuje minister pôdohospodárstva SR.
3. Emeritným členom sa stáva riadny člen SAPV po dovŕšení veku 70 rokov.
4. Čestný člen SAPV je volený na návrh príslušného odboru SAPV alebo Predsedníctva SAPV zo zaslúžilých emeritných členov akadémie a výnimočne aj pred dovŕšením veku 70 rokov riadneho člena, ak o to požiada a tiež významné osobnosti aj bez predchádzajúceho členstva v SAPV.
5. Členstvo zaniká:
  - a) úmrtím člena,
  - b) vzdaním sa členstva na vlastnú žiadosť,
  - c) odvolaním člena, ktoré uskutoční predseda SAPV na základe uznesenia valného zhromaždenia členov SAPV,
  - d) riadne členstvo po dovŕšení veku 70 rokov, alebo aj prv, ak o to požiada predsedníctvo SAPV.
6. Valné zhromaždenie navrhne odvolanie člena SAPV:
  - a) ak riadny člen neplní bez náležitého dôvodu povinnosti člena SAPV,
  - b) ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin, ktorý je v rozpore s občianskou alebo vedeckou ctou.

### § 4

#### Práva a povinnosti členov SAPV

1. **Riadny člen** má povinnosť zúčastňovať sa na VZ SAPV a byť aktívnym členom odboru a môže byť volený do všetkých funkcií SAPV. Má právo, aby bol odborom alebo P SAPV navrhnutý na voľbu čestného člena aj pred dovŕšením veku 70 rokov.
2. **Čestný člen** nemá povinnosť zúčastňovať sa na činnosti orgánov SAPV, ale má takéto právo a keď sa zúčastní má všetky práva a povinnosti riadneho člena. Môže byť aj volený za člena a predsedu orgánov SAPV (P SAPV, odbory, komisie).
3. **Emeritný člen** má právo zúčastňovať sa na rokovaniach a voliť vo VZ SAPV, v komisiách P SAPV a odboroch, ale nemôže byť volený za funkcionára týchto orgánov a člena predsedníctva SAPV.
4. **Zahraničný člen** má právo zúčastňovať sa na rokovaniach VZ SAPV, odborov a komisií s hľadom poradným a nemôže byť volený za funkcionára v týchto orgánoch a člena predsedníctva SAPV.
5. Členovia SAPV sú povinní svedomito vykonávať funkcie v SAPV, ktorými boli poverení, pracovať tvorivým spôsobom podľa poverenia vo vedeckých orgánoch akadémie a v pomocných orgánoch predsedníctva akadémie, prípadne plniť konkrétne úlohy, uložené im valným zhromaždením, predsedníctvom alebo

predsedom SAPV. Pri poverení konkrétnymi úlohami podávajú informácie o ich plnení predsedníctvu SAPV písomne určenou formou.

6. Člen SAPV môže rokovať a vystupovať v mene akadémie a podpisovať za ňu len v rozsahu písomného poverenia, daného mu predsedníctvom alebo predsedom SAPV.

## **Časť druhá**

### **Orgány Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied**

#### **Oddiel prvý**

#### **Členenie orgánov akadémie**

##### **§ 5**

##### **Základné ustanovenie**

1. Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied má orgány:
  - a) riadiace: valné zhromaždenie členov, predsedníctvo, pomocné orgány predsedníctva,
  - b) vedecké a odborné: odbory, sekcie, komisie a pracovné skupiny.

#### **Oddiel druhý**

#### **Valné zhromaždenie členov SAPV**

##### **§ 6**

##### **Základné ustanovenie**

1. Najvyšším orgánom SAPV je valné zhromaždenie členov.
2. Valné zhromaždenie zvoláva predsedníctvo spravidla dva razy, najmenej však raz ročne a navrhuje program jeho rokovania. Podklady pre rokovanie pripravuje predsedníctvo, ktoré tiež doručí členom SAPV spoločne s pozvánkou do 14 dní pred termínom zasadnutia valného zhromaždenia členov SAPV.
3. Valné zhromaždenie členov je uznášaniaschopné, ak je prítomná nadpolovičná väčšina členov SAPV. Ak nie je prítomná nadpolovičná väčšina členov SAPV, valné zhromaždenie sa po uplynutí jednej hodiny od oznámeného času jeho otvorenia stáva uznášaniaschopným. Prítom však nemôže byť: uskutočnená voľba členov SAPV, členov a funkcionárov predsedníctva SAPV, prijaté uznesenie o pozbavení členstva v SAPV a o zmene štatútu a organizačného poriadku SAPV. Valné zhromaždenie rozhoduje o spôsobe hlasovania (verejné alebo tajné) k jednotlivým bodom programu s výnimkou volebného aktu, ktorý sa vždy uskutočňuje tajným hlasovaním.
4. Člen SAPV môže, najneskoršie 7 dní pred zasadnutím valného zhromaždenia, predložiť predsedníctvu akadémie v písomnej forme pozmeňovacie alebo doplnčovacie návrhy a návrhy na zaradenie ďalšieho bodu rokovania do programu. Predsedníctvo predloží tieto návrhy na rozhodnutie valnému zhromaždeniu členov SAPV.
5. Zasadanie valného zhromaždenia členov SAPV riadi predseda SAPV alebo jeho podpredseda, prípadne iný poverený člen predsedníctva SAPV, ktorý pred

hlasovaním o návrhoch uvedie, či je valné zhromaždenie uznášaniaschopné (§ 6, odst. 3). Ak pri schvaľovaní programu valného zhromaždenia je podaný ďalší nový návrh programu, predsedajúci dá hlasovať o jeho prijatí ak bolo podaných v tej istej veci viac návrhov, predsedajúci stanoví poradie hlasovania o jednotlivých návrhoch.

6. O rokovaní valného zhromaždenia členov SAPV sa robí zápisnica (§ 16), ktorá obsahuje najmä hlavné body rokovania a prijaté uznesenia. Za správnosť zápisu zodpovedá predsedajúci.

## § 7

### Úlohy a oprávnenia

Valné zhromaždenie členov akadémie, v zmysle jeho pôsobnosti vyplývajúcej zo štatútu:

- a) prerokováva a schvaľuje program valných zhromaždení členov SAPV a vedeckých rozpráv na celé funkčné obdobie, správy o ich plnení a o činnostiach orgánov SAPV za uplynulé obdobie,
- b) posudzuje významné expertné stanoviská akadémie,
- c) posudzuje a zaujíma stanovisko k závažným vedeckým a odborným problémom predloženým mu orgánmi SAPV, MP SR alebo inými inštitútmi,
- d) posudzuje predložené návrhy na rozvoj vedných oblastí a na štruktúru výskumných a vývojových pracovísk pôdohospodárskeho rezortu,
- e) rozhoduje o zásadných organizačných otázkach akadémie, hlavne stanoví, na návrh predsedníctva, pre ktoré oblasti, prípadne problémy, majú byť zriadené vedecké a odborné orgány,
- f) schvaľuje organizačný poriadok a volebný poriadok SAPV a na návrh predsedníctva ďalšie zásadné organizačné normy, týkajúce sa činnosti akadémie,
- g) vytvára prostredie pre slobodnú výmenu vedeckých a odborných názorov a stanovísk
- h) môže určiť počet čestných a zahraničných členov SAPV, a počet členov predsedníctva SAPV, voliť a odvolávať členov SAPV a členov predsedníctva SAPV.

## § 8

### Formy zabezpečovania činnosti akadémie

Úlohy SAPV plnia jej orgány najmä:

- vlastnou tvorivou činnosťou, hlavne spracovávaním iniciatívnych návrhov a odborných podkladov,
- na požiadanie MP SR vypracovávaním expertíznych stanovísk a návrhov k závažným vedeckým, odborným a vedecko-technickým problémom praxe,
- podporovaním medzinárodnej vedeckej spolupráce,
- organizovaním vedeckých podujatí; rozpráv, konferencií, sympózií, seminárov a pod. aj spoluprácou s pracoviskami SAV a univerzitami,
- organizovaním súťaže prác mladých výskumných pracovníkov v oblasti vedeckého a realizačného prínosu,
- morálnou stimuláciou vedeckovýskumných aktivít v oblasti svojej pôsobnosti, najmä udeľovaním medailí, čestných uznaní, diplomov a pod.

**Oddiel tretí**  
**Predsedníctvo SAPV a jeho pomocné orgány**

**§ 9**

**Základné ustanovenie**

1. Predsedníctvo SAPV tvorí predseda, podpredseda, vedecký sekretár a ďalší členovia. O počte členov predsedníctva rozhoduje valné zhromaždenie členov SAPV.
2. Funkčné obdobie predsedníctva je trojročné, vo funkcii člena predsedníctva môže byť člen SAPV najviac dve po sebe idúce volebné obdobia.
3. Predsedníctvo SAPV vykonáva svoju funkciu kolektívne.

**§ 10**

**Plán práce predsedníctva SAPV**

1. Predsedníctvo vykonáva svoju činnosť podľa schváleného ročného programu a aktuálnych potrieb SAPV a požiadaviek MP SR.
2. Správy a návrhy pre predsedníctvo sa predkladajú spravidla po predchádzajúcom prerokovaní s vedeckými, poprípade i ostatnými orgánmi SAPV, ktorých sa vecne dotýkajú, s uvedením ich stanoviska. Predkladajú sa, v predpísanej forme a dohodnutom počte výtlačkov, vedeckému sekretárovi predsedníctva a to spravidla 7 dní pred zasadnutím predsedníctva.
3. Predsedovia vedeckých orgánov a pomocných orgánov SAPV majú právo nahliadnuť na sekretariáte predsedníctva do všetkých materiálov, prerokovávaných predsedníctvom.

**§ 11**

**Úlohy a oprávnenia predsedníctva SAPV**

1. Predsedníctvo SAPV riadi činnosť akadémie medzi valnými zhromaždeniami. Poveruje jednotlivých členov predsedníctva SAPV konkrétnymi úlohami, alebo pre zabezpečenie týchto úloh zriaďuje pomocné orgány (ďalej len pomocné orgány - § 17).
2. Predsedníctvo SAPV najmä:
  - a) posudzuje podklady pre rokovanie valného zhromaždenia (§ 7) a po schválení mu ich predkladá (§ 6, odst. 2) na prerokovanie a rozhodnutie,
  - b) na vyžiadanie MPSR navrhuje opatrenia na zvyšovanie odbornej úrovne práce výskumných a vývojových pracovísk rezortu a posudzuje ich kvalifikačnú štruktúru,
  - c) predkladá ministrovi pôdohospodárstva SR návrhy na menovanie a odvolanie predsedu, riadnych, čestných a zahraničných členov akadémie.
    - na vyžiadanie kompetentných orgánov posudzuje návrhy koncepcie výchovy vedeckých pracovníkov,
    - prispieva k zlepšovaniu výchovy, najmä mladých vedeckých pracovníkov,

- prostredníctvom ním menovaného útvaru plní funkciu rezortnej atestačnej komisie vedeckých a vedecko-technických pracovníkov, podáva návrhy na priznanie kvalifikačných stupňov vedeckým pracovníkom,
  - d) predkladá iniciatívne návrhy na vyššie formy medzinárodnej spolupráce vo výskume a vývoji,
  - e) posudzuje predložené návrhy projektov odborových a interdisciplinárnych syntéz a programov, hodnotí úroveň ich riešenia,
  - f) ustanovuje pomocné orgány predsedníctva a menuje ich členov a funkcionárov,
  - g) hodnotí činnosť vedeckých orgánov a pomocných orgánov predsedníctva,
  - h) udeľuje čestné uznania, diplomy, prípadne i ceny akadémie za vedecké práce mladých vedeckých pracovníkov,
  - i) predkladá valnému zhromaždeniu návrhy kandidátov na voľbu predsedu SAPV a na voľbu ďalších členov predsedníctva SAPV; schvaľuje voľbu predsedov vedeckých orgánov a odobruje vnútornú štruktúru a personálne zloženie vedeckých orgánov,
  - j) podporuje rozvoj vedecko-technických informácií,
  - k) zabezpečuje spätnú informovanosť o využití expertíz, štúdií a návrhov spracovaných a predložených akadémiou.
3. Predsedníctvo SAPV môže výnimočne, v zdôvodnených prípadoch, uskutočniť hlasovanie členov SAPV písomnou alebo elektronickou formou, okrem volebného aktu.

## **§ 12**

### **Zasadania predsedníctva SAPV**

1. Predsedníctvo sa schádza podľa potreby, najmenej však štyri razy ročne. Predsedníctvo zvoláva a riadi predseda SAPV.
2. Písomné podklady, pripravené na rokovanie (§ 10, odst. 2), sa spolu s pozvánkou doručujú členom predsedníctva obvykle 10 dní pred zasadnutím.
3. Zvlášť závažné otázky sa prerokovávajú za účasti predsedov vedeckých, poprípade pomocných orgánov predsedníctva, ktorí sú v takomto prípade prizvaní k príslušným bodom programu rokovania.
4. Predsedníctvo je spôsobilé uznášať sa, ak je na zasadnutí prítomná nadpolovičná väčšina jeho členov. Uznesenie je prijaté, ak zaň hlasovala nadpolovičná väčšina prítomných členov predsedníctva. V prípade rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedu.
5. O rokovaní predsedníctva sa robí zápisnica (§ 16), ktorú dostanú členovia predsedníctva, poprípade ďalšie osoby určené predsedníctvom, obvykle do 14 dní po zasadnutí. Ak požiada o to člen predsedníctva, musí byť v zápisnici uvedené i jeho odlišné stanovisko k prerokovávanej veci, poprípade dôvody, ktoré ho k tomu viedli, ak nebolo hlasovanie jednomyselné. Zápisnica sa overuje na najbližšom zasadnutí predsedníctva. Za jej správnosť zodpovedá predsedajúci.
6. Priebežnou kontrolou plnenia uznesení predsedníctva je poverený vedecký sekretár SAPV, pričom podá o jej výsledku správu na ďalšom zasadnutí predsedníctva SAPV.

### **§ 13**

#### **Užšie predsedníctvo SAPV**

1. Pre riadenie činnosti medzi zasadnutiami predsedníctva pôsobí ako poradný orgán predsedu SAPV užšie predsedníctvo v zložení: predseda, podpredseda, vedecký sekretár, prípadne prizvaní členovia akadémie a iní pracovníci určení predsedom.
2. Užšie predsedníctvo zasadá spravidla pred zasadaním predsedníctva, prípadne podľa potreby; jeho rokovania riadi predseda SAPV.
3. O rokovaníach podáva užšie predsedníctvo informáciu (§ 16) na najbližšom zasadnutí predsedníctva SAPV, ktoré výsledky jeho rokovania schvaľuje.

### **§ 14**

#### **Posudzovanie neodkladných záležitostí predsedníctva SAPV**

1. Vo výnimočných prípadoch dáva predseda SAPV prerokovať návrh, vyžadujúci neodkladné stanovisko všetkých členov predsedníctva, písomne. Lehota pre také posúdenie je vždy stanovená podľa konkrétneho prípadu. Pre prípravu návrhu platí primerane ustanovenie § 10, odst. 2.
2. Výsledok rokovania (§ 16) podľa odst. 1 sa pripojuje k zápisnici z nasledujúceho zasadnutia predsedníctva SAPV.

### **§ 15**

#### **Porady zvolávané predsedom SAPV**

1. Ak nestačí k prerokovaniu určitej veci opatrenie podľa ustanovenia § 12, odst. 3, môže predseda zvolať poradu predsedov vedeckých orgánov, aktív členov SAPV, poprípade inak zložené zhromaždenie členov akadémie, patriacich do pôsobnosti SAPV.
2. O porade sa robí zápisnica (§ 16), o ktorej náležitostiach platí ustanovenie § 6, odst. 6.

### **§ 16**

#### **Administratívne zabezpečenie akcií**

1. Za včasnú organizačnú prípravu rokovaní podľa paragrafov 12, 13, 14 a 15, za robenie zápisníc z nich a priebežnú kontrolu ich plnenia zodpovedá vedecký sekretár SAPV; o výsledkoch robených kontrol informuje predsedníctvo SAPV.
2. O dlhodobých úlohách a výsledkoch ich plnenia sa vedie evidencia na Agentúre SAPV.

### **§ 17**

#### **Pomocné orgány predsedníctva SAPV**

1. Predsedníctvo SAPV zriaďuje, ako svoje odborné pomocné orgány, komisie predsedníctva.
2. Rokovacie poriadky pre jednotlivé pomocné orgány schvaľuje predsedníctvo.
3. Na čele pomocných orgánov sú riadni alebo čestní členovia SAPV.
4. Predsedov pomocných orgánov a členov menuje a odvoláva predsedníctvo.

5. Pomocné orgány sú uznášaniami schopné, ak je prítomná nadpolovičná väčšina ich členov. K platnosti uznesení je potrebná nadpolovičná väčšina hlasov prítomných členov. O rokovaní pomocného orgánu sa robí záznam, ktorý dostane vedecký sekretár, obvykle 10 dní po zasadnutí.
6. Správu o činnosti pomocných orgánov podávajú ich predsedovia, spravidla jedenkrát ročne. Súborne je predsedníctvu predkladá vedecký sekretár.

**Oddiel štvrtý**  
**Funkcionári SAPV**

**§18**  
**Predseda SAPV**

1. Predseda SAPV riadi činnosť akadémie, zastupuje ju navonok, rokuje a podpisuje za ňu v celom rozsahu jej pôsobnosti; za výkon svojej funkcie zodpovedá predsedníctvu SAPV valnému zhromaždeniu a ministrovi pôdohospodárstva SR.
2. Predseda SAPV najmä:
  - a) zabezpečuje uplatňovanie moderných princípov riadenia a stará sa o vytváranie tvorivej atmosféry pri plnení úloh uložených akadémii,
  - b) sústavne sa stará o plnenie úloh akadémie; o závažných otázkach rozhoduje po ich prerokovaní valným zhromaždením a predsedníctvom SAPV,
  - c) zvoláva, v prípade potreby, porady a aktívy odborníkov (§ 15),
  - d) zvoláva zasadnutia predsedníctva SAPV a riadi jeho prácu na základe schváleného programu, rozhoduje o okruhu osôb, prizvaných na zasadnutie a upresňuje program rokovania, rozhoduje o tom, ktoré problémy budú prerokované písomne podľa § 14, odst. 1,
  - e) zabezpečuje, v súčinnosti s Agentúrou SAPV, plnenie funkcií SAPV ako poradného orgánu ministra,
  - f) organizuje, v orgánoch SAPV a v spolupráci s Agentúrou SAPV, prípravu podkladov k rokovaniu predsedníctva (§ 11, odst. 2),
  - g) predkladá ministrovi pôdohospodárstva SR závažné materiály, spracované v orgánoch akadémie, prerokované valným zhromaždením (§ 7)) alebo v predsedníctve SAPV,
  - h) podporuje realizáciu dlhodobej koncepcie výchovy vedeckých pracovníkov v rezortnej vedeckovýskumnej základni,
  - i) vydáva organizačný poriadok výkonných orgánov SAPV a po odsúhlasení valným zhromaždením organizačný poriadok SAPV,
  - j) zodpovedá za riešenie personálnych záležitostí SAPV, najmä po prerokovaní v predsedníctve menuje a odvoláva funkcionárov a členov pomocných orgánov predsedníctva SAPV,
  - k) navrhuje predsedníctvu rozdelenie zodpovednosti medzi jednotlivých členov, predkladá návrhy na zriadenie pomocných orgánov predsedníctva.
3. Predsedovi SAPV je priamo podriadený podpredseda, vedecký sekretár, predsedovia vedeckých orgánov a predsedovia pomocných orgánov SAPV.

4. Predseda SAPV má právo poveriť funkcionárov a členov akadémie zabezpečovaním určitých činností; v rámci týchto poverení potom majú právo rokovať v mene SAPV a podpisovať za ňu.

#### **§ 19**

##### **Podpredseda SAPV**

Predseda SAPV zastupuje v jeho neprítomnosti podpredseda. Za výkon svojej funkcie sa zodpovedá predsedovi a predsedníctvu akadémie.

#### **§ 20**

##### **Ostatní členovia predsedníctva SAPV**

1. Ostatní členovia predsedníctva riadia a zabezpečujú konkrétne činnosti predsedníctva podľa jeho rozhodnutí alebo poverenia predsedom SAPV.
2. Vo svojej práci sa opierajú najmä o ustanovenia štatútu a organizačného poriadku SAPV, o uznesenia valného zhromaždenia a predsedníctva SAPV a o zásadné pokyny, ktoré im k ich práci dal predseda SAPV. V rámci týchto pokynov sú oprávnení rokovať v mene SAPV; za výkon svojej funkcie zodpovedajú predsedovi, prípadne predsedníctvu SAPV.
3. Vedúci útvaru Ministerstva pôdohospodárstva SR, v ktorého kompetencii je rezortná veda a výskum, má právo zúčastňovať sa na zasadnutiach SAPV.

#### **§ 21**

##### **Vedecký sekretár SAPV**

1. Funkciu vedeckého sekretára vykonáva z titulu funkcie riaditeľ Agentúry SAPV.
2. Vedecký sekretár SAPV zabezpečuje koordináciu, spoluprácu a informačné prepojenie Agentúry SAPV a Ministerstva pôdohospodárstva SR, najmä úsekom vedy a výskumu a-so SAPV.
3. Vytvára a zabezpečuje potrebné organizačné, technické a personálne predpoklady pre činnosť SAPV.
4. Vedecký sekretár SAPV ako člen predsedníctva SAPV je priamo podriadený predsedovi SAPV a plní príslušné uznesenia valného zhromaždenia a predsedníctva SAPV

#### ***Oddiel piaty***

##### ***Vedecké orgány***

#### **§ 22**

##### **Základné ustanovenia**

1. SAPV má zriadené ako vedecké orgány tieto odbory:  
Odbor pôdoznalectva a ochrany pôdy,  
Odbor rastlinnej výroby,  
Odbor živočíšnej výroby,  
Odbor veterinárneho lekárstva,



Odbor potravinárstva a výživy obyvateľstva,  
Odbor ekonomiky a manažmentu,  
Odbor poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky,  
Odbor lesníctva,  
Odbor vodného hospodárstva.

Každý odbor sa môže členiť na sekcie i dočasné odborné pracovné skupiny.

2. Valné zhromaždenie môže na návrh predsedníctva SAPV meniť zloženie odborov.
3. Funkčné obdobie odborov je rovnaké ako funkčné obdobie Predsedníctva SAPV, t. zn. 3 roky.

### **§ 23**

#### **Zloženie odborov**

1. Predsedov odbor volia členovia odborov z riadnych alebo čestných členov SAPV, schvaľuje predsedníctvo SAPV a menuje predseda SAPV. Členskú základňu odborov tvoria členovia SAPV a ďalší významní odborníci z výskumných a vývojových pracovísk rezortu, ústavov, univerzít a z riadiacej a hospodárskej praxe. Členov a funkcionárov odboru, sekcií a ďalších orgánov odborov na návrh predsedu schvaľuje predsedníctvo SAPV a menuje predseda odboru.
2. Členstvo v odboroch je nezastupiteľné. Funkčné obdobie je trojročné. Člen odboru, ktorý neplní úlohy, môže byť zbavený členstva ešte počas funkčného obdobia.
3. Prácu odboru riadi jeho predsedníctvo, ktoré sa skladá z predsedu, podpredsedu, tajomníka, prípadne ďalších členov. Predsedníctvo odboru sa schádza podľa potreby, najmenej však dva razy ročne, rieši pritom aktuálne odborné otázky a pripravuje podklady a návrhy na zasadnutie odboru. Za svoju činnosť je zodpovedné plenárnemu zasadnutiu odboru a predsedníctvu SAPV.

### **§ 24**

#### **Úlohy a oprávnenia odborov**

1. Odbory sú základnými orgánmi SAPV, v ktorých akadémia rozvíja svoju vedeckú a odbornú činnosť.
2. Odbory najmä:
  - a) predkladajú návrhy na voľbu nových členov SAPV (§ 2, odst. 1), poprípade na odvolanie doterajších členov SAPV, informujú predsedníctvo o zložení členskej základne odboru a zvolených funkcionároch odboru a o organizačnom členení odboru,
  - b) posudzujú vedecké poznatky, dosiahnuté vo výskume na Slovensku i v zahraničí a odporúčajú opatrenia na ich využívanie vo vedeckej a pedagogickej činnosti a vo výrobnej praxi,
  - c) spracovávajú a aktualizujú perspektívne koncepcie rozvoja vedných disciplín v rámci svojho odboru,
  - d) môžu navrhovať a predbežne spresňovať podklady na riešenie a financovanie výskumných projektov a programov, dbajú pritom na zabezpečenie súčinnosti a väzieb medzi základným a aplikovaným výskumom o výskumom

odávateľských rezortov; odporúčajú formy realizácie už vyriešených výskumných úloh,

- e) predkladajú návrhy na prehĺbenie medzinárodnej spolupráce, na využitie významných zahraničných poznatkov a na kvalitatívne vyššie formy medzinárodnej spolupráce vo výskume a vývoji,
  - f) prerokovávajú významné aktuálne vedecké otázky a predkladajú iniciatívne návrhy na rozvoj vedeckých disciplín v rámci pôsobnosti SAPV,
  - g) môžu posudzovať kvalifikačnú štruktúru pracovníkov výskumných pracovísk, iniciatívne navrhovať opatrenia na zvyšovanie odbornej úrovne práce týchto pracovísk, spracovávať odporúčania k dlhodobým koncepciám výchovy tvorivých pracovníkov, poriadať rôzne vedecké podujatia, v prípade potreby i s medzinárodnou účasťou; predkladajú návrhy na udelenie ocenení členov akadémie, prípadne aj iných osôb,
  - h) dávajú podnety na vedeckú, odbornú, popularizačnú a osvetovú činnosť vo vedeckých, odborných a verejných komunikačných prostriedkoch,
  - i) pripravujú ďalšie podklady na rokovanie predsedníctva SAPV (§ 11, odst. 2).
3. Predseda odboru zabezpečuje informovanosť odbornej verejnosti o významných skutočnostiach, vyplývajúcich z rokovania odboru,.
  4. Správu o činnosti odboru podáva jeho predseda jedenkrát ročne, v stanovenom termíne a predpísanej forme, predsedovi SAPV.

## **§ 25**

### **Zasadanie odborov**

1. Odbor sa schádza k zasadnutiu podľa potreby, najmenej však raz ročne. Zvoláva ho jeho predseda, ktorý určuje program zasadnutia a rozhoduje o okruhu osôb, ktoré majú byť na rokovanie prizvané.
2. Odbor je schopný uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina jeho členov. Ak nedôjde k zjednoteniu stanovísk k prerokovanej otázke, uvedú sa všetky odporúčané riešenia v zápisnici.
3. Zápisnicu z rokovania odboru posieľa jeho predseda vedeckému sekretárovi SAPV.

## **§ 26**

### **Štruktúra odborov**

1. Odbor sa môže členiť na sekcie, prípadne vytvára dočasné pracovné skupiny. Predseda, podpredseda a tajomník odboru tvoria jeho predsedníctvo.
2. Sekcie a pracovné skupiny odboru zriaďuje na potrebnú dobu, po schválení v predsedníctve SAPV; ich predsedov a členov menuje predseda odboru; úlohy im ukladá predsedníctvo odboru. Predseda odboru informuje o činnosti sekcií a pracovných skupín predsedníctvo SAPV v rámci ročnej správy o činnosti odboru podľa § 28, odst. 5.
3. Organizačne administratívnu agendu útvarov odboru zabezpečujú ich predsedovia v súčinnosti s Agentúrou SAPV.
4. Zápisnicu z rokovania útvarov dostáva predseda príslušného odboru.

## **Časť tretia**

### **Oddiel prvý Spoločné ustanovenia**

#### **§ 27**

#### **Všeobecné zásady riadenia**

1. Stanovisko SAPV (oficiálne) voči iným orgánom a organizáciám je skordinované vo vnútri SAPV a tlmočí ho v mene SAPV predseda (prípadne člen akadémie poverený jej predsedníctvom), predsedníctvo alebo valné zhromaždenie členov SAPV.
  - a) K zabezpečeniu riadneho chodu rokovania SAPV vydáva predseda SAPV, prípadne ním poverený iný funkcionár akadémie príslušné pokyny.

#### **§ 28**

#### **Prekážky vo výkone funkcie**

O závažných prekážkach, ktoré znemožňujú plnenie niektorého ustanovenia tohto organizačného poriadku, sú povinní funkcionári SAPV informovať predsedu akadémie, v prípade jeho neprítomnosti podpredsedu SAPV.

### **Oddiel druhý**

### **Vonkajšie vzťahy SAPV**

#### **§ 29**

#### **Orgány štátnej správy činné v pôsobnosti SAPV**

1. SAPV je priamo podriadená ministrovi pôdohospodárstva SR. Vzťah SAPV k ministerstvu vyplýva z jej poslania, právomoci a zodpovednosti, ktoré jej zveril minister pôdohospodárstva SR. Zložením svojej členskej základne a tým aj vedecko-odbornou účasťou na činnosti má SAPV medzirezortný charakter. Svojou pôsobnosťou je však SAPV zameraná na rezort pôdohospodárstva.
2. SAPV je povinná poskytovať, v súlade so svojim poslaním, potrebné podklady Ministerstvu pôdohospodárstva SR a má právo žiadať od neho informácie a podklady, ktoré potrebuje k plneniu svojich štatutárnych funkcií.
3. Voči ostatným orgánom štátnej správy, činným v oblasti pôsobnosti akadémie, vystupuje SAPV ako poradný orgán príslušných ústavných činiteľov, v záležitostiach týkajúcich sa rozvoja vedy, tvorby vedecko-technických projektov a programov, výchovy vedeckých pracovníkov a zvyšovania ich kvalifikácie, ako i záležitostiach optimalizácie riadenia a organizácie R VVZ.

#### **§ 30**

#### **Agentúra SAPV**

1. Vzťah SAPV k Agentúre vyplýva zo štatútov a organizačných poriadkov obidvoch organizácií.

2. Agentúra SAPV odbornovo-organizačne, technicky a administratívne zabezpečuje činnosť SAPV a jej orgánov na základe uzavretej zmluvy.
3. SAPV a jej orgány spolupracujú a zúčastňujú sa na činnosti Agentúry SAPV na základe vzájomne zosúladeného programu ich činnosti a na zmluvných vzťahoch.

### **§ 31**

#### **Slovenská akadémia vied a univerzity**

1. Vzťahy SAPV k SAV a k univerzitám vyplývajú zo štatutárnych funkcií akadémie, sledujú účelnú vzájomnú spoluprácu a deľbu práce pri riešení úloh akadémie.
2. Vzájomné vzťahy a spolupráca SAPV k SAV a k univerzitám môžu byť bližšie určené osobitnými vzájomnými dohodami.

### **§ 32**

#### **Orgány tvorby štátnej vedeckej a vedecko-technickej politiky**

SAPV sa usiluje, v záujme obhájenia oprávnených potrieb výskumu z oblasti pôsobnosti akadémie, o účasť pri tvorbe a zadávaní štátnych i rezortných výskumných programov a projektov, o členstvo v príslušných republikových poradných orgánoch a o účasť na spolupráci s ústredným štátnym orgánom pre vedu a techniku.

### **Oddiel tretí**

#### **Záverečné ustanovenie**

### **§ 33**

#### **Účinnosť**

Tento novelizovaný organizačný poriadok Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied nadobúda účinnosť dňom jeho schválenia valným zhromaždením členov SAPV, t. j. dňom 5. júna 2007. Organizačný poriadok SAPV bol doplnený schválenými dodatkami na VZ členov SAPV dňa 10.6.2008 a 10.12.2008.



doc. Ing. Jozef Konôpka, CSc  
predseda SAPV

# **VOLEBNÝ PORIADOK**

## **Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied**

### **ČLÁNOK I.**

#### **Základné ustanovenia**

1. Volebný poriadok Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied (ďalej len SAPV) vychádza zo Štatútu a Organizačného poriadku SAPV a Štatútu Agentúry SAPV a je schválený valným zhromaždením členov SAPV.
2. Pre platnosť voľby členov SAPV, členov predsedníctva a predsedu SAPV, ako aj pre zánik členstva v SAPV je potrebná účasť nadpolovičného počtu členov, oprávnených voliť na valnom zhromaždení SAPV.
3. Nadpolovičná účasť členov SAPV sa počíta z celého počtu riadnych členov SAPV a z počtu len prítomných čestných a emeritných členov SAPV.

### **ČLÁNOK II.**

#### **Voľba členov SAPV**

1. SAPV má štyri formy členstva:
  - riadny člen
  - čestný člen
  - zahraničný člen
  - emeritný člen
2. Za riadneho člena SAPV môže byť zvolený občan Slovenskej republiky, významný pracovník vedy, výskumu, vývoja a popredný odborník pôsobiaci v oblasti rozvoja pôdohospodárstva. Riadny člen SAPV musí byť členom aspoň v jednom odbore SAPV.
3. Za čestného člena sú volení, spravidla po dosiahnutí veku 70 rokov, zaslúžilí riadni členovia SAPV a výnimočne aj nečlenovia SAPV, ktorí sa významne zaslúžili o rozvoj pôdohospodárskej vedy, výskumu a praxe, aktívne spolupracovali s SAPV, prípadne pôsobili v jej orgánoch. Čestný člen nemá povinnosť, ale môže byť členom orgánov SAPV (valné zhromaždenie, predsedníctvo, odbory, sekcie odborov, komisie P-SAPV, pracovné skupiny); v prípade členstva v uvedených orgánoch preberá práva a povinnosti, aké má riadny člen SAPV.
4. Za zahraničného člena SAPV môže byť zvolený cudzí štátny príslušník, významný vedecký pracovník, najmä taký, ktorý sa zaslúžil o vedecko-technickú spoluprácu a rozvoj pôdohospodárskeho výskumu na Slovensku.
5. Emeritnými členmi sa stávajú riadni členovia po dovŕšení veku 70 rokov, alebo aj skôr, ak o to požiadajú predsedníctvo SAPV.
6. Návrh na voľbu riadneho, čestného a zahraničného člena, obsahujúci osobné údaje a vecné zdôvodnenie, môže podať každý člen SAPV, odbory a predsedníctvo SAPV. Predsedníctvo SAPV môže pre získanie návrhov na voľbu riadnych členov SAPV využiť aj verejnú výzvu.
7. Predsedníctvo SAPV pri zostavovaní kandidátky na voľbu riadnych členov SAPV prihliada na primerané zastúpenie členov SAPV v jednotlivých odboroch SAPV, v hlavných vedných odboroch a na členskú základňu akadémie (rezortnú, vysokoškolskú, SAV, realizačnú sféru).

8. Návrh kandidátov za nových členov SAPV doručuje predsedníctvo SAPV riadnym a čestným členom SAPV najneskoršie 14 dní pred dátumom konania valného zhromaždenia členov SAPV, na ktorom má byť uskutočnená ich voľba.
9. Valnému zhromaždeniu členov SAPV predkladá kandidátku na voľbu nových členov s ich vecnou charakteristikou predsedníctvo SAPV.
10. Riadne, čestné a zahraničné členstvo v SAPV sa nadobúda tajnou voľbou, ktorú vykoná valné zhromaždenie členov SAPV a potvrdzuje minister pôdohospodárstva menovacím dekrétom.
11. Za člena SAPV je zvolený kandidát, ak obdrží nadpolovičný počet kladných hlasov v zmysle článku I, odseku 2 a 3. Úpravu hlasovacích lístkov určuje predsedníctvo SAPV.
12. Predsedníctvo SAPV môže v zmysle Organizačného poriadku SAPV, § 3, odsek 4 podať návrh valnému zhromaždeniu členov SAPV na zánik riadneho členstva v SAPV, ak sa jej člen bez náležitého zdôvodnenia počas trojročného volebného obdobia funkcionárov SAPV nezúčastní na 3 valných zhromaždeniach členov SAPV; ďalej na podnet odboru SAPV, ak sa bez náležitého zdôvodnenia nezúčastní počas 2 rokov na jeho rokovaní. Zánik členstva je platný, ak sa za zánik vyjadrí nadpolovičná väčšina odovzdaných hlasovacích lístkov na valnom zhromaždení členov SAPV.

### **ČLÁNOK III.**

#### **Voľba členov predsedníctva a predsedu SAPV**

##### ***A) Všeobecné ustanovenia***

1. Členom predsedníctva SAPV môže byť riadny alebo čestný člen SAPV.
2. Predsedníctvo SAPV má 11 členov a tvorí ho predseda, podpredseda, vedecký sekretár a 8 ďalších členov.
3. Funkciu predsedu SAPV potvrdzuje minister pôdohospodárstva SR.
4. Funkčné obdobie členov predsedníctva, predsedu a podpredsedu je trojročné a môže trvať najviac dve volebné obdobia idúce za sebou.
5. Členom predsedníctva s funkciou vedeckého sekretára SAPV je z titulu funkcie riaditeľ Agentúry SAPV.
6. Funkcia vedeckého sekretára SAPV je nezlučiteľná s funkciou predsedu a podpredsedu SAPV.
7. Novozvolené predsedníctvo SAPV začne vykonávať svoje funkcie dňom jeho zvolenia.

##### ***B) Návrh kandidátov na členov predsedníctva SAPV***

1. Každý odbor SAPV, na základe výzvy predsedníctva, navrhne najviac 3 kandidátov uvedených v poradí podľa počtu obdržaných hlasov v tajných voľbách a najviac 3 kandidátov navrhuje aj predsedníctvo SAPV.
2. Kandidátnu listinu na členov nového predsedníctva zostavuje doterajšie predsedníctvo SAPV z navrhnutých kandidátov v odboroch SAPV v poradí, aké určili odbory, a z kandidátov navrhnutých predsedníctvom SAPV s určením ich poradia.
3. Návrh kandidátov za členov predsedníctva SAPV doručuje predsedníctvo SAPV riadnym, čestným a emeritným členom SAPV najneskoršie 14 dní pred dátumom valného zhromaždenia členov SAPV, na ktorom má byť uskutočnená voľba.

### **C) Návrh kandidátov na voľbu predsedu a menovanie podpredsedu SAPV**

1. Návrh najviac 3 kandidátov na predsedu urobí novozvolené predsedníctvo SAPV, doplnené o prítomných predsedov odborov SAPV v tajnom hlasovaní za prítomnosti predsedu volebnej komisie.
2. Predseda volebnej komisie predloží valnému zhromaždeniu najviac 3 kandidátov na predsedu SAPV s najväčším počtom obdržaných hlasov, ktorí sa vyjadrili, že kandidatúru prijímajú v poradí podľa počtu obdržaných kladných hlasov.
3. Podpredsedu SAPV navrhne zvolený predseda SAPV z radov zvolených členov predsedníctva na prvom jeho zasadaní a schvaľuje ho predsedníctvo SAPV. Podpredseda SAPV nemá byť z rovnakej členskej základne ako predseda SAPV.

### **D) Postup pri voľbe členov predsedníctva a predsedu SAPV**

1. Voľba členov predsedníctva a predsedu SAPV sa uskutočňuje tajným hlasovaním.
2. Zvolený môže byť len kandidát, ktorý obdrží nadpolovičný počet odovzdaných kladných hlasov.
3. V prípade, že žiaden kandidát neobdrží nadpolovičný počet kladných hlasov, vykonajú sa ihneď opakovacie voľby z dvoch kandidátov, ktorí obdržali najvyšší počet kladných hlasov. Zvolený je kandidát s vyšším počtom kladných hlasov. V prípade rovnosti kladných hlasov určí verejným hlasovaním valné zhromaždenie ďalší postup.

### **E) Úprava kandidátnej listiny na voľbu predsedníctva SAPV**

1. Kandidátna listina je vypracovaná tak, že je uvedený názov odboru SAPV, mená kandidátov navrhovaných odborom v poradí podľa počtu obdržaných kladných hlasov v odbore a osobitne s označením sú uvedení kandidáti predsedníctva SAPV s určením poradia. Kandidátna listina sa upravuje zakrúžkovaním čísla kandidátov, ktorých volič navrhuje na zvolenie; predsedníctvo SAPV môže určiť aj iný spôsob úpravy.
2. Platná je kandidátna listina na voľbu členov predsedníctva SAPV, kde je za každý odbor SAPV, ako aj z kandidátov navrhnutých predsedníctvom SAPV, navrhnutý len jeden kandidát (spolu najviac 10 kandidátov).
3. Neplatná je kandidátna listina na voľbu členov predsedníctva SAPV, kde je za jednotlivý odbor a z návrhov predsedníctva SAPV navrhovaných viac ako jeden kandidát (spolu viac ako 10 kandidátov).

## **ČLÁNOK IV.**

### **Ustanovenie funkcionárov a členov komisií predsedníctva a odborov SAPV**

#### **A. Komisie predsedníctva SAPV**

1. Predsedu komisie predsedníctva SAPV navrhuje predseda SAPV, schvaľuje predsedníctvo a menuje predseda akadémie.
2. Členov komisie na návrh jej predsedu potvrdzuje predsedníctvo a menuje predseda SAPV.
3. Funkčné obdobie predsedu a členov komisie je trojročné a končí menovaním, resp. znovu menovaním jej predsedu.
4. Menovanie predsedu komisie vykoná predseda SAPV, spravidla do 30 dní po zvolení nového predsedníctva.

## **B. Odbory SAPV**

1. Členov odboru tvoria členovia SAPV a ďalší vedeckí a odborní pracovníci navrhnutí novozvoleným predsedom odboru. Členov odboru možno v zdôvodnených prípadoch dopĺňať aj počas trojročného funkčného obdobia odboru. Členov odboru predkladá na potvrdenie predsedníctvu SAPV novozvolený predseda odboru.
2. Funkčné obdobie odboru je trojročné a končí sa menovaním novozvoleného predsedu odboru. Členovia odboru, ktorí sú členmi SAPV, majú členstvo v odbore časovo neobmedzené a končiť sa môže len ich ukončením členstva v SAPV a u čestných a emeritných členov na ich požiadanie o ukončení členstva v odbore. Člen SAPV môže byť členom aj vo viacerých odboroch.
3. Predsedom odboru môže byť riadny alebo čestný člen SAPV. Návrh na predsedu a podpredsedu odboru má právo podať každý člen odboru.
4. Voľba predsedu a podpredsedu odboru sa uskutoční tajným hlasovaním na poslednom zasadnutí členov odboru predchádzajúceho funkčného obdobia, najneskoršie však do 30 dní po zvolení nového predsedníctva SAPV, ktoré voľbu potvrdzuje a menovanie vykoná predseda SAPV.
5. Voľba je platná, ak kandidát na predsedu a podpredsedu získa nadpolovičnú väčšinu kladných hlasov z počtu odovzdaných hlasovacích lístkov. Ak pri voľbe nezíska kandidát uvedenú nadpolovičnú väčšinu, voľba sa opakuje medzi dvoma kandidátmi, ktorí získajú najväčší počet kladných hlasov.
6. Tajomníka odboru menuje predseda odboru.
7. Predseda, podpredseda a tajomník tvoria predsedníctvo odboru.

## **ČLÁNOK V. Záverčné ustanovenia**

Volebný poriadok SAPV schválilo valné zhromaždenie členov SAPV dňa 5. júna 2007. Jeho terajšie znenie je upravené v zmysle zmien a doplnkov podľa nového Štatútu SAPV vydaného ministrom pôdohospodárstva SR dňa 1. júna 2007 a inovovaného organizačného poriadku SAPV schváleného na valnom zhromaždení členov SAPV dňa 5. júna 2007, ako aj schválených dodatkov na VZ členov SAPV dňa 10.6.2008 a 10.12.2008.



doc. Ing. Jozef Konôpka, CSc.  
predseda SAPV



## Štruktúra SAPV

### Valné zhromaždenie členov SAPV (VZ)

Najvyšším orgánom Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied je Valné zhromaždenie členov SAPV. Do jeho pôsobnosti patrí najmä:

- voliť a odvolávať Predsedníctvo SAPV, jeho predsedu a podpredsedov
- prerokovávať závažné vedecké, odborné, aj iné významné otázky v oblasti pôdohospodárstva a zaujímať k nim stanovisko
- voliť členov a rozhodovať o zbavení členstva v SAPV
- rozhodovať o zásadných otázkach organizácie a činnosti SAPV
- schvaľovať a meniť organizačný poriadok SAPV

### Predsedníctvo SAPV

V období medzi zasadaniami Valného zhromaždenia plní úlohy SAPV Predsedníctvo SAPV. Predsedníctvo tvorí predseda, podpredseda, vedecký sekretár a členovia predsedníctva. Predsedu SAPV potvrdzuje minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Z titulu funkcie je predseda SAPV členom vedenia ministerstva. Funkčné obdobie členov Predsedníctva a predsedov odborov je trojročné a môže byť predĺžené v tej istej funkcii najviac o jedno funkčné obdobie.

### Vedecké orgány SAPV

Vlastnú vedecko-odbornú činnosť SAPV vykonávajú jej vedecké orgány –

**Odbory**, ustanovené spravidla podľa vedných oblastí, ďalej komisie a pracovné skupiny vytvárané pre konkrétnu činnosť a úlohy. Odbory schvaľuje Valné zhromaždenie členov SAPV. Predsedu odboru volia členovia odboru a menuje predseda SAPV.

**Komisie a pracovné skupiny** vytvára Predsedníctvo a ich členov menuje predseda SAPV. Odbory môžu vytvárať sekcie. Členov sekcií vrátane predsedov menuje predseda odboru. Odbory a sekcie tvoria členovia SAPV a ďalší vedeckí a odborní pracovníci schválení príslušným odborom.

### Zloženie predsedníctva SAPV ( 2013-2015)

**Predseda: prof. Ing. Štefan Mihina, PhD.**

Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra

e-mail: Stefan.Mihina@uniag.sk

Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum

e-mail: mihina@nppc.sk

**Podpredseda: doc. RNDr. Ján Kraic, PhD.**

NPPC Výskumný ústav rastlinnej výroby, Piešťany

e-mail: kraic@vurv.sk

**Podpredseda: prof. Ing. Dušan Húska, PhD.**

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

e-mail: Dusan.Huska@uniag.sk

### Členovia :

**prof. MVDr. Imrich Maraček, DrSc.**

Univerzita veterinárskeho lekárstva, Košice

e-mail: maracek@uvm.sk

**doc. RNDr. Ján Rafay, CSc.**

NPPC Výskumný ústav živočíšnej výroby, Nitra

e-mail: rafay@vuzv.sk

**prof. Ing. Jozef Kobza, CSc.**

NPPC Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy, Banská Bystrica  
e-mail: j.kobza@vupop.sk

**prof. Ing. Jozef Bulla, DrSc.**

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre  
e-mail: Jozef.Bulla@uniag.sk

**Ing. Ladislav Staruch, PhD**

Chemickotechnologická fakulta STU, Bratislava  
e-mail: Ladislav.Staruch@stuba.sk

**prof. Ing. Ladislav Nozdrovický, PhD.**

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre  
e-mail: Ladislav.Nozdrovicky@uniag.sk

**Ing. Milan Zúbrik, PhD.**

Národné lesnícke centrum, Zvolen  
e-mail: zubrik@nlcsk.org

**Dr.h.c. prof. mpx.h.c. prof. Ing. Vladimír Gozora, PhD.**

Vysoká škola ekonomiky a manažmentu verejnej správy, Bratislava  
e-mail: vladimir.gozora@vsemvs.sk

## **Komisie predsedníctva SAPV**

**1. Komisia pre vedeckú výchovu, vzdelávanie a posudzovanie vedeckých kvalifikácií**

predseda: doc. RNDr. Ján Rafay, PhD  
NPPC Výskumný ústav živočíšnej výroby, Nitra  
e-mail: rafay@vuzv.sk

**2. Komisia pre biometriku**

predseda: doc. Ing. Juraj Candrák, CSc.  
Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra  
e-mail: juraj.candrak@uniag.sk

**3. Komisia pre edičnú činnosť a odbornú terminológiu**

predseda: doc. MVDr. Ing. Norbert Michal Beňuška, CSc.  
Podháj 48, 974 05 Banská Bystrica  
e-mail: nomibe@windowslive.com

**4. Komisia pre ekológiu a krajinné inžinierstvo**

predseda: prof. Ing. Rudolf Midriak, DrSc.  
Národné lesnícke centrum, Zvolen  
e-mail: r.midriak@seznam.cz

**5. Komisia pre konferenčnú činnosť**

predseda: doc. RNDr. Ján Kraic, PhD.  
NPPC Výskumný ústav rastlinnej výroby, Piešťany  
e-mail: kraic@vurv.sk

**6. Zahraničné aktivity má v kompetencii podpredseda SAPV:**

predseda: doc. RNDr. Ján Kraic, PhD.  
NPPC Výskumný ústav rastlinnej výroby, Piešťany  
e-mail: kraic@vurv.sk

## **Odbory SAPV**

### **Odbor pôdoznavectva a ochrany pôdy**

predseda: prof. Ing. Jozef Kobza, CSc.

NPPC Výskumný ústav pôdoznavectva a ochrany pôdy, Banská Bystrica

e-mail: j.kobza@vupop.sk

### **Odbor rastlinnej výroby**

predseda: doc. RNDr. Ján Kraic, PhD.

NPPC Výskumný ústav rastlinnej výroby, Piešťany

e-mail: kraic@vurv.sk

### **Odbor živočíšnej výroby**

predseda: prof. Ing. Jozef Bulla, DrSc.

Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra

e-mail: Jozef.Bulla@uniag.sk

### **Odbor veterinárnej medicíny**

predseda: prof. MVDr. Gabriel Kováč, DrSc.

Univerzita veterinárskeho lekárstva, Košice

e-mail: kovac@uvlf.sk

### **Odbor potravinárstva a výživy obyvateľstva**

predseda: doc. MUDr. Igo Kajaba, CSc.

Slovenská zdravotnícka univerzita a Ústav preventívnej a klinickej medicíny, Bratislava

e-mail: igo.kajaba@gmail.com

### **Odbor poľnohospodárskej techniky, výstavby a energetiky**

predseda: prof. Ing. Ladislav Nozdrovický, PhD.

Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra

e-mail: Ladislav.Nozdrovicky@uniag.sk

### **Odbor lesníctva**

predseda: Dr. Ing. Tomáš Bucha

Národné lesnícke centrum, Zvolen

e-mail: bucha@nlcsk.org

### **Odbor vodného hospodárstva**

predseda: doc. RNDr. Štefan Reháč, CSc.

Výskumný ústav vodného hospodárstva, Bratislava

e-mail: rehak@vuvh.sk

### **Odbor ekonomiky a manažmentu**

predseda: Dr.h.c. prof. mpx. h.c. prof. Ing. Vladimír Gozora, PhD

Vysoká škola ekonomiky a manažmentu verejnej správy, Bratislava

e-mail: vladimir.gozora@vsemvs.sk

## **Členstvo SAPV:**

- riadni členovia SAPV
- čestní členovia SAPV
- zahraniční členovia SAPV
- emeritní členovia

Členstvo v SAPV sa nadobúda tajnou voľbou, ktorú vykonáva valné zhromaždenie členov SAPV a ktorú potvrdzuje minister menovacím dekrétom.

### **Štruktúra odbornej pôsobnosti členov SAPV je nasledovná:**

- pracovníci pôdohospodárskeho rezortného výskumu a praxe
- pracovníci univerzít a ústavov Slovenskej akadémie vied (SAV)

- pracovníci decíznej sféry a ostatní pracovníci

Stav členov SAPV	Riadni	Čestní	Zahraniční	Emeritní	SPOLU
k 31.12.1996	119	31	11		161
k 31.12.1997	116	29	15		160
k 31.12.1998	109	59	20		188
k 31.12.1999	113	59	20		192
k 31.12.2000	112	59	20		191
k 31.12.2001	111	56	22		189
k 31.12.2002	113	56	22		191
k 31.12.2003	108	52	22		184
k 31.12.2004	118	55	28		201
k 31.12.2005	116	53	28		197
k 31.12.2006	114	51	28		193
k 31.12.2007	114	79	30		223
k 31.12.2008	111	77	30	3	221
k 31.12.2009	105	72	30	9	216
k 31.12.2010	120	76	36	10	242
k 31.12.2011	111	73	36	18	238
k 31.12.2012	107	70	36	21	234
k 31.12.2013	95	64	36	29	224
k 31.12.2014	108	68	42	28	246

## Zoznam riadnych členov Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied

Antal Jaroslav, prof. Ing. DrSc.	Jančovič Ján, prof. Ing. PhD.	Peťko Branislav, doc. MVDr. DrSc.
Bárek Viliam, doc. Ing. CSc.	Jurík Ľuboš, doc. Ing. PhD.	Pilipčinec Emil, prof. MVDr. PhD.
Bielek Pavol, prof. RNDr. DrSc.	Kadlečíková Mária, doc. Ing. PhD.	Pospíšil Richard, prof. Ing. Dr.
Bielik Peter, prof. Ing. PhD.	Kobza Jozef, prof. Ing. CSc.	Radocha Marián, Ing. CSc.
Bíreš Jozef, prof. MVDr. DrSc.	Kopčová Ľubica, Ing. PhD.	Rafay Ján, doc. RNDr. CSc.
Bíro Daniel, prof. Ing. PhD.	Koppel Juraj, prof. MVDr. DrSc.	Rataj Vladimír, prof. Ing. PhD.
Bojňanská Tatiana, doc. Ing. CSc.	Kotorová Danka, RNDr. PhD.	Rehák Štefan, doc. RNDr. CSc.
Bomba Alojz, MVDr. DrSc.	Kováč Gabriel, prof. MVDr. DrSc.	Roháčik Tibor, doc. Ing. CSc.
Boroš Vladimír, Ing. CSc.	Kováč Milan, doc. Ing. PhD.	Serenčes Peter, doc. Ing. PhD.
Božík Marian, doc. Ing. PhD.	Kováčik Jaroslav, prof. Ing. PhD.	Schmidt Štefan, prof. Ing. PhD.
Brestič Marián, prof. Ing. CSc.	Kovalčík Miroslav, Ing. PhD.	Sobocká Jaroslava, doc. RNDr. CSc.
Brindaž Ján, doc. Ing. CSc.	Kraic Ján, doc. RNDr. PhD.	Sokol Jozef, prof. MVDr. DrSc.
Bruchánik Rudolf, Ing. PhD.	Kročko Vladimír, prof. Ing. CSc.	Staruch Ladislav, Ing. PhD.
Buday Štefan, doc. Ing. PhD.	Legáth Jaroslav, prof. MVDr. CSc.	Storoška Michal, Ing. PhD.
Bucha Tomáš, Dr. Ing.	Macura Viliam, prof. Ing. PhD.	Stredánský Jozef, prof. Ing. DrSc.
Buchta Stanislav, PhDr. PhD.	Makarevič Alexander, Ing. DrSc.	Sviček Michal, Ing. CSc.
Faix Štefan, doc. MVDr. CSc.	Masár Tibor, Ing. PhD.	Szabo Ľuboslav, prof. Ing. CSc.
Filkorn Pavol, Ing.	Mati Rastislav, Ing. CSc.	Šajbidor Ján, prof. Ing. DrSc.
Fleischer Peter, Ing. PhD.	Matošková Dagmar, Ing. PhD.	Ševčíková Mária, Ing. CSc.
Gáborčík Norbert, doc. Ing. CSc.	Mihina Štefan, prof. Ing. PhD.	Šilhár Stanislav, doc. Ing. CSc.
Gaduš Ján, prof. Ing. PhD.	Michalec Milan, Ing. CSc.	Šimák Ladislav, prof. Ing. PhD.
Gálik Roman, Ing. PhD.	Mindáš Jozef, doc. Ing. RNDr. PhD.	Šimko Peter, prof. Ing. DrSc.
Gálová Zdenka, prof. RNDr. CSc.	Moravčík Martin, Ing. CSc.	Petráš Rudolf, doc. Ing. CSc.

Golian Jozef, prof. Ing. Dr. Gömöröyová Erika, doc. Ing. CSc. Gozzora Vladimír, prof. Ing. PhD. Halászová Klaudia, Ing. PhD. Hecl Ján, RNDr. PhD. Hetényi Ladislav, prof. Ing. PhD. Houšková Beata, RNDr. CSc. Hromada Rudolf, MVDr. PhD. Hudáková Monika, doc. Ing. PhD. Chrenek Peter, prof. Ing. DrSc. PhD. Chrenková Mária, Ing. CSc. Ilavská Iveta, Ing. PhD. Ilavský Ján, doc. Ing. CSc.	Mráz Igor, Ing. PhD. Murgaš Ján, doc. Ing. CSc. Nad' Pavel, doc. MVDr. PhD. Nagová Ludmila, prof. Ing. PhD. Novotný Július, prof. Ing. CSc. Nozdrovický Ladislav, prof. Ing. PhD. Ondrašovič Miloslav, prof. MVDr. CSc. Ondriš František, Ing. CSc. Oravec Ivan, Ing. Paciga Ján, Ing. Paule Ladislav, prof. Ing. PhD. Peškovičová Dana, Mgr. PhD.	Šimuněk Ján, Ing. PhD. Škvarenina Jaroslav, prof. Ing. PhD. Švančara Ján, Ing. Takácsová Mária, doc. Ing. PhD. Tkáč Zdenko, prof. Ing. PhD. Tóthová Csilla, MVDr. PhD. Tuček Ján, prof. Ing. CSc. Tutka Jozef, Ing. CSc. Vavrišinová Klára, doc. Ing. PhD. Vilček Jozef, prof. Ing. PhD. Zlocha Róbert, Ing. Zúbrik Milan, Ing. PhD. Žihlavník Anton, prof. Ing. CSc. Žofajová Alžbeta, Ing. CSc.
------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

## Zoznam čestných členov Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied

Baco Peter, Ing. PhD. Barto Jaroslav, doc. PhD. CSc. Benková Janka, Ing. PhD. Beňuška Norbert M., doc. MVDr. Ing. CSc. Blaas Gejza, doc. Ing. CSc. Bublinc Eduard, prof. Ing. CSc. Cvečko Juraj, doc. Ing. CSc. Dubinský Pavol, prof. MVDr. DrSc. Džatko Michal, RNDr. CSc. Elečko Ján, prof. MVDr. CSc. Frištyk Štefan, Ing. CSc. Greguš Ctibor, Ing. DrSc. Grznár Miroslav, prof. Ing. DrSc. Gunár Daniel, doc. Ing. CSc. Habovštiak Jozef, Ing. CSc. Herian Karol, Ing. CSc. Holobradý Konštantín, prof. Ing. CSc. Holúbek Rudolf, prof. Ing. DrSc. Hraška Štefan, prof. Ing. DrSc. Hraško Juraj, prof. Ing. DrSc. Hričovský Ivan, prof. Ing. DrSc. Húska Dušan, prof. Ing. CSc. Husár Jaroslav, prof. Ing. Mgr. ek., CSc.	Jamriška Pavel, Ing. CSc. Juráni Bohdan, prof. Ing. CSc. Kabát Ladislav, prof. Ing. CSc. Kačmárik Juraj, prof. MVDr. PhD. Kajaba Igo, doc. MUDr. CSc. Knotek Stanislav, Ing. CSc. Konôpka Jozef, doc. Ing. CSc. Kopšo František, Ing. Kováč Karol, doc. Ing. CSc. Krajčovič Vladimír, prof. Ing. CSc. Kulík Dušan, prof. Ing. PhD. Lorenčík Ladislav, Ing. DrSc. Luby Štefan, Dr.h.c. prof. Ing. DrSc. Maraček Imrich, prof. MVDr. DrSc. Midiak Rudolf, prof. Ing. DrSc. Michalík Ivan, prof. Ing. DrSc. Miko Milan, prof. Ing. DrSc. Mikula Ivan, prof. MVDr. DrSc. Palo Vladimír, doc. Ing. PhD. Podolák Alojz, prof. Ing. CSc. Plesník Ján, Dr.h.c. prof. Ing. DrSc. Pleva Ján, prof. MVDr. DrSc.	Príbela Alexander, prof. Ing. DrSc. Prugar Jaroslav, doc. Ing. DrSc. Remiš Jozef, doc. Ing. CSc. Rónay Eugen, prof. Dr. Ing. DrSc. Rosival Ivan, prof. MVDr. CSc. Ružička Milan, prof. RNDr. DrSc. Rychtárik Július, Ing. DrSc. Salaj Juraj, MVDr. PhD. Stehlo Pavol, doc. Ing. PhD. Supuka Ján, prof. Ing. DrSc. Szokolay Alexander, Ing. DrSc. Šály Rudolf, prof. Ing. DrSc. Šesták Jozef, prof. Ing. CSc. Šmelko Štefan, prof. Ing. DrSc. Špaldon Emil, prof. Dr. Ing. DrSc. Špánik František, prof. Ing. CSc. Šutor Július, RNDr. DrSc. Švihel Ladislav, ak. arch. Ing. Švrček Štefan, prof. MVDr. PhD. Valtyni Július, prof. Ing. DrSc. Vidovič Jozef, Ing. CSc. Višňovský Jozef, prof. Ing. PhD. Užik Martin, doc. Ing. DrSc.
-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

## Zoznam zahraničných členov Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied

<p>Beloev Hristov, Dr.h.c. prof. Ing. DrSc.          Bergner Hans, Dr.h.c. prof. Dr. habil.          Biltenau Gheorghe, prof. Dr. DrSc.          Blum Winfried E.H., Dr.h.c. prof. Dr.          Dragavcevi Viktor, prof. Dr.          Filip Zdeněk, Dr.h.c. prof. Dr. DrSc.          Filistovicz Andrzej, prof. Dr. hab.          Flachowsky Gerhard, prof. Dr. habil.          Gavora Ján Samuel, Ing. Dr. DrSc.          Gere Tibor, prof. Dr. PhD.          Glinski Jan, prof. Dr.          Grandtner Miroslav M., prof. Dr.          Hajós Laszlo, Dr. PhD.          Horbaňczuk Jaroslav Olav,          prof. Dr. PhD.          Hron Jan, Dr.h.c. prof. Ing.          DrSc.</p>	<p>Jasiorowski Henryk, prof. Dr.          Jelinek Pavel, prof. MVDr. Ing. DrSc.          Kavka Miroslav, prof. Ing. DrSc.          Kišgeci Jan, prof. Dr.          Kolataj Adam Matej, prof. habil. Dr.          Kováčik Anton, Ing. prof. DrSc.          Kozák Josef, Dr.h.c. prof. Ing. DrSc.          Křen Jan, prof. Ing. CSc.          Kučera Antonín, doc. Ing. CSc.          Magda Róbet, doc. dr. PhD.          Magda Sándor, Dr.h.c. prof. Dr. DrSc.          Maiorano Giuseppe, prof. dr.          Mareček Jan, prof. Ing. DrSc.          Matoušek Josef, Ing. DrSc.          Merski Janusz, prof. Dr.          Nestroy Othmar, Univ. prof. Dr.</p>	<p>Papesh Jozef, prof. Dr.          Pierzgalski Edward, prof.          dr.hab. Inž.          Saevič Fiodorovič          Konštantín, Ing. prof. DrSc.          Scechovič Ján          Smidt Diedrich, Dr.h.c. prof. Dr.          Sosnowski Stanislaw, prof.          Dr. hab. Inž.          Szarek Jan Józef, prof. Dr. hab.          Szulc Tadeusz, prof. Dr. hab.          Trukhacev Ivanovič          Vladimír, prof. Ing. DrSc.          Vančura Karel, Ing. CSc.          Várallyay György, akademik          prof. DrSc.</p>
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

## Zoznam emeritných členov Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied

<p>Baumgartner Ján, Ing. DrSc.          Belanský Miroslav, Ing. CSc.          Bulla Jozef, prof. Ing. DrSc.          Cabadaj Rudolf, prof. MVDr. CSc.          Čurlík Ján, doc. RNDr. DrSc.          Dufala Emil, Ing. CSc.          Flák Pavel, Ing. DrSc.          Frank Vladimír, doc. Ing. CSc.          Huszár Jozef, doc. Ing. DrSc.          Jajcay Jozef, Ing. CSc.</p>	<p>Jech Ján, prof. Ing. CSc.          Kolenka Ivan, prof. Ing. DrSc.          Kotvas František, Ing. CSc.          Krčmář Stanislav, Ing. CSc.          Kúbek Alojz, prof. Ing. CSc.          Kubinec Jozef, MVDr. doc. PhD.          Kubinec Severín, Ing. CSc.          Lipták Ján, Ing.          Liška Emil, prof. Ing. CSc.          Lobotka Jozef, prof. Ing. DrSc.</p>	<p>Magic Dušan, Dr.h.c. prof.          MVDr. PhD.          Miština Timotej, Ing. CSc.          Okenka Imrich, prof. Dr. Ing.          Pivko Juraj, prof. MVDr. DrSc.          Šinková Terézia, Ing. CSc.          Šťastný Pavel, prof. MVDr. PhD.          Varínsky Juraj, Ing. CSc.          Žihlavník Štefan, prof. Ing. CSc.</p>
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

## Menovacie dokréty SAPV



Ministerium agriculturae  
Rei publicae  
Slovacae



Praesidium academiae  
scientiarum agriculturae  
Slovacae

In sensu electionis conventus generalis  
Academiae scientiarum agriculturae slovacae membrorum  
Vobis, viro insigno doctorque edimus

**decretum**

**membri externi**

**ACADEMIAE SCIENTIARUM AGRICULTURAE  
SLOVACAE**

Minister

Praeses



Ministerium agriculturae  
Rei publicae  
Slovacae



Praesidium academiae  
scientiarum agriculturae  
Slovacae

In sensu electionis conventus generalis  
Academiae scientiarum agriculturae slovacae membrorum  
Vobis, viro insigno doctorque edimus

**decretum**

**membrum in honore**

**ACADEMIAE SCIENTIARUM AGRICULTURAE  
SLOVACAE**

Minister

Praeses



## Medaila SAPV



## Diplomy SAPV

SLOVENSKÁ AKADÉMIA PÔDOHOSPODÁRSKYCH VIED



UDELUJE

# DIPLOM

---

*za rozvoj vedy  
v oblasti*



predseda Slovenskej akadémie  
pôdohospodárskych vied

SLOVENSKÁ AKADÉMIA PÔDOHOSPODÁRSKYCH VIED



UDELUJE

# DIPLOM

---

*za realizáciu výsledkov vedy  
v oblasti*



predseda Slovenskej akadémie  
pôdohospodárskych vied

SLOVENSKÁ AKADÉMIA  
PÔDOHOSPODÁRSKÝCH VIED



**D I P L O M**

za najlepšiu vedeckú prácu roku .....  
v súťaži mladých vedeckých pracovníkov  
rezortu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka  
v odbore

**predseda SAPV**

## Poukážka s odmenou za najlepšiu vedeckú prácu v súťaži mladých vedeckých pracovníkov



# Stratégia aplikovaného výskumu v pôdohospodárstve

*Schválená Radou vlády SR pre vedu techniku a inovácie dňa 23.10.2014*

## 1. Európske pôdohospodárstvo v kontexte celosvetového vývoja

Na základe vývoja súčasnej populácie sa odhaduje, že do roku 2050 stúpne o 60 % celosvetový dopyt po potravinách, krmivách, vláknine, biomase a biologických surovinách (FAO SOFI). Táto prognóza nevyhnutne vyvolá reakciu pôdohospodárov aj v EÚ, ktorí patria k najväčším dodávateľom uvedených komodít na celosvetové trhy.

Európske pôdohospodárstvo v posledných desaťročiach dosahovalo značný nárast produktivity. Tento nárast však bol čiastočne aj na úkor prírodných zdrojov a životného prostredia. Kvalita 45 % európskych pôd je problematická. Súčasná degradačné procesy na pôdach zahrňujú eróziu, kompakciu, úbytok živín, či bezbrehé zábery pôd pre nepoľnohospodárske využitie. Je známy nízky obsah organických látok a takmer jedna štvrtina pôd je postihnutá miernou až silnou eróziou. Narušili sa, alebo dokonca vymizli cenné ekosystémy a zároveň s nimi aj cenné ekosystémové služby, došlo k úbytku poľného vtáctva, lúčnych motýľov i k vážnemu ohrozeniu opeľovačov, najviac včiel. Pôdy sú vystavené znečisteniu dusičnanmi a navyše intenzívne využívanie pôdy sa významne podieľa na emisii skleníkových plynov. Tieto procesy sú spôsobené nevhodnými spôsobmi hospodárenia na pôde a jej využívania, čo má vážne sociálno-ekonomické a politické dôsledky. Očakávaný rast produkcie v dôsledku zvyšujúceho sa celosvetového dopytu po výrobkoch pri súčasných postupoch môže viesť k ďalšiemu poškodzovaniu prírodných zdrojov, životného prostredia, ohrozenia biotopov, biodiverzity, funkčnosti pôd a vodných zdrojov.

Zásadnou výzvou pre spoločnosť je udržať si potravinovú bezpečnosť (dostatočnosť) a schopnosť adaptovať pôdohospodárstvo na klimatické zmeny. Podľa najnovšej britsko-americko-austrálskej meta-analýzy (Nature Climate Change, 2014, č. 4, 287-291) budú mať zmeny klímy veľmi vážne dopady už po roku 2030 aj na produkciu hlavných plodín (pšenica, kukurica) v miernom klimatickom pásme a ich úrody môžu klesnúť až o viac ako 20 % oproti súčasnosti. Vedecky podložená adaptácia poľnohospodárstva na tieto zmeny (nové oševné systémy a agronomické opatrenia, nové odrody, zavlažovanie a pod.) však môže tieto dopady eliminovať, dokonca pozitívne využiť.

Pre vytvorenie konkurencieschopnej a udržateľnej produkcie potravín, krmív, vlákny, biomasy, drevnej hmoty a biologických surovín je potrebný prechod na iný spôsob rastu produkcie. V prvom rade sa musia znížiť straty v priebehu celého reťazca pôdohospodárskej výroby a spracovania. Bude nutné zohľadniť aj prispôsobenie sa globálnym zmenám ako je zmena klímy a pod. Bude potrebné zachovať biodiverzitu jej udržateľným využívaním, obnovovať sa musia ekosystémy a ekosystémové služby prírodných zdrojov s rešpektovaním zvláštností každého územia a možností, ktoré ponúka genetická rozmanitosť. Pôdohospodársky manažment musí byť orientovaný na pestovateľské, chovateľské a spracovateľské postupy tak, aby sa udržateľne využívali obmedzené prírodné zdroje. Uvážlivo je potrebné pristupovať k používanej dĺžke potravinového reťazca s využitím „krátkych“ zásobovacích reťazcov, umožňujúcim miestne zásobovanie s osobitnými kvalitatívnymi vlastnosťami s čo najväčším zohľadnením záujmov spotrebiteľa. Nárast produkcie musí ísť zároveň ruka v ruku s lepšou ekonomickou životaschopnosťou prvovýrobcov, ktorí v predchádzajúcom desaťročí trpeli znižujúcim sa podielom pridanej hodnoty v potravinovom reťazci. Bez väčšej ziskovosti prvovýrobcov sa ekologická udržateľnosť stane ešte problematickejšou.

## 2. Problémy a ciele slovenského pôdohospodárstva

Hospodárne využívanie pôdneho fondu krajiny na výrobu základných potravín i nepotravinových surovín a aj zabezpečenie udržateľného obhospodarovania lesov sú nosným štátnym záujmom Slovenskej republiky (Konceptia rozvoja pôdohospodárstva na roky 2013 až 2020). Podiel poľnohospodárstva a lesníctva na hrubom domácom produkte Slovenska ako aj na zamestnanosti klesá. Na vidieku je však pôdohospodárstvo jedným z mála odvetví, ktoré vytvára pracovné miesta. Okrem toho poľnohospodárska pôda zaberá 49,3 % a lesy 40,9 % celkovej výmery Slovenska, pričom v posledných dvoch desaťročiach došlo k spontánnemu nárastu výmery lesov na poľnohospodárskych pozemkoch o cca 5 %. Viac ako 90 % územia je teda u nás v správe pôdohospodárov, od rozhodnutí a postupov ktorých závisí nielen vzhľad našej krajiny, ale aj jej funkčnosť a využitie reálneho potenciálu krajiny. Je preto v záujme celej spoločnosti realizovať také sústavy hospodárenia na pôde, ktoré budú ekonomicky efektívne, ekologicky prijateľné, sociálne spravodlivé (regionálne rozdiely a disparity) a ktoré zároveň dokážu zhodnotiť potenciál prírodných zdrojov i zložiek krajiny v čo najvyššej miere.

V slovenskom pôdohospodárstve, podobne ako v celej ekonomike, prebiehajú rozsiahle zmeny, ktoré ho postavili pred nové výzvy. Integrácia do Európskej únie vystavila slovenských pôdohospodárov väčšej konkurencii na domácom trhu, ale aj rozšírila možnosti našich podnikov jednoduchšie realizovať výsledky svojej produkcie na spoločnom európskom trhu. Túto výhodu však môže využiť iba inovatívna a konkurencieschopná domáca výroba s pridanou hodnotou podporovaná výsledkami výskumu.

Slovenské pôdohospodárstvo je integrálnou súčasťou európskej a svetovej ekonomiky, ktorej súčasné zmeny podstatne vplývajú na slovenskú poľnohospodársku produkciu, vývoj domácich cien potravín aj rozvoj vidieka. Ekonomický rozvoj a rast populácie v rozvojových štátoch zvýšil dopyt po poľnohospodárskych komoditách produkovaných v miernom klimatickom pásme a zároveň v dôsledku energetických politík štátov rastie aj dopyt po poľnohospodárskych aj lesníckych komoditách na výrobu energie, hlavne biopalív. Výkyvy počasia, ktoré sa spájajú s klimatickou zmenou, negatívne vplývajú na ponuku poľnohospodárskych komodít a zvyšujú riziko podnikania i riziko dostupnosti potravinových zdrojov aj na Slovensku. Okrem toho je známe, že pôda predstavuje najväčšiu zásobáreň uhlíka na svete a jeho uchovaním v pôde sa významne podieľa na zmierňujúcich procesoch emisií skleníkových plynov.

Iba moderné udržateľné obhospodarovanie lesov poskytne dostatok suroviny pre spracovateľský priemysel v súčasnosti, ako aj v budúcich obdobiach. Drevo je strategická surovina, ktorej rozumné využívanie a spracovanie podporuje regionálny priemysel a zvyšuje zamestnanosť. Požiadavky domáceho drevospracujúceho priemyslu sú stále kryté najmä z domácich zdrojov. Domáci drevospracujúci priemysel má ambíciu aj podmienky stať sa jedným z pilierov slovenskej ekonomiky. Navyše ukladanie uhlíka v lesoch, v produktoch z vyťaženej dreva a využívaním dreva ako obnoviteľného zdroja energie, lesnícko-drevársky sektor významnou mierou prispieva k zmierňovaniu klimatickej zmeny.

Očakáva sa, že zavedením inovatívnych a vedecky odôvodnených postupov výrobné systémy v pôdohospodárstve a lesníctve budú úspešné nielen v kvalite a kvantite produktov, ale budú zabezpečovať služby vedúce k zlepšeniu ekosystémov i kvality života na vidieku. Riešenie prispeje k širšiemu uplatneniu vysoko kvalifikovanej pracovnej sily (predovšetkým mladých ľudí vzdelaných v oblastiach prírodných,

poľnohospodárskych, potravinárskych lesníckych a technických vied) v akademickej i komerčnej sfére. Títo budú schopní tvorby vyššej pridanej hodnoty v agrosektore a odvetviach naň viazaných.

### 3. Svetové trendy výskumu a vývoja v pôdohospodárstve

V súčasnosti sa výskum a vývoj v **poľnohospodárstve** vo svete orientuje na:

- molekulárne aspekty hodnotenia a využívania genetických zdrojov poľnohospodárskych a netradičných druhov rastlín vo výžive, zefektívňovanie využitia vody a slnečnej energie rastlinami,
- zvyšovanie tolerancie poľnohospodárskych rastlín na sucho a vysokú teplotu, ekologické poľnohospodárstvo, biologickú ochranu rastlín, fytofarmáciu,
- nové biologické materiály a postupy hospodárenia na pôde, v rastlinnej a živočíšnej výrobe v meniacich sa podmienkach klímy, prírodného a socio-ekonomického prostredia,
- produkčné agrosystémy efektívnejšie, racionálne, plno a udržateľne využívajúce potenciál poľnohospodárskej krajiny a domácich zdrojov (predovšetkým pôdy) pre produkciu potravín, krmív, surovín, obnoviteľných zdrojov energie, zároveň chrániace pôdu, vodu a prírodné prostredie,
- zabezpečenie rozvoja a efektívnej aplikácie nových technológií, ktoré by umožnili farmárskej praxi uplatniť náročné kritériá udržateľnosti a rastúce požiadavky na výrobu. Preferujú sa prístupy, ktoré umožnia riešenia typu „nízke vstupy - vysoké výstupy s integrovaním agroekologických princípov, využívajúc prírodné zdroje. Pozornosť sa venuje ekonomickým, sociálnym rozmerom využitia nových technológií a metód farmárčenia.
- molekulárno-genetické aspekty hodnotenia živočíšnych genetických zdrojov a udržateľné a efektívne využívanie živočíšnych genetických zdrojov pre produkciu vysoko hodnotných bielkovín, ekologizáciu existujúcich systémov živočíšnej výroby s cieľom eliminácie vplyvu vedľajších produktov na prostredie.
- Výskum a vývoj v **potravinárstve** sa vo svete orientuje na:
  - kvalitu a bezpečnosť potravín,
  - produkciu potravín so špeciálnym zdravotným a výživovým obsahom,
  - „on line“ diagnostické metódy pre potvrdenie autenticity, zdravotnej neškodnosti a originality potravinárskych výrobkov,
  - výrobu a kontrolu potravín s protektívnym pôsobením na zdravie spotrebiteľa,
  - nutrične a ekologicky šetrné postupy výroby potravín,
  - vplyv potravín na výživový stav obyvateľstva,
  - uchovávanie a predĺženie trvanlivosti potravín,
  - vývoj progresívnych funkčných obalových materiálov a nanotechnológií,
  - využitie druhotných potravinárskych surovín,
  - využitie výsledkov spotrebiteľského výskumu,
  - postupy hodnotenia rizík zložiek potravín, prídavných a kontaminujúcich látok,



- nutričnú genomiku a vplyv nutrientov vo vzťahu ku konkrétnemu genómu,
- využiteľnosť biologicky aktívnych látok z potravín rastlinného a živočíšneho pôvodu,
- molekulárno-biologické metódy pre vysledovateľnosť potravín,
- využitie DNA čipov pre hodnotenie vlastností potravín,
- aplikáciu objektivizovaných metód senzorickej analýzy potravín (elektronický nos, jazyk a oko),
- efektívne postupy kontroly kvality a bezpečnosti potravín.
- V súčasnosti sa výskum a vývoj v **lesníctve** vo svete orientuje na:
  - adaptáciu lesov na globálnu klimatickú zmenu,
  - udržateľné a multifunkčné obhospodarovanie lesov,
  - ekonomickú životaschopnosť trvalo udržateľného obhospodarovania lesov, zabezpečenie konkurencieschopných tovarov a produktov a služieb lesníctva,
  - zachovanie a zveľadenie biodiverzity a vnímania lesov ako súčasti chránených území a ochrany prírody (NATURA 2000),
  - plnenie produkčných, ekologických a sociálnych funkcií lesov pre rozvoj vidieka,
  - komplexné využitie dreva s dôrazom na zvyšovanie pridanej hodnoty u producentov a spracovateľov vrátane kaskádového využitia dreva a recyklačných systémov
  - využitie dreva ako náhrada neobnoviteľných surovín, vývoj nových produktov z dreva, najmä bioproduktov a nových konceptov biorafinácie
- Spoločným prvkom svetových trendov vo výskume v jednotlivých sektoroch pôdohospodárstva je implementácia princípov Zelenej ekonomiky, to jest rast príjmov a zamestnanosti poháňaný verejno-súkromnými investíciami, ktoré znižujú emisie uhlíka a znečistenie, zvyšujú energetickú účinnosť a účinnosti využívania zdrojov, a zabraňujú strate biodiverzity a ekosystémových služieb.

#### **4. Pôdohospodársky výskum v Programe Horizont 2020**

Horizont 2020 spája všetky existujúce zdroje financovania EÚ v oblasti výskumu a inovácií do jedného programu. Obsahuje niekoľko nových prvkov:

- rozsiahle zjednodušenie v administratívnej podávania, vyhodnocovania a financovania projektov, vrátane menšieho počtu kontrol a auditov,
- inkluzívny prístup, aby sa programu mohli zúčastniť a zúčastňovali špičkoví výskumní pracovníci a novátori z celej Európy a z tretích krajín,
- integrácia výskumu a inovácií prostredníctvom plynulého a koherentného financovania od nápadu až po trhové využitie,
- intenzívnejšia podpora inovácií a činností súvisiacich s trhovým využitím,
- dôraz na vytváranie podnikateľských príležitostí,
- reakcie na vážne problémy spoločné pre ľudí v Európe a za jej hranicami (tzv. spoločenské výzvy),
- viac možností pre nových účastníkov a mladých,

- synergiu so štrukturálnymi fondmi.

Program sa sústreďuje na tri rôzne, ale navzájom sa posilňujúce priority:

- excelentná veda,
- vedúce postavenie priemyslu,
- spoločenské výzvy.

Priorita Spoločenské výzvy, **ktorej súčasťou je aj výskum a vývoj v pôdohospodárstve**, by mala slúžiť na riešenie hlavných problémov občanov v Európe. Mala by zahŕňať aj vytváranie väzieb v rámci európskych partnerstiev v oblasti inovácie. Osobitnými cieľmi sú:

- **potravinová bezpečnosť, udržateľné poľnohospodárstvo, lesníctvo, morský a námorný výskum a bioekonomika,**
- bezpečná, čistá a efektívne využívaná energia,
- inteligentná a integrovaná doprava šetrná k životnému prostrediu,
- opatrenia na adaptáciu na zmeny klímy, účinné využívanie zdrojov a suroviny,
- inkluzívna, inovatívna a bezpečná spoločnosť,
- zdravie, welfare zvierat a ľudí, demografické zmeny a zdravé životné prostredie.

V oblasti **udržateľného poľnohospodárstva a lesného hospodárstva** sú žiadané poznatky na podporu produktívnejších, nákladovo efektívnejších a odolnejších systémov poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, ktoré dodávajú dostatok potravín, krmív, biomasy a iných surovín a zabezpečujú ekosystémové služby. Výskum a zavádzanie inovácií by mali ponúkať možnosti integrácie cieľov v oblasti pôdohospodárstva a životného prostredia do udržateľnej výroby a tak dosiahnuť zvýšenie produktivity a efektívnosti využívania zdrojov, zníženie emisií skleníkových plynov, zníženie vyplavovania živín z povrchového horizontu do spodných častí pôdy i vodného prostredia, zníženie závislosti od medzinárodného dovozu proteínov rastlinného pôvodu do Európy a zvýšenie úrovne biodiverzity v systémoch primárnej výroby. Uvedené aktivity by mali zvýšiť produktivitu, ako aj schopnosť rastlín, zvierat a výrobných systémov prispôbiť sa rýchlo sa meniacim podmienkam životného prostredia, klimatickým podmienkam a rastúcemu nedostatku prírodných zdrojov.

**Potravinársky výskum** a inovácie musia zabezpečiť konkurencieschopnosť európskeho potravinárstva a udržateľnosti výroby a zásobovania potravinami so zameraním na celý potravinový reťazec a súvisiace služby. Výskum by sa mal venovať požiadavke spotrebiteľov na bezpečné, zdravé a dostupné potraviny. V potravinárskom priemysle sa orientovať na zníženie spotreby vody a energie pri spracovaní, prevoze a distribúcií potravín a zníženie množstva odpadu z potravín (do roku 2030 o 50 %). Vzhľadom na rozsah a otvorenosť Európskeho trhu s potravinami je nevyhnutné rozvíjať rýchle metódy kontroly a kvality a bezpečnosti potravín, ich falšovanie a autenticnosť. Vzhľadom k potrebe zabezpečiť dostatok potravín je potrebné riešiť systémy ich úchovy a predĺženie ich trvanlivosti.

Tento prístup, vrátane výskum správanie sa spotrebiteľov, by mal prispieť k zníženiu počtu ochorení súvisiacich s potravinami, stravovaním prostredníctvom podpory udržateľného stravovania a výchovy spotrebiteľov.

Súčasťou problematiky hospodárenia je aj výstavba **udržateľného a konkurencieschopného biopriemyslu**. Hlavným cieľom by malo byť urýchliť prechod európskeho priemyslu

založeného na fosílnych palivách na nízkouhlíkový, zdrojovo efektívny a udržateľný priemysel. Hlavný vývoj smerom k nízkouhlíkovému, zdrojovo efektívnemu a udržateľnému priemyslu by mal byť podporený objavovaním a využívaním suchozemských a vodných biologických zdrojov pri súčasnej minimalizácii negatívnych vplyvov na životné prostredie. Súčasne by sa malo preskúmať prípadné kompromisné riešenie pri využívaní biomasy. Ekonomická hodnota obnoviteľných zdrojov, biologického odpadu a vedľajších produktov by sa mala maximalizovať prostredníctvom využívania nových a zdrojovo efektívnych procesov.

### **1. Ciele a priority výskumu v pôdohospodárstve na Slovensku**

Základným strategickým cieľom aplikovaného pôdohospodárskeho výskumu je prispieť k zvýšeniu kvality života slovenského obyvateľstva tvorbou a zavádzaním inovatívnych a vedecky podložených postupov udržateľného obhospodarovania poľnohospodárskej a lesnej pôdy vrátane implementácie ekosystémových služieb a poznatkovou podporou zvýšenia kvality a konkurencieschopnosti potravín a lesných produktov.

V Koncepcii rozvoja pôdohospodárstva na roky 2013 až 2020 sa uvádza, že v záujme dosiahnutia stanovených parametrov produkcie v poľnohospodárstve, potravinárstve a lesníctve je potrebné rozvíjať inovácie a podporovať znalostnú základňu. Vedeckovýskumná základňa i v spolupráci s ďalšími aktérmi by sa mala v zmysle koncepcie priority podieľať na vyriešení environmentálne akceptovateľnej intenzifikácie rastlinnej a živočíšnej produkcie výroby a identifikácii zavedenia inovačných postupov pri zabezpečovaní lesníckych činností.

Trvalé generovanie inovatívnych prístupov a ich transfer do praxe by mal byť zameraný hlavne na:

- zabezpečenie udržateľného stavu výkonného, konkurencieschopného a environmentálne šetrného poľnohospodárstva, využívajúceho potenciál krajiny pre výrobu potravín, krmív a obnoviteľnej biomasy, zachovávajúceho biodiverzitu a pôdny fond, hospodáriaceho s vodou v krajine a tvoriaceho životaschopný vidiek;
- zabezpečenie kvality, bezpečnosti a originality potravín, zabezpečenia zvýšenia konkurencieschopnosti rozširujúceho sa spektra produkcie potravín a udržateľnosť produkcie typických potravín slovenského pôvodu;
- zabezpečenie udržateľného obhospodarovania lesov, založené na primeranom využívaní ich ekonomických, ekologických a sociálnych funkcií pre rozvoj spoločnosti, najmä vidieckych oblastí, efektívne využitie dreva ako ekologickej a obnoviteľnej suroviny;
- zabezpečenie ochrany genetickej diverzity a genetickej identity pôvodných druhov a foriem rastlinných a živočíšnych druhov využívaných v poľnohospodárstve a lesníctve ako i voľne žijúcich a rastúcich živých foriem a prevencie pred ich genetickou eróziou vplyvom zavádzania geneticky modifikovaných organizmov;
- definovanie a identifikácia postupov a riešení pre vytvorenie technologickej a produkčnej nezávislosti na technológiách, produkčných potenciáloch a genetických zdrojoch zahraničných produkcií.
- definovanie významu pôdohospodárstva ako nenahraditeľného sektora štátu, produkujúceho tovary a služby hmotného a nehmotného charakteru pre štát a spoločnosť, tvoriaceho a ovplyvňujúceho životné prostredie, hydrologické pomery, generujúceho a využívajúceho odpady a tvoriaceho stav krajiny;

- riešenie regionálnych rozdielov v kvalite života v konkrétnom ekonomickom, sociálnom a environmentálnom prostredí krajiny a zvlášť vidieka.

Z toho vyplývajú nasledovné úlohy pre výskum:

#### A) Poľnohospodárstvo

##### v pôdoznalectve a ochrane pôdy

- permanentne spresňovať mapy bonitovaných pôdnoekologických jednotiek v plošnom rozsahu katastrálnych území
- identifikovať, chrániť a revitalizovať produkčnú schopnosť pôd Slovenska pre udržateľnú výrobu potravín, krmív, obnoviteľných zdrojov energie a biotechnických surovín;
- objektivnejšie hodnotiť všetky funkcie pôd (produkčné a mimoprodukčné) vrátane ich oceňovania, mapovania a kategorizácie (ekosystémové služby);
- permanentne monitorovať poľnohospodársku pôdu, špecifikovať procesy degradácie pôdy, identifikovať pôdy kontaminované rizikovými látkami a navrhovať spôsoby eliminácie negatívnych vplyvov kontaminácie;
- využiť kompenzačnú kapacitu pôdy a krajiny pri zmierňovaní a eliminácii dopadov nepriaznivých environmentálnych a antropogénnych javov (vrátane globálnych);
- hodnotiť procesy vodného režimu pôd a krajiny a vyvinúť metódy ich regulácie;
- sofistikovať a implementovať informačné systémy pre rozhodovanie o využívaní pôdy a krajiny;

##### pri pestovaní rastlín

- trvalo udržiavať, komplexne charakterizovať a využívať genetickú a biologickú diverzitu pre využitie v poľnohospodárstve, výžive, priemysle, energetike a tvorbe krajiny;
- identifikovať a následne vytvoriť podmienky pre trhové presadenie sa odrôd rastlinných druhov využívaných v pôdohospodárstve vykazujúcich prirodzenú (nie umelo modifikovanú) odolnosť na rizikové činitele biotického a abiotického pôvodu a vykazujúcich potrebné produkčné parametre potrebné pre trhovú konkurencieschopnosť;
- podporiť a zvýhodniť šľachtenie rastlinných druhov bez použitia technológií na priamu manipuláciu genetickej informácie, oproti využívaniu technológií využívajúcich prenášanie genetickej informácie medzi rastlinnými, živočíšnymi a nebunkovými (napr. vírusovými) organizmami;
- optimalizovať systémy a technológie pestovania rastlín, zohľadňujúce regionálne diferencie, meniace sa požiadavky, faktory prostredia, retenciu vody v agroekosystémoch, antropogénne dopady a vplyvy rôznych systémov hospodárenia na udržateľnosť rastlinnej výroby;
- racionalizácia využívania zdrojov vody v poľnohospodárstve a zvýšenie multifunkčného využívania vodných zdrojov v poľnohospodárskej krajine;
- generovať pri pestovaní rastlín vyššiu pridanú hodnotu pre potravinové aj nepotravinové využitie pre producentov, spracovateľov a užívateľov;

##### v chove hospodárskych zvierat

- zlepšovať genetický produkčný potenciál zvierat s efektívnejšou konverziou krmív a odolnejších na nepriaznivé faktory prostredia, bez použitia technológií umožňujúcich manipuláciu genetickej informácie a jej prenos medzi rastlinnými, živočíšnymi a nebunkovými (napr. vírusovými) organizmami;
- trvalo udržiavať, komplexne charakterizovať a využívať živočíšne genetické zdroje pre použitie v poľnohospodárstve a pri tvorbe krajiny;
- tvoriť nové postupy a zdroje výživy zvierat s efektívnejšou transformáciou na kvalitné a bezpečné potraviny, vrátane monitorovania ich vplyvu na organizmus a jeho produkciu;
- optimalizovať systémy a technológie chovu zvierat zohľadňujúce ekonomiku, zdravie a pohodu (welfare) zvierat, vplyv na životné prostredie, hygienu a pracovný proces a na konzumenta;
- vyvíjať metódy hodnotenia kvality potravinových surovín a potravín živočíšneho pôvodu;
- vyvíjať progresívne a robustné diagnostické metódy, postupy a technológie v oblasti infekčných, invázných, produkčných, novovznikajúcich chorôb a chorôb so zoonotickým charakterom s vplyvom na zdravie zvierat a verejné zdravie, vrátane ich monitorovania a komplexnej prevencie;

#### v technike a mechanizácii v poľnohospodárstve

- efektívnejšie a environmentálne šetrnejšie využívať účinky poľnej strojovej techniky;
- zabezpečovať vyššiu presnosť pohybu strojov po poli s podporou satelitnej navigácie a telematických systémov a tým presnejšie aplikovať vstupy (osivo, pesticídy, priemyselné hnojivá) a dosiahnuť nižšiu spotrebu pohonných hmôt a ďalších vstupov;
- vyvíjať efektívnejšie technológie transformácie biomasy na rôzne formy energie;
- vyvíjať racionálnejšie a šetrnejšie techniky a technológie pre chov zvierat;

#### v agrárnej ekonomike

- vytvoriť metodológiu pre definovanie podmienok zvýšenia konkurencieschopnosti slovenského poľnohospodárstva, hodnotenia a predikcie účinkov a dopadov agrárnej politiky;
- definovať vzťahy medzi využívaním poľnohospodárskej pôdy a výrobnými systémami pre rozvoj ekonomiky vidieckeho priestoru;
- definovať podmienky a predpoklady ekonomického a sociálneho rozvoja samosprávnych územných celkov vo väzbe na pôdohospodárske aktivity;

#### B) Potravinárstvo

- vyvinúť postupy a technológie na ochranu výživovej a hygienickej kvality produktov proti ich chemickej a biologickej kontaminácii v celom potravinovom reťazci od prvovýroby až po spotrebiteľa, s dôrazom na tradičné, miestne a sezónne potraviny;
- rozvíjať efektívne analytické a diagnostické postupy pre autentickosť, alergénnosť a zdravotnú bezpečnosť potravín;

- vývoj systémov predlžujúcich trvanlivosť potravín vrátane aplikácií funkčných obalových materiálov;
- vyvinúť procesy a postupy získavania cenných prírodných látok s vysokou pridanou hodnotou vhodných pre využitie v potravinárstve, farmácii, kozmetike a poľnohospodárstve;
- aplikovať nové technológie a procesy umožňujúce efektívnejšiu výrobu a uchovávanie kvalitných potravín a vyšší stupeň využitia primárnych poľnohospodárskych surovín, druhotných surovín a energií;
- rozvíjať moderné postupy hodnotenia rizika zložiek potravín, informačné systémy o kvalite potravín, zložení potravín a obsahu rizikových faktorov v potravinách pre oblasť vedeckého hodnotenia rizika spolu s vývojom variantov optimálnej spotreby potravín pre obyvateľstvo Slovenska, zohľadňujúcich nové, odporúčané výživové dávky;
- rozvíjať a využiť poznatky spotrebiteľského a potravinárskeho výskumu, výsledkov hodnotenia rizík pri vzdelávaní domácich spotrebiteľov a producentov potravín;
- aplikovať nové informačné a komunikačné technológie v potravinárstve s cieľom označovania potravín, ich vysledovateľnosti a aplikácií pre obchod a spotrebiteľa, (napr. RFID čipy, elektronické produktové kódy a pod. ;
- vyvíjať nové inovatívne potravinárske výrobky.

### C) Lesníctvo

#### v ochrane, pestovaní a manažmente lesov

- vyvinúť ochranné a obranné opatrenia proti biotickým škodlivým činiteľom s čo najmenším vplyvom na ekologické funkcie lesa, rozvíjať metódy biologickej ochrany lesa ako alternatívu k pesticídom;
- zabezpečiť výskum a monitoring inváznych organizmov a vyvíjať metódy ochrany pred ich nežiaducimi dopadmi na biodiverzitu;
- podporiť biologickú diverzitu a environmentálne priaznivé a ekonomicky efektívne pestovanie lesov, vrátane pestovania trvale viacetážových porastov, zachovania a trvaloudržateľného využívania genetických zdrojov;
- vyvinúť modely podporujúce manažment rizík v lesnom hospodárstve a ich implementáciu do praxe v kontexte adaptácie lesov na zmenu klímy;
- optimalizovať postupy manažmentu lesa smerom k multifunkčnému lesníctvu, rozvíjať metódy hodnotenia a oceňovania funkcií lesov ako východiska pre poskytovanie ekosystémových služieb lesníctva;
- podporiť výskum a vývoj nových efektívnejších technológií získavania údajov o stave lesa a spôsobov ich využitia pri manažmente lesov;
- podporiť cieľavedomé využívanie lesa a spoločenstiev lesných drevín v krajine (vrátane vytvárania agrolesníckych systémov) na ochranu a zlepšenie základných zložiek životného prostredia a kvality života;

#### v lesníckej ekonomike a spracovaní dreva

- zvyšovať ekonomickú životaschopnosť lesného hospodárstva, s cieľom zvýšiť efektívne zužitkovanie dreva ako tovarov s čo najvyššou pridanou hodnotou,

podporiť domácu ekonomiku, obmedziť export drevnej suroviny a zvýšiť zamestnanosť obyvateľstva;

- zlepšiť situáciu v produkcii dreva, a to najmä intenzifikáciou produkcie biomasy na lesných pozemkoch a na nevyužívaných poľnohospodárskych pozemkoch; využitím zvyškov po spracovaní dreva; vývojom technológií na zlepšenie vlastností drevnej biomasy na energetické využitie – sušenie, lisovanie; vývojom technológií výroby energií z drevnej biomasy – spaľovanie, splynovanie;
- vyvinúť postupy a technológie pre kaskádové využitie dreva a recyklačné systémy.

#### D) Medzisektorové vzťahy a podpora rozvoja vidieka

- navrhnúť opatrenia na riešenie regionálnych disparít a podmienok zlepšenia kvality života na vidieku, previazanosť sektorových a prierezových ekonomík pre rozvoj vidieckej ekonomiky a pracovných príležitostí na vidieku;
- vytvoriť opatrenia na udržateľné zlepšovanie vidieckeho životného prostredia a udržanie zamestnanosti využívaním multifunkčných poľnohospodárskych a lesníckych aktivít a technológií eliminujúcich z nich vyplývajúce nepriaznivé dopady.
- rozvíjať politiku agro-lesníckeho sektora na báze integrácie politik boja proti klimatickým zmenám, rozvoja vidieka, mechanizmov krízového plnenia (Natura 2000, obnoviteľné zdroje energie, rastlinolekárskeho režimu Spoločenstva pod.) vrátane účasti verejnosti na rozhodovacom procese;

#### **2. Inštitucionálne zabezpečenie pôdohospodárskeho výskumu v rezorte MPRV SR a možné akademické partnerstvá**

Poslaním pôdohospodárskej vedeckovýskumnej základne je vytváranie poznatkového fondu a riešenie aktuálnych i očakávaných, najmä regionálne špecifických rozvojových problémov poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva. Inštitucionálne zabezpečenie pôdohospodárskej vedy, aplikovaného výskumu a vývoja na Slovensku je podobné ako vo vyspelých krajinách. Pozostáva hlavne z výskumných inštitúcií pôdohospodárskeho rezortu, príslušných univerzít a ústavov Slovenskej akadémie vied s rozdielnou cieľovou orientáciou výskumu. Doplnujúcu štruktúru tvoria podnikové, či súkromné výskumné a vývojové zariadenia.

Rezortné inštitúcie sú prednostne zamerané na cielený, aplikovateľný výskum s vedeckou a metodologickou preukázateľnosťou výsledkov.

V rezorte Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka bolo od 1.1.2014 vytvorené **Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum (NPPC)** splynutím všetkých dovedy samostatných poľnohospodárskych a potravinárskych výskumných ústavov.

NPPC zabezpečuje komplexný výskum a zhromažďovanie poznatkov z oblasti udržateľného využívania a ochrany prírodných, predovšetkým pôdných zdrojov a vody pre pestovanie rastlín a chov zvierat, zabezpečenia kvality, bezpečnosti, inovácií a konkurencieschopnosti potravín i nepotravinárskych výrobkov poľnohospodárskeho pôvodu, produkčného i mimo produkčného vplyvu poľnohospodárstva na životné prostredie a rozvoj vidieka a transfer poznatkov poľnohospodárskeho výskumu užívateľom. V súčasnosti sa NPPC člení na:

**Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy v Bratislave** sa zameriava na rozvoj poznania a prenos poznatkov v odbore pôdoznalectva, fyziky pôdy, agrochémie a hygieny pôdy, geochemie, ekológie a geografie. V súčasnosti sa zameriava

predovšetkým na tvorbu a zdokonaľovanie informačných a expertných systémov o pôde a jej využití predovšetkým v Spoločnej poľnohospodárskej politike (SAPS, Program rozvoja vidieka) a pri legislatívnej ochrane poľnohospodárskych pôd (Pôdna služba) s prihliadnutím na ochranu ostatných zložiek životného prostredia. Taktiež sa zameriava na permanentné monitorovanie aktuálneho stavu a vývoja vlastností pôd Slovenska a ich hodnoteniu. Zahrnuté sú tu aj spustnuté pôdy, ktoré sa v minulosti poľnohospodársky využívali, ako aj pôdy, ktoré sa využívajú na energetické účely.

**Výskumný ústav rastlinnej výroby v Piešťanoch** skúma faktory podmieňujúce a ovplyvňujúce kvantitu a kvalitu úrod hlavných poľných plodín; udržateľné zlepšovanie a optimalizovanie pestovateľských systémov a technológií v rastlinnej výrobe, vrátane alternatívnych a ekologických foriem. V oblasti geneticko-šľachtiteľského výskumu sa zameriava na analýzu genotypov a fenotypov rastlín, vzťahy medzi nimi a tvorbu nových biologických materiálov. Zabezpečuje a v celej Slovenskej republike koordinuje zhromažďovanie, štúdium, ochranu a využitie genofondu rastlín pre poľnohospodárstvo a výživu. Na VÚRV je vybudovaná Génová banka semenných druhov plodín Slovenskej republiky.

**Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva v Banskej Bystrici** rieši otázky systémov environmentálne šetrného hospodárstva na pôde podhorských a horských regiónov, s cieľom obmedzovať energetické vstupy a zároveň rozvíjať mimoprodukčné aktivity orientované na tvorbu a ochranu životného prostredia a na rozvoj agroturizmu.

**Výskumný ústav agroekológie v Michalovciach** sa venuje problematike poľnohospodárskeho využívania a zúrodňovania pôd Východoslovenskej nížiny. Výskumne rieši systémy hospodárenia na pôde z hľadiska ekonomického, energetického a ekologického v špecifických pôdnych a vlhových podmienkach v danej oblasti.

**Výskumný ústav vinohradnícky a vinársky v Rovinke** so zameraním na molekulárnu biológiu a genetiku viniča ako súčasť udržiavania, zlepšovania a reprodukcie základných genetických zdrojov, vývoj metód na určovanie patogénnych chorôb viniča, inovačné technológie zamerané na environmentálne ciele a racionalizáciu výroby, vývoj a overovanie metód odhaľujúcich nepovolené enologické postupy (falšovanie vína) a autentifikáciu vín.

**Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra** zabezpečuje komplexný výskum v oblasti biológie a chovu hospodárskych zvierat vrátane včiel, zameraný najmä na genetiku, šľachtenie, biotechnológie, reprodukciu, výživu, etológiu, techniku a technológiu, ekonomiku produkčných systémov, kvalitu živočíšnych produktov a výskum biológie voľne žijúcej zveri v agrárnych ekosystémoch a vo farmových chovoch.

**Výskumný ústav potravinársky v Bratislave**, ktorý zabezpečuje komplexný výskum v oblasti potravinárstva a spracovania poľnohospodárskych produktov, zameraný najmä na zvyšovanie bezpečnosti a kvality potravín, na potravinársku chémiu a analytické metódy, mikrobiológiu, technologické procesy a spracovateľské technológie, sanitačné postupy, výskum uplatnenia biotechnológií v poľnohospodárstve a potravinárstve, ako aj overovanie nových technológií a jednotkových operácií pre oblasť rozvoja poľnohospodárskej, potravinárskej a biotechnologickej výroby. Zabezpečuje prevádzku rezortnej zbierky potravinárskych mikroorganizmov, ako aj zabezpečenie zberu dát a výkonu ústrednej požívatinovej banky dát a plnenie funkcie vyhodnocovacieho strediska kontroly a monitorovania cudzorodých látok v potravinovom reťazci.



**Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave** vykonáva aplikovaný ekonomický výskum v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore. Jeho hlavnou úlohou je vytvárať vedecké základy národnej poľnohospodárskej politiky, vypracovávať politické analýzy a odporúčania pre verejnú správu. Vykonáva analýzy ekonomického vývoja poľnohospodárstva a potravinárskeho priemyslu, sleduje zmeny ekonomiky poľnohospodárskych výrobkov, ako aj situácie na agropotravinárskom trhu. Skúma sociálno-ekonomické problémy poľnohospodárstva a vidieka.

**Technický a skúšobný ústav pôdohospodársky v Rovinke** okrem skúšania a certifikácie poľnohospodárskych, potravinárskych a lesníckych strojov vykonáva výskum strojov, procesov, zariadení a technologických liniek v poľnohospodárstve a potravinárstve.

Ústavy NPPC sa veľmi úspešne etablovali v programovacom období 2007-2013 v rámci Operačného programu Výskum a vývoj. (z celkových 24 získaných projektov je 5 projektov centier excelentnosti). **Infraštruktúra NPPC** pokrýva celú SR, čo dáva predpoklad pre lepšie riešenie regionálnych i nadregionálnych problémov. Spolupráca so slovenskými i zahraničnými partnermi by mala tieto kapacity viac a lepšie využiť.

Partnermi NPPC v oblasti poľnohospodárskeho výskumu sú predovšetkým Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, ktoré spolu s poľnohospodárskymi a veterinárnymi ústavmi 2. oddelenia Slovenskej akadémie vied vykonávajú základný výskum. Základným výskumom prispievajú aj ďalšie slovenské univerzity s fakultami biologického a environmentálneho zamerania ako sú Univerzita Komenského v Bratislave, Univerzita P.J. Šafárika v Košiciach, Prešovská univerzita, Univerzita Cyrila a Metoda v Trnave, Žilinská univerzita, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici a Technická univerzita vo Zvolene.

Partnermi NPPC v oblasti potravinárskeho výskumu sú predovšetkým Slovenská technická univerzita v Bratislave, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, Univerzita Komenského v Bratislave a pracoviská Slovenskej akadémie vied príslušného zamerania.

Partnerom NPPC z rezortu Ministerstva životného prostredia SR je Výskumný ústav vodného hospodárstva, ktorý ako jediná organizácia aplikovaného výskumu v SR v oblasti vodného hospodárstva spolupracuje taktiež s katedrou vodného hospodárstva krajiny a katedrou hydrotechniky, Stavebnej fakulty STU v Bratislave. Spolupráca je v oblasti aplikácie hydrologických a environmentálnych technológií pri zabezpečovaní trvalo-udržateľného hospodárenia s vodou, modelovania hydrologických javov a príprave predikcií z hľadiska vývoja klimatických zmien, ako aj technických a technologických postupov z pohľadu zmiernenia dopadov extrémnych meteorologických a hydrologických situácií v poľnohospodárskej krajine v rámci hydrologických povodí.

Dôležité bude spoluprácu NPPC s univerzitami, ústavmi SAV a inými relevantnými akademickými partnermi i partnermi z hospodárskej praxe podporiť legislatívnymi opatreniami.

Druhou výskumno-vývojovou a poradenskou organizáciou rezortu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka je **Národné lesnícke centrum (NLC)**, ktoré vzniklo v roku 2006 splynutím Lesníckeho výskumného ústavu, Lesoprojektu a Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva Slovenskej

republiky. NLC komplexne, s celoslovenskou pôsobnosťou zabezpečuje úlohy lesníckeho výskumu, hospodárskej úpravy lesa, zisťovania a monitorovania stavu lesa, lesníckej informatiky, hospodársko-úpravníckeho plánovania, tematického štátneho mapového diela s obsahom lesného hospodárstva, vzdelávania a poradenstva, práce s verejnosťou a environmentálneho vzdelávania pre potreby lesného hospodárstva.

**Lesnícky výskumný ústav Zvolen** zabezpečuje úlohy lesníckeho výskumu a vývoja vo všetkých oblastiach lesníctva, prírodného a životného prostredia vo väzbe na lesné ekosystémy. Rieši výskumné projekty najmä na základe výziev národných či medzinárodných grantových agentúr a výskumných programov a podľa požiadaviek zriaďovateľa. Priamo sa podieľa na realizácii monitoringu zdravotného stavu lesov, národnej inventarizácie lesov a monitorovaní stavu lesných ekosystémov a ich zložiek. Zabezpečuje činnosť Lesníckej ochrannárskej služby a kontroly lesného reprodukčného materiálu. Vykonáva znaleckú, posudkovú, expertíznu, gestorskú, edukačnú, knižničnú, edičnú, poradenskú a propagačnú činnosť. Napomáha a zabezpečuje realizáciu výsledkov výskumu a využitie aktuálnych vedeckých poznatkov pri obhospodarovaní lesov štátnymi a neštátnymi vlastníkami.

**Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen** je inštitúciou zameranou na rozvoj ľudských zdrojov v oblasti lesníctva, ochrany životného prostredia a rozvoja vidieka. Špecializuje sa na oblasť poradenstva a vzdelávania zamestnancov v odvetví lesného hospodárstva, na prácu s verejnosťou, lesnú pedagogiku, projekty na čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a iné domáce i medzinárodné projekty.

**Ústav lesných zdrojov a informatiky Zvolen** sa špecializuje na oblasť poskytovania komplexných informácií o stave a vývoji lesov v SR a oblasť lesníckej fotogrametrie a tvorby štátneho mapového diela.

**Ústav pre hospodársku úpravu lesov Zvolen** rieši úlohy rozvoja hospodárskej úpravy lesov, tvorbu a aktualizáciu metód a postupov jej vykonávania, tvorí koncepcie a metodické postupy hospodárskej úpravy lesov; posudzuje, kontroluje kvalitu a preberá práce vyhotovovania "Programov starostlivosti o lesy"; zabezpečuje a vykonáva zisťovanie údajov komplexného zisťovania stavu lesa a zabezpečuje proces verejného obstarávania lesných hospodárskych plánov – programov starostlivosti o lesy (PSL).

Partnermi NLC v oblasti lesníckeho výskumu sú predovšetkým Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene a pracoviská Slovenskej akadémie vied Slovenska príslušného zamerania, najmä Ústav ekológie lesa SAV vo Zvolene, Ústav zoológie SAV v Bratislava, Parazitologický ústav SAV v Košiciach a Ústav krajinskej ekológie SAV v Bratislave.

### **3. Predpokladané prínosy pri naplnení cieľov a priorít pôdohospodárskeho výskumu na Slovensku**

Pri naplnení navrhovaných cieľov a priorít sa očakáva viacero hospodárskych i spoločenských prínosov. Medzi najdôležitejšie možno zaradiť:

#### V poľnohospodárstve

- prínos aplikovaného výskumu v problematike využívania a ochrany pôdy spočívajúca v celospoločenských benefitoch a to tak pre zvýšenie produktivity odvetvia, ako aj pre širokú verejnosť prostredníctvom sociálnych a ekologických služieb.
- Realizácia výsledkov pedologického výskumu, hlavne zavedením efektívnejších sústav hospodárenia na pôde sa prejaví hlavne na lepšom využití produkčného

potenciálu našich poľnohospodárskych pôd, ktorá je v súčasnosti na úrovni 72 %. Je reálny predpoklad jeho zvýšenia na úroveň 80 % bez environmentálnych ohrození.

- Poľnohospodárska pôda na Slovensku má schopnosť plniť ekologické funkcie. Optimálne využívanie agrárnej krajiny sa okrem hospodárskeho efektu prejaví aj mimoprodukčnými externistami.
- V oblasti pestovania rastlín sa zavedením výsledkov výskumu predpokladá zvýšenie výnosov z pôdy bez negatívnych environmentálnych vplyvov.
- Racionalizácia a optimalizácia prvkov pestovateľských technológií súčasne zlepši štruktúru stavu pôd a tým jej úrodnosti, lepšie hospodárenie s vodou v pôde, predovšetkým zvýšením udržateľnosti vody v pôde a obmedzením neproduktívneho výparu vody, bude sa redukovať vodná a veterná erózia, obmedzí sa vyplavovania a zvýši sa obsah pôdnej organickej hmoty.
- Uplatnením nových odrôd sa zvýšia úrody a ich vyššou odolnosťou voči chorobám a škodcom sa zníži environmentálna záťaž znížením potreby pesticídov na ochranu rastlín.
- Výsledky výskumu pri pestovaní rastlín prispievajú aj k zvýšenej adaptabilite slovenskej poľnohospodárskej krajiny na predpokladanú klimatickú zmenu.
- Vysoký ekonomický i environmentálny efekt sa očakáva pri zavedení inovácií pri pestovaní viacročných krmovín na ornej pôde i pri realizácii opatrení na prírodných a poloprírodných lúkach a pasienkoch.
- Vhodná rajonizácia a optimalizáciou technológií pestovania rastlín ako obnoviteľných zdrojov energie prispeje tiež k efektívnemu zvýšeniu energetickej sebestačnosti Slovenska.
- V chove zvierat sa pomerne vysoké efekty výskumu očakávajú v zlepšovaní genetického potenciálu zvierat účinnou selekciou, zohľadňujúca všetky hospodársky významné vlastnosti zvierat. Vývoj presnejších metód genetického hodnotenia, exaktné stanovenie ekonomických váh jednotlivých vlastností a ukazovateľov a využitie najvhodnejších genotypov v plemenitbe prinášajú genetické zlepšenie populácií bez ujmy na zdravotnom stave a pohody zvierat.
- Okrem šľachtenia možno zvýšenie úžitkovosti a zlepšenie zdravotného stavu zvierat dosiahnuť zlepšovaním životných podmienok (kvalitná výživa, nové technológie, zohľadňujúce pohodu zvierat) a optimalizáciou jednotlivých chovateľských systémov. Optimalizácia systémov chovu vedie okrem nárastu úžitkovosti i k zníženému výskytu ochorení a poklesu vyradovania zvierat zo stád zo zdravotných dôvodov. Táto skutočnosť rezultuje do vyššej produkčnej dlhovekosti zvierat a lepšej plodnosti, kde sú stále veľké rezervy.
- Ďalším prínosom optimalizácie systémov chovu využitím poznatkov výskumu bude zvýšenie kvality produkcie s čím súvisia vyššie tržby chovateľov, ale aj nezanedbateľný a nevyčísliteľný vplyv na zdravie a kvalitu života konzumentov kvalitnejších potravín.
- Výsledné efekty budú nielen pri hlavných druhoch hospodárskych zvierat (dobytko, ošipané, ovce, hydina), ale aj v alternatívnej produkcii, napr. v chove králikov, včiel a pod.

- Efekty výskumu v chove zvierat sa očakávajú aj pri zlepšovaní životného prostredia, napr. efekt opelenia, životné podmienky poľnej zveri.
- Nezanedbateľný ekonomický i environmentálny prínos sa predpokladá pri využití alternatívnych zdrojov vo výžive zvierat.
- Zdokonalenie metodológie hodnotenia a predikcie efektov a dopadov agrárnej politiky sa odrazí v objektívnejšom stanovení výšky a štruktúry podpôr - finančných stimulov tak zo zdrojov EÚ ako aj a národného rozpočtu s dosahom na rast ekonomickej a produkčnej výkonnosti agropotravinárstva na úroveň vyspelejších krajín EÚ.

### V potravinárstve

- V potravinárstve sa predpokladá, že vývojom postupov a technológií na ochranu výživovej a hygienickej kvality produktov významne znížia straty spôsobené chemickou a biologickou kontamináciou v celom potravinovom reťazci od prvovýroby až po spotrebiteľa.
- Rozvojom efektívnych analytických a diagnostických postupov pre autenticnosť, alergénnosť a zdravotnú bezpečnosť potravín sa zvýši komfort a bezpečnosť spotrebiteľa, obmedzí sa falšovanie potravín a tým sa podporia poctiví domáci producenti.
- Po zavedení systémov predlžujúcich trvanlivosť potravín sa zvýši konkurencieschopnosť domácich výrobcov v dodávkach do obchodných sietí a predĺži sa obdobie predaja a tým možnosť ponuky sezónnych produktov.
- Pri aplikácii funkčných obalových materiálov sa okrem efektu na životnosť potravín a na životné prostredie zvýši aj využitie kapacít slovenských výrobcov obalov a obalových materiálov na výrobu funkčných biodegradabilných obalov.
- Realizáciou nových procesov a postupov získavania cenných prírodných látok s vysokou pridanou hodnotou sa rozšíri ich využitie v potravinárstve, farmácii, kozmetike.
- Aplikáciou nových informačných a komunikačných technológií v potravinárstve s cieľom výsledovateľnosti v celom potravinovom reťazci sa zvýši objektivna informovanosť spotrebiteľa, obmedzí sa falšovanie pôvodu a kvality potravín.
- Rozšírením výroby a predaja tradičných, regionálnych potravín sa zvýši príjem a zamestnanosť vidieckych regiónov.
- Vývojom nových inovatívnych výrobkov sa zabezpečia senzorycky atraktívne potraviny s vyšším obsahom biologicky cenných látok.

### V lesníctve

- Vývojom a uplatnením ochranných opatrení proti biotickým škodlivým činiteľom s čo najmenším vplyvom na ekologické funkcie lesa a rozvojom metód biologickej ochrany lesa ako alternatívy k pesticídom sa zníži enviromentálna záťaž a znížia sa škody spôsobené biotickými škodcami na lesných porastoch.
- Aplikáciou výsledkov výskumu a monitoringu invázných organizmov, vývojom metód ochrany pred ich nežiaducimi dopadmi na biodiverzitu, podporou biologickej diverzity a udržateľným využívaním genetických zdrojov sa zníži riziko

predčasnej likvidácie porastov a vzniku kalamitných situácií, znížia sa náklady na obnovu lesa a zabezpečí sa trvalý a plynulý výnos z lesa.

- Zdokonaľovaním existujúcich a vývojom alternatívnych postupov manažmentu lesov reagujúcich na meniace sa prírodné podmienky a nové požiadavky spoločnosti a rozvojom metód oceňovania mimoprodukčných funkcií a ekosystémových služieb lesov sa zvýši efektívnosť využívania lesných zdrojov a podporí sa ekonomická stability a udržateľnosť lesných podnikov viaczdrojovým financovaním, generovaním nových príjmov využitím mimoprodukčných funkcií lesov prostredníctvom poskytovania ekosystémových služieb lesníctvom.
- Realizáciou výsledkov výskumu a vývoja nových efektívnejších technológií získavania údajov o stave lesa a spôsobov ich využitia pri manažmente lesov sa znížia náklady na získavanie údajov o stave lesa pre lesnícke plánovanie a vypracovávanie správ pre EK v zmysle záväzkov SR a zlepši sa objektivnosť a výpovedná hodnota údajov o lesoch.
- Cieľavedomým využívaním lesa a spoločenstiev lesných drevín v krajine vrátane vytvárania agrolesníckych systémov zameraných na produkciu, ochranu a zlepšenie základných zložiek životného prostredia a kvality života sa znížia ekonomické a environmentálne škody z dôvodu pôdnej a veternej erózie ako aj škody spôsobené extrémami počasia (záplavy a dezertifikácia v prevažne v poľnohospodárskej krajine). Tým sa znížia náklady na odstraňovanie škôd a efektívnejšie sa využije potenciál poľnohospodárskej krajiny.
- Intenzifikácia produkcie biomasy na lesných pozemkoch a na nevyužívaných poľnohospodárskych pozemkoch; využitie zvyškov po spracovaní dreva; vývojom technológií na zlepšenie vlastností drevnej biomasy na energetické využitie a vývojom technológií výroby energií z drevnej biomasy prispeje k zvýšeniu energetickej sebaostačnosti Slovenska, zvýšeniu zamestnanosti a generovaniu príjmov z produkcie na nevyužívaných pozemkoch.
- Zavedením inovačných postupov v lesníctve a agrolesníctve bude významný prínos v znížení emisií skleníkových plynov.
- Vývojom nových racionálnych postupov pestovania lesa a ťažby drevnej hmoty, ako napr. kaskádové, recyklačné systémy sa zefektívni využitie drevnej suroviny (viacnásobné využitie).

Spoločným znakom realizácie všetkých výsledkov výskumu bude okrem výrazných ekonomických efektov v poľnohospodárstve, potravinárstve a lesníctve aj zlepšenie životného prostredia, zvýšenie zamestnanosti, hlavne v marginálnych oblastiach, všeobecne zlepšenie kvality života obyvateľov Slovenska a prostredia pre návštevníkov Slovenska.

#### **4. Závery a odporúčania**

Stratégia aplikovaného výskumu v pôdohospodárstve na Slovensku vychádza z predpokladu zvýšenia celosvetového dopytu po potravinách i prudkého nárastu dopytu po krmivách, vláknine, biomase, drevnej hmoty a biologických surovinách, čo pri súčasných postupoch môže viesť k ďalšiemu poškodzovaniu prírodných zdrojov, životného prostredia, ohrozia sa biotopy, biodiverzita, funkčnosť pôd a vodné zdroje. Zároveň si treba uvedomiť, že 86 % územia Slovenska je vidieckeho charakteru, preto bude potrebné klásť veľký dôraz na vidiecku a regionálnu politiku v snahe udržať osídlenie a zvýšiť životnú úroveň obyvateľov vo vidieckych regiónoch s dôrazom na

zniženie regionálnych rozdielov. Na základe toho sú v stratégii stanovené ciele a priority pôdohospodárskeho výskumu, ktoré pokrývajú súčasné domáce potreby a rešpektujú svetové a európske trendy. Sú definované potenciálne prínosy realizácie výsledkov výskumu v poľnohospodárstve, potravinárstve a lesníctve, z ktorých väčšina má priamy ekonomicky vyčísliteľný efekt i značný spoločenský a environmentálny vplyv. Naplnenie stanovených cieľov a priorít si vyžaduje predovšetkým:

- Presadiť, aby aktuálne problémy pôdohospodárstva boli považované za výzvu celej spoločnosti a v nadväznosti na to vytvoriť štátny program pre riešenie úloh výskumu a inovácií v pôdohospodárstve.
- Najnaliehavejšie problémy pôdohospodárstva riešiť formou krátkodobých „štátnych objednávok“ pre výskum a inovácie.
- V novom Operačnom programe Výskum a inovácie (2014–2020) otvoriť výzvy špecificky orientované na odvetvie pôdohospodárstva, jeho priority a zvýšiť podiel bežných prostriedkov a tým podporiť kontinuitu pôdohospodárskeho výskumu a jeho praktickú realizáciu v nadväznosti na minulé programovacie obdobie Operačného programu Výskum a vývoj (2007-2013), v rámci ktorého si pôdohospodárske výskumné pracoviská modernizovali infraštruktúru, vytvorili sa tam centrá excelentnosti a centrá kompetentnosti, kde sa kumulovala kritická masa výskumných pracovníkov.
- V novom Programe rozvoja vidieka na roky 2014-2020 vytvoriť vhodné nástroje na zapojenie pôdohospodárskych výskumných inštitúcií a inovačných pôdohospodárskych podnikateľských subjektov a na ich vzájomnú spoluprácu pre uplatnenie najnovších poznatkov a inovácií v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka.
- Zastaviť znižovanie objemu finančných prostriedkov pre rezortný pôdohospodársky výskum a vytvoriť nástroje pre stabilizáciu, prípadne rast finančného zabezpečenia vrátane zabezpečenia inštitucionálnej formy financovania rezortného výskumu.
- Vzhľadom na to, že pôdohospodárstvo a životné prostredie sa stali jednými z priorít Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky (RIS3), ktorú schválila Vláda SR, bude potrebné zapojiť pôdohospodársku výskumnú komunitu a prax aj do realizácie Akčného plánu implementácie RIS 3 pre roky 2014-2016, hlavne ich členstvom vo Vedeckej rade Výskumnej agentúry a Vedeckej rade Technologickej agentúry, ktoré sa budú v zmysle akčného plánu konštituovať.
- Presadiť, aby sa v Agentúre pre podporu výskumu a vývoja v oblasti pôdohospodárstva vyhlasovali aj cielené výzvy zamerané na priority uvedené v tejto stratégii.
- Posilniť a využiť medzinárodnú spoluprácu v pôdohospodárskom výskume.
- Urýchliť implementáciu finančných pravidiel, ktoré budú stimulovať výrobný sektor investovať do výskumu.
- Vytvoriť platformy pre spoluprácu pôdohospodárskej výskumnej komunity a praxe bez ohľadu na sektorovú príslušnosť.